

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

књ. LXXI, св. 1–2

ISSN 0350–185x
UDK 808

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
И
ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

КЊ. LXXI, СВ. 1–2

Уређивачки одбор:

*др Јасна Влајић-Појовић, др Даринка Горџан-Премк, др Рајна Драгићевић,
др Најда Иванова, др Александар Лома, др Алина Ј. Маслова,
др Софија Милорадовић, др Мирослав Николић, др Слободан Павловић,
др Предраг Пипер, др Слободан Реметић, др Живојин Сјанојчић,
др Срејто Танасић, др Анађолиј Турилов, др Зузана Тојолињска,
др Викјор Фридман*

Главни уредник

Предраг Пипер

БЕОГРАД
2015

Први број *Јужнословенског филолога* изашао је 1913. године, у Београду. Часопис су покренули Љубомир Стојановић и Александар Белић, чланови Српске краљевске академије. Први уредник *Јужнословенског филолога* био је Александар Белић. Од броја XVIII часопис издају Српска академија наука и уметности и Институт за српски језик САНУ.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

808

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ филолог / главни уредник Предраг Пипер. – Год. [1], књ. 1, св. 1/2 (1913) ; год. [2], књ. 2, св. 1/2 (1921) – књ. 11 (1931) ; књ. 12 (1933) – књ. 17 (1938/1939); књ. 18 св. 1/4 (1949/1950)–. – Београд : Српска академија наука и уметности : Институт за српски језик САНУ, 1913–1938 ; 1949/1950–. – 24 cm

Годишње

ISSN 0350/185x = Јужнословенски филолог

COBIS.SR-ID 615183

Рецензенти радова који се објављују у LXXI броју *Јужнословенског филолога*:
др Рајна Драгићевић, др Александар Лома, др Предраг Пипер,
др Живојин Станојчић, др Твртко Прћић

Секретар редакције: др Рајна Драгићевић

Израду и штампање финансирало је Министарство за просвету,
науку и технолошки развој Републике Србије.

Прихваћено на седници Одељења језика и књижевности САНУ 17. 3. 2015.

Издаје:

Институт за српски језик САНУ, Кнез Михаилова 36

Коректура:

Марија Селаковић

Припрема за штампу: НМ либрис (www.nmlibris.com)

Штампа:

Colorgraphx

САДРЖАЈ

Студије и расправе

- Зузана В. Тополињска: Око семантичке структуре текста.
Везници и партикуле као предикати 7–14
- Најда И. Иванова: Млеци у *Горском вијеницу*.
Имаголошка запажања 15–41
- Гордана Р. Штасни, Гордана Р. Штрбац:
Именички англицизми на *-er* у српском језику 43–67
- Радослава М. Трнавац: Теорија центрирања
(Centering theory), типови прелаза и маркирање референта
у писаном корпусу српског језика 69–87

Хроника

- Большинства ↔ Меньшинства: языковые и культурные
идентитеты Славии в потоке времени / Mehrheiten ↔
Minderheiten: Sprachlich-kulturelle Identitäten der Slavia
im Wandel der Zeit.* – Институт славистики, Вена,
14–16. 1. 2015 г. (Светлана В. Гољак) 89–95

Прикази и критика

- Славянская лексикография. Международная коллективная
монография* / отв. ред. М. И. Чернышева. – М. : Азбуковник,
2013. – 886 с. (Микита В. Супрунчук) 97–105
- Nils B. Thelin, *On the Nature of Time. A Biopragmatic
Perspective on Language, Thought, and Reality*,
*Acta Universitatis Upsaliensis, Studia Slavica
Upsaliensia*, Vol. 48, Uppsala Universitet, 2014,
477 pp. (Александар В. Гордић) 106–109
- Митра Релић, *Српски језик на Косову и Мејхохији данас*
(социолингвистички и лингвокултуролошки аспект), Београд:
САНУ; Косовска Митровица: Филозофски факултет
Универзитета у Приштини, 2013, 363 стр. (Посебна
издања САНУ, Међуодељењски одбор за проучавање

- Косова и Метохије; књ. 673; Одељење историјских наука, књ. 30) (Предраг Ј. Пипер) 110–119
- В. П. Гудков, *Вук Караџић (1787–1864). Дань памяти. Сборник статей.* – Москва: МАКС Пресс, 2014. – 95 стр. (Милан Д. Радовановић) 120–126
- Бојана Милосављевић, *Оговарање као говорни жанр свакодневне комуникације.* – Београд: Институт за српски језик САНУ (монографија 19), 2014, стр. 351. (Душка Б. Кликовац) 127–133
- Људмила Поповић, *Контрарасивна грамаџика српског и украјинског језика: ѿаксис и евиденцијалност.* – Београд: САНУ, 2012, 445 стр. (Српски језик у поређењу са другим језицима, 3) (А н а т о л і й П. З а г н і т к о) 134–137
- Vera Mitrović, *Południe – Północ: Serbsko–polskie paralele językowe.* – Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 2012. – 386 s. (Предраг Ј. Пипер) 138–141
- Maciej Grochowski, Anna Kisiel, Magdalena Żabowska, *Słownik gniazdowy partykuł polskich.* Polska Akademia Umiejętności, Kraków 2014, 398 s. (Јелена Д. Јанковић) 142–148
- Jarmila Panevová a kol. autorů, *Mluvnice současné češtiny 2, Syntax češtiny na základě anotovaného korpusu.* Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2014. – 291 стр. (Снежана М. Линда Поповић) 149–153

Библиографија

- Ана Голубовић, Мира Чановић: Библиографија за 2013. годину расправа и дела из индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Србији, Црној Гори и Републици Српској 155–266

Регистри

- Регистар кључних речи LXXI/1 књиге
Јужнословенског филолога 267–267
- Именски регистар LXXI/1 књиге
Јужнословенског филолога..... 268–285
- Упутство за припрему рукописа за штампу 287–294

ISSN 0350-185x, LXXI, св. 1 (2015)

UDK: 811.162.1'36 ; 811.162.1'37

ID: 214482188

DOI: 10.2298/JF11470009T

Примљено: 10. децембра 2014.

Прихваћено: 26. јануара 2015.

Оригинални научни рад

ЗУЗАНА В. ТОПОЛИЊСКА*

Македонска академија наука и уметности

ОКО СЕМАНТИЧКЕ СТРУКТУРЕ ТЕКСТА

Везници и партикуле као предикати

У раду се заступа и образлаже теза да су везници и речце изрази семантичких предиката, који као конститутивни делови пропозиције имплицирају пропозитивне и само пропозитивне аргументе.

Кључне речи: везници, речце, пропозиција, семантички предикати, аргументи, текст.

У овом се тексту надовезујем на такозвану пољску „жуту граматику“ и нека тамо прихваћена решења у вези са семантичком структуром текста и њеним односом према формалној репрезентацији те структуре (GROCHOWSKI, KAROLAK, TOPOLIŃSKA 1984). У овој прилици морам претходно да кажем неколико речи *pro domo mea*. Наиме, 1967. године нашла сам се на једној од главних прекретница мог бурног научног пута, која ме је дефинитивно од дијалектолога, фонолога и прозодисте претворила у граматичара који се бави синтаксом. Због једног друштвеног неспоразума мој пољски ментор, човек који ме је јако задужио, проф. др Зђислав Штибер, наредио ми је једног дана да напустим Институт за славистику ПАН, у којем сам радила од оснивања тог института; извадила сам моје ствари из фиока радног стола, напустила Институт и нашла се без посла на слободном тржишту. Следећих дана проф. др Пшемислав Зволињски, тадашњи куратор Катедре за општу лингвистику на Варшавском универзитету, понудио ми је доцентуру на тој катедри, и на том месту добила

---

* ztopolin@gmail.com

сам анкету коју је расписао проф. др Жежи Курилович, председник Лингвистичког комитета ПАН, у којој је члановима Комитета постављено питање о актуелним приоритетима у домену лингвистичке полонистике. Одговорила сам да је нама, по мом мишљењу, потребна једна нова модерна академска дескриптивна граматика пољског језика. Такав мој одговор није био случајан. Наиме, већ сам се извесно време бавила синтаксом македонског стандардног језика и пољско-македонском синтаксичком конфронтацијом; приступила сам том задатку са уверењем да сам за њега добро припремљена имајући македонски језички материјал на радном столу а пољски – у глави. Међутим, брзо сам се уверила да „пољски у глави“ немам, наиме: нисам познавала граматiku свог матерњег језика.

Након кратког времена управа Лингвистичког комитета обратила ми се са сугестијом да саставим тим и организујем рад на будућој таквој граматици – почела је да се рађа концепција „жуте граматике“.

Од почетка нам је било јасно да бисмо хтели што доследније да применимо приступ „смисао → текст“, тј. да остваримо приступ од садржине ка форми. Организовали смо се у два тима – један који је обрађивао синтаксу и други, који је радио на морфологији („граматичкој“ и „лексичкој“, тј., респективно, на флексији и на творби речи) стандардног пољског језика. Опис гласовног система требало је тек да дође на ред. Нашла сам се у позицији редактора синтаксичког дела граматике. Улогу креатора теоријске концепције нашег синтаксичког описа прихватио је проф. др Станислав Каролак, афирмисани синтаксичар, по специјалности русиста и романиста. Поделили смо том у три дела: синтакса предикативних израза – аутор Станислав Каролак, синтакса полипредикативних израза – аутор Мађеј Гроховски, синтакса именичке синтагме – аутор Зузана Тополињска. Разуме се, при првом покушају радикално новог приступа задатку нисмо били у стању да дамо комплетан опис, тако да је, на пример, у Каролаковом делу изостала анализа тзв. граматичких категорија, тј. граматикализованих сегмената семантичких поља модалне, видске и темпоралне информације, а у мом делу нема анализе улоге именичке синтагме у структури реченице, тј. анализе релације: предикат → аргумент.

После објављивања Граматике колектив се распао, али је свако од нас наставио да на свој начин надограђује концепцију анализе и описа који су у њој били дати. Та се концепција градила око појма предикатско-аргументске структуре, тј., као што данас обично кажем, око појма пропозиције.

Пропозицију схватам као семантичку структуру састављену од предиката и аргумената које он имплицира. Значи: ‘предикат’ и ‘аргумент’ су за мене семантичке величине. Каролак је у свом делу „жуте граматике“ обрадио предикативне изразе у којима су експоненти тако схваћених предиката глаголи, а информација која одређује путеве избора имплицираних аргумената тих глаголских предиката уграђена је у њихово лексичко значење. Тако, на пример, предикати првог реда прихватају једино аргументе чији референти јесу материјални предмети / материјални делови света, тј. прихвата само предметне аргументе. На пример, у реченици *Ана сѡава* у лексичко значење глагола *сѡавати* уграђено је тзв. селективно ограничење избора потенцијалних аргумената: то морају бити ‘живи организми’. Слично томе у реченици *Пеѡар чиѡа књигу* имамо два имплицирана аргумента, од којих је један ‘човек’, а други ‘текст’, итд. Значи: реченице конституисане од глаголских предиката првог реда носе информацију о релацијама између појединих делова материјалног света.

Предикати другог реда поред предметних прихватају и пропозиционалне аргументе, тј. аргументе чији референти су догађаји описани у одговарајућим пропозицијама. На пример, у реченици

Диме мисли да је ѡај ѡредлог нереалан

имамо два имплицирана аргумента који су у лексичком значењу глагола мислити „записани“ као ‘човек’ и ‘нечији интелектуални став’, а у реченици

Ана жели суѡра да ѡуѡује у Охрид

имамо *respective* аргументе предиката реализованог као глагол *желети* селектоване као ‘човек’ и ‘нечији волитивни став’ итд.

Према томе, реченице које конституишу глаголски предикати другог реда носе информацију о интелектуалним, волитивним, емотивним ставовима људи о којима је реч.

Наведени примери јасно показују да се пропозиција, тј. предикатско-аргументска структура темељи на релацији: предикат → аргумент и да је предикат конститутивни члан те структуре. Навикли смо, а тако је то и представљено у „жутој граматичи“, да су глаголи типични репрезентанти предиката на површини текста. Међутим, ако лексички састав којим се свакодневно служимо погледамо из семантичке перспективе, уверићемо се да ту постоје три диспропорционалне компоненте:

(1) предикати који представљају огромну већину, а чији површински експоненти припадају скоро свим такозваним врстама речи осим заменица;

(2) шифтери, према терминологији Р. Јакобсона, које на пољском зовемо *wyrażenia okazjonalne*, тј. семантичке јединице чија референција зависи искључиво од вербалног и/или ситуацијског контекста, а чији су типични експоненти заменице и паразаменице, тј. лексеме као *лични, сојсiвени, власiийи, iуђ*, и многе друге;

(3) најзад, *nomina propria*, тј. лична имена, која у тексту функционишу као одређене дескрипције.

Као што сам наговестила у наслову, циљ овог мог рада је да покажем како функционишу предикати чији су површински експоненти везници и/или партикуле, а кренућемо од представљене импликације: предикат → аргумент. Да почнемо од везника. Заступам тезу да су везници предикати који везују по два, увек два, готово увек пропозиционална аргумента. Поделила бих везнике, према њиховом значењу, у три групе:

а) прву групу представљају показатељи основних логичких релација, као што су конјункција и дисјункција, слаба и јака алтернатива..., другим речима: све оно што традиционално зовемо: напоредни везници. У радовима посвећеним овој проблематици зовем их: асоцијативни везници, јер ми се чини да оно што повезује њихове аргументе јесте чиста асоцијација аутора текста без квалификације дубље основе те везе, нпр.

Била сам у Охриду и кућила неколико бисерних брошева

– два пропозиционална аргумента повезују место и време, могли бисмо да убацимо неко *и iамо, и iада*, и сл., међутим, за аутора текста, а и за његове адресате, та је веза јасна, предикат ‘и’ носи само сугестију да су та два догађаја повезана ауторовом асоцијацијом; уп. такође

Или идемо за Пољску или ћемо одмор iровесiи у Охриду,

где пропозиционални аргументи повезани са ‘или...’ повезују две потенцијалне могућности које аутор асоцира са предстојећим одмором.

Асоцијативне везе веома често налазимо у говору деце која једноставно ређају догађаје без улажења у дубље везе међу њима, нпр.

Пала сам са мердевина и сломила сам ногу

– асоцијација је ту јасна, каузална веза је јасна, не мора се шире експлицирати. Слаба информативност те групе предиката је разлог

што они готово не селекционишу своје аргументе – аргументи могу да буду и предметни и пропозиционални, а обавезна је само рестрикција да оба буду истог типа, тако да имамо, поред предикатско-аргументских структура са два пропозиционална аргумента, и структуре као

*Ана и Петар су дошли њоследњи, или
А да му куњимо лајњој или бицикл? и сл.*

Исто као и у случају пропозиционалних парова и овде између референата оба предметна аргумента постоји асоцијативна веза – Ана и Петар су пар, лаптоп и бицикл припадају тесном избору потенцијалних поклона и сл. Нећу се овде упуштати у познату дискусију да ли су ти парови предметних аргумента кондензати одговарајућих пропозиционалних решења.

б) У другу групу спадају показатељи темпоралних релација као што су априорност, постериорност, потпуно или делимично поклапање у времену и др. Ту је, дакле, реч о темпоралним везничким предикатима, који за разлику од асоцијативних, јасно одређују дијатетичну хијерархију аргумента, уп.

*Јане је дошао кад смо већ сви били окуњљени.
Сви смо већ били окуњљени кад је најзад дошао и Јане.*

Или:

Прве су свађе насњале већ док смо се договарали око њлана манифесњације.

Још док смо се договарали око њлана манифесњације, насњале су њрве свађе.

У тој групи, природно, ради се искључиво о пропозиционалним аргументима.

в) Трећа група обухвата показатеље каузалних релација, као што су узрок, последица, концесија, услов, циљ... И ту су аргументи *ex definitione* пропозиционални, а њихова хијерархија је обично једнозначно одређена самим избором предиката, односно уграђена је у његову семантичку структуру, уп.

*Нисам дошла на седницу, јер ми је дејње било болесно.
Пошњо је дејње било болесно, нисам могла да дођем на седницу.*

према

Иако ми је дејње било болесно, дошла сам на седницу.

Уп. и структурне разлике између протазе и аподозе условног периода и сл.

Релације чији су носиоци везнички предикати могу да се изразе и помоћу одговарајућих глаголских предиката, иако статистика показује да се они употребљавају знатно ређе и обично су јасно стилски обојени; мислим на глаголе као (а) *коегзистирайџи*, *искључивајџи се*, *алијернирајџи...*, (б) *следијџи*, *прејходидијџи...*, (в) *изазивајџи*, *проузроковајџи*, *условљавајџи*, *дојушијајџи...*

Изложени преглед показао је, надам се, семантичку поруку везничких предиката, тј. – да их назовемо у оквиру наше теорије – предиката трећег реда. Док предикати првог реда носе информацију о релацијама између појединих материјалних делова света, а предикати другог реда – о ставовима људи, аутора порука, у односу на свет који их окружује, предикати трећег реда информишу о току нашег размишљања, наше дедукције, и о томе како повезујемо догађаје и какве закључке доносимо о везама које постоје међу њима.

Уверена сам да би – *mutatis mutandis* – и партикуле требало интерпретирати као предикате. То су, по моме мишљењу, предикати који прихватају по један, и само по један, пропозиционални аргумент и информишу о ауторовој оцени одређених семантичких параметара дате пропозиције. Тако је у случају епистемичких партикула, нпр. *Наравно, џај џексиј џреба ојейџи да се обради*, или: *Веровајџино наше колеге су већ донели одговарајућу одлуку* и сл., тако је и у случају других типова партикула, нпр. *Још нам џреба само сагласносџи факултџејџа*, или *Пакејџи су већ гојџови* итд.

Немам „своју“ семантичку поделу партикула, то никад није била моја проблематика; у последње време у Пољској објављен је одличан речник партикула проф. Мађеја Гроховског и сарадница (GROCHOWSKI, KISIEL, ŻABOWSKA 2014), где су све јединице детаљно семантички обрађене. Покушала сам да на њих применим интерпретацију која је овде представљена и мислим да је она адекватна. Од везника до партикула довели су ме случајеви кад се у одређеној ситуацији везници понашају као партикуле, тј. прихватају само један, онај дијатетички секундаран аргумент, јер сама конситуација пружа први, полазни аргумент; то су случајеви кад вербални текст почиње везником, нпр. *А шџја је с нашим џлановима?* или: *И шџја сада?*, другим речима, у контексту када сама ситуација налаже измену поступка те апелујемо на заинтересоване да донесемо заједно потребне закључке; шта су они иницијални *А...?* или *И...?*, везници или партикуле?

С друге стране, има и ситуација кад партикуле преузимају везничке функције, нпр. *Могли бисмо да кренемо њим њуџем, само да се усагласимо...*, или ситуација кад се партикула и везник саједињују да би били експресивнији, уп. *Толико њуџа сам њи објањавала, ња њи њџак њије јасно?*, и сл.

На крају сам дужна још један коментар. Наиме, за мене су везници семантичке јединице (и њихови формални експоненти) које повезују две независне пропозиције. У случају кад реченица представља модификатор у оквиру именичке синтагме (тзв. релативна реченица), или пропозиционални аргумент у оквиру друге надређене реченице (тзв. комплементарна реченица), средства граматичке адаптације таквих зависних реченица нису везнички предикати, јер су семантички празна. Њихова је функција анафора или катафора.

Цитирана лиџераџура

GROCHOWSKI, M., S. Karolak, Z. Topolińska. *Gramatyka współczesnego języka polskiego, Składnia*, red. Z. Topolińska, PWN, Warszawa 1984.

GROCHOWSKI, M., A. Kisiel, M. Żabowska. *Słownik gniazdowy partykuł polskich*, wyd. PAU, Kraków 2014.

Зузанна Тополинська

АСПЕКТЫ СЕМАНТИЧЕСКОЙ СТРУКТУРЫ ТЕКСТА Союзы и частицы как предикаты

Резюме

В настоящей статье автор защищает тезис о том, что в семантическом плане союзы и частицы являются предикатами. Будучи конститутивными членами пропозиции, они имплицитно пропозитивные, и только пропозитивные, аргументы и, в случае союзов, отражают цепочку наших мыслей, как информации о связях между событиями с точки зрения говорящего, или, в случае частиц, отражают оценку происходящих событий, которую дает говорящий.

Ключевые слова: союзы, частицы, предикаты, аргументы, текст.

Zuzanna Topolińska

ASPECTS OF THE SEMANTIC STRUCTURE OF THE TEXT
Conjunctions and Particles as Predicates

Summary

The author argues in favor of the thesis that on the semantic level conjunctions and particles function as predicates, in other words, as constitutive members of propositions; they imply propositional, and only propositional, arguments and – in case of conjunctions – reflect the train of our thought, respectively provide information about relations between the events as perceived by the author of the text, and – in case of particles – reflect the speaker's evaluation of corresponding events.

Keywords: conjunctions, particles, predicates, arguments, text.

ISSN 0350-185x, LXXI, св. 1 (2015)
UDK: 821.163.41.08-13 Петровић Његош П. П
821.163.41.09
ID: 214482700
DOI: 10.2298/JFI1470009T
Примљено: 3. октобра 2014.
Прихваћено: 26. јануара 2015.
Оригинални научни рад

НАЈДА И. ИВАНОВА*
Софијски универзитет
Катедра за словенске језике

МЛЕЦИ У ГОРСКОМ ВИЈЕНЦУ ИМАГОЛОШКА ЗАПАЖАЊА

У раду се одломак Драшкових утисака о Венецији из поеме *Горски вијенац* (1847) Петра Петровића Његоша анализира с имаголошке тачке гледишта. Проблематизује се питање на који начин међусобно деловање тематских, сижејно-композиционих и семантичких посебности разматраног фрагмента с једне стране и одговарајућих имаголошких категорија с друге стране, утиче на селекцију одређених језичких средстава и каква је њихова улога у структурисању слике другог.

Кључне речи: имагологија, *Горски вијенац* (1847), слика Венеције, аутостереотипи, хетеростереотипи.

Прича војводе Драшка о његовој посети Венецији предмет је бројних интерпретација како у монографичким књижевним и текстолошким радовима о *Горском вијенцу*, тако и у посебним чланцима и студијама. Место разматране микротекстовне структуре у целовитој композицији спева, специфика лика Драшка као представника црногорских главара у систему протагониста, дијалогска структурисаност приче у контексту различитих типова нарације, појава комичног у поеми као и идеолошки садржај уметнички уобличених негативних стереотипа о Венецији имају различита тумачења у оквиру позитивизма, марксизма, структурализма и других методолошких праваца у теоријској његошологији, у образовном, научнопопуларном, новинском, политичком и другим типовима дискурса (ВИНАВЕР 1938; РОРОВИЋ 1975; ДЕРЕТИЋ 1996; ПОПОВИЋ 2000; OSOLNIK 2003; ЉУШТАНОВИЋ 2007).

---

* naida_iv@yahoo.com

Одломак Драшкових утисака о Венецији обично се разматра и у контексту Његошевог тумачења бинарне појмовне опозиције 'своје' – 'туђе'. У садржинским, концептуалним и језичким особинама дотичног фрагмента налази се довољно разлога за његово истраживање с тачке гледишта савремене имагологије, па због тога није случајна појава низа новијих анализа овакве усмерености¹. Како би се утврдиле законитости уобличавања слике Италије, проучава се одраз културноисторијског дискурса епохе у Његошевим текстовима различитих жанрова укључујући и *Горски вијенац* (KILIBARDA 2012); с имаголошке тачке гледишта преосмишљава се реализација комичног у разматраном одломку (ТУТЊЕВИЋ 2007); приступа се културноантрополошкој интерпретацији приказа позоришта и других јавних спектакала у поеми (BOGUSŁAWSKA 2009).

Полазећи од разумевања динамичке променљивости етничких и националних стереотипа, обогаћујући компаративну књижевност методолошким приступима социјалне психологије, социологије, културне антропологије и историје, имагологија нуди нове перспективе проучавања *Горског вијенца*. Међутим, стиче се утисак да лингвистика остаје донекле изолована од интердисциплинарне парадигме савремене имаголошке теорије². Заиста, у компаративна књижевна истраживања уводе се лингвистички називи „речник“ (укупност кључних лексема и одређених речи из језика посматране културе искоришћених за стварање слике другог) и „граматика“ (хијерархијски односи који формирају структуру текста), али у функцији метафора којима се стуктуралистичка парадигма К. Леви-Строса преноси из антропологије и адаптира ради тумачења уметничког текста (PAGEAUX 2008: 30–41). Можда је дистанцирање савремене имагологије од лингвистике својеврсни „одбрамбени“ рефлекс будући да је почетком 19. века компаративна књижевност управо од лингвистике преузела не само упоредноисторијски метод већ и идеју

¹ То потврђују зборници резимеа научних скупова одржаних 2013. године и посвећених 200-годишњици Његошевог рођења.

² Научне представе о механизмима формирања и функционирања етностереотипа у културама словенских народа коренито су се промениле услед развоја словенске етнолингвистике, лингвокултурологије и когнитивне лингвистике током друге половине 20. и почетком 21. века. Израда и примена адекватног методолошког модела за лингвистичку имаголошку анализу додатно би расветлиле деловање неких још недовољно проучених чинилаца везаних за вербализацију друштвеног имагинаријума датог периода у књижевнојезичким текстовима различите стилске припадности.

о есенцијалној природи категорија ‘народна психологија’, ‘национални карактер’ и сл., које модерна наука подвргава ревалоризацији. С друге стране, међутим, не сме се пренебрећи чињеница да се у начинима селекције и употребе језичких средстава реализују одређени аспекти ауторове интенције као и социокултурне ситуације настанка књижевног дела који не могу бити идентификовани помоћу других имаголошких метода.

Овде ће бити учињен покушај „унутаркњижевне“ (интринзичке) лингвоимаголошке анализе Драшкове приче о Венецији, која би резултирала у додатном расветљавању механизма структурисања и суштине хетеростереотипа у *Горском вијенцу*. На основу тога било би могуће у будућим расправама пропратити сложену повезаност иманенције и трансценденције текста (према схватању Х. Дизеринка – DYSERINCK 2009: 59), тј. продубити запажања о потенцијалу тог класичног дела да генерише интертекстуалне мреже више од 150 година у различитим типовима контекста.

Будући да се слика другог конструише на основу стереотипа, њоме се апсолутизују представе о одређеним чулно перципираним (предметним) објектима, својствима и појавама као и о апстрактним суштинама везаним за тематска поља текста, при чему дате представе стичу и одговарајућу аксиолошку обележеност у оквиру своје имаголошке релевантности. Вербализација имагинарних конструката остварује се у складу са жанровском и функционално-стилском припадношћу текста, као и са социјалноисторијском и културном ситуацијом у којој настаје.

У том смислу лингвоимаголошки приступ претпоставља примену посебне врсте лингвостилистичке анализе чији би основни циљ био утврдити на који начин међусобно деловање тематских, сижејно-композицијских и семантичких посебности разматраног фрагмента с једне стране и одговарајућих имаголошких категорија с друге стране утиче на селекцију одређених језичких средстава и каква је њихова улога у структурисању слике другог.

1. У Драшковој причи у оквиру опозиције ‘своје’ – ‘туђе’ а помоћу имаголошки релевантне употребе показних, присвојних и личних заменица, као и показних прилога (*овде – њу – њамо, овај – њај – онај, наш – ваш, у нас – у њих*) остварује се својеврсно двојство просторне концептуализације. У приказу типских ситуација из венецијанског живота Драшко најчешће употребљава показни прилог *њу* (уп. призоре о шпијунима, бродоградилишту и затвору, навикама

у исхрани). Али када се категорија ‘венетијанско’³ подвргава оце-ни, онда се доследно користе облици *ѿамо, онај*. Њихово основно значење највеће просторне удаљености од говорног лица трансформише се у изражавање психолошке и социјалне дистанце која је уско повезана с изрицањем негативног става (*она ружна мјешавина* 1433, *него костѿи ѿамо осѿавиѿи* 1442, *кад ѿомислим на оно сѿрашило!* 1484, *ѿознао сам на оне ѿавнице* 1479)⁴.

Категорију ‘црногорско’ карактерише слична просторна реализација. С једне стране се употребом показних заменичких облика који означавају близину говорном лицу (*Пиѿа ли ѿе ѿио за ове краје* 1631), као и присвојних и личних заменица 1. л. мн. (*расѿиѿа ме за наше крајеве* 1636, *као у нас бијеле неђеље* 1437), културни простор везан за место радње – Ловћен и Цетиње – одређује као „свој“. Истовремено приобални јадрански ареал (Бока, Котор) стиче двојну просторну концептуализацију – начелно се означава као ‘свој’ (Бока: *на наш ѿазар исѿи излазили* 1586, *Видиѿе ли овде у Коѿору / баш овога Совру ѿровидура* 1675–1676), али уз један изузетак – у истицању негативно оцењених појава које су приказане као карактеристичне за италијански начин живота. И у том случају одговарајућа деиктичка средства служе за утврђивање свесне психолошке дистанцираности између културе посматрача и посматране културе (*Па ѿогини у оно госѿодсѿво* 1682). Према томе, варирање у приказу удаљености топоса стиче додатну значењску и аксиолошку обележеност.

2. Наведена разграниченост на специфичан начин долази до изражаја и у посебностима композицијског устројства одломка сачињеног од низа питања и одговора којима се издвајају тематска поља

³ У стручној литератури влада изразита неусаглашеност у погледу терминолошких назива имаголошких категорија. У овом раду у наведеном значењу употребљавају се одговарајући придевски облици ср. р. јд. изведени од ономастичких назива као и од других речи, чија семантичка структура садржи сему ‘туђ’ (тзв. ксеноними). Предложено терминолошко решење било би у складу са називима кључних значењских категорија ‘своје’ и ‘туђе’. Осим тога терминолошко поље формирано на поменути начин у семантичком и творбеном погледу одговарало би неким специфичностима организације терминолошких подсистема других наука као што су естетика (уп. естетске термине типа ‘лепо’, ‘ружно’) и етика (‘добро’, ‘зло’).

⁴ Овде се користи издање: Петар Петровић Његош. *Горски вијенац* [Текст приредили за штампу Р. Бошковић и В. Латковић. Биљешке и објашњења написао В. Латковић]. Београд: Просвета. Издавачко предузеће Србије, 1952.

релевантна за стварање слике Венеције и Венецијанаца. У питањима која црногорски главари упућују Драшку испољавају се следеће специфичности:

– употреба општих заменица у функцији неодређених за изрицање наглашене неререференцијалне неодређености (ПИПЕР 2005: 942–944): *Причај шийогод Драшко од Млеџаках* 1400 (уп. разлику у смислу према: *причај нешто*). Значењем опште заменице *шийогод* у уводном питању унапред се задаје став индиферентности у избору између мноштва тема, што имплицитно претпоставља да стереотипне представе структурисане у осталом делу текста не могу имати претензију да буду јединствене и свежажеће.

– употреба упитних заменица у функцији неодређених којима се истиче произвољност, општа неодређеност денотата (уп. ПИПЕР 2005: 943): *Мишљаху ли у свијетѝ за кога?* 1502 (за разлику од: за некога), *Пиџа ли ње шийо за ове краје?* 1631.

– истовремена употреба упитних речи и партикуле *ли*, што претпоставља изношење субјективног става у одговору – *Бјеху ли им какве куће, Драшко?* 1423 (за разлику од: какве им бјеху куће), *А бјеше ли какав, аманаџи?* 1625 (уп. какав бјеше), *Како ли се зваше војвода?* 1629 (уп. како се зваше).

– сигнализовање небитности шаблонизованих питања из језичког регистра путничке литературе одговарајућом прагмемом – *А како ње збиља дочекаше?* 1429.

Други део питања захтева позитиван или негативан одговор, најчешће пропраћен изрицањем позитивне или негативне оцене. Питања садрже евалуативну лексику уз кључне речи, речи са културно маркираним значењем или српске митологеме којима се вербализују позитивни аутостереотипи као што су физичка лепота, јунаштво, социјална праведност, па се истиче њихова функција својеврсног филтера у стварању одговарајућих хетеростереотипа: *но бјеху ли zgodни и богати?* 1405, *А бјеху ли јунаци, војвода?* 1445, *А судови бјеху ли им љави?* 1456, *Појаху ли уз гусле лијејо?* 1623, *Ја мним ње је дочекá лијејо?* 1653.

Уопштено речено, овим питањима се у одломку издвајају одређена тематска поља – спољашњост, архитектура, друштвено уређење, духовна култура, политика, навике у исхрани. Истовремено с тим начин вербализације упитног значења уноси семантичку компоненту арбитрарности у вези са одабиром информација у очекиваном одговору, изазивајући на тај начин помак са фокусирања на предметну садржину према изражавању субјективног става, што

условљава амбивалентност слике другог. С једне стране, стварају се и утврђују стереотипи карактеристични за итинерарни тип текстова, али је истовремено пољуљана њихова претензија на есенцијалност, једнозначност и постојање ван историјске конкретике.

Вредна пажње је такође чињеница да Драшко ступа у стварни дијалог претежно и искључиво са црногорским главарима. У описима венецијанских улица и пожара у позоришту становници града приказани су као руља. Главни јунак не комуницира с њима а његова дистанцираност наглашена је увођењем лика сина Зана Грбичића, који врши функцију посредника између ове две културе дајући Драшку савете како да (не) говори и како да се понаша пред дуждом. Сам Драшко у Венецији проговара два пута – најпре псеудодијалогском репликом, реагујући на неправедан однос према робовима и затвореницима, која претпоставља дијалог, али не прераста у њега, и затим у епизоди аудијенције код дужда која представља кулминацију ауторових аргуменација о потпуној немогућности ефикасне комуникације између двеју култура у контакту.

3. Додатно одступање од суштинских особина итинерарних текстова манифестује се и у скоро потпуној незаступљености назива венецијанских културних реалија у одломку. Мањи број безеквивалентних лексема италијанског порекла (*принцип/дужд, провидур, сенат, палата, жбир, јушо, галија*) чине старије позајмљенице, фонетски и морфолошки адаптиране српским дијалектима. Чак и пропраћене коментаром дотичне речи се не могу схватати као потпуно нове и непознате језику културе посматрача, будући да својим гласовним саставом и /или денотативним значењем не поседују потенцијал преношења имаголошки релевантних информација.

Поред тога, запажа се и употреба тзв. скривених реалија, што такође доприноси стварању слабије индивидуализоване слике категорије 'венецијанско'. На пример, у опису позоришта сви делови зграде, осим осветљења (*хиљаду свећах*) и завеса, приказани су уопштено и без увођења специфичних термилошких назива (ложе су означене термином ентеријера црногорске куће – *пањега* („слијепи прозор изнад огњишта“ – Рјечник 1957: 126); партер – остали део просторије у којем се налазе гледаоци (*иако истио и кућа осипала*), бина – *ирећи дио од куће* (*Док се једна йодиже завјеса ирећи дио од куће ойвори 1541–1542*). Слично томе, други кључни објекти градског простора – бродоградилиште и затвор – означени су надређеним појмом 'кућа'.

4. Због редуковања предметно-садржинске компоненте у датом одломку оцртава се доминантна заступљеност аксиолошке компоненте. Ову тенденцију потврђује и имаголошки релевантна употреба језичких средстава у појединим тематским микроструктурама текста.

Низу питања и одговора везаних за одређене аспекте венецијанског начина живота претходи једно уводно опште питање црногорских главара (*Какав народ бјеше на ње сѣране? 1401*). Одговор *Кâ осѣтали, не бјеху рогати* 1403 формира представу о човеку с роговима на глави, што због полисемијске структуре придева *рогати* изазива асоцијације с ђаволом или усмерава ка поистовећивању описаног народа са рогатим животињама, имплицитно претпостављајући ироничан однос према даљој конкретизацији лика Венецијанаца.

4.1. *Сѣољашњосѣ и материјални животи Венецијанаца*

4.1.1. Спољашњост

Тема о спољашњости и материјалном животу Венецијанаца јавља се у почетном и последњем микрофрагменту Драшкове приче (*но бјеху ли згодни и богати? 1404–1422* и *А како ње рањаху, војвода; / бјеху ли им лијеја јесѣива? 1665–1692*) који ће овде бити размотрени заједно због њихове тематске повезаности. Поред тога додатно ће бити прокоментарисана њихова специфична улога у целовитој композицијској схеми одломка.

У низу питања којима се издвајају поједине тематске целине разматраног фрагмента садржан је минималан број лексема позитивне семантике, док је у Драшковим одговорима одговарајући негативни став знатно сложеније вербализован уз приметну тенденцију ка структурисању лексичких (номинативних) ланаца на макротекстовном нивоу. Прво конкретно питање (*но бјеху ли згодни и богати? 1404*) не чини изузетак од наведене тенденције. Док је естетска категорија ‘лепо’ изражена једном речи (*згодан*), у одговору се за антонимијску категорију ‘ружно’ јавља богат инвентар синонимијских лексема и устаљених израза који међусобно ступају у сложене семантичке односе. Поред придева *грдан* са семом негативне оцене у основном значењу (*а грднијех десет њуѣх више 1407*) употребљен је израз *од бруке се гледаѣ не могаху 1408*. Именица *брука* у Његошевом језику има трочлану семантичку структуру: 1. срамота, 2. прен. рђа, кукавица и 3. ругоба, грдило (Рлечник 1957: 19). Контекст

допушта истовремену актуелизацију првог и трећег значења, услед чега се на естетски негативно маркирано значење (ругоба) надовезује емоционално-психолошко (срамота), чиме се експлицира став социјалне неприхватљивости. Аналогно семантичко двојство наведеног израза испољава се у приказивању живота которске елите – у изношењу негативног става у опису младог аристократе употребљен је скоро идентичан израз: *од бруке се гледајти не може* 1688. Иста лексема се такође налази у оцени понашања мноштва у позоришту за време пожара (*Боже драги, да ти бруку видиш!* 1565), као и глумаца у другом чину представе, где је конкретизовано њено треће значење паралелном употребом лексеме *грдило*, која покрива прво значење речи *брука* (*Такве бруке, ѿаквијех грдилах / ниђе нико још ѿ видео није!* 1553). Управо у оквиру наведених тематских поља аксиолошки повезаних на макротекстовном нивоу понављањем речи *брука* конкретне реализације естетске категорије ‘ружно’ постају предмет и комичног (сатиричког и иронијског) преосмишљавања.

У приказу гојазности као мане Венецијанаца у првом микрофрагменту коришћене су пејоративно обележене аугментативне именице (уп. призор са женом коју на носилима носи четворица мушкараца: *ђе ујрће какву женејину / ѿјелесине мрѿве и лијене ѿошегла би ѿ сѿојину оках* 1416–1418). Исто лексичко средство за формулисање саркастичног односа према појавама у којима аутор препознаје обележја формалне деструкције и хипертрофије налази се у опису италијанских глумаца (*Носине им од кварѿа бјеху* 1554), као и у последњем микрофрагменту у приказу превременог старења которских аристократа (*Како ѿридесет ѿиуни годинах / сваки дође као бабејина* 1686–1687).

Последњи цитирани фрагмент представља реплику Вука Мићуновића о навикама которских првака, па су у њему приказане и друге специфичности њихове спољашњости којима је у виду градације, набрајањем одређених особина, приписана негативна аксиолошка вредност. Субјективни став исказан је доследном употребом императивних облика 2. л. јд.: *Па ѿгини у оно госѿодсѿво, / сѿушѿи куље, а обриви брке, / а ѿосѿи се ѿо глави ѿејелом / а брњице кâ жене у уши* 1682–1685. Будући да се наведене форме систематски користе и у другим текстовним микрофрагментима, оне играју кључну улогу у структурисању негативно маркираних стереотипних представа везаних за реализацију категорије ‘венецијанско’. На основу њихове анализе управо у *Горском вијенцу* М. Стевановић утврђује специфику њиховог значења да изражавају „не ... само је-

данпут него више пута извршену радњу, уобичајеност вршења односне радње. А то даје и *квалификацију*⁵ онога коме се (или чему се) радња приписује“. Аутор издваја наведени тип транспозиције као специфичну врсту „квалификативног императива“, истичући могућност његове алтернативне упоребе с презентом, али не и са аористом, за разлику од приповедачког императива (СТЕВАНОВИЋ 1990: 162–163).

Приказом пудрања перика као посипања главе пепелом ствара се асоцијација на фразеологизам „посути, посипати главу пепелом“, услед чега опис те уобичајене радње из свакодневног живота Венецијанаца поприма гротескни облик. Остале приказане специфичности негативно су обележене на основу контекста (нпр. бријање бркова и ношење минђуша, при чему се у последњим примерима као критеријум актуелизују родни стереотипи црногорског друштва у разматраном тематском пољу).

Тако су у Драшковој причи поједине физичке црте протумачене као израз категорије ‘венецијанско’ попримајући негативну конотираност с тачке гледишта црногорских критеријума о лепом и ружном (бледоликост, гојазност, безубост, ношење перика и минђуша, бријање бркова, превремено старење). Вредна пажње је и чињеница да се ниједна од наведених црта не подудара с компонентама негативне естетизације старости у реплици Вука Мићуновића *Куд ће више бруке од сѣтаросѣи!* 998–1005.

4.1.2. Храна

У сижеима имаголошке тематике кулинарске традиције често служе као индикатор за културне разлике међу народима. Мада је ова тема у одломку о Венецији заступљена у великој мери, уместо назива италијанских јела и хране употребљени су општи називи *јесѣиво* 1665–1666 и *јело* 1667. Формулација да ништа друго што странци једу осим хлеба није храна (*Ту не бјеше јела изван леба*) условљава негативну конотираност следеће предметне садржине разматраног тематског поља. Сходно описивању свакодневног живота Венецијанаца, њихове навике у исхрани приказане су експресивно маркираним облицима квалификативног императива. Као посебност се генерализује споро храњење (*ѿо ѿри уре*), склоност ка слаткој храни, при чему се у том контексту уводи назив безеквивалентне лексеме културе посматрача – *ѿреслаѣци* 1675 и назив надређеног појма *ѿосласѣиѣа* 1672 (*Ту не бјеше јела изван леба, / но*

⁵ Мој курзив – Н. И.

донеси некакве њреслачке, / њо њри уре лџи докле ручај 1669; све лџуџи оне њосласџице 1672).

До индиректног интензифицирања негативне оцене категорије ‘венецијанско’ долази се путем формирања ланаца номинативних јединица истог семантичко-деривационог гнезда који обухватају и друге значењско-композицијске целине *Горског вијенца*. Иронична концептуализација храђења као лизања која претпоставља могућност да вршилац радње буде не само човек већ и животиња упућује на prizор са сватовима у којем Вук Мићуновић изражава негодовање против потурчених Црногораца (1763–1765: *Куд су шћели њоџрџе-зне кучке / Бранковиџи и лџџисахани / шџо им оће друшџво са Турцима?*). Преко лексема изведених од корена лиз- негативна оцена садржана у метафоризацији сервилности (а настала аналогijом према понашању пса који добија остатке хране) преноси се на опис навика у исхрани которске елите. На тај начин два типа отпадничког понашања који су на линијској површини текста раздаљени – прихватање муслиманства и венецијанског начина живота – повезују се на концептуалном и аксиолошком плану.

Сходно томе лексика семантичког поља чула укуса, наиме за слатко, која овом семантиком учествује у стварању симболике оријенталне културе у реплици Мустај кадије (911 *О, Сџамбуле, земаљско весеље*) саодноси се са одговарајућим лексичким средствима преекспонирања претеране склоности Венецијанаца ка слаткој храни. Семантичким повезивањем дотичних епизода из различитих тематских (денотативних) поља поново се долази до њиховог сличног аксиолошког вредновања.

Поред тога венецијански утицај у Котору повезује се са преферисањем одређене хране која није карактеристична за црногорску кухињу – кокоши и јаја уместо овчетине и сира. Управо на основу народних негативних стереотипних представа о кокоши храђење аристократа концептуализује се на сатиричном плану као зобање: *чудо могу на годину кокошаках они њозобайџи* 1680–1681. Негативна конотираност дотичне радње има кореспонденцију у првом монологу владике Данила, где је исти глагол употребљен у приказу османске најезде у Европи (*вражје њлеме њозоба народе* 20). Тако се категорије ‘венецијанско’ и ‘османско’ имплицитно саодносе у вези са проблематизовањем освајачке политике двеју цивилизација.

4.1.3. Богатство

Појам богатства концептуализован је као лудост, тачније као детињарија. Употребом метафоричких значења глагола *џолуџеџи* и

ђеишињиши сугерише се непознавање и непоштовање правила социјалног понашања: *од богаштѿва бјеху ѿолуђели / ѳеишињаху истио као бебе* 1410–1411. У истом значењу глагол *ђеишињиши* јавља се и у Драшковој оцени искривљених представа дужда о Црногорцима и њиховим суседима: *Па ѿслијед ѿоче ѳеишињиши* 1638 чиме се незрело и асоцијално опхођење генерализују као стална карактеристика венецијанске елите.

Појам сиромаштва истиче се изнијансиранијом интерпретацијом у поређењу с приказом богатства. За именовање ‘сиромашног човека’ коришћена је лексема јасне мотивне основе – *ѿразнов* 1412, стање сиромаштва описано је помоћу трију фразеологизама: *мучаху се да им очи ѿрсну* 1413, *да одеру кору хлеба суха* 1414, *ѿек да сѿекну да се ками ране* 1420. Њиховом унутрашњом формом стварају се асоцијације на велику физичку напетост и оскудну храну. Оцена сиромаштва изражена је и истицањем одсуства двеју етичких категорија – части и поштења: *не боје се честѿи ни ѿошћењу* 1421. Наведеном конструкцијом, у којој је одричност реализована у глаголском значењу, док именице садрже позитивне евалуативне семе у својој семантичкој структури, на еуфемистичан начин исказана је теза да је сиромаштво бешчашће и непоштење.

Према томе, у оквиру првог тематског круга одломка физички лик приказаног народа естетизује се као ружан, што је резултат неприхватљивог начина живота, нарочито у погледу навика у исхрани. Експлицирана је такође и негативна оцена богатства и сиромаштва.

Знатан део Драшкових утисака о Венецији везан је за реализацију одређених социјалних, културних и етичких категорија у венецијанском друштву.

4.2. Гостољубивост

Однос Венецијанаца према странцима оцењен је негативно с тачке гледишта црногорских представа о гостољубивости. Посебна пажња посвећена је приказу грађана Венеције. Они су описани као бучно, неиндивидуализовано мноштво (*она ружна мјешавина, граја*) које постаје препрека за улазак странца у градски простор (*не даваше ми из куће изаћи, / када хоћаш ѿ граду изаћи*). Центричност црногорске тачке гледишта долази до изражаја у повезивању описа Венецијанаца с изворним доменом црногорског обреда машкаре за време Бијеле неђеље (*као у нас бијеле неђеље / кад се крену момчад у машкаре* 1437–1438). Будући да су учесници у карневалској поворци нагарени, с привезаним звончићима око паса и нагрђени

(као што су описани у Вуковом *Рјечнику* и већини коментара уз текст поеме) метафоричким преносом намеће се представа да су Венецијанци бучни људи који круже унаоколо ружно обучени и страшних лица. Венецијанцима се приписују црте учесника у једном пролећном паганском обреду протеривања злих сила магијским радњама, чиме се параметри туђе урбане културе реинтерпретирају у оквиру паганског религиозног погледа на свет.

Супротстављеност културе посматрача и посматране културе експонирана је и приказом личних доживљаја протагониста помоћу фразеологизма: *свога дома не ћах гледаџи, / него костџи џамо осџавиџи* 1441–1442, којим се отуђеност јунака конципира као смрт. У оквиру наведене супротстављености јавља се и двојни лик сина Зана Грбичића, који поседује искуство и знања да би живео у туђем простору, али није променио свој првобитни поглед на свет. У интерпретацији теме о гостољубивости Грбичић је приказан у контексту поимања односа међу члановима етничке заједнице кроз призму породичних и родбинских односа, што је карактеристично за патријархална друштва код Јужних Словена: *а он ме је брајџски дочекао, / водио ме свуда џо Млејџкама* 1443–1444.

Према томе, имаголошка категорија ‘венецијанско’ стиче негативну аксиолошку маркираност у складу с црногорским родовско-патријархалним критеријумима о гостољубивости, а вербализована је углавном устаљеним изразима и фразеологизмима као и извођењем аналогije са специфичним елементима своје паганске календарске обредности.

4.3. Јунаштво

Непрепознавање и ове вредносне категорије на начин на који се она испољава у црногорском друштву приказано је језичким средствима која означавају интензивну емоционалну реакцију – уп. прагмему *божја џи вјера* као и фразеологизам *не биџи збора о чему* – ‘не постојати’: *Не, божја џи вјера, Мандушићу, / о јунашиџву џу не бјеше збора* 1446–1447⁶.

Као аргумент за непостојање јунаштва у венецијанском друштву наведен је опис поробљених Далматинаца и Хрвата. Самом темом о јунаштву актуелизује се језички регистар народне епске

⁶ Међутим, исти фразеолошки обрт коришћен је и у истицању одсуства и друге кључне културогеме – гусли: *џу за гусле ни збора не бјеше* 1617, при чему је његово значење појачано и одричном партикулом *ни*.

поезије, услед чега су Далматинци и Хрвати приказани помоћу фолклорних формула специјализованих за идеализацију епског јунака – они су храбри, соколови, а такође су – у духу јужнословенске идеје – именовани браћом. Њихова судбина је приказана у складу са фолклорним поетским конвенцијама – уп. поступке анадиплозиса, граматичке риме, хомеотелеута: *Него бјеху к себи домамили, / домамили ња их њохвајали / јадну нашу браћу соколове / Далмајинце и храбре Хрвајше* 1448–1451.

Изразито негативан став према политици њиховог поробљавања од стране Венеције реализује се облицима квалитативног императива 2. л. јд., као и употребом лексема изведених од корена *џиск-* које врше емфатичку функцију у истицању интензитета тог типа понашања: *и џискâ их у свијејџ бијели / џе довукуј благо из свијејџа / и џриџџискај земље и градове* 1453–1455. Прелажење са крњег перфекта на квалификативни императив додатно је стилско средство за аксиолошко обележавање приказане садржине.

4.4. Судови и социјална правда

И одступања од црногорских представа о социјалној правди негативно су оцењена помоћу богатог инвентара језичких средстава за вербализацију емоционалних реакција главног јунака. Ироничан став заснива се на поређењу са турским правосудним системом, чиме се у датом контексту поврћује периферни статус, али најјача негативна маркираност имаголошке категорије ‘турско’: *Бјеху, брајше, да џе бог сачува; / мало бољи него у Турчина* 1457–1458.

Као потврда овог става наводе се три примера гажења људског достојанства у Венецији – однос према радницима у бродоградилушту, према веслачима на галијама и затвореницима. Негативна оцена вербализује се лексемама у којима се употребом префикса *не-* означава непостојање, одсуство нечега (*невољник, несрејџи*), синонимним речима за кључне појмове у дотичном тематском пољу (уп.: роб: *невољник, сужањ*; симбол ропства – вериге: *звожђа, џоџџџана, џриковани у џџџима*) и именичким синтагмама с фолклорним епитетом *љџџ* (*љџџа звожђа, џџџе невоље*). У приказивању начина живота робова и затвореника употребљени су такође експресивни изрази с компонентама назива домаћих животиња (*но ка џаџџе кад га за џџџ свежеш* 1472, *хођаше у џима коњ цркнуџи* 1478, *човјек џаџџџ џџ свезајџ не џђаше, / акамоли чојка несрејџџега* 1480). Истичу се темпорални параметри ропског стања као бескрајног, уклопљеног у ритам природних циклуса (*џџ их лејџџе*

горијаше сунце / и дављаху кише и времена 1469–1470, *ѿу чамају и дневи и ноћи* 1473). Истовремено се просторне координате приказују преко просторне метафоре засноване на односу 'горе' – 'доле', при чему се актуелизује негативна конотираност положаја 'доле' појачана употребом форми суперлатива (*Најгоре им ѿак бјеху ѿавнице* 1474 *ѿод дворове ће дужде сѿојаше; у најдубљу јаму коју знадеш није горе но у њих сѿојаѿи*).

Стање велике узрујаности и афекта главног јунака преноси се средствима из експресивног регистра разговорног језика (уп. метафоричку употребу глагола *ѿоѿрнуѿи* и клетву *да бог убије кога у стиховима* 1483–1484: *Сав ѿоѿрнем, да их бог убије, / кад ѿомислим на оно сѿрашило, фразем забоље ме срце* 1487).

У разматраној епизоди јунак први пут проговара у туђем простору. Али у његовом ословљавању адресат не само да је негативно конотиран (*ѿогани*) већ је и фиктиван, будући да до дијалога не долази (чује га и разуме једино његов сународник). Структурисање дотичног псеудодијалогског фрагмента у форми градиције понављањем разговорног облика упитне заменице *ѿѿо* у значењу 'зашто' претпоставља виши тон, викање – *Шѿо ѿогани од људих чиниѿе? / Шѿо јуначки људе не смакнеѿе, / ѿѿо им ѿакве муке ударайѿе?* 1490–1492. Одговор сина Зана Грбичића по својој јачини је контрастан – тихо говорење. Вредна пажње је чињеница да се коришћење префикса *ѿо-* за изражавање ниског интензитета приказиване радње у глаголу *ѿоѿришайѿаѿи* среће и у другим тематским сферама у карактеризацији венецијанске стварности. Репликом *не смије се овде ѿраво збориѿи! / Твоја срећа – не разумијеше ѿе*. 1494–1495 сугерише се реципрочна немогућност остварења комуникације међу носиоцима двеју култура (у тематској микроструктури о гостољубивости наглашена је Драшкова дистанцираност од Венецијанаца, док је овде истакнута њихова неспособност да га разумеју). На крају разматраног микрофрагмента још једном се изриче негативна оцена мотивисана непоштовањем норми хришћанске етике (*да су божју грдно ѿресѿуѿили* 1495) и први пут се у одломку предвиђа да ће венецијанско „царство“ погинути (*и да ће им царсѿво ѿогинуѿи* 1499).

4.5. Међусобни односи

Док се у претходним микрофрагментима наглашава неемпатичност према маргинализованим слојевима и странцима, међусобни односи Венецијанаца коментаришу се кроз моделе понашања везане за страх као категорију из сфере социјалне психологије. Аутор

полази од афоризма изразито народне синтаксичке и лексичке уобличености: *Нема шѳога ко с' не боји чега, / да ничега ано свога хлада* 1503–1504, на основу чега изводи аналогију највећег људског страха – од смрти са страхом Венецијанаца од шпијуна и пријављивања: *Они сѳираха другога немаху, / до од жбирах и до од шѳијунах* 1505–1506.

У даљој конкретизацији теме аутор приказује својеврсни сценарио шпијунирања састављен од низа конвенционализованих чинова, при чему је експресивна негативна оцена описаних радњи Венецијанаца (као и у приказу њиховог односа према поробљеним народима) исказана квалификативним императивом (*шѳрчи судницима* 1510, *кажи оно шѳио они збораху, и шѳојиридај шѳио год и шѳо глади* 1511 – код последња два глагола *шѳојиридај* и *шѳо глади* јавља се исти творбени поступак као и у претходном микрофрагменту у карактеризацији Грбичићевог говора – *шѳојиришашѳи*). Избором перфекта за преношење приче о одсецању главе дужда као и појашњење да се Грбичић заклео да је то стварна чињеница (*Грбичић се мени кунијаше* 1521) индиректно се упућује на то да се створена стереотипна представа заснива на туђим сведочењима. Наведеним сижејним решењем преэкспонира се социјална дистанца у односу на приказану појаву. Уз то и чињеница да шпијуни стоје изнад власти у Венецији постаје повод изражавања емоционалне реакције запрепашћености на крају размотреног микрофрагмента.

4.6. Духовна култура

Питање (*А бјеше ли игре у Млејкама, / као ово шѳе се ми играмо?* 1529–1530) претпоставља поређење у одговору и заиста овој теми приступа се из најразличитијих аспеката. Италијанско позориште описано је тзв. скривеним реалијама о којима је већ говорено. И Драшкова је прича о позоришној представи којој је присуствовао скоро потпуно лишена конкретике – јунак не зна италијански па комбинујући примарне сигнале мимика, гестова и звучача говора глумаца проналази сличности са зооморфним ликовима из паганског слоја своје културе. Док је стање поробљених народа и затвореника било протумачено помоћу фразеологизама с компонентама назива домаћих животиња, у приказивању гледалаца експлицира се симболично значење назива дивљих животиња *свуд могаше из зида виђети / ње вираху кâ миши из гњезда* 1539–1540. На сличан начин приказане су и њихове реакције за време пожара (*као сѳока кад је звјерад гоне*) при чему се кумулирањем аудитивних глагола

апстрахују звучни ефекти хаотичног људског понашања (1566 *Сџаде јака, клейеџи и ломјава, / сџаде џиска, каје џоџадаше, / сџоџина их исџод ногах осџа, / све се наби, да кркнуџи не може, / као сџока кад је звјерад гоне.*) У много чему запажају се аналогни поступци описа руље по венецијанским улицама, чиме се ланцима састављеним од лексичких јединица истог семантичког гнезда а из различитих микрофрагмената интензификује негативни аксиолошки став приповедача.

Глумци су такође приказани као недиференцирана маса која изводи покрете животиња (*Ту измиље некаквога џука*) и на њих личи (*сви шарени као дивље мачке*). Дотични поступак примењен је у комбинацији с аугментативним обликом *носина*, чиме се хиперболизује нос као елемент маске ренесансне карневалске културе (као што је већ речено, слични облици употребљени су и у опису жене на носилима у првој епизоди) – *Носине им од кварџа бјеху* 1554. У градацији поређења поред ликова дивљих животиња јављају се и митска бића (*исџреџиџили очи као џенци, / а зинули кџ курјаџи гладни, / а дрвене ноге насадили / џа иџаху као на кључеве*). У приказивању костима користи се лексика пејоративне обележености (*Облачили џрње и јачине* 1559).

Поред тога у разматраном микрофрагменту запажа се употреба највећег броја фразеологизама, прагмема и других експресивних средстава која означавају интензивну емоционалну реакцију протагониста на описане појаве као на нешто невероватно, смешно, страшно и стидно (*Боже драги, џи да видиџи чуда!* 1543, *џо ни у сан никад доџ не може* 1545, *имах мрџав џаднуџи од смџеха!* 1549; *Усред џодне да га човјек среџне, / сва би му се коса најџжила* 1560–1561). У том контексту употребљена је и горе наведена лексема *брука*, чија је улога као једног од кључних имаголошко-аксиолошких маркера на макротекстовном нивоу већ наглашена: *Такве бруке, џаквијџ грдилах / ниџе нико јоџи видио није!* 1552–1553; *Боже драги, да џу бруку видиџи!*

Другу садржинску компоненту у тематском пољу духовне културе Венецијанаца представљају коментари Рогана и Обрада, као и Обрадова прича о сличној представи италијанских путујућих глумца у Боки. Актуелизацијом стилског потенцијала српског глаголског система приказана је динамика уличне представе, импровизаторске вештине актера, својеврсност ренесансног профаног хумора. Нумере су осликане помоћу квалификативног императива (који и у претходним микрофрагментима служи као маркер интензификовања

емоционалног односа): *Кад њогледај 1582, викни 1592, рикни ... ријека 1604*. Употребљене су безглаголске реченице (*кад онај час није него сламка 1591, кад ни воде ни од воде њрага 1607*), аорист у фразеолошкој конструкцији (*кад виђеше чудо невиђено 1599*), крњи перфекат (*свак дигâ у њазар хаљине / и кренуо кâ да воду гази 1608–1609*). У финалној реченици неки од наведених глаголских облика међусобно се комбинују, при чему употреба облика приповедачког императива уноси својеврсни „деконструктивистички“ елемент у темпоралну схему (крњи перфект + аорист + аорист + потенцијал + приповедачки императив): *Кад виђели е их њогрдише, / скочи народ, и би их њобили, / но уџеци у Коџор Лаџини 1610–1612*. Управо специфично усклађивање темпоралних облика даје приказаном догађају необичну динамику, чиме се под претензијом реалистичности стереотипизираних описа сугерише осећање његове иреалности.

У том контексту се да објаснити и намерно истицање неодређености времена у којем се описани догађај збива, као и анонимност очевидаца: *1583 Ја сам чуо од једнога ђеда, / у Боку су једном дошли / из Талије или оџкуд друго, / на наш њазар исџи излазили 1586*. На први поглед алогична, неодређена уоквиреност која контрастира са живим описом представе одаје конципирање епизоде као иреалне (Роган: *То не може биџи исџина, Драшко 1578*) укључујући ту и употребу назива из средњовековне црквене традиције, заступљених и у народним говорима (односно у Вуковом *Рјечнику*) и повезаних са паганским магијским радњама: *маџџаније* и глагол *замашџаџи* (РЈЕЌНИК 1904: 514)⁷ (*него су џи очи замашџали 1579, и сам мислим да је маџџаније 1581; Обрад: Ада џџо је него маџџаније 1582*).

Кулминација у формулисању аксиолошког става према духовној култури Венецијанаца реализује се у трећем микрофрагменту наведеног тематског поља у којем се као критеријум уводи постојање гусли (*Појаху ли уз гусле лијејо? 1615*). Будући да се уз пратњу тог народног инструмента пева епска поезија, назив гусле постаје једна од кључних митологема српске традиционалне културе (РАДИЋ-

⁷ Од ове општесловенске лексеме која означава ‘образилу’, ‘фантазију’ развијају се савремене лексеме машта (срп.), мечта (буг., рус.). Посебним дијахроничким лексиколошким истраживањем могло би се утврдити како је Његошу успело да актуелизује један специфичан елемент њене семантике везан за етимологију речи – према Фасмеру у речи *маџџаније* се запажа други степен алтернације, што је повезује са г.-луж глаголом *тџаџ* – жмирити, трептати, створити се (ФАСМЕР т. II 1986: 614).

-Дугоњић 1999: 239–241). Непознавање тог симбола очувања сећања на херојску прошлост упућује на закључак о непостојању духовних вредности у посматраној култури, што условљава и снажну емоционалну реакцију јунака исказану одговарајућим прагмемама и фразеологизмима (*Какве гусле и какву несрећу; / њу за гусле ни збора не бјеше!* 1616–1617) (користи се исти фразеолошки обрт којим се коментарише непостојање јунаштва код Венецијанаца). Наведена оцена појачана је фразеологизмом *не дајџи њурску њару за шџа* у реплици Вука Мићуновића (*Ада за сву игру без гусалах / ја њџи не бџх њару њурску дао* 1618–1619) којим је изражен највећи степен омаловажавања венецијанског друштва. Ово кулминира у став потпуног одрицања у Његошевом афоризму: *Ђе се гусле у кући не чују / њу је мрџва и кућа и људи* 1620–1621. Раније изнесена тврдња о осуђености на погибел друштва које не зна за социјалну правду (*џознао сам на ове џавнице ... да ће им царсџво џогинуџи*), допуњава се тезом да је друштво без историјског сећања мртво.

С једне стране, у микрофрагменту о позоришној култури Венецијанаца дају се јасно пропратити механизми формирања негативних хетеростереотипа на основу позитивних аутостереотипа, али истовремено виртуозном метафоричком употребом темпоралних глаголских облика подрива се једна од главних претензија стереотипа – на есенцијалност.

4.7. Политика венецијанског дужда

Прича о аудијенцији код венецијанског дужда представља „најпрагматичнији“ микрофрагмент разматраног одломка. Неодређеност у карактеризацији дужда – његове спољашњости и имена – произилази из формулације питања (*А бјеше ли какав, аманаџи?* 1625). У одговорима се на основу народних веровања о уроцима средствима ироније истиче његова безлична спољашњост (*Бјеше човјек џе од средње руке; / да не беше џод оним именом, / не шџаше се бојаџ од урока* 1626–1628). Поред тога Драшкова неспособност да се сети целог дуждовога имена одаје ниподаштавајући однос (*Валијеро ... и већ не знам како* 1630). На експонирање неодређености лика дужда надовезује се и коментар о теми разговора (*Пиџа ли џе шџо за ове краје* 1631 – *Пиџа, браџе, не знам ни сам како* 1632). На тај начин изражавањем различитих нијанси неодређености пре свега неодређеним и упитним заменичким облицима учесници у говорном чину и претпоставке његовог одвијања моделују се као лишени конкретике и с нејасним циљем и резултатима.

Сусрет двојице саговорника почиње без успостављања директног контакта – не познајући и не схватајући га, Драшко изводи ритуал клањања, придржавајући се само упутстава Грбичића, док се дужд једва осмехује не њему већ према њему: *џуџи мене се џоосмјех-ну џринциџ* 1635 (у овом случају поново се користи глагол с префиксом *џо-* за означавање радње ниског интензитета, што је један од поступака карактеризације понашања становника Венеције и у претходним микрофрагментима).

Сам разговор састоји се од два дела. У првом делу дужд говори о помоћи Црногораца у борби Венеције против Турака стварајући привидан утисак благонаклоности (*и шћах рећи љуби Црногорце* 1637).

У другом делу коментаришу се обичаји народа Западног Балкана. Дуждове речи Драшко прихвата негативно. Његов однос изражен је глаголом *ћеџињџиџи* који је употребљен и у вези са богатим Венецијанцима у првом микрофрагменту разматраног одломка (у функцији оказионалног синонимног израза у приказу њиховог душевног стања као лудости). На основу конструисане макротекстовне везе индиректно се став из уводног фрагмента надовезује на оцену начина мишљења дужда (*Па џослијед џоче ћеџињџиџи*).

Следи једини дијалог Драшка с представником венецијанског друштва, структурисан у облику повратних питања у комбинацији с прагмемама као маркерима нарушене комуникације међу саговорницима (*хоће ли га изјесџи, шџио ли раде* 1645 – *Ђе изјесџи, ако Бога знадеш* 1646; *један народ џамо змије једе* 1649 – *Какве змије, ћесџиџи џринциџе* 1650). Користе се и фразеологизми који фигуративно приказују емоционалну реакцију јунака на дуждове стереотипне представе (*а гадно ју је на џуџи џогледаџи, / све се длаке најеже чо-вјеку* 1652).

Разматрани дијалог представља експлицитан приказ реципрочне имаголошке перспективе у којој култура посматрача и посматрана култура мењају своја места, при чему се успоставља аналогна неодређеност представа Венецијанаца о Црногорцима (*хоће ли га изјесџи, шџио ли раде* 1645, *Ма сам чуо – оџеџи ми говори / – један народ џамо змије једе* 1648–1649). Док се наведена неодређеност код Венецијанаца приказује као резултат незнања и незаинтересованости, она се код Црногораца тумачи као намерно дистанцирање због неприхватања начела на којима се темељи венецијанско друштво.

То потврђују и реакције црногорских главара. Комбиновање глагола за изражавање мњења са упитном интонацијом у питању кнеза Јанка (*Ја мним џе је дочекâ лијеџо?* 1653) условљава Драшков

ироничан одговор (*Не лијејо, него њрелијејо / обећа ми и шио му не исках!* 1654–1655). У првом делу одговора у форми градације употребљене су прагмеме за изражавање интензивне позитивне емоције изазване дуждовим обећањима (*благо мени јуџрос и довијек, / ево среће за све Црногорце / дајбуди љу њовесџ досџа њраха* 1657–1659). У другом делу у оцени неиспуњеног обећања користи се метафорично значење глагола *излињаџи* (*Кад њослијед све оно излиња, / кџ да нишиџа ни зборено није* 1661–1662), па се на основу очигледности беле боје млека на ироничан начин формулише мишљење да је дужд лажов (*И њосад му не бих вјеровео / млијеко је да рече бије-ло* 1663–1664).

У микрофрагменту о Драшковој аудијенцији код дужда помоћу богатог инвентара прагматичких јединица структурисани су основни параметри дијалогске ситуације као претпоставка за протицање реалног, живог дијалога. Истовремено семантичка дефективност упитних говорних чинова не условљава реализацију основног циља, а то је добијање / размена информација међу саговорницима. Микрофрагмент посвећен венецијанској политици према Црној Гори представља кулминацију градацијски повезаних епизода, чиме се потврђује теза о потпуној неусаглашености културе посматрача и посматране културе.

5. Сижејно-композициона и семантичка структура одломка

Поред тога што је последњи микрофрагмент посвећен спољашњости и свакодневном животу Венецијанаца и которске елите био размотрен у оквиру прве теме, требало би посебно истакнути његову улогу у композиционом обликовању целог одломка Драшкових утисака о Венецији. У дотичном микрофрагменту издвајају се два дела – о навикама у исхрани становника Венеције и аристократије у Котору.

У вербализацији идеје о погибелји венецијанске цивилизације посебну улогу игра мрежа синонимних лексичких јединица за изражавање појма ‘смрт’. Као што је било истакнуто, лексемама и изразима ове семантике се на сижејном и значењском плану оцртава деградација друштва полазећи од његове политике према суседним народима (*и да ће им царсџво њогинуџи* 1499), преко његове духовне културе (*Бе се гусле у кући не чују / џу је мрџва и кућа и људи* 1620–1621) па до његове чисто физичке немоћи у финалу – *Па њо-*

гини у оно *госїодсїво*. Аргумент за ову пресуду је типска ситуација племића који представља срамни приказ док се пење уз степенице (како *їођи мало уза сїубе*, / *ублиједи како рубейїна*, / *а нешїо му заиграј їод грлом*, / *реко би, они час умрије!* 1692). Управо у финалном стиху целог одломка – *реко би, они час умрије!* – у којем услед комбинације хомонимијске глаголске форме (*умрије*) са модалним обликом (*реко би*), чијом се употребом радња карактерише као иреална (Тошовић 1995: 236), општа темпорална схема микрофрагмента поприма изразито амбигвалну обележеност. Дакле, долази до изражаја намерно одступање од правила усаглашавања глаголских облика у реченици слично поступку примењеном у приказу которских уличних глумаца (уп. *Кад виђели е их їогрдише*, / *скочи народ*, и *би их їобили*, / *но ушеци у Коїор Лаїїни* 1610–1612).

Према томе на садржинском плану стање физичке немоћи која доводи до смрти приказано је као доња граница деградације венецијанског друштва, на аксиолошком плану пак – као највиши степен изражавања негативне оцене категорије ‘венецијанско’. На линеарној површини текста црногорски главари доживљавају тему о Венецији као завршену, губе интересовање за њу, те на сижејном нивоу долази до наглог прелаза на следеће тематско поље.

* * *

Доследно структурисање негативних стереотипа о Венецији и Венецијанцима на основу позитивних црногорских аутостереотипа претпостављено је намерно створеним типолошким профилем субјеката-представника културе посматрача као људи који не познају језик, историјски и савремени развој посматране културе. У *Горском вијенцу* њихови се контакти с Венецијом остварују претежно на политичком плану – у појединим случајевима уједињавања напора у борби против Османске империје и чешће – у контексту међусобних конфликта због асимилацијске политике Венеције према Црној Гори. Историја поменутих односа које Његош упознаје и преко проблема с којима се суочава његов стриц Петар I Петровић, и из свог властитог искуства, битан је разлог за формирање негативног аксиолошког става. Можда није случајно што у својој *Биљежници* Његош даје суперлативну оцену природе и културних знаменитости Рима и Напуља (који нису на поменути начин повезани с развојем Црне Горе), док изразито негативно прихвата не само савремени облик Венеције већ и њене културне споменике (KILIBARDA 2012).

Наведена диспозиција резултат је још једног разлога испољеног у епизоди аудијенције код дужда – а наиме, постојања већ утврђених негативних стереотипа у посматраној култури и о култури посматрача, што по правилу изазива реципрочну реакцију.

Садржинска структура одломка о утисцима војводе Драшка о Венецији даје разлоге за његово разматрање као итинерарног текста у којем се на основу информација из одређених тематских поља формирају стереотипне представе о другом народу и земљи. Истовремено, лингвопрагматичке специфике питања црногорских главара на основу којих се структурише композиција фрагмента претпостављају да ће одговори садржати не само и не толико конкретне информације о другом, већ ће задовољити ону исконску гносеолошку радозналост – какви би уопште могли бити ти људи, та земља и начин живота. На тај начин изражава се извесно дистанцирање од предметне садржине и долази се до помака према стављању у фокус аксиолошких аспеката структурисања представе о другом. Овакво дистанцирање истакнуто је и функционисањем деиктичких средстава у размотреном одломку, као и максималним редуковањем употребе назива венецијанских културних реалија.

У оквиру тако задате опште диспозиције испољава се и ослабљена информативност управо оних микроструктурних целина које су тематски повезане са материјалним животом Венецијанаца, а могле би бити извор генерализације одређених представа из предметне сфере које би се поимале као „туђе“ из перспективе културе посматрача. У Драшковој причи по правилу се у опису спољашњости становника Венеције не користе називи одела, накита, фризура и сл., већ се уместо њих апстрахују негативне људске особине, протумачене као резултат лошег начина живота. Аналогно томе, теме о националној кухињи и градској архитектури, које у путничкој литератури такође спадају у кључне изворе структурисања предметних представа о другом, у размотреном одломку скоро су потпуно лишене конкретике.

За разлику од наведених микрофрагмената који представљају слику материјалног живота приказ социјалног, културног и политичког развоја Венеције садржи више описа са претензијом на конкретност. Један део њих изграђен је на основу туђих причања (о понашању доушника услед којег људе бацају у затвор или убијају), док су други плод личних утисака протагониста (главничка политика Венеције у односу на друге народе, физичка немоћ аристократе из Боке који се пење уз степенице). Али у оба случаја приказане су

„нереалистичке“, схематизоване ситуације и модели понашања, при чему облици квалитативног императива врше функцију маркера за стереотипизацију пренесене садржине.

У целини узев, Драшкова прича структурисана је на основу мреже позитивно маркираних вредносних критеријума карактеристичних за црногорско друштво дате епохе, која, будући примењена на посматрану културу, „лови“ само негативно оцењене објекте, својства и појаве.

Систем позитивних аутостереотипа изграђен је на бази одређених компоненти „високог“ слоја духовне културе Црногораца из дотичног периода, међу којима се истичу епска усмена и музичка традиција (гусле), која чува историјску свест заједнице; идеализована представа о (јужно)словенској етничкој заједници формирана у периоду просветитељства и романтизма; хришћанске етичке категорије усвојене у црногорском друштву као критеријуми социјалне правде; родовско-племенске визије гостољубивости и такође родни стереотипи.

Истовремено, негативна оцена категорије ‘венецијанскост’ изражена је изузетно богатим инвентаром језичких средстава, чиме се сугерише свеобухватност, разноликост и интензитет приписане негативности. Елементи „ниског“ слоја културе посматрача такође постају извор приказивања Венецијанаца као масе зооморфних, демонских и ритуалних бића помоћу лексичког фонда пролећне карневалске обредности која има за циљ протеривање злих сила, такође и сујевејра (уп. називе везане за обичаје „бјела неђеља“, „машкаре“, „урок“, уз коришћење митолошке симболике зоонимијских назива).

Приказ врло изнијансираних аксиолошко-емоционалних реакција протагониста – муке, ужаса, гнева, гнушања, ругања, пренебрежења, запрепашћености, исмевања – остварен је помоћу богатог језичког потенцијала (прагмема и фразеологизама) наивне психолошке слике света карактеристичне за културу посматрача.

Посебне пажње вредно је и структурисање лексичких, творбених и синтаксичких ланаца на макротекстовном нивоу (уп. улогу језичких елемената као што су *брука*, *йолуђейи*, *ђейињийи*, префикса *йо-* у глаголима *йојришайишайи*, *йојридаји*, *йојгладийи*, *йоосмјехнуји се*, фразема *не бији збора о чему*, систематска употреба квалификативног императива и сл.). С једне стране, контекстуално формирана аксиолошка вредност дате језичке поновљене јединице у различитим микрофрагментима, условљава раскид њихове узастопности на линеарном композиционом плану омогућујући њихову

истовремену саодносност на аксиолошком плану, што појачава спојивост појединих епизода унутар разматраног одломка. С друге стране, путем поменутих лексичких и синтаксичких мрежа Драшкова прича укључена је у хијерархијски систем аксиолошких односа који обухвата остале одломке *Горског вијенца*. На тај начин имаголошка категорија ‘венецијанско’ стиче додатну, вербално неформулисану, негативну маркираност у саодносу с категоријама ‘турско’ / ‘муслиманско’ у оквиру теме етничког и верског отпадништва и освајачке политике двеју велесила (уп. *ѿо ѿри уре лѿжи – лѿжисахани; чудо могу на годину кокошаках они ѿозобаѿи – вражје ѿлеме ѿозоба народе*).

Доследна негативна конотираност слике Венеције и Венецијанаца претпоставља претензију на константност створених стереотипних представа. Насупрот томе, њихова неједнозначност, дискретна индикација на субјективност створених слика, ситуирање на рубу јаве и сна, стављање аксиолошке компоненте у први план одају да смо суочени с ретким имаголошким феноменом. По правилу, у путничкој литератури слику другог потхрањују конкретни објекти и појаве културноисторијске ситуације другог народа чија се поједина својства апстрахују да би се створио утисак панхроничности и апсолутне истинитости уз истовремену маркираност добро – зло. Са своје стране, иако ситуирана у итинерарни наративни модел, категорија ‘венецијанско’ у Драшковој причи конципирана је као *ѿоѿиенцијално зло*. На сижејном плану пева доминантно место припада имаголошким категоријама ‘турско’ / ‘муслиманско’ које се реализују у *границама* саме културе посматрача. Налазећи се *на граници* Црне Горе и српства у целини, на семантичком плану Венеција је приказана као претња, не мања од турске, али још увек на помолу (због тога и с нејасним обрисима), као зло које се једва назире, латентна али злотворна, примитивна сила што под привидом забавне безазлености скрива огромну деструктивну моћ.

Тако се у оквиру изузетно сложене концептуалне структуре и вербалне обликованости одломка дају пропатити механизми настанка и функционисања различитих типова хетеростереотипних конструката као одраз емоционалних и рационалних процеса у колективној свести историјски детерминисаних заједница и појединаца, не губећи из вида њихову консолидациону улогу у друштву. То потврђује генијалност аутора *Горског вијенца*, који је због дубине својих социјално-филозофских идеја и виртуозности њиховог уметничког уобличавања изнова ишчитаван и преосмишљаван у

различитим историјским епохама све до данашњих, постмодерних времена.

Цитирана лијераура

- ВИНАВЕР, Станислав. „Српски хумористи и сатиричари (Јавно предавање одржано на Коларчевом универзитету у Београду).“ *Чардак ни на небу ни на земљи*. Београд, 1938: 248–266. <http://www.rastko.rs/knjizevnost/nauka_knjiz/svinaver-humoristi.html>15.02.2014
- ДЕРЕТИЋ, Јован. *Композиција Горског вијенца*. Подгорица: Октоих, 1996.
- ЗБОРНИК РЕЗИМЕА: Међународна научна конференција *Од Косовског завейа до Његошевог микрокосма. Петар II Петровић Његош (1813–2013)*. Зборник резимеа. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини, 2013.
- ЉУШТАНОВИЋ, Јован. „Војвода Драшко као хумористички приповедач“. *Зборник Мајице српске за књижевности и језик*, свеска 3, 2007, књ. 55: 545–554.
- ПИПЕР, Предраг. Референцијална одређеност и неодређеност. П. Пипер, И. Антонић, В. Ружић, С. Танасић, Љ. Поповић, Б. Тошовић. *Синтакса савременог српског језика. Просја реченица* [У редакцији Милке Ивић]. Београд: Институт за српски језик САНУ, Београдска књига, Матица српска, 2005: 915–947.
- ПОПОВИЋ, Павле. *О Горском вијенцу. Сабрана дела*. Књига VIII, Друго прегледано издање (1923), Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2000: 1–137.
- РАДИЋ-ДУГОЊИЋ, Милана. „О превођењу непреводивог (Руски превод *Горског вијенца* П. П. Његоша)“. С. Ристић, М. Радић-Дугоњић. *Реч, смисао, сазнање (студија из лексичке семантике)*. Београд: Филолошки факултет у Београду, 1999: 237–245.
- СТЕВАНОВИЋ, Михаило. *О језику Горског вијенца* [Посебна издања. Српска академија наука и уметности, књ. 600, Одељење језика и књижевности, књ. 41]. Београд: Српска академија наука и уметности, Научна књига, 1990.
- ТЕЗЕ И РЕЗИМЕИ: *43. међународни научни сасијанак славистија у Вукове дане*. Међународни научни скуп *Иновациони процеси у српскохрватском књижевном језику – ушцаји других језика и култура. Његош у свом времену и данас. Тезе и резимеи*. [Уредници: Драгана Мршевић Радовић и Бошко Сувајић]. Београд: Међународни славистички центар. Филолошки факултет, 2013.
- РЛЕЧНИК: *Целокујна дјела П. П. Његоша*. Књига шеста. *Рјечник* [Рјечник саставили Михаило Стевановић и Радосав Бошковић]. Београд: Просвета. Издавачко предузеће Србије, 1957.
- ТУЋЕВИЋ, Станиша. „Слика о другом као инструмент за стварање сатирично-хумористичких ситуација“. *Поетичка и његошолошка исцраживања* [Поетичке и поетолошке студије. Студије и расправе, књига XLV]. Београд: Институт за књижевност и уметност, 2007: 249–260.

- ФАСМЕР, Макс. *Этимологический словарь русского языка. Издание второе, стереотипное. Том II*. [Перевод с немецкого и дополнения члена корреспондента АН СССР О. Н. Трубачева], Москва: Прогресс, 1986.
- BOGUSŁAWSKA, Magdalena. „Delo Petra Petrovića Njegoša u svetlu antropologije kulturalnih performansa“. *Njegoševi dani. Međunarodni naučni skup. Cetinje, 27. – 29. jun 2008. Zbornik radova*. Nikšić: Univerzitet Crne Gore, Filozofski fakultet, 2009: 139–148.
- DYSERINCK, Hugo: „Komparatistička imagologija onkraj »imanencije« i »transcendencije« djela“. *Kako vidimo strane zemlje. Uvod u imagologiju* [Priredili Davor Dukić, Zrinka Blažević, Lahorka Plejić Poje, Ivana Brković], Zagreb: Srednja Europa, 2009:57–69.
- KILIBARDA, Vesna. „Italijanske teme u Njegoševoj bilježnici.“ *Lingua Montenegrina* god. V /2, br. 10, 2012: 159–170.
- KNJIGA REZIMEA: *Njegoševi dani 5. Međunarodni skup. Knjiga rezimea*. Nikšić: Studentski program za crnogorski jezik i južnoslovenske jezike, Institut za jezik i književnost Filozofskog fakulteta, Univerzitet Crne Gore, 2013.
- OSOLNIK, Vladimir. *Literarna zgodovina o Petru II Petroviću Njegošu*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 2003.
- PAGEAUX, Daniel-Henri. *Imagološke razprave*. [Uvod in spremna beseda Tone Smolej]. Ljubljana: Institutum Studiorum Humanitatis, 2008.
- POPOVIĆ, Miodrag. *Romantizam I*. Drugo skraćeno i prerađeno izdanje, Beograd: Nolit, 1975.
- RJEČNIK: *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Dio 6, Lekenički–moračice. [obradili P. Budmani, T. Maretić]. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1904.
- TOŠOVIĆ, Branko. *Stilistika glagola. Stilistik der Verben*. Wuppertal: Lindenblatt, 1995.

Найда Иванова

ВЕНЕЦИЈА В ГОРНОМ ВЕНЦЕ
ИМАГОЛОГИЧЕСКИЕ НАБЛЮДЕНИЯ

Резюме

В статье с имагологической точки зрения анализируется фрагмент впечатлений Драшко о Венеции из поэмы „Горный венец“ (1847) Петра Петровича Негоша. Статья посвящена проблемному вопросу, каким образом взаимодействие тематических, сюжетно-композиционных семантических особенностей рассматриваемого фрагмента, с одной стороны, и соответствующих имагологических категорий, с другой, влияет на выбор определенных языковых средств и какова роль последних в структурировании картины другого.

Ключевые слова: имагология, *Горный венец* (1847), картина Венеции, автостереотипы, гетеростереотипы.

Najda Ivanova

THE IMAGE OF VENICE IN *THE MOUNTAIN WREATH*:
SOME IMAGOLOGICAL OBSERVATIONS

Summary

Draško's story about his trip to Venice represented in the poem *The Mountain Wreath* (1847), written by Peter Petrović Njegoš, is an object of many interpretations in theoretical Njegoš studies as well as in the educational, popular science, the media, political and many other types of discourse. In this article, we aim at providing a linguo-imagological analysis of the fragment. The mechanisms of shaping and the semantic structure of the hetero-stereotypes about Venice and the Venetians are examined. In addition, both the influence of the author's intention and that of the socio-cultural discourse regarding the creation of the poem on the way of selection and the use of expressive means are examined.

Keywords: imagology, *The Mountain Wreath* (1847), image of Venice, auto-stereotypes, hetero-stereotypes.

ISSN 0350-185x, LXXI, св. 1 (2015)

UDK: 811.163.41'373.45:811.111

811.163.41'373.611

ID: 214483468

DOI: 10.2298/JF11470009T

Примљено: 11. децембра 2014.

Прихваћено: 26. јануара 2015.

Оригинални научни рад

ГОРДАНА Р. ШТАСНИ*

Универзитет у Новом Саду**

Филозофски факултет

Одсек за српски језик и лингвистику

ГОРДАНА Р. ШТРБАЦ

Универзитет у Новом Саду

Филозофски факултет

Одсек за српски језик и лингвистику

ИМЕНИЧКИ АНГЛИЦИЗМИ НА *-EP* У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

За анализу су одабрани англицизми на *-ep* због њихове значајне заступљености у српском језику, у који улазе углавном као оправдани англицизми попуњавајући лексичке празнине или уносећи нове значењске нијансе. У раду су приказани начини њиховог уласка у лексички систем српског језика: а) као изоловане јединице, б) заједно са другим англицизмима са којима су у творбено-семантичкој вези или в) заједно са адаптираном мотивном речју и другим дериватима. Начин уласка позајмљеница у језик прималац веома је важан и у директној је вези са концептуалном и идеографском вредношћу које заједно са ознаком/ознакама улазе у језик. Одабраним примерима илустроване су семантичке и деривационе специфичности ових јединица, на основу којих је процењен и степен њихове интегрисаности у систем српског језика. Као посебан показатељ интегрисаности у језик прималац, сагледани су и парадигматски односи које ове јединице успостављају са другим англицизмима и домаћим или одомаћеним јединицама.

Кључне речи: англицизми на *-ep*, начин уласка у српски језик, интеграција.

---

* gordanastasni@yahoo.com

** Истраживање је рађено у оквиру пројекта *Стандардни српски језик: синтаксичка, семантичка и прагматичка исцртавања* (бр. 178004), који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

1. Увод. Према подацима у енглеском речнику творбених форманата (SHEEHAN 2000), формант *-er* има функцију суфикса у деривацији именица са а) људском референцијом – агентивних именица (*worker*) и етника (*Londoner*), б) са предметном референцијом (*double-header*) односно в) са значењем активности или поновљене радње (*flicker*). Он, међутим, функционише и као граматичко-морфолошко средство у грађењу компаратива придева (*cooler*) или прилога (*sooner*). Поред изражене полифункционалности, формант *-er* има и висок степен валентности с обзиром на то да се комбинује са морфолошки различитим творбеним основама: именичком (*farmer*), глаголском (*singer*) или са основом броја (*five*, *tenner*).

У речнику енглеског језика (SINCLAIR 1995) наводе се прецизнији подаци о форманту *-er*. Значење деривата и његова референцијална функција произилазе из удруживања семантичког садржаја мотивне речи и самог форманта, те је од изузетне важности да се истакне веза суфикса *-er* са одређеном творбеном основом, на пример: *you add -er to verbs to form nouns which refer to a person, animal, or thing that does the action described by the verb*. Осим тога, у поменутом речнику се наводе творбена значења на основу којих се могу изводити општи трансформациони модели за одређене категорије изведених речи, на пример:

'reader' is someone who reads	Го + <i>-er</i> → неко ко обавља радњу именовану глаголом
'miner' is someone who works in mine	Ио + <i>-er</i> → неко ко обавља радњу у именованом простору
'Londoner' is a someone who comes from London	Ио + <i>-er</i> → неко ко је пореклом/живи у именованом месту

Новије дериватолошке студије истичу да су деривати изведени суфиксом *-er* веома различитог значења, те да постоји тенденција још ужег семантичког диференцирања именица са обележјем [+ особа] или [+ предмет]: „This heterogeneity suggests that the semantics of *-er* should be described as rather underspecified, simply meaning something like ‘person or thing having to do with X’” (PLAG 2003: 112). Логична је и очекивана когнитивна веза између ‘персонализованог’ и ‘инструментализованог’ значења овог суфикса. „This can also be regarded as a case of metonymic transfer, i.e. as a personification of the instruments” (SCHMIDT 2011: 172).

Дакле, формант *-ep* је у енглеском језику продуктивна јединица, и то са двоструком функцијом: творбеном или морфолошком. Међутим, са дијахроног становишта, реч је о хомонимним формантима који имају различито порекло, о чему сведоче етимолошки подаци: творбени формант *-ep* је староенглеског порекла, док морфолошки формант *-ep* потиче од староенглеског *-pa (-ra)*, и средњоенглеског *-pe (-re)* (*faster* – чвршћи).¹

Важна је напомена да се суфикс *-ep* који потиче од старофранцуског *-ier*, од *-arius*, често не разликује од *-ep* у функцији именовања лица које „врши неку радњу, прави нешто, које се бави нечим што значи рећ у основи, нпр. *carpenter* дрводелја, *potter* lončар, *grnčar*“ (RISTIĆ, SIMIĆ i dr. 1955).

У енглеском језику се јавља и формант *-op* као ортографска варијанта суфикса *-ep*. Он се углавном комбинује са латинским основама на *-c* или *-ū*, као у примерима: *conductor*, *oscillator*, *compressor*.

1.1. Два су основна проблема у вези са суфиксом *-ep* енглеског порекла у српском језику. Први се тиче његовог односа према, такође, страним суфиксима: кратком *-ep* из немачког језика и дугом *-ep* из француског језика. У вези с овим питањем Клајн је нагласио да се, без обзира на порекло, суфикс *-ep* може третирати као јединствен суфикс (КЛАЈН 2003: 228), уз образложење да се у прозодијском систему српског језика поста акценатске дужине све радикалније скраћују, што доводи до једначења ова два суфикса, као и да се порекло суфикса и његов облик понекад могу наћи и у раскораку (у галицизму *фризер* суфикс је кратак, док је, с друге стране, у англицизму *рекордер* – дуг) тако да раздвајање ова два суфикса није оправдано са синхронијског аспекта. У србистици је Клајнов став углавном прихваћен.

¹ У *Enciklopedijskom englesko-srpskohrvatskom rečniku* наводи се да суфикс *-ep* учествује у деривацији: 1. девербатива „у значењу деланја, tvorenja“ (*driver* ‘тераћ, терачица, gonilac, gončin, vozar’ itd.; *hunter* ‘lovac’); 2. десупстантива „у значењу лица која раде неке предмете или су у вези са njима“ (*hatter* ‘šeširar, prodavac šešira’; *poulter* ‘živinar’); 3. девербатива „за означавање alatke, naprave, oruđa“ (*sweeper* ‘mašina čistilica, stroj čistać’; *pen holder* ‘držalja za pero’); 4. десупстантива са значењем етника или етноида (*Londoner* ‘Londonjanin, Londonjanka’; *villager* ‘seljak, seljanka’); 5. именице мотивисане бројем (*teener* ‘desetica, novčanica od deset funti’) или глаголом (*breather* ‘disaj’) „за означавање ствари или радње у вези са значењем речи која је у основи“. Суфикс *-ep* се користи и „за означавање радње која је у значењу глагола, нпр. *user* ‘употребљаваћ, употребљавачица, потроšaћ, потроšaчица’“ (RISTIĆ, SIMIĆ i dr. 1955). Уочљиво је да су у овом речнику наведени и српски еквиваленти који су без стварне употребне вредности (*Londonjanin, Londonjanka, употребљаваћ, употребљавачица*).

Бабић (1986: 314) описује само кратак суфикс *-er*, не бавећи се његовим пореклом, и констатује да се он јавља у више именица изведених од страних основа, да се додаје, пре свега, на глаголске основе, да означава првенствено вршиоце радње (*аранжер*, *дезертиер*, *фризер*, *гравер*), али и ствари (*бомбардер*, *миксер*), те да су неке лексеме деривирани овим суфиксом стилски обележене (*фушер*, *ширебер*, *шверцер*), уз истицање да су све те именице заправо презете из страних језика.

Управо овим Бабићевим коментаром отварамо други проблем у вези са именицама страног порекла у чијој је творбеној структури суфикс *-er*. Главно је питање у вези са одређивањем њиховог статуса у лексикону српског језика, што је у директној вези са утврђивањем њихове могуће мотивисаности у систему српског језика. Наиме, оне се могу сматрати позајмљеницама које су подлегле адаптацији углавном на фонолошком и правописном нивоу (*ајшомажер*), или су то лексеме настале у српском језику комбиновањем стране основе са суфиксом *-er* (*блефер*). Клајн закључује да је приликом одређивања неке речи као мотивисане или немотивисане пресудна синхрона перспектива. Ако се одређена лексема, без обзира на то што понекад није сасвим могуће одредити смер извођења, може мотивисати другом речи, тј. довести у деривациону или семантичку везу с њом, може се сматрати мотивисаном (*џенисер* ‘онај који игра тенис’, реч *џенисер* би се сматрала дериватом, за разлику од речи *каскадер* која се не сматра дериватом, иако у српском постоји лексема *каскада*, јер ова лексема не означава ‘акробатски пад’ (Клајн 2003: 229).

Став И. Клајна отвара још једно питање: да ли се заједно са страном речју усваја и њен деривациони модел. Илустрације ради наводимо следеће податке: у енглеском језику суфикс *-er* се углавном комбинује са глаголским и именичким основама, а у српском, како је то предочено код Клајна (2003: 228) и Бабића (1986: 314), суфикс *-er* додаје се, пре свега, на глаголске основе. Дакле, деривати настају по истим семантичко-деривационим принципима. Резултати истраживања М. Ајцановића о функционалном оптерећењу суфикса за обележавање особа (2008: 45) указују на то да су у анализираном корпусу биле 22 лексеме на *-er*, а међу њима девербатива укупно осам (*блорер*, *волонтиер*, *дизајнер*,² *кибицер*, *кријизер*, *јланер*, *јпро-*

² Овде не можемо категориички одбацити могућност да је у основи и именица: *дизајнер* → ‘онај који се бави (модним) дизајном’.

фиџер, ѿренер). Од именичких основа деривирано је пет лексема (*мандаџер, рекордер, рејер, рокер, фолкер*). Код неких лексема могуће су двоструке интерпретације, тако да би се, с једне стране, понека могла посматрати и као девербатив односно, с друге, као *nomina professionis*: нпр. *рејер* → ‘онај који слуша реп’ (десупстантив), али и ‘онај који репује’ (девербатив); *фолкер* → ‘онај који слуша фолк музику’ (*nomina agentis*), али и ‘онај који се бави певањем/свирањем фолк музике’ (*nomina professionis*).

У вези са постављеним питањем, Б. Ћорић заузима другачији став. Према његовом схватању, у језик се процесом позајмљивања уносе само целе стране речи, а никада суфикси. „Уколико је таква реч изведеница, она такву структуру има само у језику даваоцу, а уколико се на терену језика примаоца почну образовати речи помоћу страног суфикса, онда се творбена анализа може вршити само са позиција језика примаоца. Наиме, страна реч јесте унос са стране, дакако, историјски гледано, али страни суфикс, начелно, никада није то, већ формантску улогу добија на домаћем терену укључивањем у домаћи творбени систем“ (Ћорић 2008: 42).

Ми подржавамо став Б. Ћорића и сматрамо да се англицизми на *-er* преузимају као готове јединице уз минималне, пре свега фонолошке и евентуално семантичке измене. Под англицизмима подразумевамо „svaku riječ preuzetu iz engleskog jezika koja označava neki predmet, ideju ili pojam kao sastavne dijelove engleske civilizacije; ona ne mora biti engleskog porijekla, ali mora biti adaptirana prema sustavu engleskog jezika i integrirana u engleski vokabular“ (FILIPOVIĆ 1990: 17). Англицизми се могу посматрати и „као речи у којима долази до специфичне интеграције два језика, српског и енглеског, јер се кроз њих у српски језик уносе или адаптирана енглеска форма и значење, или енглеско значење кроз српску форму сковану по аналогји с енглеским изразом“ (FILIPOVIĆ-КОВАЧЕВИЋ 2011: 248).

2. Корпус, циљеви истраживања, теоријско-типолошке основе за класификацију англицизама на *-er*. Англицизми на *-er* ексцерпирани су из *Речника српскохрватскога књижевног језика* Матице српске и Матице хрватске (1967–1976), *Великог речника стираних речи и израза* И. Клајна и М. Шипке (2006) и *Речника новијих англицизама* (2001) В. Васић, Т. Прћића и Г. Нејгебауер. Иако је у прикупљању грађе примењен поступак тоталне ексцерпције, при чему је издвојено 156 англицизама на *-er*, овом приликом су одабрани само поједини примери којима илуструјемо важне семантичко-деривационе карактеристике ових јединица у лексикону српског језика.

Циљ нам је да покажемо начин на који англицизми на *-er* улазе у српски језик, и то према семантичким категоријама којима припадају, као и услове који омогућавају интеграцију ових јединица у систем српског језика. У том правцу посматрамо њихову способност деривационог и семантичког варирања, уз уважавање прагматичког критеријума, као и њихову способност успостављања парадигматских односа.

У општој процени англицизама овога типа полазимо од класификације Т. Прћића (2004), која обухвата очигледне, скривене и сирове англицизме.³ Већина англицизама са суфиксом *-er* припада очигледним англицизмима. То су лексичке јединице – речи-лексеми и афикси, преузете из енглеског језика, више или мање интегрисане у систем (PRĆIĆ 2004: 114). Овој групи припадају и лексеми настале секундарном адаптацијом, дакле, деривати изведени домаћим суфиксима и мотивисани речју енглеског порекла (*скенирајти* < *to scan*).

Способност семантичког варирања позајмљених англицизама доводи се у везу са секундарном адаптацијом на семантичком нивоу. Као основа за опис семантичке структуре англицизама на *-er* послужила нам је типологија Р. Филиповића, која обухвата:

а) нулту семантичку екстензију – значење позајмљенице остаје *нејромењено* у језику примаоцу и потпуно одговара значењу енглеске речи у језику даваоцу;

б) сужење значења – позајмљеницом се у језик прималац преноси *део значења* лексеми из језика даваоца;

в) проширење значења – уколико се позајмљеница у језику примаоцу одомаћи тако да престане њена првобитна функција попуњавања лексичке празнине, губи се прецизност њеног значења и она постаје подложна ширењу семантичке структуре (FILIPović 1986: 65–67).

Одабрани англицизми сагледани су и са становишта оправданости позајмљивања (PRĆIĆ 2005: 119–143). У србистици је општеприхваћен став да објективна потреба постоји само за оним англицизмима који уносе нове значењске нијансе односно који попуњавају лексичке празнине јављајући се као адекватно име за потпуно нове

³ Под скривеним англицизмима подразумевају се речи, синтагме или реченице српског језика које одражавају норму и/или следе обичаје енглеског језика: миш од MOUSE, у смислу ‘компјутерски показивачки уређај’, *копија*, од COPY, ‘примерак’; сирови англицизми су речи, синтагме и реченице преузете из енглеског језика директно, потпуно неприлагођени на плану ортографије: *PREPAID*, *ATTACHMENT*, *AIR BAG* и сл. (PRĆIĆ 2004: 115).

појмове (*лајптоп* ‘laptop’, *интернет* ‘Internet’, *софтвер* ‘software’, *скенер* ‘scanner’) и чије је постојање у језику стога оправдано (PRĆIĆ 2005: 132–134).⁴

3. Начин на који су англицизми на *-er* ушли у српски језик. Један део англицизама на *-er* ушао је у српски језик изоловано, без мотивне речи. Њима се обележавају конкретне реалије и бројни су у категорији именица са предметном и људском референцијом. У систему српског језика њихова је улога важна будући да већина попуњава лексичке празнине као одговарајући назив за нове појмове, или су то англицизми којима се уносе значењске нијансе. Стога би се они могли окарактерисати као углавном оправдани англицизми у српском језику (PRĆIĆ 2005: 132–134).

Англицизми на *-er* са обележјем [+ живо, + особа] семантички су хетерогени и обухватају категорије:

а) *nomina agentis* и називе учесника у спорту: нпр. *челенџер* [challenger] ‘онај који изазива првака’; *плејмејкер* [playmaker] ‘градитељ игре’;

б) *nomina professionis* и називе енглеских титула: нпр. *брокер* [broker] ‘берзански посредник’; *диспечер* [dispatcher према dispatch одаслати, отпремити] ‘службеник који из једног центра распоређује и надзире рад целог система’; *ридер* [reader] ‘титула доцената и ванредних професора на енглеским високим школама; лектор’;

в) У категорији *nomina attributiva* углавном се налазе неоправдани англицизми, карактеристични за неформалну употребу и често са жаргонским обележјем: *дринкер* [drinker] ‘алкохоличар’; *лузер* [loser] ‘губитник’, *хаслер* [hustler] ‘мувација’, *сиренџер* [stranger] ‘странац, туђинац’.

Делимично оправданим може се сматрати облик *гејмер* [gamer ‘играч’ према game ‘игра’] ‘страствени играч компјутерских игара’, којим се спецификује значење и уноси нова значењска нијанса у односу на постојећу лексему са општим значењем ‘играч’.

Међу агентивним именицама поред одомаћених англицизама јављају се и неодомаћени, па и са функцијом жаргонизма: нпр. *килер*

⁴ Овај став одражава традиционално схватање по којем се успоставља разлика између неопходних (necessary) и „луксузних“ (luxury) позајмљеница. „According to the canonical definition, necessary loans are borrowings of new concepts together with their original terms [...] Luxury loans, on the other hand, occur when the RL already contains a word that can be considered a semantic equivalent“ (ONYSKO, WINTER-FROEMEL 2011: 1551).

[killer] ‘плаћени убица’,⁵ *џирендсеџер* [trendsetter] ‘особа која својим примером покреће или популарише неки нови тренд, моду’, *сквоџер* [squatter] ‘особа која се бесправно уселила у туђу кућу или стан, на туђ посед’.

Слично је стање и у категорији *nomina professionis*. Англицизми на *-er* су углавном оправдани мада се јављају и облици са статусом стране речи и без веће употребне вредности, као *џарџи-џајмер* [part-timer] ‘онај који не ради пуно радно време’ или неоправдани, попут примера *фрилансер* [freelancer] ‘новинар, писац и сл. без сталног запослења’ будући да у српском језику постоји одговарајући и устаљен дволексемски назив *слободни новинар, слободни умејћник*.

Англицизми на *-er* са обележјем [- живо], углавном са предметном референцијом, семантички су, такође, веома разуђени и обухватају именице које припадају различитим категоријама. Доминантни су лексички скупови који обухватају:

а) називе различитих предмета – одеће, оружја, кућних апарата и машина, компјутерских делова: нпр. *свеџер* (уб. свитер) [sweater скупљач зноја] ‘а. плетена, дебела спортска кошуља од вуне или памука. б. танак плетени џемпер без рукава’; *револвер* [revolver од revolve ‘окретати’] ‘ручно ватрено оружје с једном или више цеви и ротирајућим бубњем у коме су смештени меци’; *сџингер* [stinger] вој. ‘ручни противавионски ракетни бацач, најбољи резултати постижу се када се гађају авиони који ниско лете’; *сџринклер* [sprinkler] ‘противпожарни апарат’; *драјер* [drier] ‘машина за сушење рубља’; *џрансмџер* [transmitter] ‘уређај за слање електричних сигнала’, *кулер* [cooler] ‘вентилатор за хлађење компјутерских компонента’;

б) називе превозних средстава, нарочито пловних: *куџер* [cutter] ‘мањи патролни брод; чамац ратне морнарице’; *лајнер* [liner од line линија] ‘велики путнички прекоокеански брод; велики авион’; *рејсер* [racer] ‘моторни чамац за трке’; *шкунер* [schooner] ‘једрилица са два јарбола и два једра’;

в) називе компјутерских програма: претраживачки програми: *браузер* [browser]; *комџајлер* [compiler] ‘програм који омогућује ин-

⁵ У енглеском језику лексема *killer* има опште значење ‘убица’, док се *џлаћени убица* именује лексемама *hitman* или *hatchet man*. У српском језику енглески облик добија специфичније значење (сваки плаћени убица јесте убица, али сваки убица није плаћени убица). Иако је реч *килер* са значењем ‘плаћени убица’ забележена у *Великом речнику сџраних речи и израза* (2006), она нема већу употребну вредност у српском језику, што потврђују и електронски извори.

терпретацију изворног садржаја његовим превођењем на машински језик'; *асемблер* [assembler од assemble 'саставити'] 'програм који симболичка упутства преводи у облик погодан за примену у рачунару'.

Међу англицизмима на *-er* јављају се и јединице са статусом термина, и то углавном у домену економије и банкарства: *бартиер* [barter] 'трговина између два партнера у којој се роба замењује за робу'; *ордер* [order] 'налог клијента брокеру са утврђеним условима куповине или продаје; налог за трансакцију'; *ваучер* [voucher према vouch 'јамчити'] 'врста чека који служи за плаћање угостиољских услуга или путних трошкова'.

3.1. Англицизми на *-er* улазе у систем српског језика без мотивне речи, али са другим енглеским дериватима у двочланом низу. У случају паралелног усвајања енглеских облика, увек је заступљена комбинација именице на *-er* и именице на *-инг*. Овај је процес условљен концептом који се усваја заједно са именима. Наиме, облици на *-инг* у семантичком садржају имају изражену глаголску компоненту, док именице на *-er* имају а) агентивно категоријално обележје или б) припадају категорији *nomina instrumenti*. Имају, дакле, значење или особе или инструмента којим се реализује радња.

пејџер [pager] 'апарат који омогућава пријем звучног сигнала или кратке писмене поруке'

тајмер [timer] 'уређај који се подешава да у одређено време укључује или искључује друге уређаје'

провајдер [provider] 'фирма која преко својих компјутера обезбеђује корисницима приступ неком телекомуникационом систему'

параглајдер [para(chute) падобран, glider од glide 'клизити, лебдети'] 'направа за летење без мотора'

пејџинг [paging] 'комуникација помоћу пејџера'

тајминг [timing] 'време или тренутак, обично одабран као најпогоднији, да се нешто учини'

провајдинг [providing] 'обезбеђивање приступа неком телекомуникационом систему'

параглајдинг [paragliding] 'летење помоћу параглајдера'

3.2. Велику групу чине англицизми на *-er* који су примљени истовремено са морфолошки адаптираним глаголом. Њихова су значења различита, а као најзаступљеније позајмљенице издвајамо: а) оне са значењем уређаја или апарата и б) оне са агентивним значењем.

а) Nomina instrumenti

<i>адаптирајџи</i> [to adapt ‘прилагодити’]	<i>адаптер</i> [adaptor] ‘уређај за повезивање два узајамно неприлагођена елемента’
<i>блендирајџи</i> [to blend ‘мешати’]	<i>блендер</i> [blender] ‘електрични апарат за уситњавање и мешање хране’
<i>конвертовајџи</i> [to convert ‘претворити’]	<i>конвертер/конвертор</i> [converter/ convertor] ‘уређај за претварање једне врсте сигнала у неку другу’
<i>миксовајџи/миксајџи</i> [to mix ‘мешати’]	<i>миксер</i> [mixer] ‘1. електрични апарат за домаћинство који служи за брзо мешање при припреми хране. 2. техничар на радију, телевизији, филму који усклађује елементе тона или слике. 3. в. миксета. 4. особа која у баровима меша пића; бармен’
<i>принтирајџи</i> [to print ‘штампати’]	<i>принтер</i> [printer] ‘1. део телеграфа који бележи поруке. 2. уређај који штампа информације послате из компјутера, штампач’
<i>скенирајџи</i> [to scan ‘брзо претраживати’]	<i>скенер</i> [scanner] ‘1. уређај којим се снима фотографија, текст и сл. и потом трансформише у компјутерски запис. 2. мед. компјутеризован апарат за снимање тела’

б) Nomina agentis

<i>диловајџи</i> [to deal ‘трговати’] ⁶	<i>дилер</i> [dealer] ‘1. трговачки посредник, трговац који купује и продаје хартије од вредности или какву другу робу. 2. фам. онај који илегално тргује девизама. 3. препродавац дроге’
<i>киднајовајџи</i> [kidnap ‘отети/отимати’]	<i>киднајер</i> [kidnapper] ‘онај који киднапује, отмичар’
<i>хаковајџи</i> [to hack] ⁷	<i>хакер</i> [hacker] ‘1. особа која неовлашћено приступа компјутерском систему, подацима и сл. неке организације. 2. заљубљеник у компјутере и програмирање’

⁶ Глагол *to deal* је вишезначан, а значења лексеме *дилер* у српском језику мотивисана су секундарним значењима са општом компонентом „трговати“: 2. If a person, company, or shop **deals in** a particular type of goods, their business involves buying or selling those goods. 3. If someone **deals** illegal drugs, they sell them (SINCLAIR 1995).

⁷ Адаптирани глагол *хаковајџи* садржи само једно од секундарних значења енглеског глагола *to hack*: 6. When someone hacks into a computer system, they break into the system, especially in order to get secret or confidential information that is stored there (SINCLAIR 1995).

У српском језику примери овога типа указују на проблем утврђивања мотивационог смера између позајмљенице која у језику даваоцу представља дериват (*хакер*) и морфолошки адаптиране речи која у изворном језику има функцију мотивне речи (*хаковати*).

На основу Клајнове интерпретације примера овога типа није уочљив (нити је истакнут) јасан критеријум на основу којег ће се, на пример, лексема типа *киднајер*, *дизајнер* и сл. у српском језику сматрати дериватима који су мотивисани глаголима на *-овати* или *-ираати* (*киднајовати*, *дизајнирати*), а да се англицизима сматрају лексема као што су *рокер* или *јанкер*. С тим у вези нужно се поставља питање о односу мотивне речи и њеног првостепеног деривата у српском језику: да ли је агентивна именица на *-er* првостепени дериват у односу на адаптирани глагол и да ли је именица *јанкер* првостепени дериват или је позајмљеница као и лексема *јанк*, дакле, истог деривационог степена.

Такође је тешко хронолошки утврдити када се у српском језику појављује именица, а када глагол, као у случају *дилер* и *диловаати*, за које Клајн (2003: 228) наводи да је „најпре позајмљена именица из енглеског језика, а затим глагол“.

3.3. Немали број англицизама на *-er* ушао је у српски језик заједно са морфолошки адаптираном мотивном именицом. Највише их је у домену спорта, и то са значењем спортисте који се тим спортом бави. У функцији мотивне речи обично се налази назив спорта: *тенис* [tennis] и *тенисер* [в. тенис]; *фудбал* [football] и *фудбалер*.

Англицизми на *-er* са предметном денотацијом ретко улазе у систем заједно са мотивном речју, као у случају: *тост* [toast] ‘препечени хлеб исечен у танке комаде’ и *тостер* [toaster] ‘електрични апарат у коме се припрема препечени хлеб, тост’.

У мотивној функцији јављају се и именице са значењем наменског простора где се обавља одређена активност, а именица на *-er* припада категорији *nomina agentis* или *nomina professionis*: нпр. *док* [dock] ‘унутрашњи део пристаништа у коме пристају бродови ради утовара или искрцавања’ и *докер* [docker] ‘радник који ради на утовару и истовару бродова, лучки радник’; *ранч* [ranch од шп. rancho ‘колиба’] ‘сточарска фарма или посед на коме се узгаја једна врста стоке (у Латинској Америци) или једна култура, фарма (у Америци)’ и *ранчер* ‘1. сточар, власник ранча. 2. онај који ради на ранчу’; *фарма* [farm] ‘пољопривредно добро, пољопривредно имање’ и *фармер* ‘власник фарме; радник на фарми’.

У двочланом низу улазе и адаптирана именица са значењем активности коју нека особа или установа обавља и *nomina professionis*

на *-er*: *ексѿорѿи* [export] ‘извоз робе у иностранство; количина и вредност робе извезене у иностранство’ и *ексѿорѿѿер* [exporter] ‘особа, установа или предузеће које се бави извозом, извозник’; *имѿорѿи* [import] ‘увоз, увозна трговина, увезена роба’ и *имѿорѿѿер* [importer] ‘онај који се бави увозом, увозник’.

3.4. Англицизми на *-er* са агентивним значењем улазе у српски језик са морфолошки адаптираном именицом, која има и детерминативну употребу, дакле, у трочланом низу (*ѿанк*₁ ‘музички правац’ – *ѿанк*₂ ‘врста музике’ – *ѿанкер* ‘љубитељ те музике’). То су, у првом реду, англицизми који се јављају у подручју музике и плеса. У енглеском језику у функцији мотивне речи по правилу се налази именица којом се означава одређен музички правац. Англицизмом на *-er* именује се извођач или љубитељ такве музике: *рок* [rock] и *рокер* [rocker] ‘онај који свира рок музику’.

Англицизми на *-er* из категорије *nomina agentis* или *professionis* улазе и као чланови трочланог низа са адаптираном именицом и глаголом. У енглеском језику улогу мотивне речи имају именице различитог значења, мотивисани глагол настаје конверзијом, агентивна именица суфиксацијом.

<i>инѿервѿу</i> [interview] ‘разговор с јавном личношћу који је намењен средствима јавног информисања’ ⁸	<i>инѿервѿуѿаѿѿи</i> [to interview] ‘водити интервју’	<i>инѿервѿѿер</i> [interviewer] ‘онај који води интервју’
<i>ѿрограм</i> ⁹ [program]	<i>ѿрограмираѿѿи</i> [to program] ‘креирати компјутерски програм’	<i>ѿрограмер</i> [programmer] ‘стручњак за рачунарске програме’

Други тип трочланог низа чине морфолошки адаптиран глагол и два његова деривата, први – именица на *-er* из групе *nomina agentis* или *professionis* и други – *nomina actionis*. Овакви лексички низови

⁸ И у значењима: 2. метод добијања података о испитанику путем разговора, у оквиру истраживања јавног мњења или научног истраживања. 3. разговор који се води ради упознавања неке особе (приликом запослења и др.).

⁹ Ова лексема је грчког порекла и као таква она се сматра интернационализмом. Међутим, њено значење које припада домену информатике свакако је енглеског порекла, а англицизми су, такође, глагол *ѿрограмираѿѿи* и именица *ѿрограмер*.

карактеристични су у домену спорта где имају и терминолошку вредност. С обзиром на то да су мотивни глаголи у изворном језику углавном вишезначни, из њихове семантичке структуре наводимо значење којим су мотивисани чланови деривационог низа.

<i>џогирајџи</i> [to jog] 'лагано трчати'	<i>џоџер</i> [to jogger] 'онај који џогира'	<i>џоџинг</i> [jogging] 'џогирање'
<i>џиренирајџи</i> [to train] 'чинити некога спремним или постајати спреман за спортско надметање.'	<i>џиренер</i> [trainer] 'онај који припрема, обучава спортисте'	<i>џиренинг</i> [training] 'тренирање'
<i>боксовајџи</i> [to box] 'борити се као боксери у рингу; бавити се боксом'	<i>боксер</i> [boxer] 'онај који се бави боксом'	<i>бокс</i> [boxing] 'борба песницама с нарочитим рукавицама'
<i>стјартајџи</i> [to start] 'почети трку'	<i>стјартајџер</i> [starter] 'онај који даје знак за полазак са старта'	<i>стјартај</i> [start] 'почетно место и полазак с тог места, почетак трке'
<i>спринтајџи/спринтајџи</i> [to sprint] 'брзо трчати на краткој удаљености'	<i>спринтајџер</i> [sprinter] 'добар тркач; победник у трчању на кратке стазе'	<i>спринт</i> [sprint] 'трчање на кратку удаљеност'
<i>смечирајџи</i> [to smash] 'известити, изводити смеч'	<i>смечер</i> [smasher] 'онај који удара смеч'	<i>смеч</i> ¹⁰ [smash] 'оштар ударац по високој лопти'

Са именицама на *-er* у категорији *nomina professionis* истовремено у систем српског језика улази адаптирана мотивна именица са значењем области или делатности којом се одређена особа бави и адаптираним глаголом.

<i>дизајн</i> [design] 'грана примењене уметности која се бави обликовањем производа' ¹¹	<i>дизајнер</i> [designer] 'онај који се бави дизајном'	<i>дизајнирајџи</i> [to design] 'правити дизајн'
---	---	--

Англицизми на *-er* са агентивним значењем улазе у српски језик и као део трочланог низа који чине: адаптирана именица, *nomina agentis* и *nomina actionis*.

¹⁰ Ове лексеме су примљене у српски као спортски термини.

¹¹ Реч *дизајн* има и секундарно значење 'изглед, естетска и ликовна обрада неког производа'.

<i>сноуборд</i> [snow board] 'даска која се користи за спуштање низ снежне падине'	<i>сноубордер</i> [snowboarder] 'особа која вози сноуборд'	<i>сноубординг</i> [snowboard- ing] 'скијање на сноуборд'
---	---	---

3.5. У рејим случајевима позајмљеница на *-er* улази у наш систем као део четворочланог низа, који се састоји од следећих елемената: адаптирани глагол, лексикализована именица, која може имати и детерминативну употребу, именица из групе *nomina agentis* или *professionis*.

<i>рејоваџи</i> [to гар лупкати] 'изводити реп'	<i>реј</i> [гар] 'стил у популарној музици настао у САД'	<i>реј</i> [гар] детерминативна употреба	<i>рејер</i> [rappер] '1. онај који изводи реп музи- ку. 2. онај који воли реп музику'
---	---	--	--

4. АНГЛИЦИЗМИ НА *-ER* СА СТАНОВИШТА ДЕРИВАЦИОНОГ ВАРИРАЊА. Деривационо варирање англицизама на *-er* зависи од начина њиховог уласка у систем српског језика. Уколико улазе изоловано, без мотивне речи, углавном не подлежу даљој деривацији (*кулер*, *свеџер*, *сквоџер*). Када покрену творбене процесе, њихови деривати имају више граматичко него лексичко значење. У функцији мотивне речи веома ретко се јавља англицизам са предметном референцијом, но и када се таква могућност реализује у језику, дериват првог и другог степена биће агентивна именица и од ње изведен релациони придев: 0 *револвер* → 1 *револвераши* → 2 *револверашки*. *Nomina agentis* могу мотивисати деривацију моционих образовања и релационог придева (могућа је и творба посесивног придева): 0 *дисџе-чер* → 1 *дисџечерка* → 2 *дисџечерски*.

Сложенија је ситуација са англицизмима на *-er* који су ушли у српски језик истовремено са адаптираном мотивном речју – глаголом или именицом. Сматрамо да јединице које су ушле у пару имају исти деривациони статус. Будући да су морфолошки прилагођене систему српског језика, оне се и у деривационом погледу понашају у складу са системским појавама:

а) глагол → глаголска именица (*блендираџи* → *блендирање*);
именица → релациони и посесивни придев (*џенис* → *џениски*);

б) *nomina agentis* мотивисане глаголом односно именицом (*дилер*, *џенисер*) → моционо образовање (*дилерка*, *џенисерка*) → релациони или посесивни придев (*дилерски*, *џениски* и *џенисерски*);

в) *nomina professionis* мотивисане именицом → релациони придев (*фармер* → *фармерски*), моционо образовање (*фармерка*) и веома ретко деривирани назив радне одеће (*фармерице* и *фармерке*) и назив сталежа (*фармерство*).

г) *nomina instrumenti* не индукују даљу деривацију (*блендер*, *шосџер*).

У трочланим и четворочланим низовима јављају се исти деривациони процеси.

5. АНГЛИЦИЗМИ НА *-ER* СА СТАНОВИШТА СЕМАНТИЧКОГ ВАРИРАЊА. Са становишта значењске структуре англицизми примљени изоловано у српском језику реализују се као једнозначне речи, што је последица њихове референцијалности. Међутим, није занемарљив број вишезначних англицизама, међу којима се према примарној реализацији могу издвојити три подгрупе: а) значење које се односи на особу; б) са предметним примарним значењем и в) са апстрактним примарним значењем.

Значењске реализације англицизама из прве подгрупе у ретким случајевима имају идентичну структуру и распоред значења као у енглеском језику.

хакер [hacker]

1. особа која неовлашћено приступа компјутерском систему, подацима и сл. неке организације.
2. заљубљеник у компјутере и програмирање.

hacker

1. A computer hacker is someone who tries to break into computer systems, especially in order to get secret or confidential information that is stored there
2. A computer hacker is someone who uses a computer a lot, especially so much that they no time to do anything else.

Чешћи је случај да се у значењској структури англицизма спајају два веома блиска значења која се у енглеском речнику представљају као посебне реализације, уз стварање нових значењских компоненти у језику примаоцу (нпр. *ауџсајдер* у значењу 'онај који не учествује у раду; неупућен човек').

менаџер

1. особа која руководи неким предузећем или делом предузећа; управник, директор.
2. особа која налази, организује и води њојсао особе или групе људи у свешћу јавних насћуија (сћорћу, умейносћи, забави ићид.), агенћи.

manager

1. A manager is a person who is responsible for running part of the whole of business organization.
2. The manager of pop star or other entertainer is the person who looks their business interests.

аутсајдер

1. онај ко није члан заједнице, групе, ко не учествује у раду; неујућен човек; супр. инсајдер.

2. у спортском такмичењу, онај ко нема никаквих изгледа на победу; супр. фаворит.

3. *The manager of sports team in the person responsible for training the players and organizing the way the play.*

1. *An outsider is someone who does not belong to a particular group or organization;*

2. *An outsider is someone who is not accepted to a particular group, or who feels that they do not belong in it.*

3. *In a competition, an outsider is a competitor who is unlikely to win.*

У појединим случајевима енглески и српски језик деле заједничку форму речи, али са различитом семантичком структуром (англицизам – вишезначна реч; енглеска реч – једнозначна) и значењима која су само донекле повезана.

инсајдер

1. онај који унутар једне групе делује за рачун неке друге групе.

2. онај који у предузећу има важан положај и приступ поверљивим информацијама.

insider

An insider is someone who is involved in a situation and who knows more about it than other people.

Често англицизми у српски језик уносе само значења блиска терминима.

сервер

1. сп. играч који сервира и започиње игру, изводећи почетни ударац у одбојци, тенису, стоном тенису или бадминтону.

2. рач. главни компјутер у информатичкој мрежи, који обавља корисничке услуге и опслужује друге компјутере у мрежи.

server

Значење које се није реализовало у српском језику:

2. A server is something such as a fork or spoon that is used for serving food.

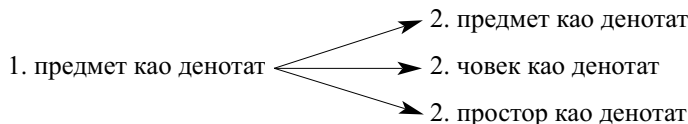
Забележен је и пример англицизма који је добио потпуно ново значење у језику примаоцу: *сџикер* [speaker] 1. новин. онај који на радију или на телевизији најављује програм и чита вести.

Ширење семантичке структуре посматраних именица углавном је засновано на врсти платисемичног преноса будући да се углавном у свим значењима задржава иста денотативна и референцијална

вредност, те да се у секундарним значењима углавном конкретизује домен деловања именованог ентитета (нпр. из општег неспецификованог значења у значење у домену спорта, као у примеру *ауџисајдер*).¹² Секундарна значења са измењеном референцијалном и денотативном вредношћу (у примарном денотат је особа, у секундарном је денотат предмет) индукована су асоцијацијом према функцији и реализована метафоричним путем: нпр. *сервер* [server] 1. сп. играч који сервира и започиње игру, изводећи почетни ударац у одбојци, тенису, стоном тенису или бадминтону. 2. рач. главни компјутер у информатичкој мрежи, који обавља корисничке услуге и опслужује друге компјутере у мрежи).

Секундарно значење англицизма може бити индуковано метонимијским преносом по моделу: *йредмеџ* → особа која користи тај предмет: *снајпер* [sniper] 1. врста пушке која има оптички нишан за прецизно гађање. 2. особа која користи такву пушку; стрелац, снајперист(а).

Са становишта денотације и референције секундарна значења англицизама на *-er* са примарним предметним значењем реализују се у три семантичко-категоријална правца.

Први модел семантичке дисперзије представљају платисемична проширења са елементима метонимије с обзиром на то да се иста денотативна и референцијална вредност реализује у свим значењима.

декодер [decoder] 1. уређај који шифроване поруке враћа на изворни облик.
2. техн. уређај који кодирани телевизијски сигнал (на сателитским програмима) претвара у нормалну телевизијску слику.

Могуће је и ширење значењске структуре под утицајем платисемије са асоцијацијама метафоричног типа.

¹² Платисемија је широкозначност, способност примарне (просте, неизведене) лексеме да у својој номинационој реализацији именују два веома слична појма, референта (ГОРТАН-ПРЕМК 2004: 60).

- маркер*
[marker]
1. предмет који се поставља да би нешто обележио.
  2. особа која ставља знак, обележава, маркира.
  3. шири фломастер којим се текст превлачи ради истицања или се њиме пише ради боље видљивости са даљине.

Код англицизама овог семантичког типа секундарне реализације се такође развијају под утицајем метафоричних асоцијација. Метафоричним преносом номинације са предметног значења на значење са људском референцијом углавном се развијају именице из категорије *nomina professionis*.

- миксер*
[mixer]
1. техн. електрични апарат за домаћинство који служи за брзо мешање при припреми хране.
  2. техничар на радију, телевизији, филму и сл. који усклађује елементе тона или слике.
  3. в. миксета (уређај).
  4. особа која у баровима меша пића; бармен.

6. ИНТЕГРИСАНОСТ АНГЛИЦИЗАМА НА *-er* У ЛЕКСИЧКИ СИСТЕМ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И ЊИХОВА ПЕРСПЕКТИВА. Стабилност позајмљеница зависи у првом реду од разлога којима је мотивисан процес позајмљивања. Многи англицизми на *-er* попуњавају лексичке празнине, а неки од њих уносе семантичке нијансе, те је у том смислу оправдано њихово позајмљивање и обезбеђено стабилно место у систему. Није занемарљив ни хронолошки критеријум. Наиме, старији англицизми из прве половине прошлог века одомаћени су и сасвим уклопљени у систем, што илуструјемо примером из *Речника српскохрватског књижевног језика* Матице српске и Матице хрватске (1967):

блеф м енгл. обмана, заваривање; тобожња поузданост, опсена.

блефер м онај који блефира, обмањивач, лажов, преварант.

блеферсџиво с особина онога који блефира.

блефирајџи, блефирам сврш. и несврш. обманути, обмањивати; (на)правити се важан.

Дуго присуство у језику потврђује и њихову употребну вредност и оправданост позајмљивања (*џуловер*, *џемиер*, *бункер*).

Други показатељ стабилности и интегрисаности позајмљеница јесте њихова способност варирања – деривационог и семантичког. Претходна анализа показује да англицизми на *-er* подлежу даљој деривацији у складу са законитостима деривационог система српског језика (в. и претходни пример *блеф* → *блефер* → *блеферсџиво* → *блефирајџи*).

Осим тога, и стилска мотивација може утицати на интегрисаност позајмљенице у лексикон језика примаоца. Поједини англицизми на *-er* имају наглашену стилску обојеност и ограничену употребу с обзиром на то да се могу сматрати жаргонским јединицама:¹³ *скво-џер*, *сџиренџер*. Забележени су и примери професионалних жаргонизама – *сџример* [streamer] штамп. жарг. ‘наслов који је заузео целу страницу, крупан наслов’, као и случај вишезначних англицизама у којима је одређена семантичка реализација жаргонска, на пример *бункер* [bunker] у значењу ‘илегално складиште различите робе’.

Показатељ добре уклопљености у систем јесте и способност анализираних англицизама да ступају у парадигматске односе. Најчешће се остварује синонимична релација између англицизма и речи домаћег порекла или одомаћене речи, ретко између два англицизма (*кибер-џанкер* и *хакер*; *сурф* и *сурфинг*; *инџервјуист* и *инџервјуер*). Међу синонимним паровима јасно се издваја а) група са реализованим односом тоталне синонимије и група б) са оствареном парцијалном синонимијом.¹⁴

а) Примери тоталне синонимије

конвертер/ конвертор	претварач	‘уређај за претварање једне врсте сигнала, података и сл. у неку другу’
перформер	извођач	‘особа која наступа у некој представи или на неком концерту’
принтер	штампач	‘компјутерски уређај за штампање текста или графике на папиру или фолији’
провајдер	добављач	‘фирма која обезбеђује приступ неком телекомуникационом систему, нарочито интернету’
тајмер	програматор	‘уређај који се подешава да у одређено време укључује или искључује друге уређаје’
трансмитер	одашиљач, предајник	‘уређај за слање електричних сигнала’
фајтер	борац	‘особа која се храбро и истрајно бори за неки циљ, идеју и сл.’

¹³ Р. Бугарски као пример жаргонизације наводи скупину лексема за именовање припадника омладинских група дефинисаних омиљеном музиком, одевањем, ставовима или карактеристичним делатностима: *свингер*, *џивисџер*, *рокер*, *брејкер*, *рејвер*, *рејер*, *даркер*, *џанкер*; затим изразе из наркоманског и компјутерског жаргона: *дојер*, *хашер*, *фиксер*; *хакер*, *сурфер*; као и јединице типа *фај-џер*, *лузер* (2003: 65–66).

¹⁴ Тотална синонимија је изузетно ретка и могућа је само међу јединицама које имају једно значење или мањи број њих. Она се подудара са апсолутном синонимијом. Парцијална синонимија захвата делове полисемантичких структура и много је чешћа (Драгићевић 2007: 253).

б) Примери парцијалне синонимије

брокер	посредник, агент	‘особа запослена на берзи која се бави купопродајом деоница и осталих хартија од вредности’
дилер	продавац, препродавац	‘особа или фирма која продаје или препродаје робу крајњем купцу’
лидер	вођа	‘особа која предводи неку музичку групу’
маркер	означивач обележивач	‘физиолошка супстанца која може да укаже на постојње неке болести уколико се у серуму крви јавља у повећаним вредностима’
мастер	матрица	‘оригинал неког снимка са кога се могу правити копије’
	мајстор, стручњак	‘особа с великим знањем, умењем, искуством у некој области’
менаџер	шеф, управник, руководилац, директор	‘особа која руководи неком фирмом, предузећем и сл.’
сонграјтер	писац, композитор	‘особа која пише музику или текст, или и музику и текст, за популарне песме или мелодије’
олдтајмер	ветеран	‘старија особа са много искуства у некој области’

Према једној другој типологији синонимијских међуодноса (PRĆIĆ 2006), већина регистрованих синонима припада категорији инерцијских синонима будући да су настали пресликавањем или пуким преписивањем облика из енглеског језика. У таквом односу англицизам стоји насупрот домаћој или одомаћеној речи којом се одраније изражава дати садржај. Необележени члан таквог синонимског скупа јесте постојећа реч, док англицизам представља његов обележени члан (PRĆIĆ 2006: 531). Уочени су и англицизми на *-er* као стилски синоними према домаћој неутралној речи (*фајџер* [fighter] према *борац*).¹⁵

6.1. У српском језику је уочљив утицај англицизама на *-er*, који се огледа у креирању аналошких облика према енглеском моделу и од енглеских елемената, при чему таква реч не постоји у енглеском језику – тзв. псеудоанглицизми. Често су такви облици настали под утицајем модела *рокер* [rock + er] којим се именује извођач

¹⁵ О англицизмима као синонимима у српском језику видети више у: Milić, M. Mira (2013). *Anglicizmi kao sinonimi u srpskom jeziku*. E-disertacija. Novi Sad: Filozofski fakultet.

и љубитељ музичког правца чије је име у мотивној речи: *блузер* [blues + er] ‘извођач блуза’ (*блуз* ‘сетна и лагана музика или мелодија настала међу америчким црнцима’); *гранџер* [grunge + er] ‘извођач гранџа’ (*гранџ* ‘рок музика настала из панка и хеви метала’); *џезер* [jazz + er] ‘извођач џеза’ (*џез* ‘музички стил богате и разноврсне ритмике заснован на импровизацији и у коме преовлађују дувачки инструменти и удараљке’).

По истом аналошком принципу настале су јединице које припадају другим семантичким класама: *даркер* [dark таман] ‘припадник омладинског стила одевања у коме преовладава црна боја’; *кулер* [cool + er] ‘особа која се понаша или је кул (леп, пријатан, паметан, забаван и сл.)’; *хитмејкер* [hit + maker] ‘особа која редовно ствара хитове’; *голгејтер* [(срп. gol (енгл. goal) + енгл. (go-)getter] ‘играч који даје највише голова’.

Осим стварања нових облика под утицајем енглеског модела, у српском језику са стварају и нова значења усвојених англицизама која не постоје у енглеском језику:

контијнер [container према contain ‘садржавати’] у значењу ‘улични метални сандук за смеће’; *олдџајмер* [old-timer] у значењу ‘старински аутомобил који се чува и цени као раритет или антиквитет’; *снајпер* [sniper] у значењу ‘пушка са оптичким нишаном’; *фиксер* [fixer] у значењу ‘интравенозни наркоман’.

У појединим случајевима долази и до семантичких и до обличких иновација, као у примеру: *фолк* [folk, од folk music] ‘значење новокомпонована народна музика не постоји у енглеском језику’ → *фолкер* [folk + er] ‘извођач фолка’

7. ЗАКЉУЧАК. Англицизми на *-er* који су ушли у српски језик изоловано или са адаптираном мотивном речју углавном су очигледни и претежно оправдани. Остварују висок степен интегрисаности у систем српског језика захваљујући номинационој функцији и конкретној референцијалности – или су то називи предмета (категорија *nomina instrumentum*) или називи особа (*nomina agentis* и *nomina professionis*). Посебно добру уклопљеност и стварну употребну вредност имају англицизми старијег датума и без домаћег еквивалента (*џемџер*, *џуловер*, *крекер*, *бојлер*). Уопштено, њихово место у систему може се сматрати стабилним у првом реду због њихових морфолошких и прагматичких карактеристика, чак и у случајевима када не попуњавају лексичку празнину, већ уносе значењску или неку стилску нијансу. Англицизми на *-er* заузимају значајно место у лексикону српског језика: поједини припадају општем фонду

(*блендер, миксер*), други пак припадају терминосистемима (*ваучер, ордер*), а има их и међу жаргонизмима (*хејџер, килер*).

Англицизми на *-ер* примљени изоловано у српски језик, углавном не подлежу деривацији. Састав деривационог низа условљен је значењем мотивне речи: а) ако је мотивна реч са обележјем [- особа], у деривационом низу се налази глагол и од њега изведена глаголска именица; б) ако је мотивна реч са обележјем [+ особа], деривациони низ чине моционо образовање и релациони придев.

Управо структура деривационог низа указује на сложеност процеса посуђивања будући да се не ради само о прихватању страних имена већ и одређених концепата. У том смислу посуђује се концепт радње (иако је његово изворно име подлегло морфолошкој адаптацији у језику примаоцу) заједно са његовим агенсом (*билдаџи/билдоваџи* и *билдер*).

Англицизми на *-ер* усвојени изоловано или у деривационим низовима имају исти деривациони статус као остале јединице које припадају одређеном низу.¹⁶ Сви чланови подлежу примарној адаптацији, а њихове деривационе способности манифестују се у поступку секундарне адаптације, што је истовремено показатељ високог степена интегрисаности у систем српског језика.

Значењска структура англицизама који су ушли у српски језик, изоловано или са адаптираном мотивном речју, указује на семантичке процесе који се одвијају у позајмљеним јединицама. Међу англицизмима на *-ер* реализују се све промене које настају на плану значења у процесу преузимања лексичких јединица и њиховог уклапања у лексикон српског језика: а) нулта семантичка екстензија – (*блендер* према *blender*); б) сужење значења – (*сџикер* према *speaker*) и в) проширење значења – (*џлаћени убица* према *killer*).

Умножавање семантичких реализација код позајмљеница у односу на значењску структуру у изворном језику, указује на њихов висок степен оправданости и висок степен интеграције у систем језика примаоца.

Степен уклопљености позајмљеница одражава се и њиховом способношћу да успостављају парадигматске односе са домаћим или одомаћеним јединицама. Како англицизми на *-ер* углавном

¹⁶ У енглеском језику јасне су мотивационо-деривационе везе и статус међу члановима низа: мотивни глагол → *nomina agentis/professionis* и *nomina actionis* као првостепени деривати (*to dribble* → *dribbler* → *dribbling*) или низ са јединицама: мотивна именица → глагол настао конверзијом → *nomina agentis* као дериват првог степена: *camp* → *to camp* → *camper*.

остварују синонимну везу инерцијског типа, они не доприносе изражајности српског језика. Међутим, њихов утицај на српски језик није занемарљив, што се посебно испољава на деривационо-семантичком плану у виду творбе аналошких јединица – псеудоанглицизама. Р. Филиповић је већ констатовао да је суфикс *-er* најчешћи показатељ псеудоанглицизама (нпр. *ауџосџојер*, *џезер*, *комбајнер*, *џенисер*) (1986: 193–194), а наша грађа то потврђује.

Цитирана лијераџура

- АЦАНОВИЋ, Милан. *Функционално оџџеређење суфикса за обележавање особе*. Нови Сад: Филозофски факултет, 2008.
- ГОРТАН-ПРЕМК, Даринка. *Полисемија и организација лексичког сисџема у срџскоме језику*. Београд: Завод за уџбенике, 2004.
- ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна. *Лексикологија срџског језика*. Београд: Завод за уџбенике, 2007.
- КЛАЈН, Иван. *Творба речи у савременом срџском језику. Други део – суфиксација и конверзија*. Београд – Нови Сад: Завод за уџбенике и наставна средства – Матица српска – Институт за српски језик САНУ, 2003.
- ЋОРИЋ, Божо. *Творба именица у срџском језику*. Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2008.
- БАВИЋ, Степан. *Творба riječi u hrvatskom književnom jeziku. Nacrt za gramatiku*. Zagreb: Globus – Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1986.
- BUGARSKI, Ranko. *Žargon*. Beograd: Biblioteka XX vek, 2003.
- ONYSKO, Alexander i Esme Winter-Froemel 2011. „Necessary loans – luxury loans? Exploring the pragmatic dimension of borrowing.” *Journal of Pragmatics*, 43, 1550–1567.
- PLAG, Ingo. *Word-formation in English*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
- PRĆIĆ, Tvrtko 2004. „O anglicizmima iz četiri različita ali međupovezana ugla.“ *Зборник Маџице срџске за филологију и лингвистџику*, 47/1–2, 113–129.
- PRĆIĆ, Tvrtko. *Engleski u srpskom*. Novi Sad: Zmaj, 2005.
- PRĆIĆ, Tvrtko 2006. „Globalna anglocultura i njen uticaj na sinonimiju srpskog jezika.“ *Susret kultura. Zbornik radova*. Novi Sad: Filozofski fakultet, 529–535.
- RISTIĆ, Svetomir, Živojin Simić i Vladeta Popović. *Enciklopedijski englesko-srpsko-hrvatski rečnik*. I. Beograd: Prosveta, 1955.
- SINCLAIR, John (ed.). *Collins Cobuild English Dictionary*. London: The University of Birmingham, 1995.
- SHEEHAN, J. Michael. *Word Parts Dictionary. Standard and Reverse Listings of Prefixes, Suffixes, Roots and Combining Forms*. North Carolina – London: McFarland & Company, Inc., Publishers Jefferson, 2000.
- FILIPOVIĆ-KOVAČEVIĆ, Sonja 2011. „Anglicizmi kao međujezički pojmovni amalgami.“ *Зборник Маџице срџске за филологију и лингвистџику*, 54/2, 247–263.

- FILIPOVIĆ, Rudolf. *Teorija jezika u kontaktu*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti – Školska knjiga, 1986.
- FILIPOVIĆ, Rudolf. *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: porijeklo – razvoj – značenje*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti – Školska knjiga, 1990.
- SCHMIDT, Hans-Jörg. *English morphology and word-formation. An introduction*. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2011^{2nd}.

Извори

- КЛАЈН, Иван и Милан Шипка. *Велики речник сџраних речи и израза*. Нови Сад: Прометеј, 2006.
- Речник срџскохрватскога књижевног језика*. I–III. Нови Сад – Загреб: Матица српска – Матица хрватска, 1967–1969. IV–VI. Нови Сад: Матица српска, 1971–1976.
- VASIĆ, Vera, Tvrtko Prčić i Gordana Nejgebauer. *Du yu speak anglosrpski? Rečnik novijih anglicizama*. Novi Sad: Zmaj, 2001.

Гордана Р. Штасни, Гордана Р. Штрбац

АНГЛИЦИЗМИ-СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫЕ НА *-EP* В СЕРБСКОМ ЯЗЫКЕ

Резюме

В статье фактическим материалом для анализа служат англицизмы на *-ep*, поскольку они в значительной степени представлены в сербском языке. Такие англицизмы заимствованы, главным образом, оправданно, с целью восполнения лексических лакун или привнесения новых семантических оттенков. В статье показаны способы их проникновения в лексическую систему сербского языка: а) как отдельные единицы; б) в сочетании с другими англицизмами, будучи связанными с ними словообразовательно и семантически; в) в сочетании с адаптированным мотивирующим словом и его дериватами. Способ проникновения заимствований очень важен, поскольку он непосредственно связан с концептуальной и идеографической ценностями, также проникающими в язык наряду со обозначаемым(и). Представленными примерами иллюстрируется семантическая и деривационная специфика этих единиц, что позволяет оценить и степень их интегрированности в сербский язык. В качестве особого показателя интегрированности рассмотрены и парадигматические отношения, которые устанавливаются этими заимствованиями с другими англицизмами и исконными или адаптированными единицами.

Ключевые слова: англицизмы на *-ep*, способ проникновения в сербский язык, интеграция.

Gordana R. Štasni, Gordana R. Štrbac

NOMINAL ANGLICISMS IN *-ER* IN SERBIAN

Summary

This paper gives an account of morphological-derivational and semantic characteristics of the nominal Anglicisms ending in *-er*, how they entered the Serbian language, the degree of their integration and their place in the lexicon. Typically, those are nouns pertaining to the *nomina agentis*, *nomina professionis* and *nomina instrumenti* categories, which belong to the general wordstock or the terminological systems. They are mainly obvious and justified Anglicisms which are highly integrated into the language.

The analysis shows that these units enter Serbian isolatedly (*broker*, *revolver*, *brauzer*) or together with other semantically or derivationally related Anglicisms (*pejdžer* – *pejdžing*, *kidnapovati* – *kidnaper*, *džogirati* – *džoger* – *džoging*). The Anglicisms ending in *-er* which entered Serbian isolatedly are usually not subject to further derivation as a form of secondary adaptation. On the other hand, if the Anglicisms enter as parts of a series, every member has the capacity for derivation varieties, e.g. *skenirati* [*skener*] > *skeniranje*, *tenis* [*teniser*] > *teniski*, *teniser* > *teniserski*, *teniserka*.

The extent to which these Anglicisms are integrated into the system of the recipient language is confirmed by their capacity for further semantic variations (using different mechanisms), and reflects on their tendency to form paradigmatic relations with native and nativized units.

Keywords: nominal Anglicisms in *-er*, the manner in which the words enter the Serbian language, integration.

ISSN 0350-185x, LXXI, св. 1 (2015)

UDK: 811.163.41'367

ID: 214484492

DOI: 10.2298/JF11470009T

Примљено: 7. јула 2014.

Прихваћено: 26. јануара 2015.

Оригинални научни рад

РАДОСЛАВА М. ТРНАВАЦ*

Универзитет у Ванкуверу „Сајмон Фрејзер“

Програм за когнитивну науку

ТЕОРИЈА ЦЕНТРИРАЊА (CENTERING THEORY), ТИПОВИ ПРЕЛАЗА И МАРКИРАЊЕ РЕФЕРЕНТА У ПИСАНОМ КОРПУСУ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

У раду је примењена теорија центрирања (WALKER, JOSHI и др. 1998) на писани корпус српског језика. Циљ рада је да се одреди корелација између типова прелаза и анафорских облика који обележавају кохерентни текст, што може да послужи као почетак формализације њиховог односа у апликацијама из рачунарске лингвистике. Анализа корпуса потврђује хипотезу да постоји паралела између минималних анафорских облика и типа прелаза НАСТАВАК (најкохерентнији прелаз у тексту), али правило центрирања које одређује распоред и фреквентност прелаза (правило „уређења“) није нашло потврду у нашој анализи.

Кључне речи: теорија центрирања; типови прелаза; Сб; Ср; кохерентност текста; сегментација текста; клауза.

I. Увод

Током последњих неколико деценија обележавање референта у дискурсу је предмет бројних истраживања како у лингвистици, тако и у другим, сродним, научним дисциплинама. Велики број радова из те области је настао у оквиру теорије центрирања (Centering Theory) (GROSZ & SIDNER 1986; GORDON, GROSZ и др. 1993; GROSZ, JOSHI и др. 1983, 1995; BRENNAN, FRIEDMAN и др. 1987; WALKER, JOSHI и др. 1998). Ова теорија, чије је порекло у рачунарској лингвистици, хеуристички одређује најактивиранији референт у датом исказу¹, те

---

* rtmavac@sfu.ca

¹ Исказ се у овом раду поистовећује са финитном клаузом, о чему ће бити више речи у одељку о сегментацији дискурса у теорији центрирања.

вероватноћу с којом ће се исти референт поновити у наредном исказу. Центрирање указује на кохерентност дискурса, која се, према датом теорији, заснива на начину на који се ентитети уводе и „опстају“ у одређеном тексту, као и на значај тих ентитета на локалном нивоу, у оквиру клаузе или неколико суседних клауза (видети ROESIO, STEVENSON и др. 2004).

Главна теза теорије центрирања је да су сегменти дискурса који се састоје од два или више исказа са истим ентитетима „кохерентнији“ од два или више исказа у којима се помињу различити ентитети (CHAFFE 1976; KINTSCH AND VAN DIJK 1978; ROESIO, STEVENSON и др. 2004, између осталих). Веза између два узастопна, кохерентна исказа се најчешће остварује кроз заједнички топик², тзв. „центар пажње“ (center of attention) који се у терминологији енглеског језика назива *Cb*, или „центар који гледа уназад“ (backward-looking center). Следећи одломак илуструје један од начина на који се одржава континуитет *Cb*-а у дискурсу:

- (1) а. *Јуче сам разговарао са Маријом.*
 б. *Била је у кувини. (Ø=Марија)*
 в. *Срела је Сању у књижари. (Ø=Марија)*
 г. *Добила је од ње њоклон. (Ø=Марија)*

Према теорији центрирања (WALKER, JOSHI и др. 1998), као и другим сродним теоријама³, нулти облик у 1(г) се односи на референт *Марија*, који је субјекат у клаузи 1 (в), те је истакнутији члан те клаузе него *Сања*, референт који заузима објекатску позицију. Из овога следи да би *Марија* требало да представља „центар пажње“ (*Cb*), односно топик исказа у 1 (г), пошто је облик поновљен у тој клаузи из претходне клаузе. На основу другог правила центрирања, о коме ће бити речи у следећем одељку, најредукованији анафорски елемент, било да је то нулти облик⁴ или заменица, мора предста-

² У овом раду прихваћена је дефиниција топица коју је понудила Гундел (GUNDEL 1988:210): „Ентитет Е је топик у реченици S ако, користећи S, говорник намерава да повећа ниво знања слушаоца о Е, или да затражи информацију о Е, или да на неки други начин примора слушаоца да делује у вези са Е. Предикација Р је коментар у реченици S ако, изразивши реченицу S, говорник намерава да окарактерише Р у односу на топик Е.“

³ Видети, на пример, теорију доступности (ARIEL 1990) и теорију датости (GUNDEL, HEDBERG и др. 1993).

⁴ Нулти облик се употребљава у тзв. *pro-drop* језицима, у којима субјекат не мора да буде исказан заменицом, уколико је већ познат из контекста. Српски језик припада групи *pro-drop* језика.

вљати *Cb*, односно бити топик датог исказа (HEDBERG 2010). У случају (г) исказа то правило је испоштовано, те је *Марија* представљена нултим обликом и кохерентност је очувана.

У овом раду је теорија центрирања примењена на писани корпус српског језика. Циљ рада је да се установи корелација између анафорских облика топика (*Cb*) и типова различитих прелаза који постоје међу суседним исказима/клаузама у дискурсу.

У наредном одељку ће детаљније бити представљена теорија центрирања, као и типови прелаза који одређују степен кохерентности текста. Одељак 3 описује начин на који је вршена сегментација дискурса у постојећем корпусу у овом раду. Одељак 4 се бави описом корпуса и резултатима анализе корпуса. Одељак 5 даје смернице за будућа истраживања у домену односа између типова прелаза у теорији центрирања и облика *Cb*-а који их прате у српском језику.

II. Теорија центрирања и типови прелаза у дискурсу

Теорија центрирања је до сада тестирана на материјалу бројних језика, укључујући енглески, немачки, холандски, јидиш, италијански, шпански, француски, грчки и пољски⁵ (HEDBERG 2010). Према теорији центрирања, сваки ентитет у дискурсу је члан групе, односно листе „центара који гледају напред“ (forward-looking centers)⁶. Чланови ове листе су ранжирани према степену важности, што је условљено њиховим граматичким статусом у реченици у великом броју језика⁷. „Ранг-листа“ чланова се разликује од језика до језика, али у великом броју случајева, субјекатска позиција претходи објекатској по степену важности. С обзиром на то да кохерентни текстови имају тенденцију да уводе ентитете према одређеном редоследу, најважнији члан листе је „центар пажње“, односно *Cb* (видети одељак I). Он је „најбоље ранжирани“ члан из претходног исказа који је реализован у текућем исказу. Он је такође и топик претходног исказа, те се веома често поклапа са субјектом тог исказа. Према првом правилу теорије центрирања, сваки исказ има максимално један *Cb*, односно један топик. Најактуелнији члан текућег исказа

⁵ Комплетан број језика на које је примењена теорија центрирања је наведен у ХЕДБЕРГ (2010).

⁶ У енглеској терминологији ова листа се назива *Cf* *листа*.

⁷ У неким језицима се граматички статус комбинује са редом речи у клаузи (видети POESIO, STEVENSON и др. 2004).

се назива „преференцијални“ центар или *Cp* (Preferred Center). *Cp* у актуелном исказу може али и не мора да се поклапа са *Cb*-ом, топиком из претходног исказа.

У оквиру теорије центрирања постоје четири основна типа прелаза међу клаузама (исказима), који су условљени понашањем два претходно поменутих центара. Типови прелаза су приказани у табели 1.

Табела 1. Типови прелаза међу исказима према теорији центрирања

	$Cb(U_i)=Cb(U_{i-1})$ или $Cb(U_{i-1})=0$	$Cb(U_i)\neq Cb(U_{i-1})$
$Cb(U_i)=$ <i>Cp</i> (<i>U_i</i>)	НАСТАВАК	ЛАГАН ПРЕЛАЗ
$Cb(U_i)\neq$ <i>Cp</i> (<i>U_i</i>)	ЗАДРЖАВАЊЕ	ТЕЖАК ПРЕЛАЗ

Прелази се анализирају на материјалу две суседне клаузе, у зависности да ли оне деле исти *Cb* и да ли се *Cb* у другом исказу поклапа са *Cp*-ом у том исказу. Наредни одломак из Политике онлајн за 5. октобар 2012. године илуструје тип прелаза под називом НАСТАВАК (CONTINUE):

(2) (а) *Према судским документима, Фишченко се родио у Казахстану, (б) завршио Лењинградски физичко-технолошки институт, (в) 1994. године се преселио у САД, (г) а 2003. добио америчко држављанство, (д) али је задржао и руско (е) и чистио је његово преко океана.*

Наведена реченица је подељена на пет финитних клауза које имају исти топик, исти субјекат, те самим тим *Cb* из сваке претходне клаузе представља *Cp* и *Cb* у свакој следећој клаузи. Дакле, долази до поклапања центара *Cp* и *Cb*⁸, као и до понављања истог топика (*Cb*) у свим клаузама. Ова врста прелаза илуструје највиши степен локалне⁹ кохерентности дискурса.

⁸ Прва клауза у тексту или новом сегменту припада нултом прелазу, о коме ће бити више речи на крају овог одељка.

⁹ За разлику од релацијске кохерентности која обухвата веће сегменте (чак и по неколико реченица) (видети MANN & THOMPSON 1988), сегменти референтне кохерентности најчешће делују на локалном нивоу, у домену двеју суседних клауза.

Следећи прелаз је ЗАДРЖАВАЊЕ (RETAIN). Он одражава нешто мањи степен кохерентности од првог прелаза. По дефиницији, у оквиру тог прелаза С_б у актуелном исказу се поклапа са С_б-ом у претходном исказу. Међутим, за разлику од претходног примера, не постоји поклапање између С_р-а и С_б-а у актуелној клаузи:

- (3) **(а)** У документима америчког министарства правосуђа (...) ¹⁰, наводи се **(б)** да је забрањена микроелектроника искоручивана обавештајним и војним усљановама у Русији **(в)** и да је 11 осумњичених искоручивало робу не само у Русију, него и комјанијама из Тексаса и неким другим сјруктурама. (Политика онлајн, 5. октобар 2012)

Цитирани одломак је подељен на три клаузе. У (в) клаузи се референт *роба* анализира као С_б, односно као топик, који се поклапа са С_б-ом из претходне клаузе (*микроелектроника*)¹¹ док 11 осумњичених представља С_р у (в) клаузи. Дакле, не постоји поклапање између С_р-а и С_б-а у клаузи (в) док се С_б из (б) и (в) клаузе поклапају.

ЛАГАН ПРЕЛАЗ (SMOOTH SHIFT) илуструје ситуацију по којој се С_б и С_р у другом исказу поклапају док не постоји подударност између С_б-а из првог и другог исказа.

- (4) **(а)** Америчке власници испичу **(б)** да је ојшужница подигнута у контексту кампање за модернизацију руске војске **(в)** и да је фирма „Арк електроникс“ нејосредно зависила од финансирања руске војске последњих неколико година. (Политика онлајн, 5. октобар 2012)

У примеру (4) ојшужница представља С_б у (б) клаузи док је Арк електроникс С_б у клаузи (в) и поклапа се са С_р-ом у истој клаузи.

Последњи традиционални прелаз у теорији центрирања је ТЕЖАК ПРЕЛАЗ. У оквиру овог прелаза не постоји поклапање између С_б-а у две клаузе, а исто тако С_б у другој клаузи није идентичан са С_р-ом у истој клаузи.

¹⁰ У овом делу реченице изостављена је односна клауза. У следећем одељку следи објашњење како се анализирају односне и друге зависне реченице у смислу успостављања новог или задржавања старог топика (С_б) у контексту независне реченице.

¹¹ Топици *микроелектроника* и *роба* указују на исти референт и повезани су импликатуром (видети MATSUI 1993).

(5) **(а)** *Забележени су и мањи инцидентии* **(б)** *иако да инсџекџоре*
уводе кроз џајне улазе. (Политика онлајн, 5. октобар 2012)

У овом примеру у другој клаузи, Ср је изражен нултим елементом, Сб је представљен речју *инсџекџор*, која је била топик у претходној реченици, док су Сб и Ср реализовани кроз именицу *инцидентии* у првој клаузи.

Анализа овога рада такође укључује НУЛТИ прелаз¹² који се налази на почетку текста или новог сегмента када долази до промене претходног топика, што може да се поклопи са започињањем новог параграфа.

У оквиру теорије центрирања постоје три основна правила. Прво правило одређује да сваки исказ, осим првог у тексту, мора имати један Сб¹³. Друго правило је „заменичко правило“¹⁴, по коме у сваком исказу у коме постоји најкраћи анафорски елемент (било да је то нулти облик¹⁵ или заменица¹⁶), он мора бити у функцији Сб-а (видети TURAN 1998). Треће правило теорије центрирања (правило „уређења“¹⁷) односи се на хијерархију односа међу прелазима. Да би се обезбедила што већа кохерентност текста тип прелаза НАСТАВАК биће у предности у односу на ЗАДРЖАВАЊЕ, који је опет у предности у односу на ЛАГАН прелаз, док је ГРУБИ прелаз прелаз који указује на најмањи степен кохерентности. Дакле, према овом правилу, задржавање истог топика у тексту представља израз веће кохерентности него промена топика. Такође, већа кохерентност се постиже уколико се топик понавља у субјекатској позицији а не у објекатској позицији. Уколико говорник/писац покушава да

¹² У Poesio, Stevenson et al. (2004) НУЛТИ прелаз (ZERO transition) се користи у случајевима када први исказ садржи Сб, а други га нема. Такође, ти аутори разликују још две врсте прелаза: када ни у првом ни у другом сегменту не постоји Сб (NULL transition), као и случај када први сегмент нема Сб, а други га има (Establishment). У овом раду постоји само једна врста НУЛТОГ прелаза када први исказ текста или параграфа нема Сб, а други га има. За све остале случајеве користи се један од четири традиционална прелаза наведена горе у тексту.

¹³ Ово је „јака“ верзија тога правила. Према неким другим верзијама, поједини искази не морају имати Сб нити топик (видети Poesio, Stevenson et al. 2004).

¹⁴ Pronoun Rule (енгл.).

¹⁵ У *pro-drop* језицима, као што је то српски, уколико у изразу постоји нулти елемент, онда он мора бити Сб у поменутом сегменту.

¹⁶ На пример, у енглеском језику.

¹⁷ Ordering Rule (енгл.).

максимизира кохерентност дискурса, онда ће у том дискурсу нај-фреквентнији бити прелаз НАСТАВАК док ће нешто мање фреквентан бити прелаз ЗАДРЖАВАЊЕ. ЛАГАН и ГРУБИ прелаз према овом правилу биће најмање фреквентни прелаз.

Следеће поглавље описује сегментацију текста у теорији центрирања.

III. Сегментација текста у теорији центрирања

У анализи корпуса у овом раду сегментација текста је вршена на основу хипотезе Камејама (КАМЕЈАМА 1998) по коме је основна јединица у теорији центрирања финитна клауза. Камејама предлаже два модела центрирања у оквиру реченице: (1) секвентно центрирање, према коме се у сваком тренутку процесира само једна клауза, те постоји само један центар у датом тренутку и (2) хијерархијско центрирање, према коме се центрирање одвија паралелно и по коме је могуће имати више центара (у главној и у зависној реченици). Секвентно центрирање се примењује у овом раду на свим главним и зависним клаузама док се хијерархијско примењује само у случајевима управног говора, изричних клауза, као и на примеру односних клауза. Хијерархијско центрирање подразумева да клауза у којој се оно одвија има један центар, али се тај центар не узима у обзир када се одређује прелаз између две клаузе (нпр. односне и наредне клаузе), већ се за наредну клаузу узима у обзир центар из прве претходне главне клаузе. Ова појава је илустрована у следећем примеру из Политике онлајн:

- (6) **(а)** Фишенка сумњиче **(б)** да је „деловао на територији САД као нерегистровани агенџ руске владе, незаконито кулјујући високојтехнолошку микроелектронику у име руске владе“, **(в)** и да је радио за руске власџи, **(г)** о чему сведоче њодаци џрслушживањем џелефона, као и његова електронска џошџа. **(д)** Према информацијама ТВ канала АБЦ, крајем 2011. године осумњичени су џокушали да замейну џраг, униџџавајући докуменџе и друге маџеријале **(ђ)** који су сведочили о њиховој вези са руским власџима. (Политика онлајн, 5. октобар 2012)

У наведеном примеру прелаз који обележава сегмент (д) се везује за главну клаузу у (а) а не за односну клаузу у (г) која не може да утиче на промену центра у наредној клаузи. У случају (д) клаузе

ради се о прелазу НАСТАВАК јер су Ср и Сб осумњичени у (д) клаузи идентични док се Сб у (а) клаузи *Фишенко* налази у односу хипонимије према Сб-у осумњичени¹⁸ у (д) клаузи.

Слично односним реченицама, у реченицама са управним говором центар који је део управног говора се не узима као релевантан фактор за утврђивање центра у наредној клаузи, већ је то центар који долази из претходне главне клаузе:

(7) (а) *Турска је пошом пошврдила (б) да је преко УН добила извињење од Сирије због прекограничног бомбардовања турског града на југоистоку земље (в) у коме је у ушорак сйрадало иеи цивила, међу којима мајка и шроје деце. (г) „Они су саошштили (д) да се нишиа слично неће поновити, (ђ) ишо је добро“, (е) изјавио је заменик турског премијера Бешир Ајдалај прецизирајући (ж) да је извињење сшигло после посредовања УН. (Политика онлајн, 5. октобар 2012)*

За прелаз у клаузи (е) је важан Сб из главне клаузе (а) након које постоје изрична и односна клауза, као и управни говор који не могу да ажурирају центре у клаузама након себе, те не могу ни да утичу на врсту прелазу у тим клаузама. Када је реч о изричним клаузама са глаголима који имају епистемично и евалуативно значење, оне припадају истој јединици центрирања као и њихова главна клауза (видети THOMPSON 2002: 136, NADIC-ZABALA & TABOADA 2006). Такви глаголи („верујем“, „мислим“, „претпостављам“, итд.) обично се налазе уз субјекат, заменицу/нулти облик у првом лицу, и у појединим су случајевима део парентезе. У корпусу овог рада нису нађени овакви примери јер се ради о корпусу базираном на спољнополитичким вестима где је елемент језичке субјективности минимално заступљен.

Један од најважнијих аспеката теорије центрирања је рангирање чланова по степену важности у датом исказу што се врши да би се одредили Ср и Сб за дати исказ. У анализи корпуса у овом раду је испоштован принцип важности граматичких односа, по коме су

¹⁸ У (д) клаузи се ради о индиректној реализацији Сб-а из клаузе у (а). Између два Сб-а постоји однос укључивања – осумњичени укључује *Фишенка* (видети о Сб-у као о индиректној реализацији ентитета у дискурсу у TABOADA 2008, што је базирано на теорији лексичке кохезије у теорији HALLIDAY AND HASAN 1976). Индиректне реализације ентитета формиране између два Сб-а у суседним клаузама у дискурсу подразумевају односе типа „скуп – члан скупа“, „целина – део целине“, као и однос синонимије између два Сб-а.

субјекти у хијерархијској предности у односу на објекте, без обзира на то да ли су исказани пуном заменицом или нултим обликом. Највишу позицију у тој хијерархији представљају агенти тзв. емпатичних или „психолошких“ глагола (HADIC-ZABALA & TABOADA 2006) у реченицама типа „чини ми се“, „мислим“, и сл. који не морају имати позицију правог субјекта. У корпусу овог рада примера са „емпатичним“ глаголима нема због објективности текста. Међутим, с друге стране, јављају се у већем броју примери са безличном реченицама¹⁹. Следећи Туранову (TURAN 1995) и ДиЕугенијеву (DIEUGENIO 1998), који су предложили да се заменице у безличној употреби у турском и немачком језику налазе на дну листе по степену важности или да се чак сматрају неререференцијалним елементима, те да се искључе из листе кандидата за С_b или С_r, аутор овог рада се одлучио за другу варијанту, и није их анализирао као потенцијалне кандидате на место С_b-а или С_r-а²⁰.

Такође, следећи ДиЕугенијеву (1998), присвојне заменице и именице које су у склопу исте именичке фразе у овом раду су анализиране на следећи начин: уколико именица означава нешто неживо, онда је референт на који се односи присвојна заменица рангиран на вишој позицији него именица док, уколико именица означава нешто живо, она носи хијерархијску предност у односу на присвојну заменицу:

- (8) *(а) Парламент̄ у Анкари аӯторизовао је даље војне акције у случају да се сличне ситуације понове, (б) док је помоћник турског премијера изјавио (в) да његова земља не намерава (г) да објави рат̄ у Сирији.*

У случају реченице у (8) реч „његова“ и њен референт „помоћник турског премијера“ су рангирани на вишој позицији него „земља“ која представља неживо, те је С_b у (в) клаузи исти као и у (б) клаузи – „помоћник турског премијера“.

Као последње обележје сегментације која је спроведена у корпусу овог рада навешћу пример односних заменица. Следећи Забалу & Табоаду (2006), односне заменице не потпадају увек под „заменичко

¹⁹ У примеру (6) у клаузи (а) нулти облик безличне заменице трећег лица множине није представљао кандидата на место С_r-а дате клаузе.

²⁰ Безличне заменице у оквиру парентеза типа „како се наводи“ такође нису разматране као потенцијални кандидати на место С_r-а и С_b-а.

правило“ према коме најкраћи анафорски облик у сваком изразу мора да буде Св. На пример, илустрација тога би била ситуација када је односна заменица у позицији директног објекта, те се субјекат односне клаузе рангира на вишој позицији, чак и да је питању именица, иако се у истој клаузи јавља односна заменица као редукованији анафорски облик.

(9) **(a)** У документима америчког министарства правосуђа, **(б)** које преносе руски медији... (Политика онлајн, 5. октобар 2012)

У клаузи (б) Св је именичка фраза „руски медији“, а не односна заменица „које“, која представља референт именичке фразе „документа америчког министарства правосуђа“.

Следеће поглавље представља резултате корпусне анализе у оквиру које је примењена теорија центрирања.

IV. Анализа корпуса

Корпус овог рада представља 278 клауза (јединица центрирања) сачињених од спољнополитичких вести Политике онлајн за 5. октобар 2012. године. Аутор рада је извршио три пута анотацију датог корпуса у посебним временским интервалима. Поред сегментације текста на основне јединице центрирања, анализа сваке клаузе се базира на следећих пет параметара:

- листа ранжираних ентитета у датој клаузи
- „преференцијални“ центар у постојећој клаузи (Ср)
- центар „пажње“ у датој клаузи који је поновљен из претходне клаузе (Сб)
- тип прелаза
- облик реализованог Св-а.

У следећој табели су приказани резултати анализе:

Табела 2. Облици реализације Сб-а и типови прелаза између две клаузе (изражени кроз број примера)

<i>Тип прелаза / Облик Сб-а</i>	Наставак	Задржавање	Лаган прелаз	Тежак прелаз
Нулти облик	53		10	
Лична заменица	2	1	3	
Присвојна заменица	1			
Именица	19	4	127	2
Односна заменица	11	1	13	
Заменички прилог			1	
Одрична заменица			1	
Показна заменица	3		1	
Укупан број облика	89	6	156	2

Табела 2 приказује различите облике Сб-а у односу на различите облике прелаза између две клаузе. Резултати анализе показују да постоји нарушавање трећег правила центрирања, према коме се у хијерархији односа између прелаза предност даје НАСТАВКУ у односу на ЗАДРЖАВАЊЕ, као и у односу на ЛАГАН И ТЕЖАК прелаз (BRENNAN, FRIEDMAN et al. 1987). Што је кохерентност текста већа, постоји јача тенденција да се чува исти топик кроз клаузе, као и да се слушацац не оптерећује додатним закључивањем у односу на постојећи текст²¹. Табела 2 показује да у овом корпусу има највише ЛАГАНОГ ПРЕЛАЗА²² – више од НАСТАВКА – за шта, по нашем мишљењу, постоји неколико разлога²³:

1. У анализи корпуса је коришћен НУЛТИ ПРЕЛАЗ за сегменте којима нови текст (вест у овом случају) или параграф започи-

²¹ Према алтернативној верзији трећег правила центрирања кохерентност у тексту је већа уколико постоји већа фреквентност низова прелаза НАСТАВАК–НАСТАВАК у односу на низове ЛАГАН ИЛИ ТЕЖАК прелаз. У корпусу овог рада ова верзија трећег правила такође није испоштована (постоји 27 низова ЛАГАНОГ прелаза и 15 низова који маркују НАСТАВАК) (видети GROSZ, JOSHI и др.).

²² Погледати о сличним резултатима корпусне анализе у POESIO (2008).

²³ При овоме треба имати у виду да теорија центрирања не „пропагира апсолутну истину о језику“ (POESIO 2008) већ да хеуристички указује на правила која омогућују лакше процесирање дискурса.

- ње. Волкер, Ида и др. (WALKER, IDA ET AL. 1994) анализирају ове сегменте у оквиру прелаза НАСТАВАК, тврдећи да први сегмент у тексту има Сб, али да тај Сб првобитно није специфичан и да се он одређује тек након што се процесира други сегмент. Дакле, број НУЛТИХ ПРЕЛАЗА (25²⁴ случајева у нашем корпусу или 8,99%) одвојен је од прелаза НАСТАВАК.
2. У корпусу овог рада постоји велики број изричних (24,5%) и односних клауза (18,35%) за које се одређује Сб, али њихов Сб нема утицаја на врсту прелаза који се формира при процесирању следеће клаузе. Следећа клауза заснива прелаз са претходном главном/зависном клаузом (која није изрична, односна или није управни говор). У таквој констелацији текста постоји услов за велики број промена топика, односно увођења нових топика²⁵.
  3. С обзиром на то да се ради о писаном корпусу начињеном од спољнополитичких вести, природан је велики број разноврсних информација и постојања великог броја ентитета и нових топика који може бити разноврснији него што је то случај у усменом говору, односно дијалогу (видети ТАВОАДА 2002, рад у коме је теорија центрирања примењена на корпус телефонских конверзација на шпанском језику).

У корпусу такође постоји јако мали број прелаза који означавају ЗАДРЖАВАЊЕ (2,16%, видети Табелу 3)²⁶ што се исто тако не уклапа у схему трећег правила центрирања. Овај прелаз се најчешће јавља када топик из претходне клаузе у којој је био субјекат долази на нижу граматичку позицију у актуелној клаузи (нпр. на позицију директног или индиректног објекта), док је Ср неки други референт (најчешће у субјекатској позицији), као у примеру (10):

- (10) *(а) Он (Малики) се нагиње ка Ирану ради њодршке код куће, али и у њрејешно сунийском региону (б) у коме има мало њријашеља. (в) Исџовремено, њему је и даље њоџребна Америка – делом због војне њомоћи...* (Политика онлајн, 5. октобар 2012)

²⁴ Број НУЛТИХ ПРЕЛАЗА није наведен у Табелама 2 и 3.

²⁵ У појединим анализама у оквиру теорије центрирања увођење нових топика се подводи под НУЛТИ ПРЕЛАЗ, уколико не постоји ни један ентитет који се из првог сегмента преноси у други сегмент (видети ТАВОАДА 2002).

²⁶ У великом броју радова резултати показују да ЛАГАНИ ПРЕЛАЗ превазилази број ЗАДРЖАВАЊА у тексту (референце погледати у KIBBLE 2001).

„Малики“ (Сб, субјекат и топик у клаузи (а)) у клаузи (в) постаје индиректни објекат, али задржава статус Сб-а док Америка има позицију Ср-а и субјекта у датој клаузи²⁷.

Корпус овог рада садржи најмањи број ТЕШКИХ прелаза (0,72%, видети Табелу 3), што је сагласно трећем правилу центрирања.

У табели 3 су приказани облици кроз које се Сб реализује у четири традиционална прелаза:

Табела 3. Облици реализације Сб-а кроз именице, заменице и нулте облике (изражени у процентима) и типови прелаза између две клаузе

<i>Тип прелаза / Облик Сб-а</i>	Наставак	Задржавање	Лаган прелаз	Тежак прелаз
Нулти облик	19,00%	0,00%	3,59%	
Заменица	6,12%	0,72%	6,83%	
Именица	6,83%	1,44%	46,00%	0,72%
Укупан број	31,95%	2,16%	56,42%	0,72%

Као што је било наглашено у првом одељку, Сб у свакој клаузи представља топик те клаузе. У научној литератури су успостављене многе паралеле између топика и субјекта (нпр. LI, 1976; GIVON 1983). У радовима из области теорије центрирања и генерисања природног језика, оваква корелација је била проучавана, на пример, у јапанском (КАМЕЈАМА 1986), италијанском (DI EUGENIO 1998) и турском (TURAN 1998)²⁸ језику. Аутори ових текстова су изнели хипотезу да се у језицима у којима постоји подела на „слабе“ и „јаке“ заменичке облике на форму субјекта може утицати кроз тип прелаза (НАСТАВАК, ЛАГАН ПРЕЛАЗ, итд.) који постоји између две клаузе. Главна хипотеза у наведеним радовима је да „слабе“ заменичке форме углавном представљају субјекте у оквиру прелаза НАСТАВАК док се јаки заменички облици или именичке фразе обично налазе у прелазима који означавају померање центра

²⁷ Односна клауза у (б) не може да ажурира Сб у (в). Видети одељак о сегментацији дискурса у овом раду.

²⁸ Видети Поезио (2008).

(ЛАГАН или ТЕЖАК прелаз) или задржавање центра (прелаз ЗАДРЖАВАЊЕ)²⁹.

На основу табеле 3, сагласно изложеној хипотези, нулти облик у српском језику чешће изражава С_б приликом прелаза НАСТАВАК док су именице у субјекатској позицији најчешће уз ЛАГАНИ прелаз. Заменице су у лакој предности у случају ЛАГАНОГ прелаза. Уколико се погледа табела 2, запажа се да односне заменице преовлађују међу заменицама и у оквиру прелаза НАСТАВАК и у оквиру ЛАГАНОГ прелаза, што је илустровано у наредном примеру:

НАСТАВАК и ЛАГАНИ прелаз

(11) *(а) Главни осумњичени је 46-годишњи држављанин САД Александар Фишенко (б)³⁰ који је, (в) како се наводи, основао компанију „Арт електроникс“ са седиштем у Хјустону, у држави Тексас (г) и преко ње наводно вршио незаконите испоруке високих технолошких микросистема (д) који се могу користити у различитим системима наоружања.*

У примеру (11) клаузе (а) и (б) формирају прелаз НАСТАВАК док клаузе (г) и (д) формирају ЛАГАНИ прелаз. С_б је у оба случаја изражен односном заменицом.

Остали типови заменица, као што су то показне и одричне заменице, јављају се у веома малом броју у овом корпусу да би се са сигурношћу могли сврстати уз било који прелаз. Такође, у корпусу су нађени само пуни облици личних заменица док енклитика нема, што би се донекле могло објаснити жанром самог корпуса. Уколико би се радило о корпусу говорног језика, енклитике би вероватно биле заступљеније.

Прелаз НАСТАВАК у мањем броју случајева изражава С_б кроз именицу. То се дешава у случајевима када је С_б из претходне клаузе поновљен у актуелној клаузи, те говорник жели да постави у фокус³¹ информацију изражену С_б-ом, али и да јасно диференцира С_б

²⁹ Резултати у енглеском језику указују да постоји корелација између прелаза НАСТАВАК и личних заменица док су други прелази у корелацији са показним заменицама Поезио (2008).

³⁰ Клауза (б) гласи: „који је основао компанију ’Арт електроникс’ са седиштем у Хјустону, у држави Тексас“.

³¹ Ово се такође поклапа са теоријом хијерархије датости (GUNDEL, HEDBERG et al 1993), која предвиђа да, уколико је неки ентитет у фокусу, онда се он обично

од осталих ентитета у првој клаузи, као што је то илустровано у примеру (12):

- (12) **(a)** *Колико нам је познато, (б)*³² *оптужбе (в) које су изнете тичу се неколицине грађана Руске Федерације. (г)*³³ *Те оптужбе, (д) према информацијама које нам је пренела америчка страна, имају кривични карактер.*

У реченици (12г) „те оптужбе“ се стављају у фокус и диференцирају у односу на „грађане Руске Федерације“.

ЛАГАНИ прелаз, као што је наглашено у претходном тексту, изражава Сб кроз именицу, док у ретким случајевима то бива и нулта форма. Она се у српском језику најчешће користи уз ЛАГАНИ прелаз када објекат из претходне клаузе постаје субјекат у актуелној клаузи:

- (13) **(a)** *„Тај инцидент јасно илустрира трагичне последице преливања сиријске кризе у суседне земље“, (б) уочирила је она (в) и позвала сиријске власти (г) да „одмах окончају насиље...“*

„Сиријске власти“ у клаузи (в) су у објекатској позицији док у клаузи (г) постају Сб и налазе се у позицији субјекта клаузе.

Један од циљева представљене анализе у овом одељку би могао да буде почетак формализације односа између анафорских појмова и типова прелаза, што може бити коришћено у апликацијама из рачунарске лингвистике.

V. Закључак

У овом раду је примењена теорија центрирања на писани корпус српског језика. Корпусна анализа је показала да постоји корелација између типова прелаза и избора облика који се користе за изражавање „центра пажње“ у финитним клаузама. Та корелација

изражава најминималнијом формом, што је у *pro-drop* језицима нулти облик, али исто тако има могућност да буде изражен и свим другим облицима којима су исказани мање истакнути ентитети, што су именице или заменице у случају српског језика.

³² Клауза (б) гласи: „Оптужбе се тичу неколицине грађана“.

³³ Клауза (г) гласи: „Те оптужбе имају кривични карактер“.

одговара постојећој хипотези утврђеној на примеру других језика (шпански, италијански, енглески, јапански, итд.) да се Сб исказан минималном анафорском формом везује за прелаз НАСТАВАК док је именичка форма, као најпотпунија анафорска форма, знатно фреквентнија уз ЛАГАНИ прелаз. Анализа је такође показала да су ЗАДРЖАВАЊЕ И ТЕШКИ прелаз ретки у корпусу новинских вести. То се не уклапа у потпуности у треће правило центрирања, које претпоставља да би ЗАДРЖАВАЊЕ требало да буде други по реду облик прелаза по својој фреквентности. Такође, корпус овог рада обилује ЛАГАНИМ прелазима у много већем броју од НАСТАВКА, што се такође не уклапа у концепцију трећег правила центрирања. У будућој анализи би требало утврдити у којој мери жанровски елемент утиче на фреквентност одређеног прелаза, какву улогу има синтакса (у смислу комбинације различитих финитних клауза) на промену и актуализацију топика (Сб-а), и који би био статус енклитика у односу на различите прелазе. У циљу извођења правилног и комплетног закључка потребно је упоредити писани и говорни корпус српског језика.

Цитирана литература

- ARIEL, Mira. 1990. *Accessing Noun Phrase Antecedents*. London/New York: Routledge, 1990.
- BRENNAN, Susan, Marilyn Walker Friedman, and Carl Pollard. "A Centering Approach to Pronouns," *Proceedings of the 25th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics*, Stanford, California, 1987, 155- 162.
- CHAFE, Wallace. "Givenness, Contrastiveness, Definiteness, Subjects, Topics and Points of View." *Subject and Topic*. Charles N. Li (ed.), New York: Academic Press, 1976: 27–55.
- DI EUGENIO, Barbara. "Centering in Italian." *Centering Theory in Discourse*. Marilyn Walker, Aravind Joshi and Ellen Prince (eds.), Oxford University Press, 115–137: 1998.
- GIVÓN, Talmy. *Topic Continuity in Discourse: A Quantitative Cross-language Study*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 1983.
- GORDON, Peter, Barbara J. Grosz, and Laura A. Gilliom. "Pronouns, Names and the Centering of Attention in Discourse." *Cognitive Science*, knj. 17, sv. 3 (1993): 311–347.
- GROSZ, Barbara, Aravind Joshi, and Scott Weinstein. "Providing a unified account of definite noun phrases in discourse," In *21st Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics: proceedings of the conference: 15-17 June 1983*, Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Massachusetts, ed. Association

- for Computational Linguistics 44-50. Morristown, N.J.: Association for Computational Linguistics.
- GROSZ, Barbara, Aravind Joshi and Scott Weinstein. "Centering: A framework for modeling the local coherence of discourse." *Computational Linguistics*, knj. 2, sv. 12 (1995): 203–226.
- GROSZ, Barbara and Sidner, Candace. "Attention, intention, and the structure of discourse." *Computational Linguistics*, knj. 12, sv. 3, (1986): 175–204 .
- GUNDEL, Jeanette. 1988. "Universals of topic–comment structure." *Studies in Syntactic Typology*. Michael Hammond, Edith Moravcsik and Jessica Wirth (eds.), Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1988: 209–239.
- GUNDEL, Jeanette, Nancy Hedberg and Ron Zacharski. "Cognitive status and the form of referring expressions in discourse." *Language* 69, 2 (June 1993): 274–307.
- HADIC-ZABALA, Loreley & Maite Taboada. *Centering Theory in Spanish: Coding Manual. Manuscript*. Simon Fraser University. June 2006.
- HALLIDAY, Michael and Ruqayia, Hasan. *Cohesion in English*. London: Longman, 1976.
- HEDBERG, Nancy. "Centering and Noun Phrase Realization in Kaqchikel Mayan." *Journal of Pragmatic*, knj. 42, sv. 7 (2010): 1829–181.
- KAMEYAMA, Megumi. "A property-sharing constraint in Centering." In *Proceedings, 24th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics*, 200–206, 1986.
- KAMEYAMA, Megumi. "Intrasentential Centering." *Centering Theory in Discourse*. Marilyn Walker, Aravind Joshi, and Ellen Prince (eds.) Oxford University Press, 1998: 89–115.
- KIBBLE, Rodger. "A reformulation of Rule 2 of Centering Theory." *Computational Linguistics*, knj. 27, sv. 4, (2001): 579–587.
- KINTSCH, Walter and van Dijk, Teun "Toward a model of text comprehension and production." *Psychological review*, knj. 85, sv. 5 (1978): 363–394.
- LI, Charles. *Subject and Topic*. New York: Academic Press, 1976.
- MANN, William C. And Sandra A. Thompson. "Rhetorical Structure Theory: Toward a functional theory of text organization." *Text*, knj. 8, sv. 3 (1988): 243–281.
- MATSUI, Tomoko. "Bridging reference and the notions of 'topic' and 'focus'." *Lingua*, knj. 90 (1993): 49–63.
- POESIO, Massimo, Rosemary Stevenson, Barbara Di Eugenio and Janet Hitzeman. Centering: A parametric theory and its instantiations. *Computational Linguistics*, knj. 30, sv. 3 (2004): 309–363.
- TABOADA, Maite. Centering and Pronominal Reference: "In Dialogue, In Spanish." *Proceedings, 6th Workshop on the Semantics and Pragmatics of Dialogue, EDILOG*. Edinburgh. September 2002: 177–184.
- TABOADA, Maite. "Reference, Centers and Transitions in spoken Spanish." *Reference: Interdisciplinary Perspectives*. Oxford: Oxford University Press, 2008: 176–215.
- THOMPSON, Sandra. A. "Object complements" and conversation. Towards a realistic account." *Studies in Language*, knj. 26, sv.1 (2002): 125–164.

- TURAN, Umit Deniz. *Null vs. Overt subjects in Turkish discourse: A centering analysis*. PhD thesis, University of Pennsylvania, 1995.
- TURAN, Umit Deniz. "Ranking forward-looking centers in Turkish. Centering Theory in Discourse." Marilyn Walker & Ellen Prince (eds.), Oxford University Press, 1998: 139-160.
- WALKER, Marilyn, A., Masayo, Iida and Sharon Cote. Japanese discourse and the process of Centering. *Computational Linguistics*, knj. 20, sv. 2 (1994).
- WALKER, Marilyn, Aravind Joshi and Ellen Prince. *Centering Theory in Discourse*. Oxford: Clarendon Press, 1998.

Радослава Трнавац

ЦЕНТРИСТСКАЈА ТЕОРИЈА, ТИПИ ПЕРЕХОДОВА
И ОБОЗНАЧЕНИЕ РЕФЕРЕНТА В СЕРБСКОЈ ПИСЬМЕНОЈ РЕЧИ

Резюме

Цель этой работы – сравнить употребление различных видов анафоры в так называемых переходах центристской теории (WALKER, JOSHI ET AL. 1998) в корпусе сербских газетных текстов. Центристская теория – это теория локальной согласованности (когерентности) текста, в которой четыре типа переходов рассматриваются как параметры этой согласованности. Согласно гипотезам, высказанным в исследованиях, базирующихся на материале разных языков, *последовательный* переход характеризуется минимальной формой топики (нулевая форма), а *плавный* и *резкий* переходы сочетаются с полной именной фразой топики. Анализ обнаруживает, что 'правило последовательности' центристской теории не соблюдается полностью в корпусе письменной речи сербского языка, поскольку *плавный* переход является самым частотным типом перехода в корпусе. В качестве доказательства данного утверждения в работе приводятся (а) жанр газетной статьи и (б) способ сочетания простых предложений в сложном предложении сербской письменной речи.

Ключевые слова: центристская теория; типы переходов; Cb; Cp; согласованность текста; сегментация текста; предложение.

Radoslava Trnavac

CENTERING THEORY, TRANSITIONS AND REFERENT MARKING
IN THE CORPUS OF THE WRITTEN SERBIAN LANGUAGE

Summary

The aim of the paper is to map various types of anaphor to the centering transitions in the corpus of Serbian newspaper articles. Centering Theory (WALKER, JOSHI ET AL. 1998) is a theory of local coherence in which four types of transitions are used as parameters of coherence. As is hypothesized in the previous literature based on various languages, the CONTINUE transition is mostly characterized by a minimal form (a zero form of the topic), while the SMOOTH and ROUGH shifts are found with a full noun phrase topic. The analysis shows that the "Ordering Rule" of Centering Theory is not fully followed in the written corpus of the Serbian language since SMOOTH SHIFT has been identified as a prevalent type of transition in the corpus. The following two reasons were identified for that: (1) the genre of the newspaper articles, and (2) the way clauses are combined within a complex sentence in the Serbian written corpus.

Keywords: Centering Theory; transition types; Cb; Cp; textual coherence; segmentation of texts; clause.

БОЛЬШИНСТВА ↔ МЕНЬШИНСТВА: ЯЗЫКОВЫЕ И
КУЛЬТУРНЫЕ ИДЕНТИТЕТЫ СЛАВИИ В ПОТОКЕ ВРЕМЕНИ
MEHRHEITEN ↔ MINDERHEITEN: SPRACHLICH-
KULTURELLE IDENTITÄTEN DER SLAVIA IM WANDEL DER
ZEIT

Институт славистики, Вена, 14–16. 1. 2015 г.

Конференция организована в юбилейный год Венского университета и венской славистики. Старейший европейский университет празднует в 2015 году свое 650-летие. Именно здесь 235 лет назад, в 1775 году, императрица Мария Терезия создала центр богемистики, а сама кафедра славистики, первая в мире, была основана в 1849 году.

Заявленная как юбилейная, конференция в Вене была призвана «в ретроспективном отношении показать значение венских научных традиций как связующего элемента между различными славянскими культурами за прошедшие полтора столетия» (<http://mehrheiten-minderheiten.univie.ac.at>; здесь на странице программы конференции размещены и резюме всех докладов).

В соответствии с филологической и культурологической традициями венской славистики, обусловленными пересечением культур Центральной, Восточной и Юго-Восточной Европы, конференция охватила широкий спектр тем, касающихся как самих славян, так и других этносов, живших и живущих на территории Славии. Центральной темой стала идентичность индивидуума и общества в культурном, языковом и конфессиональном аспектах, а также ее изменения на протяжении истории, что содержательно и графически полностью выразило название конференции: «Большинства ↔ Меньшинства...».

В связи с этим в качестве программных были заявлены следующие разделы: Культурная и образовательная политика Габсбургской империи по отношению к меньшинствам; Возникновение новых соотношений большинства / меньшинства в Славии; Переписывание истории и новейшее мифотворчество: языковая политика и идеология; Изменение статуса русского языка в постсоветском пространстве: от доминирующего языка большинства до языка нового меньшинства; Статус, проблемы и перспективы малых языков Славии; Восточнославянская еврейская культура и идиш в контексте соотношения большинства / меньшинства; Существуют ли языковые и культурные фантомы в Славии?; Проблемы идентичности религиозных меньшинств.

На пленарном заседании было сделано пять докладов обзорного и теоретического характера. А. Д. Дуличенко в докладе «Славянские литературные микроязыки: исторический и современный этапы развития» применил расширенный подход к рассмотрению данной категории, выделив 22 микроязыка, и подчеркнул статус данной области знания как отдельной славистической дисциплины. Г.А. Цыхун сформулировал актуальные эволюционные проблемы славянских языковых меньшинств и рассмотрел возможности их научного изучения, затронув и упоминающиеся в европейских декларациях вопросы корректности употребления терминов «большой / малый язык», а также другие актуальные вопросы положения языков. Обсуждение данных важных тем было продолжено в докладах К. Штайнке (*Identitätsprobleme von Minderheiten in der Slavia (Fallbeispiele: Goranen, Pomaken, Autochthone, Altgläubige)*) и Р. Марти (*Wenn Dominierte dominieren*). К. Штайнке представил анализ роли языка и других факторов различий большинства и меньшинств на обширном материале, а также их взаимоотношений в изменяющихся социально-политических условиях. Р. Марти затронул важнейшие вопросы современной европейской языковой политики, возможности регулирования статуса языков национальных меньшинств, символической функции языков (на примере ретороманского в Швейцарии; языка русинов, лужицких сербов). В докладе О. В. Беловой («Большинство» или «меньшинство»? О некоторых особенностях языковой стратегии в регионах контактов славян и евреев») были затронуты вопросы идентичности и взаимовлияния славянской и еврейской культур и языков на весьма живом материале полевых исследований в Подолии, Буковине и Бессарабии.

Далее работа конференции проходила в рамках 14 секций, тематика которых во многом пересекалась. Языками конференции являлись

все славянские языки, рассматривавшиеся в докладах, а также немецкий, английский и идиш.

Весьма заметной по количеству участников была делегация белорусистов. Тема положения белорусского языка и культуры, начатая в пленарном докладе Г.А. Цыхуна, была продолжена в сообщении Т. Рамза («Городские белорусскоязычные: новый путь от «точки невозврата»?»). Автор проанализировала современный статус белорусского языка, во многом обусловленный особенностями его социоисторического развития, а также возможности возврата городской молодежи к родному языку, преодоления стереотипа «мужыцкай мовы», в том числе путем организации интернет-сайтов и открытых курсов для широкой общественности (проекты «Мова ці кава»; «Мова на нова»). Свое освещение статуса белорусского языка в исторической перспективе, на обширном материале формирования литературных традиций, представила Ж. Н. Короткая в докладе «Вучонасць як фактар фарміравання інтэлектуальнай меншасці і грунт элітарызацыі ў літаратурна-гістарычным дыскурсе Беларусі». По мнению автора, причина сегодняшнего проблемного положения белорусского языка – не в мифическом статусе как «мужыцкай мовы», а, напротив, в элитарности литературного языка. В докладе О.А. Лобачевской «Беларускія перасяленцы-самаходы ў Заходняй Сібіры: культурная памяць аб гістарычнай радзіме» на материале полевых исследований в Тюменской области России была проанализирована структура культурной памяти потомков белорусских переселенцев в Западную Сибирь во время столыпинской реформы конца XIX – начала XX века, значение самоназвания «самаходы», роль предметных маркеров и обрядовых традиций для самоидентификации. Далее тему полевых исследований продолжила Т. Володина с докладом «Ідэнтэтытэт „унутраны“ і „знешні“ ў прасторы магічных практык беларусаў», где был представлен интереснейший материал магических обрядов, включая редкие для данных случаев видеозаписи, и исследованы факторы (само)идентификации представителей данных практик.

Материал полевых исследований, анализ записей живой речи послужили основой еще одного важного блока тем, связанных с языком, культурой и самоидентификацией староверов. В докладе Л. Л. Касаткина «Язык русских старообрядцев в диаспоре» были рассмотрены особенности данного языка, интересного сохранением старых форм. Большой интерес слушателей также вызвали доклад Н. П. Антропова «Конфессионализм как доминанта этнической вы-

деленности (староверы центральной Минщины)», где были рассмотрены различные сегменты конфессиональной (само)идентификации староверов при нивелировании других факторов; доклад Н. А. Дарбановой «Выражение этнокультурной и конфессиональной идентичности в речи старообрядцев (семейских) Бурятии», построенного на анализе парадоксов противопоставления «семейский – русский», «семейский – сибирский» в речи данной субэтнической группы русского населения Бурятии; а также доклад И. Кулмоя «О самоидентификации староверов Эстонии», основанный на анализе рассказов русских старообрядцев в Эстонии, сохранивших свой язык и культуру, в частности, традиции выбора личных имен как важного культурного маркера.

Исторические категории и определения анализировались в докладе В. Я. Петрухина («Поляне, яже ныне зовомая Русь: происхождение славянской идентичности Руси»), рассмотревшего значения названий «поляне», «Русь» в материале летописей, а также в докладе Е. Н. Руденко («Языковая идентификация славян в Великом княжестве Литовском»), обратившейся к раннему этапу развития письменности на латинице в данном государстве и проблеме возможности выделения и соотношения в текстах различных языковых элементов (польский, старобелорусский).

Отдельная секция была посвящена идишу – его роли как национального маркера, вопросам языковой политики и реализации проекта Aheum, включившего обширную видео документацию из жизни евреев в Восточной Европе: Д.-Б. Керлер, «О роли идиша как языка национальной идентичности»; развитию статуса идиша в Беларуси и взаимодействию белорусской и еврейской культур: А. Астравух «Mame-lošn un tate-kalošn або Якія чэрці вадзіліся ў “Герадотавым” ціхім балоце»; идеям и деятельности Н. Штифа: Holger Nath, «Nokhem Shtif, the dreamer of a Yiddishland».

В трех сообщениях анализировалась языковая, национальная, конфессиональная идентичность лужицких сербов, вопросы влияния окружения, немецко-язычной культуры: D. Scholze-Šofta, «Religiösität und Nationalität bei den katholischen Sorben in der Oberlausitz»; J. Schulz, «Minderheiten als Mehrwert – Sorbisch lehren und lernen»; I. Keller, «Deutsch-sorbische Identität? Flüchtlinge und Vertriebene in der sorbischen Lausitz». Исследование двух венских авторов было посвящено анализу дискурса и статуса ромской культуры в Чехии и Словакии: G. Fischer, B. Tiefenbacher: Zwischen Assimilationsszwang und Inklusion – Roma-Diskurs in Tschechien und in der Slowakei mit bes. Berücksichtigung der Bildungsproblematik.

Тема взаимовлияния нескольких культур и языков, отношения к иноязычному/культурному окружению, к «своему» и «чужому», отраженного и в определенной языковой политике, вопросы национальной идентичности (кашубский и польский, украинский и русский; тема славян-мусульман, сербов в Румынии и мн. др.) продолжили активно обсуждаться и во второй день конференции в целом ряде докладов: Th. Menzel, «Interferenzen des Polnischen in der Flexionsmorphologie des gesprochenen Kaschubischen»; T. Wicherkiwicz, «Kolateralność języków a tożsamość językowa, ze szczególnym uwzględnieniem kaszubszczyzny»; J. Tambor, «Język literatury a język literacki (na przykładzie nowej literatury pisanej po śląsku)»; A. Engelking, «Poleszuk zmityzowany. O relacji polsko-poleskiej z perspektywy antropologa»; М. Л. Копыленко, «Переживание своего и чужого в условиях полного двуязычия (русский – украинский)»; Е. С. Узенева, «Культурная идентичность болгар-мусульман: вызовы времени и выбор пути»; А. А. Кожина, «Белорусские мусульмане: некоторые проблемы языковой идентификации»; Н. Корина, «К проблеме взаимосвязей культуры, языка и идентичности в диаспоре»; Б. Сикимич, «Language and Religion of Serbs in Arad County (Romania) in the 21st century». К сожалению, ограниченный объем данной работы не позволяет рассмотреть данные интереснейшие сообщения детальнее.

Большой интерес широкой общественности, в том числе студентов и журналистов, привлекла тема градищанских хорватов. А. Плотникова в докладе «Градищанские хорваты сегодня: взгляд этнолингвиста» представила результаты полевых исследований в Австрии в 2007 и 2013–2014 годах на основе этнолингвистического вопросника. Анализ лексики и фразеологии, словесных клише выявил в них архаичные элементы, связанные с древнейшими народными обычаями, обрядами и верованиями (в частности, в свадебной традиции, в демонологии). Автор обозначила как общие черты, характерные для всего градищанско-хорватского ареала, так и особенности указанной области. Развитие градищанско-хорватского языка в XX веке рассматривалось и в докладе А.З. Кинда-Берлакович («Die Entwicklung der burgenlandkroatischen Sprache im 20. Jahrhundert: Von der Literatursprache bis zur regionalen čakavischen Standardsprache der KroatInnen in Österreich (Burgenland), Westungarn und der Slowakei»): автор затронула вопросы языковой нормы и реформ, проблемы названий языка, исторического изменения его статуса. В рамках данной секции были также освещены также вопросы влаш-

ской традиции: S. Tornow, «Elemente einer eigenen Überlieferung im Erzählgut der burgenlandkroatischen Vlahen; а также молисской традиции: W. Breu, «Die Situation der Moliseslaven im Spiegel ihrer Erzählungen».

Еще одной важной темой отдельной секции стала корушская разновидность словенского языка и культура данного общества, чему были посвящены доклады: G. Neweklowsky, «Der slowenische Gailtaler Dialekt in Kärnten»; H. Maurer-Lausegger, «Sprachlich-kulturelle Identitäten am Schnittpunkt der Kulturen im südlichen Kärnten»; E. Kelih, «Symptoms of language death in Carinthian Slovene? / Symptome von Sprachtod des Kärntner Slowenischen?».

В качестве одной из программных тем конференции было заявлено современное положение русского языка. Влияние русского на другие языки, статус русского как языка диаспоры и языка национального меньшинства, в том числе в государствах, получивших независимость в XX веке, рассматривались в докладах: М.А. Кронгауз, «Русский язык как объект влияния»; J.-К. Kostandi, «Русская речь в Эстонии: специфика дискурсивных практик»; Д. Ш. Харанутова, «Этнокультурные стереотипы в условиях глобализации: словообразовательный аспект (на материале бурятского языка)»; E. Protassova, «Перспективы русского языка в Финляндии»; I. Adamson, «Русский язык как родной в современной Эстонии»; N. Avina, «Некоторые аспекты речевого портрета студента-филолога в условиях литовско-русского языкового контактирования». Социолингвистическая ситуация в Латвии в истории и на современном этапе проанализирована в сообщении: D. Hanovs, «Ethnische Minderheiten in dem erneuerten Nationalstaat. Problematik der Inklusion: Der Fall Lettlands».

В конференции свое осмысление получили и самые актуальные события новейшей истории. Так, Л. Попович в докладе «Национална мањина у условима политичке кризе у земљи порекла (на примеру језичке анализе дискурса коментара вести у интернет медијима)» исследовала перлокутивный эффект создания неблагоприятной картины об определенном народе в интернет-дискурсе комментариев кризиса в Украине. Автор указала на возможные последствия инструментализации языка и влияния формируемого общественного мнения на представителей украинского национального меньшинства в Сербии.

Вопросам литературных традиций и их взаимоотношения, связи с национальной идеей были посвящены доклады: П. Навуменка,

«Малыя і вялікія літаратуры: поле канфлікту і супрацоўніцтва (на матэрыяле рускай і беларускай літаратур 1920-х – 1930-х)»; В. І. Падяк, «Припрятаться за чужим «большинством» или же формировать своё «меньшинство»? Две тенденции в карпаторусинской литературе и культуре эпохи будительства (вторая половина XIX столетия)»; М. Fejsa, «Jezik, knjževnost i kultura rusinske manjine u Srbiji / Vojvodini»; G.-B. Kohler, «Auswege aus der ‘Kleinheit’? Positionierungsstrategien belarussischer Autoren vom 19. bis ins 21. Jahrhundert»; О. Бязлепкіна, «Беларуская літаратура і ідэалогія».

Наконец, отдельным тематическим направлением конференции стала школьная система в различных регионах империи Габсбургов как инструмент языковой политики, вопросы создания школ на славянских языках: S. Newerkla, «Diglossie im böhmischen Schulwesen im langen 19. Jahrhundert am Beispiel von Pilsen – Die toleranzintendierte Sprachgesetzgebung der Habsburger und ihre Folgen»; G. Ilić Marković, «Sprache und Politik – Serbisch in der Zeit von XVII bis XIX Jahrhundert unter dem wechselnden Einfluss der Politik des Osmanischen Reiches, der Habsburger Monarchie, und des Russischen Kaiserreichs»; N. Ninković, «Karlovačka mitropolija i srpsko školstvo u Habzburškoj monarhiji 1699–1848»; А. Кречмер, «Школьная система как инструмент культурной политики империи Габсбургов (на примере сербов Южной Венгрии)». Все эти исследования были выполнены на интереснейшем документальном материале. В том же духе было сделано и сообщение А. Зинкевича «Меньшинство / большинство как фактор языковой политики в оккупации», где на основе анализа архивных документов времен Второй мировой войны были показаны различные стратегии Третьего рейха, их реализация и изменения на оккупированных территориях.

Таким образом, по актуальному рассмотрению важнейших проблем языковой и культурной идентичности, по широте охвата тем, а также комплексному изучению вопросов языка, литературы, религии и культуры данная юбилейная конференция действительно стала выражением авторитетных научных традиций венской славистики.

Светлана В. Голяк*
Белградский университет
Филологический факультет
Кафедра славистики

---

* svetlanagoljak@yahoo.co.uk

СЛАВЯНСКАЯ ЛЕКСИКОГРАФИЯ

Международная коллективная монография / отв. ред.
М. И. Чернышева. – М. : Азбуковник, 2013. – 886 с.

В лингвистической литературы словари занимают особое место. С одной стороны, это самый очевидный жанр: любому человеку ясна потребность: что нужны, книги, объясняющие непонятные слова. Любому же ясна и структура: упрощенно говоря, требуются две части (колонки) – 1) непонятное (толкуемое) слово (выражение) и 2) его значение (или перевод) или указания о каких-то особенностях (произношения, употребления, значения, происхождения и др.). Назначение словарей понятно всем, поэтому они есть почти в каждой семье. С другой стороны, эта функциональная простота, очевидность сочетаются с высокой сложностью создания данного предмета. Для подготовки хорошего словаря нужны многие часы человеческого труда, причем как неквалифицированного, технического, так и высококвалифицированного, требующего глубоких и обширных знаний, усердия и интуиции.

Ценнейшим подарком для лексикографов, лексикологов, переводчиков и др. стала книга *«Славянская лексикография»*. Она представляет собой внушительный том объемом 886 страниц. Готовили его 37 филологов из 12 стран Европы. Члены комиссии по лексикологии и лексикографии при Международном комитете славистов и несколько специально приглашенных экспертов начали работу еще в 2007 году, а закончили ее к XV Международному съезду славистов (Минск, 20–27 августа 2013 года). Выход этого капитального издания является важной вехой в развитии славянской филологии.

В книге пять частей:

– «История и современное состояние лексикографии в славянских странах» (с. 21–369) (11 очерков, расположенных по алфавиту названий стран);

- «Лексикографія славянских языков» (с. 373–442)
- «Лексикографія в России» (с. 445–652);
- «Славянская лексикографія в неславянских странах» (с. 655–676);
- «Вопросы теории лексикологии и лексикографии славянских языков» (с. 679–724).

Полезным дополнением к книге стало приложение, в котором размещены переводы на русский язык очерков на других славянских языках. Открывает книгу предисловие ответственного редактора доктора филологических наук М. И. Чернышевой, а закрывают «Сведения об авторах».

Во всех работах первой части присутствует исторический раздел (как появлялись словари), типологический раздел (выделение видов словарей, обзор имеющихся и недостающих видов) и, кроме того, некоторые авторы рассматривают вопросы методологии. Рассказывается о словарном деле во всех славянских странах, кроме Боснии и Герцеговины и Черногории. Эти материалы отлично дополняются четвертой частью – очерками о славянской лексикографии в Германии (представлены также словари серболужицких языков) и Швеции.

М. И. Чернышева справедливо подчеркивает, что «результаты лексикографической деятельности, с одной стороны, отражают современные достижения филологии, с другой стороны, выходят за границы этой гуманитарной дисциплины, поскольку они свидетельствуют об уровне культуры и об определенном цивилизационном состоянии в данный исторический момент, мало того – лексикография и ее произведения оказываются включенными в процесс развития, а в определенный исторический период и становления национальной культуры» (с. 10).

Непосредственное влияние общественной жизни на словарное дело прослеживается и в его периодизации. В нескольких очерках выделяются разные этапы истории лексикографии. Т. Пиотровский отмечает: «Историю словарей в Польше можно разделить на три периода: с начала до 1795 года, годы 1795–1939, наконец период с 1945 до настоящего момента. Это деление развития лексикографии совпадает с политической историей Польши: период независимости до 1795 года, период разделов вместе с кратким периодом политической независимости, а затем независимость с 1945 года, относительная до 1990 года и полная после того года» (с. 121). З. Гладка и О. Мартинцова разделяют чешскую лексикографию на следующие

периоды: начальный этап (до 15 в.), гуманизм (16 в.), 17 в., возрождение (18 – начало 19 в.), лексикографический труд Йозефа Юнгмана, 20 век.

Между тем лучшей остается периодизация, которую еще в 1977 году предложил В. Г. Гак: 1) дословарный период («основная функция – объяснение малопонятных слов»), 2) ранний словарный период («основная функция – изучение литературного языка, отличного у многих народов от разговорной речи»), 3) период развитой лексикографии («связанный с развитием национальных литературных языков»)¹. В дополнение к этому В. К. Щербин предлагает еще и период научной лексикографии: «Основаниями для выделения такого дополнительного периода служит быстрое развитие в последней трети XX в. теоретической лексикографии (или металексикографии) и подчеркнутое внимание лексикографов разных стран к отражению национального видения научной картины мира в специальных словарях разных типов (терминологических справочниках, энциклопедиях, классификаторах, рубрикаторах, дескрипторных словарях, информационно-поисковых тезаурусах, концептуариях и др.), количество которых в последние годы стремительно растет» (с. 23).

Для понимания закономерностей развития славянской лексикографии существенным оказывается понятие традиции. Ее обсуждают и белорусские, и российские, и словацкие, и чешские лексикографы.

Важно отметить такие позитивные явления, как взаимовлияние и взаимообогащение лексикографов разных стран. Это подтверждает создание немецких, польских, македонских и чешских словарей валентности, а также ассоциативных словарей в России, Сербии и Болгарии. Русские ученые содействовали становлению и словацкой лексикографии: «А. В. Исаченко воспитал целую плеяду лексикографов, которые продолжили его работу и углубили теорию двуязычной лексикографии (Братиславская лексикографическая школа)» (с. 874). На немецких словарниках повлияли «Пражская лингвистическая школа, русский структурализм, а также лексикографический опыт в славянских странах» (с. 661)

Многие авторы (например, словацкая исследовательница А. Ярошова, чешские З. Гладка, О. Мартинцова и белорусский В. К. Щербин) указывают на важнейшую, основополагающую роль большого

---

¹ Гак В. Г. О некоторых закономерностях развития лексикографии (учебная и общая лексикография в историческом аспекте) // *Актуальные проблемы учебной лексикографии* / сост. В. А. Редькин. М.: Рус. яз., 1977. С. 11–27; цит. по: *Лингвистический энциклопедический словарь*. М., 1990. С. 258.

толкового словаря. На это же обращают внимание и В. П. Гудков с Е. И. Якушиной: «Словарь Сербской академии – это грандиозный проект... <...> По широте охвата диалектной лексики и сообщения разного рода этнографических данных в иллюстрациях словарь является энциклопедией народной жизни» (с. 149–150). Н. Иванович указывает: «...развитак кодификације српског језика у његовој најзначајнијој фази, у знатној мери обележен управо историјским развојем великог описног Речника САНУ» (с. 196). Г. Н. Складарская в статье Современная русская лексикография: достижения и лакуны» подчеркивает, что «...именно фундаментальный толковый словарь ставит своей задачей отразить концептуальную картину мира, реализованную в описываемой лексико-семантической системе языка» (С. 588). Неслучайно поэтому, что даже в России, где существует несколько хороших, проверенных времен, выдержавших несколько изданий толковых словарей, подобные книги продолжают выходить: например, «Новый словарь русского языка. Толково-словообразовательный» Т. Ф. Ефремовой (Москва, 2000), «Современный толковый словарь русского языка» Т. Ф. Ефремовой (Москва – Минск, 2005), «Толковый словарь русского языка с включением сведений о происхождении слов» (отв. ред. Н. Ю. Шведова, Москва, 2007), «Новый толковый словарь современного русского литературного языка с расширенными сведениями о слове» (авт. Е. М. Лазуткина, Е. С. Копорская и др.; готовится) и др.

Интересно, как различные исследователи понимают сам предмет описания (исследования). Б. Тафра и Ж. Финк-Арсовски пытаются очертить круг своих интересов следующим образом: «В настоящей работе мы исходили из двух критериев, причем один из них применялся по отношению к периоду до 1918 г., то есть до образования Югославии, а второй использован для периода после 1918 г. Первым критерием является языковой, единственно возможный. Если в работе представлена хорватская лексика, то труд относится к истории хорватской лексикографии. Согласно этому критерию некоторые старые хорватские многоязычные словари принадлежат не только хорватской, но, к примеру, венгерской лексикографии (Вранчич – Vrančić, Ямбрешич – Jambrešić). Этот критерий не применяется по отношению к современным словарям, которые составляют зарубежные лексикографы, публикуя в своих государствах. Что же касается словарей, вышедших в XX веке под различными названиями языка, то в этом случае основным критерием является территориальный. То есть, словари, вышедшие в Хорватии, принадлежат

хорватской лексикографии, а словари, опубликованные в Сербии – сербской лексикографии» (с. 311). Такая позиция, конечно, небузупречна, хотя бы потому, что приводит нас к необходимости четко разграничивать языки (т. е. тексты), а сделать это непросто, особенно в прошлом. В. К. Щербин относит к белорусской лексикографии все словари, в которых присутствует белорусский язык, независимо от территории создания. Словацкий язык присутствовал в словарях, созданных на территории современных Венгрии, Словакии и Чехии.

В нескольких очерках авторы рассматривают типологию словарей. Радикальных новшеств не предложено, а наиболее интересной и полной представляется классификация В. В. Дубчинского (с. 259; выделения автора):

1. Электронные / Бумажные :	
2. Переводные (дву- и многоязычные) / Одноязычные	
3. Обратные (инверсионные) / Идеографические / Алфавитные	
«Лексические»:	«Нелексические»:
4. Толковые	15. Фразеологические
5. Иностраных слов	16. Сокращений
6. Языка писателя	17. Словообразовательные
7. Ономастические	18. Орфографические
8. Этимологические	19. Орфоэпические
9. Исторические	20. Частотные
10. Неологизмов	21. Ассоциативные
11. Синонимов, антонимов, паронимов, омонимов	
12. Терминологические	
13. Диалектные	
14. Жаргонные	

Примечателен и вывод украинского исследователя, который практически обесценивает все попытки классификации: «В современной украинской лексикографии, без сомнения, преобладают комплексные (смешанные) типы словарей. Тип словаря – условная категория, которая описывается благодаря определенному набору лексикографических аспектов-параметров. Следует иметь в виду условность «чистоты» словарного типа. Сейчас уже, пожалуй, трудно найти абсолютно «чистое» по типологии лексикографическое

произведение, в котором полностью бы отсутствовала дополнительная (иноаспектная) информация» (с. 293). Тенденция к комплексности асболютна понятна и оправданна. Порой пользователя интересует только значение слова. В большинстве же случаев мы хотим «присвоить» новое слово, т. е. научиться и самим употреблять его в дальнейшем. А для этого, ясное дело, необходимы сведения и о произношении, и об изменении, и о сочетаемости, и о коннотации. Требование интегрировать словарь и грамматику воспринимается сегодня как само собой разумеющееся.

В связи с этим не совсем понятно пафосное замечание ответственного редактора книги о том, что «лексикография – это не просто динамично развивающаяся отрасль языкознания, но развивающаяся супердинамично. Одно из следствий этого – появление новых разновидностей словарей и концептуально новых разработок» (с. 13). Лексикография, несомненно, развивается, однако не ясно, о каких концептуально новых разработках идет речь. В качестве примера приводятся «*Новый объяснительный словарь синонимов русского языка*» под редакцией Ю. Д. Апресяна, однако синонимией Ю. Д. Апресян занимался еще в 1950-х гг. и в 1979 году под его руководством вышел «*Англо-русский синонимический словарь*». Указанные «новые» идеографический и орфоэпический словари – тоже старые жанры. «Активные» словари известны с начала XX века. Так, для Л. В. Щербы в 1939 году уже было очевидным деление на словари для чтения (понимания) и на словари для построения фраз, что он и отразил в предисловии к «*Русско-французскому словарю*».

Если толковые словари понемногу отражены в разных очерках, то ассоциативная лексикография удачно описана в очень содержательной статье Р. Драгичевич и М. Стефанович (Сербия) (с. 390–404). Они представили историю и достижения славянской лексикографии (приводится обширная библиография). Авторы участвовали в создании ассоциативного словаря сербского языка (под редакцией П. Пипера) и делятся практическими рекомендациями по формированию списка стимулов, организации эксперимента, обработке его результатов, подготовки словарной статьи и интерпретации реакций респондентов с точки зрения описания языковой картины мира.

Как можно заметить, российской лексикографии посвящена почти треть рецензируемого издания (212 из 706 страниц оригинального текста). В 11 очерках представлены орфоэпические, диалектные, исторические и авторские словари, а также ныне разрабатываемые

лексикографические проекты. Этимологическая и корпусная лексикография, к сожалению, отсутствуют.

Две работы в этой части принадлежат Ю. Д. Апресяну: о словаре синонимов и об активных словарях. Главные идеи таковы последней таковы.

«Основная формула пассивного словаря – много слов, минимальная информация о каждом слове, достаточная для его понимания в произвольном контексте. О слове *мнение*, например, достаточно сообщить, что это – оценочное суждение о чем-л., основанное на опыте, вкусах или умозаключениях субъекта. Этого достаточно, чтобы понять его в произвольном контексте.

Основная формула активного словаря – существенно меньше слов, но по возможности полная информация о каждом слове, необходимая для его правильного употребления в собственной речи говорящих. При таком подходе в фокусе внимания лексикографа чаще всего оказывается не вполне свободная сочетаемость слова. Она представляет наибольшие трудности и при усвоении родного языка, и при изучении иностранного языка. Для того же слова *мнение* в активном словаре необходимо привести: 1) сочетания с прилагательными, например, *твердое <сложившееся> мнение, высокое <лестное, положительное> мнение, невысокое <низкое, нелестное, отрицательное> мнение, субъективное <предвзятое, спорное> мнение, объективное <непредвзятое> мнение, общественное <личное> мнение, общее <единое> мнение; 2) сочетания с существительными, например *столкновение <борьба> мнений, разноречивость <пестрота> мнений; 3) сочетания с глаголами, при которых мнение играет роль дополнения, например, *иметь мнение, быть какого-то мнения, держаться мнения, приходиться к мнению, выразить свое мнение, оставаться при своем мнении, отказываться от мнения, отвергать <разделять> чье-л. мнение, менять мнения; 4) сочетания с глаголами, при которых мнение играет роль подлежащего; ср. *Мнение складывается <создается, укореняется>, Мнение изменяется, Мнения сталкиваются <расходятся, сходятся, совпадают>*» (с. 471–472).***

Полезно также обратить внимание на предостережение Ю. Д. Апресяна об отборе лексики: «Итак, наличие каких-то фактов в текстах еще не является свидетельством того, что они являются и фактами языка и, тем самым, подлежат включению в нормативные грамматики и словари (а активный словарь не может не быть нормативным). Необходим эксперимент, использующий непосредственную

языковую интуицию говорящих по поводу того, что правильно, а что неправильно в языке, результаты которого должны быть объяснены с точки зрения современной лингвистической теории. Только после этого принимается окончательное решение о статусе данного явления в языке и о том, надо ли его включать в словарь» (с. 475).

Статья российского академика, безусловно, важна и интересна, но публикуется она (с несколькими мелкими правками) уже как минимум в пятый раз².

Для лексикографов непосредственно полезными в практической работе будут элементы (языковые классы) словарной статьи, которые предлагает Е. С. Копорская: классы: «1) частеречный, 2) акцентологический, 3) орфоэпический и орфографический, 4) формы словоизменения, 5) собственно грамматический (внутри части речи, например, у имен существительных – одушевленность, собирательность, *pluralia tantum*, у глаголов – вид, грамматически выраженный способ действия, возвратность), 6) семантическая структура слова (толкование значений слов будет строиться по классическим образцам толковых словарей, т.е. при толковании слов не будут использоваться ни специальный метаязык, ни особые символы), 7) синтаксические связи слова, их сила и слабость, 8) семантические связи, отнесенность к лексико-семантическим разрядам слов, 9) деривационный, 10) стилистический, 11) функциональный (по сферам употребления), 12) квалификационный и оценочный, 13) фразеологический, 14) хронологический (и локально-хронологический или только локальный), 15) этимологический и лексико-исторический (история слов), 16) энциклопедический» (с. 539)

² Предыдущие варианты см. здесь:

1) *Русский язык в странах СНГ и Балтии* : междунар. науч. конф., Москва, 22-23 октября 2007 г. к Общему собранию Российской академии наук / [под ред. А.П. Деревянко и др.]. Москва : Наука, 2007. С. 375–385. <http://www.ras.ru/FStorage/Download.aspx?id=7166c819-9bb7-4703-afe3-e29c58f75d96> ; <http://www.ras.ru/News/ShowNews.aspx?ID=1be890c1-c7a5-48c3-9be0-28b91cb66bc1>

2) *Вестник Российской академии наук*. 2008. Том 78. № 5. С. 399–403. <http://www.ras.ru/FStorage/download.aspx?Id=a21fb990-9666-45f1-895c-a94b565ca8e4>

3) *Компьютерная лингвистика и интеллектуальные технологии*: по материалам ежегодной Международной конференции «Диалог» (Бекасово, 4–8 июня 2008 г.). Вып. 7 (14). Москва: РГГУ, 2008. С. 23–39. <http://www.dialog-21.ru/digests/dialog2008/materials/html/4.htm>

4) *Перспектив активнаго словаря русскогo языка* / отв. ред. Ю. Д. Апресян. М.: Языки славянских культур, 2010. 784 с.

В целом книга «*Славянская лексикография*» является уникальным справочником. Она совмещает в себе и историю, и критику, и теорию, и методологию лексикографии славянских языков, ее связи с другими дисциплинами и науками. Весьма позитивно следует оценить и списки словарей – благодаря им книга становится ценным библиографическим справочником. Нет сомнения, что долгие годы она будет полезна студентам, преподавателям, теоретикам и практикам лексикологии и лексикографии. Представленные в ней проблемы, достижения и издания послужат ориентиром для будущих исследователей и составителей словарей, для изучения славянских культур.

Микита В. Супрунчук*
Белоруски државни универзитет
Универзитет у Београду

---

* suprunchuk@tut.by

NILS B. THELIN, *ON THE NATURE OF TIME.*
A BIOPRAGMATIC PERSPECTIVE ON LANGUAGE,
THOUGHT, AND REALITY

Acta Universitatis Upsaliensis, Studia Slavica Upsaliensia,
Vol. 48, Uppsala Universitet, 2014, 477 pp.

Најпре би ваљало пружити кратко разјашњење у вези с поднасловом, у којем се термин *биопрагматика*, *биопрагматички* користи као ознака за огранак (персовски схваћене) биосемиотике, чији је циљ да истражује менталне, па и органске основе значења. Пошто ту ипак није реч о неуробиолошким предусловима поимања времена и других логичко-семантичких категорија, али ни о економији мишљења како ју је одређивао и испитивао пре свега Мах (с претечама у читавој телеолошкој традицији епистемологије), чини се да је ово тек једна у низу умногоне помодних ознака с префиксом *био-*, попут нпр. (фукоовске) биополитике, (примењене) биоетике, затим социобиологије (на трагу биологизма у социологији и антропологији), биохронологије (у медицини), биоархеологије итд., што треба да укаже на интердисциплинарни (природно-друштвенонаучни) приступ односним феноменима, тј. истраживање органског или еволуционог порекла одређених облика индивидуалног или колективног понашања. Можда ће и ова област ускоро постати етаблисани научни домен с јасно омеђеним предметом проучавања.

Аутор Нилс Телин, шведски славист (понајвише русист), по сопственом декларисању се већ дуже од три деценије бави тематиком ове књиге (појмовним оквиром концепта времена), а писац је већег броја студија – пре свега из области аспектологије (теорије глаголског вида), у којој је приредио и један зборник радова – од којих се могу навести: *Towards a Theory of Verb Stem Formation and Conjugation in Modern Russian* (1975), *Notes on General and Russian*

Morphology (1976) и *Towards a Theory of Aspect, Tense and Actionality in Slavic* (1978), као и низа радова о лингвистичкој семантици и метафорологији, лингвистичкој типологији, дистинктивним обележјима, односу глаголског времена и вида, сазнајној перспективи у језику итд.

Циљ ове обимне монографије пре свега је да изложи философске основе појма времена, а аутор настоји да осветли биолошке и когнитивне претпоставке за хијерархијски уређен систем дистинкција које управљају изражавањем временских категорија у емпијским језицима. Притом разматра разне традиционалне теорије времена, почев од Аристотела, преко Блаженог Августина, затим Канта и Хегела, Ничеа, Хајдегера и Бергсона, све до новијих теоретичара, који се више заокупљају логичким и лингвистичким аспектима категорије времена. Највише пажње посвећује Чарлсу Сандерсу Персу (и Чарлсу Морису), на чију се теорију знака ослања, док се осврће и на психолошке теорије о биолошкој ритмизацији као основи за опажање времена и однос према њему (временска перспектива као оквир унутар којег се смештају догађаји и кретање). Аутор, на кантовском трагу, држи да биолошка ритмизација структурише првобитни хомогени континуитет временског протењања у смислене целине, које се онда опажају као засебне и подлежу језичком уобличавању и изражавању. Као централну јединицу концептуализације времена види промену стања, али притом тек повремено дотиче узрочн(о-последичн)е релације међу кретањима.

Књига *О ђирпороди времена: биођрагмађичка ђерсеђкђива језика, мишљења и сђварностђи* (последња синтагма је, иначе, наслов другог тома сабраних списа Хиларија Патнама, којег и помиње на више места) састоји се од дванаест поглавља, веома неуједначеног обима (од 6 до преко 60 страница), а прво, уводно и понајобимније, посвећено је ауторовом излагању философских идеја, попут перспективизма и истине у теорији сазнања и истине, различитих концепција логичког и језичког значења, као и утемељења интересубјективности у комуникацији. Друга целина осветљава еволуционистички поглед на сазнање простора и времена (премда тек узгредно помиње еволуционистичку, или натуралистичку епистемологију), док у трећој глави уводи персовски биопрагматизам у тематику сазнајне обраде просторно-временске перспективе. Иако се кроз читаву расправу обазире на историјски значајне философе који су испитивали концепт времена, управо четврти део на систематичан начин осликава развојни лђк од Хераклита до Перса и логичара А. Н. Прајора,

при чему аутор испољава завидно разумевање приказаних доктрина; у петом детаљније описује Персову теорију знак(ов)а и њену примену на изучавање глаголског вида. Наредна два поглавља, најкраћа у целој књизи, осврћу се на третман времена код (раног) Хусерла и врло сажету критику (традиционалне) темпоралне логике.

Осма целина, рашчлањена на двадесетак краћих одељака, испитује предуслове за теорију вида и времена у приповедању, при чему се осврће на разне релације појединих обележја самих збивања/појава и њихове темпоралне концептуализације, па тако разматра конкретност, цикличност, разграничења, целовитост и парцијалност, процесуалност, (не)одређеност и сличне одлике, посебно истичући значај Бергсонове визије времена за модерну аспектологију. Следеће две партије, сразмерно кратке, претресају значење перфекта у светлу вида, времена и таксиса (слагања временâ), као и семантику и синтаксу ситуационо-перспективне анализе на примерима видске (аспектуализационе) функције немачких временских везника. Претпоследња целина, обележена као додатак, излаже теоријске и методолошке моменте у истраживању лингвистичког времена, на основу лексичког приступа Вивијана Еванса структури времена: концепте опажања, времена, простора, (интер)субјективности, различитих смислова временских израза, да би претресао поједине моделе времена који полазе од физичких и сазнајних одређења. Напокон, закључак сачињава заправо кратак резиме ауторових теза, првенствено о перспективи(зму), хијерархијској уређености и обради сазнајног и језичког материјала, абдукцији и глаголском виду и времену, за које сматра да се могу извести из простора и кретања.

Премда су у монографији уже лингвистички садржаји (па и они што их је аутор обрађивао у својим пређашњим делима) приметно мање заступљени од философскојезичких или епистемолошких тема, може се навести неколико предметних области којима је поклоњено нешто више пажње: однос глаголског времена и вида, различита значења глаголског вида, временска перспективизација реченице (и других језичких израза), употреба/дистрибуција глаголских времена у вези с обележјима радње, метафоре везане за појам времена и процес семиозе, односно симболизације, као основ за лексичку семантику. Стиче се утисак како писац није желео да понавља своје језикословне увиде из ранијих студија, па је на њих тек узгредно упућивао, док је овде настојао да се окуша на пољу које му није матично, али које сматра залеђем за (пре)испитивање стриктно језичких проблема. Донекле је штета за домаће читаоце што за одређене по-

јаве нису навођени (иначе обилни) примери из словенских језика, које шведски славист темељито познаје.

Интерпретације философских, семантичких и лингвистичких становишта углавном су коректне, мада писац не одређује увек прецизно свој став према њима, тако да се стиче утисак о извесној еклектичности ауторове позиције (док покаткад претенциозно приказује као властите разне тезе које су општепознате у историји хуманистичке мисли); са друге стране, помало смета што многим теоретичарима замера на непотпуности или наводној контрадикторности њихових гледишта, иако већина њих није ни настојала да изгради свеобухватно учење о времену (а то је, уосталом, и немогуће, чак и у монографији оваквог обима). Опет, чини се да је избор приказиваних теорија о времену могао бити репрезентативнији у погледу поклањања веће пажње мислиоцима који су пружили значајније доприносе или у чијем је опусу тема времена заузимала централни положај, док су неки потпуно занемарени (нпр. Гурвич или Делез, као и безмало целокупна темпорална логика, која се развија још од првих деценија минулог века), вероватно услед ауторове недовољне професионалне упућености у разне правце (савремене) философије. Запажа се и извесна неуједначеност у излагању садржине, као и инкомпактност, која је вероватно последица околности да је у ову публикацију укључено шест раније објављених прилога, што сачињава око половине целокупне књиге.

Све у свему, као ни други који су ову комплексну проблематику изучавали пре њега, ни Нилс Телин није успео да у целовитом облику изложи појам времена, као што то, из логичких и историјских разлога, није ни могуће; међутим, чини се да је макар у обрисима могао да оцрта програм за даља логичка, (неуро)психолошка, социо-антрополошка и лингвистичка истраживања ове средишње категорије целокупне човекове концептуалне схеме. Но, и у овом облику монографија угледног шведског слависта завређује пажњу, јер својом ширином, компетентношћу и информативношћу инспирише читаоца на нове (ре)концептуализације и умовања о смислу и природи објективног и субјективног времена.

Александар В. Гордић*

Факултет за примењену екологију Футура
Београд

---

* algordic@gmail.com

МИТРА РЕЉИЋ: *СРПСКИ ЈЕЗИК НА КОСОВУ
И МЕТОХИЈИ ДАНАС (СОЦИОЛИНГВИСТИЧКИ И
ЛИНГВОКУЛТУРОЛОШКИ АСПЕКТ)*

Београд: САНУ; Косовска Митровица: Филозофски факултет
Универзитета у Приштини, 2013, 363 стр. (Посебна издања
САНУ, Међуодељењски одбор за проучавање Косова и Метохије;
књ. 673; Одељење историјских наука, књ. 30)

У монографији *Српски језик на Косову и Метохији данас (социолингвистички и лингвокултуролошки аспекти)* основни предмет истраживања је проблемска област која није раније била монографски обрађена као целина, а само је делимично и недовољно била истраживана у појединим аспектима.

Опредељујући се за истраживање из области која је и врло сложена и веома актуелна, др Митра Рељић је истовремено изабрала предмет који веома добро познаје јер две деценије живи и ради на Косову и Метохији, активно учествујући у научном и културном животу те покрајине, истрајно подносећи заједно с другима велике тешкоће у којима се српски народ нашао, пажљиво пратећи крупне догађаје који су тамо уследили током последњих двадесет година, али и многе наизглед мање, а за ову тему релевантне, поуздано сведочећи у својим литерарним и публицистичким радовима и компетентно пишући о њима у својим лингвистичким радовима. Тако висок степен упућености у дату материју несумњиво је помогао Митри Рељић у одабирању оптималног облика истраживања као и начина приказивања и тумачења резултата тог истраживања.

Монографија носи посвету: „Са сећањем на све прогоњене, унижене и усмрћене због употребе свога језика“.

Подељена на девет глава и има следећу структуру: 1. Увод (стр. 13–22); 2. Друштвеноисторијски корени проблема (стр. 23–70); 3.

Славофоне заједнице на Косову и Метохији – порекло, етноними и лингвоними (стр. 71–73); 4. Типологија проблема (стр. 134–161); 5. Територијално распрострањавање и број корисника српског језика (стр. 162–176); 6. Функционална неравноправност језика и комуникацијска изопштеност славофоних говорних представника (стр. 177–196); 7. Социолингвистичка ситуација – дефиниција (стр. 197); 8. Идентитет (стр. 214); 9. Ставови према језику (стр. 269–314). Монографија садржи и закључак (стр. 315–329); списак цитиране литературе (стр. 329–349); списак извора (стр. 349–353) и илустрације (стр. 353–363).

Полазећи од историје проблема, на чему су засноване анализе појединачних питања којима се даље у монографији бави, Митра Рељић констатује да је после културног и привредног процвата косовско-метохијске области у средњем веку, у потоњим вековима, и све до најновијег времена, за српски народ у тој области уследио период сваковрсног пропадања, које је оставило дубоке трагове и на српском језику. Несловенско и по правилу експанзионистичко окружење, препуштање Косова и Метохије албанским племенима те каснија, при крају османске владавине, окупацијска надметања и борбе за сферу црквеног утицаја, неки су од основних узрочника растакања српског националног корпуса, почетне дезинтеграције и дестабилизације српског језика. Уочљиво слабљење српског језика још у периоду османске власти у монографији је сагледано као директна последица десетковања његових корисника (нарочито после сеобе 1690. године), губитка предводничког и најобразованијег слоја српског становништва, столетног културног, привредног и економског сиромашења потлаченог живља, сталних асимилацијских притисака те формирања оделитих скупина српског порекла које је примарно карактерисао етнички и верски синкретизам. Упркос чињеници да су српски језик, користећи се његовим предностима, османски султани и обласни заповедници, и сами често користили, посебно у дипломатској преписци, српски језик је на властитом животном простору, посебно на Косову и Метохији третиран као „невернички“, а његов све мањи корпус говорника представљала је углавном обесправљена раја.

Те околности су, закључује Митра Рељић, пресудно одредиле смер спољашње историје српског језика на Косову и Метохији под османском управом, а дати спољашњи чиниоци неповољно су утицали на природу и динамику развоја самог језика, односно на његову унутрашњу историју. У вези с тим у књизи се исправно констатује

да је укупан развој догађаја довео до тога да је после османске окупације српски језик на простору Косова и Метохије био у многим аспектима више ослабљен него у другим деловима српског језичког простора, због чега многи каснији проблеми у вези са српским језиком на Косову и Метохији имају зачетке у датом периоду.

Полазећи од чињенице да је територија данашњег Косова и Метохије одувек била простор на којем су се сусретали различити народи, културе, вере и језици на раскршћу путева и надамак византијског духовног изворишта, или као поприште туђих интереса и територија под скоро петовековном османском управом, Митра Рељић је у раду представила два мултикултурална и мултијезичка модела, посебно карактеристична за тај простор. Први, средњовековни, одликује етничка, верска, културна и језичка *разноликосић*, која се формирала у спонтано развијеном суживоту Срба, Грка, Саса, Италијана, Дубровчана и других, и за коју је био карактеристичан доста хармоничан однос и квалитетно прожимање етноса, језика и култура; и други, османски период, у којем долази до нагле и насилне промене етничке, верске и језичке мапе косметске области, који одликује, пре свега, етничка, верска и језичка *различитосић* обележена нетолеранцијом, међусобном нетрпељивошћу, отуђеношћу и мимикријом.

На основу анализе језичких и релевантних чињеница Митра Рељић такође закључује, и емпиријски обилато доказује, да је дуготрајно ропство остављало трагове на бићу потчињеног народа, пре свега српског, да је водило извесном помаку у погледу на свет и у систему духовних и културних вредности, што се потврђује у мноштву лингвокултуролошких јединица – фразеологизама, пословица, клетви и заклетви, обредних и других песама, које потврђују мање или више измењену концептуализацију неких темељних појмова православне духовности као што су патња, грех, стид, страх и сл. У монографији се наводе и потврде како стране културне отиске српски језик такође одражава у сфери породичних односа (нпр. однос према жени), а доказује се такође да је духовно посустајање, које је нарочито долазило до изражаја у периодима најтежих прогона и укидања јурисдикције Српске цркве, имало за последицу елементе репаганизације живота косметских Срба, што посебно показује фолклорна и етнографска грађа.

У монографији се такође документовано закључује да су животне околности утицале и на статус етноназива појединих етнолингвистичких група словенског становништва на Косову и Метохији. Показано је, на основу третмана етнонима у стручним радовима и

у свакодневном дискурсу, на основу њиховог тумачења и употребе, као и доследног или мање доследног односа према њима од стране самих носилаца, да неки етноними који се данас као стални, повремени или паралелни срећу на Косову и Метохији, имају неједнак статус и различиту перспективу. Тако, на пример, насупрот називу Горанци, који је од регионалне одреднице прерастао у званично признат етноним, и то захваљујући чињеници да има препознатљиву етимологију, јасно дефинисану групацију на коју се односи, да се не ставља под знаке навода, да се не користи пејоративно, да се пише искључиво великим почетним словом те да га његови носиоци с пијететом изоварају, стоји, на пример, назив Торбеши, код којег ниједан од наведених параметара није на чврстим основама. Најновије преименовање косметских староседелаца у Бошњаке праћено неколиким квазитеоријама о њиховом пореклу, унело је додатну забуну код доскора декларисаних Муслимана и једног броја Горанаца те је питање утврђивања сталног и за све чланове заједнице прихватљивог етнонима изнова вратило на почетак.

Митра Рељић такође констатује да је било више покушаја преименовања косметских Срба у циљу њиховог издвајања из целине српског корпуса. Утврђено је да, иако су се Срби храбро и упорно одупирали тој врсти притисака, ти покушаји нису били без утицаја на осипање српске заједнице на Косову и Метохији. Констатовано је да је томе у приличној мери доприносило непромишљено означавање косметских Срба од стране сународника изван Космета другим називима – Гегама, Бугарима и слично, као и да се данас, без много свести о њиховој штетности, сународници са југа неретко именују Косоварима и свакодневно неалбанцима, називима из којих Срби на Косову и Метохији ишчитавају болну деобу, презриву дистанцу и неприхватање.

Уочава се такође да је после Другог светског рата нада у опоравак српског народа и његовог језика на Косову и Метохији била краткотрајна, јер су власти одмах после рата судбину косметских Срба и осталих славофоних говорних представника препустиле самовољи покрајинских управитеља, који су наставили прогон српског становништва и поништавање његовог културног и језичког наслеђа а, упоредо са тим, и маргинализацију српског језика на свим пољима и на свим нивоима друштвене употребе. Конкретно: прво, сходно непринципијелним уставним одредбама из 1974. године, које су омогућавале различито тумачење и примену, српски језик је у званичним актима, личним исправама итд. постао други,

неретко безимени, па у судским и другим одлукама, и сасвим изостављани језик; друго, штампана продукција на српском језику (књиге, новине, часописи и сл.) толико је редукована да је, на пример, све време излазио само један дневни лист на српском језику; треће, школски уџбеници и приручници, будући да подлежу опорезивању, били су вишеструко скупљи од оних на албанском језику; четврто, креирањем наставних програма, укључујући и програм српског језика и књижевности, често су се бавили недовољно упућени и недобронамерни Албанци; пето, топонимијске ознаке на албанском језику већ тада су се прекрајале и исписивале тако да се једва препознаје њихова словенска основа итд. Те и бројне друге мере предузимане на штету српског језика, закључује исправно Митра Рељић, све више су погодовале потпуном његовом истискивању са простора Косова и Метохије, што се покушало, а у великој мери и остварило 1999. године. Насиље које је српски језик претрпео по успостављању међународне управе на Косову и Метохији, како се тачно закључује у монографији, представља редак пример у пракси међуетничких и међујезичких односа.

Врло су значајни и закључци истраживања који се односе на типологију проблема обухваћених овим истраживањем. Велики број проблема обухваћених предметом монографије, а међусобно различитих по степену сложености и по другим критеријумима у монографији су разврстани на четири најопштија типа: на проблеме који показују опште стање језика; проблеме који се односе на официјелни статус српског језика; проблеме који се тичу непосредног насиља над српским језиком и на проблеме који се односе на уништавање писане баштине српског језика, закључивши да сваки од њих има више појавних облика, које је она у прецизно спроведеној анализи документовано размотрила. У вези с тим закључила је, поред осталог, да је уништењем драгоценог књижног фонда, записа и натписа, међу којима на хиљаде споменичких натписа само на православним гробљима Косова и Метохије, нестала спонтано и колективно похрањивана грађа српског језика значајна за сагледавање, како историје српског језика – језичких особина, доминантности српског писма, графијских специфичности и евентуалних одступања у појединим периодима итд., тако и као важан извор података социолингвистичких и лингвокултуролошких истраживања – прошлости косметског локалитета, саставу, пореклу и кретању становништва, патријархалности православне породице, шкртости на речима, обичајима, навикама, веровањима итд.

У важније резултате овог истраживања спадају и они који се односе на садашњу територијалну распрострањеност српског језика на Косову и Метохији, на изразито смањење броја изворних говорних представника српског језика у тој покрајини и сужену употребу назива српског језика после увођења неких нових јужнословенских глотонима (хрватски, бошњачки) као назива језика који се говоре на Косову и Метохији. Митра Рељић је закључила да се у низу разлога који су довели до таквих промена статуса српског језика морају као најважнији издвојити прогон српског и другог славофоног становништва с подручја његовог вековног постојања, погибија многих говорних представника српског језика током НАТО агресије и после ње, као и преименовање српског језика на једном делу његовог говорног простора. Истакнуто је да посебан проблем представља протеривање српског становништва из средишњих зона двеју српских дијалекатских формација, чиме је перспектива тих аутохтоних српских говора постала врло неизвесна. Закључено је такође да је смањивање броја говорних представника српског језика и просторно сужавање његове употребе, поготову у градовима, такође негативно утицало на друштвени статус српског језика, који се на тај начин од језика који је био језик комуникације међу представницима различитих народа углавном свео не само на језик једног, српског народа него и представника само једне, православне конфесије.

Размотривши социолингвистичке аспекте статуса савременог српског језика на Косову и Метохији, Митра Рељић указује и на то да је нова функционална инфериорност српског језика додатно појачавана комуникацијском обесправљеношћу српских говорних представника до мере да су за изговорену реч матерњег језика губили живот, што је, као природну реакцију, имало за последицу скривање језичког (и националног) идентитета, односно криптоглосију, чији су облици на Косову и Метохији у овој монографији прецизно описани.

Испитивање природе диглосије, врло карактеристичне за Косово и Метохију, резултирало је у монографији социолингвистички врло релевантним закључцима о врстама диглосије на том простору, које су такође описане са убедљивом емпиријском аргументацијом.

У вези са питањем идентитета славофоних заједница на Косову и Метохији сагледавањем релације између трију фактора – етнонационалног, језичког и конфесионалног, утврђено је: а) да се у границама косметско-македонског социо-културног и језичког ареала срећу како потврде резултата добијених социолингвистичким и

лингвокултуролошким истраживањима у различитим крајевима света, тако и другде непознати феномени, тачније, појаве 1) промене етничког идентитета упоредо са променом конфесионалне и језичке припадности (Албанци), 2) очувања језика дуго након губитка етничког и верског идентитета (Албанци у Ораховцу), 3) очувања етничког и верског идентитета упркос промени језичке припадности, односно очување идентитета само на нивоу минималног броја културних маркера (Горња река), 4) очувања језика уз промену конфесионалне припадности уз, мање или више успешно налажење нове етничке оријентације (Горанци, Муслимани, Бошњаци...); б) да неретко изражене представе о вери као примарној одредници идентитета у овом делу Балкана, немају потврду у стварности, без обзира на то што је промена конфесионалне припадности, барем код Срба, представљала иницијални разлог националне сепарације. Иако се процес албанизације на Косову и Метохији најчешће одвијао по устаљеном моделу који је подразумевао најпре верско преобраћање, верски фактор ипак није био одлучујући, нити довољан, за даље формирање самосвести засебних заједница. То су показали и резултати овде објављених истраживања, према којима припадници словенских заједница примарним чуваром властите самобитности по правилу и даље сматрају језик; в) да, у исто време, сачувани језик није представљао брану етничком отуђењу, и то управо по основу вере, било да је оно значило приклањање другом етничком корпусу, проналажење засебне етничке самоидентификације или пак да се у том погледу стало на пола пута; г) да је, с друге стране, на том делу Балкана, захваљујући близини црквеног средишта, очувана вера могла бити јачи гарант чувања словенског идентитета, чак при изнуђеном дуготрајном напуштању језика.

У монографији се такође закључује да изразито негативан став према албанском језику од стране појединих говорних представника српског језика не може поправити статус српског језика на Косову и Метохији те да су актуелни проблеми у очувању српског језика у том делу Србије (сужавање територијалне распрострањености, смањивање броја говорних представника, језички сепаратизам, друштвена /не/видљивост српског језика, рурализованост, низак ниво знања српског књижевног језика од стране изворних говорника, као и знања о свом језику, језичка мимикрија итд.) умногосте последица и неадекватне језичке политике, која није довољно узимала у обзир специфичности етничког састава становништва и његовог језичког понашања, нити политичке, економске и друге прилике у којима

оно живи. Етнојезичка колебљивост, притајеност и криптоглосија су показатељи безнађа, осећаја остављености и непрепознавања позданог ослонаца.

Део проблема аутор види и у углавном погрешно вођеној кадровској политици па констатује да добро организоване државе у рубна и најугроженија подручја шаљу своје најбоље људе уместо да се ослонац за решавање питања опстанка народа и језика тражи у ономе што је једва претекло. Притом се сасвим умесно указује на чињеницу да централне власти, полазећи углавном од партијске подобности, најважније установе и институције често препуштају полуписменим или корумпираним појединцима, који се награђују само зато што се налазе на одређеном положају без обзира на ненадокнадиву штету, коју, неретко, притом учине, уместо да се на та места упуте најспособнији повереници државе (какав је некада био песник и дипломата Милан Ракић), који би били одређени за сваку област понаособ (културу, образовање, јавно информисање итд.) од значаја за подизање нивоа језичке свести и језичке компетенције те културе говора, а чији би рад био на одговарајући начин вреднован.

У вези са вишегодишњим пропустима у кадровској политици који су оставили врло лоше последице по српски језик на Косову и Метохији данас Митра Рељић закључује да је једна од најпоразнијих чињеница с којима се суочава немали број основних и средњих школа на Космету то што у њима наставу из српског и страних језика изводе људи са делимичном или никаквом стручном оспособљеношћу (студенти, инжењери, тек свршени средњошколци и др.), запослени првенствено по пријатељском и сличном основу, најчешће под изговором да нема довољно стручног кадра, мада озбиљни покушаји да се до њега дође обично и не постоје.

У закључцима се, поред осталог, констатује да је тешко предлагати мере за побољшање језичке политике, ако на државном нивоу језичка политика заправо не постоји у видљивом облику и сматра да би формирање посебне комисије за Косово и Метохију у саставу тела које би држава оформила ради систематског и дугорочног бављења језичком политиком у сарадњи са Одбором за стандардизацију српског језика, са САНУ, Матицом српском и свим другим меродавним установама и појединцима представљало насушну потребу и подршку интересима српског језика на Косову и Метохији данас.

Монографија *Српски језик на Косову и Метохији данас (социolingвистички и лингвокултуролошки аспекти)* доноси резултате истраживања које је чврсто утемељено и у теоријско-методолошком

погледу и у погледу обима, структуре и релевантности грађе на којој се заснива. У њему је предмет истраживања подвргнут разуђеној анализи заснованој на више комплементарно постављених критеријума, тако да је на битно нов и релевантан начин и теоријски и практично осветљена проблематика социолингвистичких и лингвокултуролошких аспеката актуелног статуса српског језика на Косову и Метохији.

Закључке својих истраживања појединачних питања Митра Рељић увек изводи из анализе обиља разноврсног материјала прикупљеног на терену на различите начине (уз савладавање и тешко замисливих тешкоћа, што се у књизи не помиње), у великом броју пунктова из различитих делова Косова и Метохије, али и грађом из примарних и секундарних писаних извора. Резултати анализе изложени су разложно и убедљиво, а закључци су поткрепљени текстуалним, статистичким и ликовним потврдама (избор из ауторске фототеке о уништавању српске језичке баштине дат је као прилог на крају монографије).

Резултате свог истраживања Митра Рељић тумачи објективно и непристрасно, али не и равнодушно. Констатујући с горчином многобројне потврде вековног страдања српског народа и српског језика на Косову и Метохији, која су на крају прошлог и почетку овог века међу највећима, она објективно наводи и чињенице које сведоче да су и представници српског народа у неким случајевима, који и нису сасвим малобројни, својим чињењем или нечињењем допринели да ситуација буде тежа него што би због деловања спољашњих фактора морала бити.

Нешто опширнији, такође веома добро документовани екскурси у историју проблема у монографији *Српски језик на Косову и Метохији данас (социолингвистички и лингвокултуролошки аспект)*, можда на први поглед одудара од оног дела наслова у којем се наглашава да монографија има за предмет српски језик на Косову и Метохији данас, и наизглед нарушава насловом најављени синхронијски приступ проблематици, али и он је заправо не само оправдан него и нужан јер се без увода у историју проблема не би могао добити довољно добар увид у његову суштину данас.

Иако је главни циљ њеног истраживања био опис и анализа стања у коме се данас налази српски језик на Косову и Метохији, посебно у социолингвистичком и лингвокултуролошком погледу, а не пројекција неког будућег стања, резултати до којих је Митра Рељић дошла у свом истраживању могу се посматрати и као основа на којој

би требало градити будућу језичку политику Србије на том делу њене територије.

Др Митра Рељић је овом књигом дала изузетно убедљиво и, нажалост, веома горко сведочанство о затирању српског језика на Косову и Метохији и, пре свега, о његовом актуелном статусу, предочивши обиље пажљиво класификованих и систематизованих чињеница и понудивши низ чврсто аргументованих објашњења. Упркос исцрпности с којом је предмет истраживања испитан из два важна угла, социолингвистичког и лингвокултуролошког, то не ослобађа будуће истраживаче потребе да се баве српским језиком на Косову и Метохији, него их, напротив, још више обавезује на даља проучавања те изузетно актуелне и сложене проблематике, а модел истраживања који је представљен у књизи *Српски језик на Косову и Метохији данас (социолингвистички и лингвокултуролошки аспекти)* могао би бити примењен и у истраживањима сличних проблемских области, нпр. српски језик у Хрватској, Црној Гори, Босни и Херцеговини и Македонији.

Предраг Ј. Пипер*
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Катедра за славистику

---

* predrag.piper@fil.bg.ac.rs

В. П. ГУДКОВ: *ВУК КАРАДЖИЧ (1787–1864).*
ДАЊ ПАМЈАТИ. СБОРНИК СТАТЕЙ

Москва: МАКС Пресс, 2014. – 95 стр.

Угледни руски слависта и сербокроатиста Владимир Павлович Гутков, дугогодишњи професор Катедре словенске филологије Филолошког факултета Московског државног универзитета, објавио је 2014. године, поводом 150. годишњице смрти Вука Караџића, књигу својих одабраних чланака посвећених Вуку и његовом делу, публикованих у периоду од 1986. до 2005. године.

Тематика одабраних Гутковљевих радова је разноврсна, од општег прегледа Вукових достигнућа до истраживања која представљају достигнућа самог аутора у проучавању Караџићевог дела, нарочито у осветљавању Вукових контаката са посленицима руске културе и науке, као и у истицању и анализи мање познатих и у научној литератури недовољно или нимало коришћених сведочанстава и мишљења руских научника о Вуку Караџићу, његовим језичким реформама и руско-српским везама које су им претходиле.

Чланци су поређани тематски, а не хронолошки. После уводне речи и уводног чланка „Величие Вука Караџича“ (стр. 6–13) следе два текста посвећена Вуковим везама са представницима руске културе и науке „К изучению русских связей Вука Караџича. Караџич и Александр Тургенев“ (стр. 14–31) и „Вук Караџич и слависты Московского университета“ (стр. 32–44), затим текстови о значајним радовима и напорима руских научника 19. века који су посвећени Вуку и његовој језичкој реформи али су остали ван домања шире научне јавности: „История литературного языка у сербов в освещении Н. А. Попова“ (стр. 45–58), „Рассказ В. В. Макушева о встречах с Вуком Караџичем“ (стр. 59–61), „Голос А. Н. Пыпина

в защиту литературно-языковой реформы Вука Караджича“ (стр. 62–65), „О применении в России графики Вука Караджича“ (стр. 66–70), „Графика и орфография Вука Караджича в оценке Бодуэна де Куртенэ“ (стр. 71–74) и „Нереализованный замысел издания Вукова словаря в России“ (стр. 75–77). Следећу тематску целину чини неколико лексиколошко-лексикографских радова везаних за Вуково дело: „Из истории лексики в произведениях Караджича. О словах *чийайи*, *рјечник* и об источниках материала для словаря 1818 года“ (стр. 78–81), „Преодоление сербским литературным языком пуризма Вука Караджича и его эпигонов“ (стр. 82–86) и „Из истории сербских переводов и изданий Нового Завета“ (стр. 87–89). Закључни чланак „Юбилей Вука Караджича в СССР“ (стр. 90–93) посвећен је научним скуповима одржаним поводом 200. годишњице Вуковог рођења. На крају је дат списак првих публикација чланака који су увршћени у зборник.

Књига почиње краћом уводном речју, у којој аутор поред најаве тематских оквира објављених чланака наводи и мишљење руског биолога В. П. Ефроимсона о генијалности и налази да се Вукова личност хармонично уклапа у наведену дефиницију генија с обзиром на значај Карацићевих стваралачких достигнућа и околности његовог живота.

Серију чланака отвара текст под називом „Величие Вука Караджича“ (стр. 6–13), објављен 1987. године поводом 200. годишњице Вуковог рођења. Чланак почиње веома високом оценом целокупног Вуковог дела уз обиље пригодних епитета у складу са доминантним вредновањем Карацићевог живота и рада у српској и руској науци новијег периода, а у истом духу се наставља одабраним моментима из Вукове биографије који су најчешће истицани у научној литератури, прегледом најпознатијих руских истраживача Вуковог дела од Платона Кулаковског до Никите Толстоја, као и најважније литературе посвећене Вуку у руској науци.

У другом чланку „К изучению русских связей Вука Караджича. Караджич и Александр Тургенев“ (стр. 14–31) аутор детаљније описује Вуков одлазак у Русију у децембру 1818. године, претходно истакавши да овај период Вукове биографије није довољно изучен, те да је „индикативно што је Љубомир Стојановић у Карацићевој хронолошкој биографији овом периоду Вуковог живота и рада посветио само две стране од укупно седамсто педесет“ (стр. 15). Руски слависта у даљем тексту делимично попуњава поменути празнину, исправљајући успут и поједина погрешна тумачења мотива и успеха

Вуковог путовања, на пример тврдњу Миодрага Поповића да је Карацић отишао у Русију кришом од Копитара, или П. А. Дмитријева и Г. И. Сафронова да су Вукова дела била „прилично добро“ позната у Русији пре његовог доласка. Гутков, напротив, истиче да је у Русији пре Вуковог доласка само А. Х. Востоков у једном тексту узгред поменуо Карацићеву граматику и збирку песама, да је управо Копитар припремио терен за Вуков одлазак у Русију и да су Копитарове препоруке допринеле изузетно срдачном пријему, на који је Карацић наишао у највишим круговима руске престонице и зближавању са многим угледним представницима петербуршке интелектуалне елите, међу којима су били председник Руске академије А. С. Шишков, покровитељ науке Н. П. Румјанцев, писци Н. М. Карамзин и В. А. Жуковски и други. У том смислу аутор посебно истиче важну улогу Александра Тургеева, тадашњег шефа одељења за духовна питања двојног Министарства духовних питања и народне просвете, на чијем челу је био кнез А. Н. Голицин. Као пример доприноса овог високог функционера Руске империје успеху Вуковог боравка у Русији наводи се, између осталог, чињеница да је од седам препорука које је Вук понео из Петербурга у Москву четири написао Тургеев. Цитатима руских писаца, нарочито П. А. Вјаземског, Гутков живо илуструје карактер „љубезног“ Александра Тургеева, његову пожртвованост, несебичност и неисцрпну жељу да помогне сваком потребитом посленику науке, културе и књижевности.

Својеврстан наставак претходног чланка представља следећи текст Гутковљевог зборника „Вук Караджич и слависти Московског универзитета“ (стр. 32–44). После успешног боравка у Петербургу Вук одлази у Москву, где захваљујући писменим препорукама из престонице такође наилази на изузетно топао пријем, нарочито међу славистима Московског универзитета. Аутор посебно истиче професора М. Т. Каченовског, кога је сусрет са Вуком подстакао да у часопису „Весник Европе“ објави неколико чланака посвећених Вуку, као и Вукове текстове које је сам преводио на руски. Традиција поштовања Вуковог дела наставила се на Московском универзитету и касније, када се са Вуком и његовим делима упознао М. П. Погодин, а затим и О. М. Бодјански.

Следи чланак „История литературного языка у сербов в освещении Н. А. Попова“ (стр. 45–58), где аутор скреће пажњу на студију Нила Попова „К вопросу о реформе Вука Караджича“, објављену 1882. у виду рецензије на књигу Платона Кулаковског „Вук Караджич. Его деятельность и значение в сербской литературе“. У тексту

Н. А. Попова аутор посебно истиче опис друштвено-политичких околности српско-мађарских односа који су приморавали Србе да траже „духовну помоћ и интелектуалну храну у Русији“ (стр. 49) и факторе који су доприносили безрезервној тежњи ка успостављању веза са Русијом, а међу којима су социјална организација српског друштва и доминација црквене јерархије и војне управе. Основна идеја коју Гутков прати у студији Н. А. Попова је констатација да су Срби самостално, под притиском политичких, црквених и социјалних чинилаца радо ишли у сусрет руском утицају, тј. да тај утицај није био наметнут из Петербурга, Москве или Кијева, него су га Срби сами тражили и налазили у њему ослонац за борбу против католичке јерархије и школског система бечких власти. Поповљеву студију аутор убраја међу највећа достигнућа руске сербокroatистике, а И. Г. Воробјева констатује да је рецензија Н. А. Попова „често помињана у руској славистичкој литератури, али је достојно оцењена само у овом чланку лингвисте В. П. Гуткова“.¹

Под насловом „Рассказ В. В. Макушева о встречах с Вуком Караджичем“ (стр. 59–61) Гутков се осврће на рецензију руског слависте В. В. Макушева на поменути књигу П. А. Кулаковског, тачније на фрагмент у коме аутор рецензије износи личне утиске о својим сусретима са Вуком 1863. године у Дубровнику, где је тада служио у руском конзулату. Гутков цитира Макушева и констатује да његово сведочанство живо подсећа на опис који је двадесетак година раније објавио И. И. Срезњевски, те да је Караџић, како се испоставља, и у позним годинама остао енергичан, гостопримљив, комуникативан и страсно привржен проучавању народне културе.

Следећи текст је посвећен још једној рецензији на поменути књигу П. А. Кулаковског: „Голос А. Н. Пыпина в защиту литературно-языковой реформы Вука Караджича“ (стр. 62–65). Гутков укратко описује став Кулаковског да је Вукова „сувише журна“ књижевнојезичка реформа имала штетно антируско усмерење, будући да су њоме прекинуте српско-руске језичке и књижевне везе, а затим наводи Пипинову критику поменутог става и аргументацију да је Вукова реформа успешно заживела, да су је прихватили многи

---

¹ И. Г. Воробјева, *Славянство в научно-педагогической и общественной деятельности Н. А. Попова*. – Тверь: Тверской государственный университет (докторска дисертација), 1999, стр. 260. Такође: И. Г. Воробјева, *Профессор-славист Нил Александрович Попов*. <<http://www.opentextnn.ru/history/historiography/historians/ros/?id=3164>>. 19.01.2015.

писци и да никаква жива књижевност није била могућа на „наказном“ славеносрпском језику, против чије умртвљености је и била усмерена Вукова „журба“. Пипин се не слаже са Кулаковским да су везе са руском књижевношћу биле чврсте, и сматра да би оне биле прекинуте чак и да није било Карацићевих реформи. На крају аутор наводи Пипинов крунски аргумент да руско-српске везе не треба заснивати на „вештачком уклањању народног говора из српске књижевности (како су то хтели Карацићеви противници), него живим утицајем њеног образовног садржаја, утицајем дела која би привлачила пажњу богатством и снагом мисли и поезије“ (стр. 65).

У чланку „О примени в России графика Вука Караджича“ (стр. 66–70) аутор најпре даје преглед измена и новина које је Вук унео у српску графију, констатујући да у нову српску ћирилицу или „вуковицу“ до данашњег дана није било потребе уносити никакве измене и поправке. Затим наводи да та азбука у „званичној Русији“, за разлику од Вукове отаџбине, није била забрањена, те да је нова графија коришћена и на страницама најугледнијих руских часописа, као што је „Журнал Министерства народного просвещения“. Гутков тврди да је „у академској средини“ доминирао позитиван или бар толерантан однос према Вуковој графији, што се одражавало у тежњи да се српски текстови верно пренесу новом азбуком, и закључује: „Руси се, као што видимо, нису гнушали ни знакова грађанске ћирилице које је Вук преиначио, ни латиничне јоте“ (стр. 70).

Текст „Графика и орфография Вука Караджича в оценке Бодуэна де Куртенэ“ (стр. 71–74) посвећен је оцени коју је чувени лингвиста дао Вуковој реформи српског писма у рецензији на Гилфердингову књигу „Општесловенска азбука“, објављеној под скромним насловом „Несколько слов на ‘Общеславянскую азбуку’“. Истакавши да овај рад раније није помињан у југословенској литератури, Гутков цитира део текста где Бодуен де Куртене похваљује Вуков „истанчани осећај за звучну страну матерњег језика“ и значајну услугу коју је Карацић својом реформом учинио „српској књижевности и српским умовима“, и где за Вукову графију каже да је она „образац савршенства“ (стр. 72). Са друге стране, Гутков указује и на речи Бодуена де Куртенеа да је фонетски принцип у правопису „једностран“, и поткрепљује такав став мишљењем В. Јагића и А. Н. Пипина, истакавши да се „данас и српски лингвисти изјашњавају против апсолутизације вредности фонетске ортографије“ (стр. 74), те да временом постепено расте проценат ортографских одступања у корист морфолошког принципа у српском правопису.

У кратком тексту под називом „Нереализованный замысел издания Вукова словаря в России“ (стр. 75–77) говори се о рукопису који се чува у фондовима Руске државне библиотеке и представља покушај превода на руски језик другог издања Вуковог речника (1852). Аутор наводи да А. А. Кочубински у својим мемоарима помиње како је О. М. Бодјански организовао превођење Вуковог „Српског рјечника“ на руски, и како тај пројекат није завршен, из чега даље изводи закључак да велики фрагмент рукописа који се чува у Руској државној библиотеци припада перу неког студента Московског универзитета и да је највероватније настао 1866. или 1867.

Текст „Из истории лексики в произведениях Караджича. О словах *чиїаїи*, *рјечник* и об источниках материала для словаря 1818 года“ (стр. 78–81) посвећен је речима *чиїаїи* и *чаїиїи* у различитим издањима Вуковог речника, као и историјату термина *рјечник*, који се одомаћио у српском језику захваљујући томе што је Вук тој речи дао предност у односу на изразе *лексикон*, *словник* и *словар*. Уједно се даје преглед извора које је Вук Караџић могао користити приликом израде свога речника.

Следи најсвежији чланак по датуму прве публикације: „Преодоление сербским литературным языком пуризма Вука Караджича и его эпигонов“ (стр. 82–86). Рад је први пут објављен 2005. године и у извесном смислу представља ауторову ревизију оцене Вукове књижевнојезичке реформе. Ослањајући се на преглед дефиниција и примера језичког пуризма које је Егон Фекете дао у своме раду „Језички пуризам у теорији и пракси“, аутор се пита шта је Вукова књижевнојезичка концепција ако није испољавање пуризма, истакавши претходно чињеницу да је Вук у својим текстовима користио речи које није уврстио у свој речник, на пример *вкус*, *есїеїика* или *својсїиво*, да млади Караџићеви савременици нису учили да читају и пишу само по Вуковим делима и издањима, као и чињеницу да лексикон савременог српског књижевног језика не води порекло искључиво од дела, превода и издања Вука Караџића и Ђуре Даничића. „Проблем пуризма у историји српског књижевног језика не треба тумачити само у вези са судбином стране несловенске лексике, него и словенске, и конкретно црквенословенске и руске“ (стр. 85), пише Гутков, враћајући се тако на проблем прекида српско-руских језичких веза и континуитета у развоју српског књижевног језика на који је пре 130 година указао П. А. Кулаковски.

Претпоследњи рад „Из истории сербских переводов и изданий Нового Завета“ (стр. 87–89) посвећен је појединим моментима ве-

заним за одлуку Руског библијског друштва да уместо Караџићевог превода Новог Завета одштапа превод А. Стојковића. У науци се на основу Вукових оптужби дуго сматрало да је Стојковић објавио Вуков, а не свој превод, и тек је Сретен Марић 1969. доказао самобитност Стојковићевог текста. Гутков допуњује ово питање податком да је још у 19. веку руски слависта И. А. Снегирјов упоредио Караџићев и Стојковићев превод и истакао дубинске разлике у језичком „ткиву“ упоређених текстова, „условљене неспојивошћу књижевнојезичких концепција њихових састављача“ (стр. 88).

Зборник се завршава чланком „Јубилей Вука Караџича в СССР“ (стр. 90–93) о научним скуповима и свечаним састанцима који су одржани у Лењинграду и Москви у оквиру прославе 200. годишњице Вуковог рођења, као и учешћу руских слависта на научним скуповима одржаним тим поводом у Београду и Новом Саду.

На крају књиге се наводи списак под насловом „Первые публикации статей, вошедших в сборник“ (стр. 94–95). Треба, ипак, имати у виду да је за четири чланка („Рассказ В. В. Макушева о встречах с Вуком Караџичем“, „Голос А. Н. Пыпина в защиту литературно-языковой реформы Вука Караџича“, „Графика и орфография Вука Караџича в оценке Бодуэна де Куртенэ“ и „Нереализованный замысел издания Вукова словаря в России“) наведена година њиховог другог, а не првог објављивања.²

У зборнику својих текстова посвећених Вуку Караџићу и његовом делу В. П. Гутков је направио врло инспиративан преглед сопственог вишедеценијског вуковског опуса, из кога се могу сагледати домети и спектар интересовања овог угледног руског слависте у оквиру насушне и непресушне теме развоја српског књижевног језика у првој половини 19. века. Књига даје снажан импулс новим прегнућима у проучавању ових драматичних страница наше културне историје.

Милан Д. Радовановић*
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Катедра за славистику

² Прва публикација ових чланака: В. П. Гудков, *Фрагменты Караџичианы*. – Москва: Советское славяноведение, 1987, 4, стр. 102–107.

* milan.radovanovic@fil.bg.ac.rs

БОЈАНА МИЛОСАВЉЕВИЋ, *ОГОВАРАЊЕ КАО ГОВОРНИ
ЖАНР СВАКОДНЕВНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ*

Београд: Институт за српски језик САНУ
(Монографија 19), 2014, стр. 351

Ова књига је из области (критичке) анализе дискурса, а посвећена је једној свакодневной, али у литератури – и страниј, а поготово домаћој – мало обрађиваној појави: оговарању.

Књига је заснована на ауторкиној истоименој докторској дисертацији и садржи следећа поглавља: I – Увод (11–22); II – Теоријски оквир (23–52); III – Појмовно значење оговарања у српском језику (53–64); IV – Одлике оговарања (65–86); V – Класификације оговарања (87–90); VI – Оговарање као говорни жанр (91–104); VII – Оговарање у усменој комуникацији (105–192); VIII – Оговарање у жутој штампи (193–316); IX – Закључак (317–328), X – Summary [резиме на енглеском језику] (329–338); XI – Литература (339–346), XII – Регистар појмова (347–348), XIII – Регистар аутора (349–350). На крају је кратка белешка о ауторки.

У Уводу ауторка даје општи преглед истраживања оговарања у свету и код нас, констатујући да је та појава углавном била истраживана у оквиру социологије и психологије, и наводи основне одлике оговарања које се у тој литератури могу наћи. Затим, позивајући се на практично једини већи лингвистички рад о оговарању (а то је једно поглавље студије о свакодневним разговорима Сузане Егинс и Дајане Слејд, објављене 2006), формулише своје циљеве у овој књизи: (а) да утврди појмовно значење оговарања у српском језику; (б) да утврди одлике оговарања са комуникацијског, семиотичког, прагматичког, лингвистичког и социјалнопсихолошког аспекта; (в) да утврди обележја оговарања као говорног жанра свакодневне комуникације, одн. његову инваријантну структуру која се може препознати

и у његовом усменом облику и у писаном (у тзв. жутој штампи); (г) да одреди врсте оговарања; (д) да анализира, са гледишта граматике, семантике и прагматике, језичка средства и поступке својствене оговарању. Њен корпус обухвата и говорени језик – 148 разговора које је сама снимила или забележила, као и писани језик – оговарања забележена у жутој штампи (36 бројева недељника и 42 броја дневних листова).

С обзиром на природу теме, ауторка се определила за интердисциплинарни приступ. У поглављу „Теоријски оквир“ она детаљно приказује две теорије које су јој у истраживању биле најрелевантније – теорију говорних жанрова Михаила Бахтина и теорију евалуације у језику аустралијског лингвисте Џејмса Мартина.

У поглављу „Појмовно значење оговарања у српском језику“ ауторка анализира лексичко значење глагола *оговара̑и̑и*, а затим односе те лексеме с лексемама сличног значења, пре свега *клевет̑а̑и̑и* и *куди̑и̑и*, али и других. Она примећује следеће: у сва три случаја говорник има исту намеру – да другога дискредитује као личност; међутим, последице тога су различите: најбезазленије код оговарања, нешто јаче и озбиљније код клеветања (јер се угрожава нечија част), а код куђења су особене (у питању је оговарање момка, одн. девојке стасалих за брак). Што се одговорности говорника тиче, клеветање повлачи за собом законску казну, куђење је грех, а код оговарања се одговорност говорника везује само за његов лични морал. Што се улоге саговорника тиче, код оговарања она је активна, мања је код клеветања, а најмања код куђења. Затим ауторка анализира однос између *оговарања*, *џрача* и *гласине*: најпре, *оговарање* именује говорни процес, а *џрач* и *гласина* именују садржај говорења; затим, иако су трач и гласина – који означавају непроверену, шкакљиву, неугодну, деликатну информацију – синоними, трачем се у свакодневној употреби много више називају тврдње које се тичу интимног и породичног живота појединца а често су срамотне и изазивају узбуђење, згражање, ужас, док се под гласинама подразумевају тврдње које се тичу других сфера живота а изазивају страх, неверицу, мржњу итд.

У поглављу „Одлике оговарања“ ауторка разматра одлике оговарања са следећих аспеката: комуникацијског, прагматичког, лексичко-граматичког, семиотичког и социјалнопсихолошког. Што се комуникацијског аспекта тиче, ауторка, полазећи од Јакобсонове схеме комуникације, примећује да оговарање може имати следеће функције: емотивну (показује негативан став пошилаоца поруке

према садржају поруке и њеном референту), конативну (пошиљалац поруке жели да утиче на слушаоца), референцијалну (пошиљалац поруке износи чињенице о одсутној особи које прималац није знао) и фатичку (оговарањем се саговорници зближавају). Што се прагматичког аспекта тиче, утврђује да је то асертивни (репрезентативни) говорни чин (према Серловој класификацији), односно вердиктивни (према Остиновој класификацији), а затим издваја компоненте прагматичке структуре оговарања – правило исказног садржаја, припремно правило, правило искренности и суштинско правило. Што се лексичко-граматичког аспекта тиче, утврђује да је језик оговарања неформалан, са видним ознакама фамилијарности. То је и језик у коме је компонента оцене јака – и то оцене засноване на етичким, емоционалним и естетичким параметрима. Што се семиотичког аспекта тиче, новинска оговарања су посебна по томе што се јављају у тзв. жутој штампи, која има своја садржинска и визуелна обележја. Што се социјалнопсихолошког аспекта тиче, оговарање се обично види као облик пропаганде, само што не делује на друштвену групу, него на појединца – као што је појединац и извор пропаганде. Садржај оговарања мора бити разумљив, привлачан (по томе што је необичан, наглашен и недовршен), занимљив (па се оговарају особе које су познате и говорнику и саговорнику) и уверљив. Овде ауторка покушава да одговори и на питање зашто људи оговарају и закључује да разлог може бити потреба за емоционалним и психичким растерећењем, радозналост, потреба за друштвом и разонодом, потреба за групном кохезијом, потреба за самовредновањем и сазнавањем сопственог „ја“, као и потреба да се успостави контрола над појединцем као чланом друштвене заједнице. Међутим, кад од говора „о другоме“ оговарање пређе у говор „против другог“, онда прераста у облик друштвеног насиља.

У поглављу „Класификације оговарања“ ауторка најпре утврђује да никакве класификације оговарања нису досад понуђене у литератури, те предлаже своје. Прва је подела према медијуму остваривања – на усмена и писана оговарања (ова друга највише у жутој штампи). У зависности од особе која се оговара, могу се разликовати оговарања у којима се оговара особа позната и говорнику и саговорнику, она у којима је оговарана особа позната само говорнику, и она у којима се оговара јавна личност (ова последња нарочито у писаном оговарању). Према врсти односа и степену дистанцираности између говорника и оговаране особе, разликујемо оговарања особе из породичног окружења и она у којима се оговара особа ван

породичног окружења – која може бити истог или другачијег статуса. У зависности од тога који се аспект личности оговара, разликујемо она у којима се коментарише нечији физички изглед и она у којима се коментарише нечије понашање. Према степену активности саговорника, оговарања могу бити двосмерна и једносмерна. Према степену експресивности, могу бити експресивно-емотивна и неутрална. Према дискурсној структури, могу бити сложеније структуре и дужа, одн. простије структуре и краћа. Према дискурсној функцији, могу бити информативна и аналитичка. Према друштвеној функцији, могу бити забављачка, могу бити вид социјализације и вид личног задовољења. Могу се, најзад, класификовати и према форми, чему ауторка посвећује посебан део рада.

У поглављу „Оговарање као говорни жанр“ ауторка најпре одређује параметре на основу којих се посматра смисаоно јединство (текстуалност) оговарања, затим издваја значењске елементе на основу којих се одређени говорни садржаји препознају као оговарање, а онда те садржаје жанровски одређује. Што се првог тиче, утврђује шта то чини метатекст, тј. оквир оговарања: типичан исказ за отпочињање, искази којима се говори шта је нека особа урадила а који садрже анафорички употребљене заменице и глаголе са негативном конотацијом, искази који садрже судове и оцене особе и њеног понашања – који такође садрже анафорички употребљене заменице и лексику негативне конотације. Стога би метатекст оговарања изгледао овако:

Е, знаш шта ради / је урадио Х?! ..... Он (је) + глагол са значењем радње негативне конотације ..... Он је + квалификативна лексика негативне конотације ..... То је + квалификативна лексика негативне конотације .....

Ауторка закључује да оговарање јесте говорни жанр: то је структурно-семантички облик дискурса са само њему својственим функцијама. На семантичком плану оно је инваријантно (сва оговарања имају исту комуникативну и прагматичку функцију и то су тематски јединствени, целовити и завршени облици), а на формалном варијабилно (има различите форме).

Што се жанровског одређења оговарања тиче, то је свакодневни говорни жанр. Према Бахтиновој подели, спада у примарне говорне жанрове, разговорно-дијалогске, слободне и стваралачке, оцењивачке и фамилијарне. У терминима новијих схватања жанра (Свејлз,

Ферклаф) оговарање је апстрактан говорни жанр. Његове конкретне реализације у говору су тзв. ситуациони жанрови – или, по термину који користи ауторка, жанровске форме. На основу анализе корпуса усменог оговарања она издваја: наративну форму, дескриптивну форму, анегдоту, егземплум, вест, извештај, упозорење, прекоревање, алузију и коментар. На основу анализе корпуса писаног оговарања, издваја: вест, извештај, аналитички чланак (са његовим подврстама) и интервју.

Главни део ове књиге, у којем су приказани резултати ауторкиног истраживања, чине поглавља „Оговарање у усменој комуникацији“ и „Оговарање у жутој штампи“. У њима ауторка анализира богату грађу и описује дискурсну структуру оговарања. Од обавезних дискурских елемената оговарања – а то су (1) фокусирање на трећу особу, (2) изношење њеног девијантног понашања и (3) пејоративно вредновање таквог понашања и особе – суштински елемент је, каже ауторка, овај последњи: ако нема пејоративне евалуације, нема ни оговарања.

У усменој комуникацији фокусирање на особу о којој је реч може бити директно (нпр. *Ау, шћо је Надица данас йолудела!*), индиректно – кад се на оговарану особу фокусира после уопштеног увода, и узгредно – током разговора којем оговарање није основна намера. Указивање на њено девијантно понашање одликује се специфичним језичким средствима, у зависности од врсте девијантности). Сâмо девијантно понашање може бити понашање које је у неком погледу неуобичајено, нетипично или неочекивано за говорника, понашање које се, по суду говорника, испољава као претеривање, те понашање које је неприхватљиво за друштвену заједницу, испред које стоји говорник. Што се пејоративне евалуације тиче, ауторка примећује следеће стратегије: представљање оговаране особе, тј. процену или оцену (*Он је йоџално чудан!* и сл.); вредновање понашања, тј. суд (*Ужас!, То је кайасѝрофа!* и сл.); афекте, тј. емоционално засноване евалуације (*Јао, мука ми је кад йѝреба да одем йамо код њих!, Мени скочио йриѝисак!* и сл.); навођење туђих речи (уз нарочито наглашавање, интонацију, евентуално пејоративне глаголе); дијалогизацију говора, тј. начин на који говорник усмерава према саговорнику (у типичном случају, говорник типично рачуна да се саговорник с њим слаже, тако да особу која је фокус оговарања вреднује јасно и категорично).

Посебну пажњу ауторка посвећује улози саговорника, будући да је оговарање изразито интерактивно: ако саговорник не сарађује,

оговарања и нема. У успешном оговарању саговорник сарађује, повлађује, износи сопствено лоше искуство са оговараном особом итд. Сигнали његове сарадње јесу питања, смех, илустровање сопственим примерима, исказивање сагласности, исказивање емпатије.

Ауторка описује и ситуативне елементе успешног оговарања: учесници су блиске особе; саговорник познаје оговарану особу; имао је лоша искуства с њом; учесници нису ограничени ни местом ни временом; сматрају да они неће имати никакве штете ако оговарају; желе да оговарају, имају потребу за тим.

Затим дефинише, илуструје примерима и анализира жанровске форме усменог оговарања – наративну форму, дескриптивну форму (те две су и најтипичније форме оговарања, које се често прожимају), анегдоту, егземплум, вест, извештај, упозорење, прекоревање, алузију и коментар.

Анализирајући особине оговарања у жутој штампи, ауторка утврђује да је у њој фокусирање на особу најчешће директно, нескривено: особа која је предмет оговарања фокусира се већ у наслову, који често садржи и саму пејоративну евалуацију и најављује проблемску ситуацију. Та ситуација се затим у тексту наводи, описује, аргументује, коментарише. Текст је праћен сликом особе о којој је реч. Занимљиво је да аутор таквог текста често насловом најављује трач чак и онда кад га у самом тексту нема. С друге стране, и у жутој штампи постоји индиректно (околишно) фокусирање на особу – онда кад се оговарање крије иза наизглед објективно изнесених чињеница, а и узгредно – кад је нека особа „колатерална штета“ оговарања друге особе.

Девиијантно понашање познатих особа које се у жутој штампи оговара јесте њихов емотивни и породични живот, здравствено стање, склоност пороцима, физички изглед, посао, новац и финансијско стање, неуређени односи са колегама и вербално понашање. Да би представио особу у фокусу, новинар користи следеће говорне поступке: директно тој особи приписује негативне особине (нпр. *Какав лудак!*); описује њено уобичајено понашање (*Марину издржава оџац*); именује је и етикетира посебним називима (*Цеки ојей крши закон!*). А да би негативно вредновао понашање особе, новинар може да даје експлицитне судове (*Јавашлук*), али чешће сугерише читаоцу да сам закључи на основу података које му нуди, бојећи их иронијом, али и пакошћу, хумором и другим нијансама (*Служала љућа кола*). Ауторка закључује да се у писаној комуникацији особа чешће имплицитно него експлицитно пејоративно вреднује, али не

зато што су новинари учтивији или што више воде рачуна о томе да не угрозе интегритет особе, него зато што је тако комуникативно ефектније – пре свега занимљивије за читање. Илокутивни потенцијал наслова и текста појачава се и фотографијом.

Ауторка затим детаљно и на бројним примерима анализира жанровске форме писаног оговарања – вест, извештај, чланак и интервју – наводећи и експресивизиране форме новинског чланка (који је најчешћа форма оговарања у жутој штампи): тест са питањима и понуђеним одговорима, игра „пронађите разлике“, стиховани текст, песма, модна критика, стриповани текст. Она закључује да жута штампа поштује начела новинарског изражавања само на формалном плану, организујући своје текстове у складу с типичним новинарским формама, али бојећи њихов садржај субјективношћу, која често надилази све друге значењске компоненте текста.

У Закључку ауторка резимира резултате својих истраживања.

Можемо рећи да ова књига сведочи о једном опсежном и озбиљно спроведеном, а по много чему пионирском истраживању, које је донело вредне резултате и којим је унесен теоријски ред у једну веома флуидну и унутар себе разнолику комуникацијску појаву. Тиме је ауторка испунила свој циљ „да прошири сазнања о говорним жанровима, али и о свакодневној комуникацији уопште“.

Душка Б. Кликовац*
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Катедра за српски језик

---

* klikovac@rcub.bg.ac.rs

ЛЮДМИЛА ПОПОВИЋ: *КОНТРАСТИВНА ГРАМАТИКА
СРПСКОГ И УКРАЈИНСКОГ ЈЕЗИКА: ТАКСИС И
ЕВИДЕНЦИЈАЛНОСТ*

Београд: САНУ, 2012, 445 стр. (Српски језик у поређењу
са другим језицима, 3)

Рецензована монографија Людмили Попович продужује серију її досліджень і тонких спостережень за мовною тканиною, виконаних на високому фаховому рівні з глибинним відчуттям внутрішніх механізмів мови, співвідношення різних категорійних величин. Водночас Людмила Попович вперше у слов'янській лінгвістиці розглядає таксис та евендиційність не тільки в українській та сербській мовах, але й з послідовним окресленням спільного та відмінного в цих мовах. Авторці вдалося подати цілісно емну панораму вияву категорійної семантики таксису та евендеційності, схарактеризувати основні та неосновні засоби їхнього вираження.

Важливим є те, що від самого початку Людмила Попович концентрує увагу на концептуальних питаннях монографічного студіювання – розгляді понять таксису й евіденційності та розкритті рамок цих категорій зі встановленням диференційних і кваліфікаційних ознак функційно-семантичного поля таксису. Схарактеризований категорійно-концептуальний апарат уможливорює з'ясування функційно-семантичних параметрів таксису в сербській мові (*I Таксис у српском језику*) з послідовним виявом особливостей первинного і вторинного таксису. Досить викінчено розкрито особливості таксису антеріорності (або симультанно-характеризувального; загалом значення антеріорності в окремих мовах, наприклад, банту, може поставати закріпленим за тим або тим афіксом. Тому таким важливим виступає встановлення закономірностей реалізації таксису антеріорності в таких флексійних мовах як сербська, українська.

Л. Попович детально аналізує вираження таксису антеріорності в сербській мові, розглядаючи складнопідрядне речення зі сполучниками на зразок *кад(а)*, *оїкад(а)*, *од кад(а)* і розмежовуючи дистантну і контактну антеріорність у конструкціях зі сполучниками на кшталт *чим*, *їшек*, *їшек шїю*, *како*, *само шїю*, *нейом (нейон)*, *истїом*, *а*, *кад(а)*, *док*, *докле*. Подібно схарактеризовано таксис симультанності з розмежуванням часткової симультанності₁ та часткової симультанності₂, постеріорності зі встановленням нейтральної, контактної і дистантної постеріорності. У рамках простеження особливостей антеріорності, постеріорності, симультанності констатовано закономірності експлікації та імплікації їхньої семантики. Водночас охоплення таксисної семантики і конструкцій з відповідними девербативами та вторинними (профилісанима) приємниками та приємниковими виразами (изразима) на зразок *їшоком*, *у їшоку*, *за време*, *їриликом*, *у їренуїку* та непохідними на кшталт *у*, *їри*, *на*, *код*, *за*, *кроз*. Звернуто увагу також і на конструкції з герундієм у сербській та українській мовах, що спроможні виражати таксисну семантику, про що переконливо пише Л. Попович. Окремо схарактеризовано таксис за поновлення ситуації, внаслідок чого особливим постає в таких випадках вираження антеріорності, симультанності, постеріорності тощо та їхня семантична площина.

Вторинний таксис розкрито через призму валентності (3. *Невалентни секундарни їаксис*), що уможливило у відповідних детермінантно пов'язаних частинах вирізнити невалентний секундарний таксис зі значенням умови, допусту, мети, причини, наслідку, способу, міри і ступеня дії та ін., а також з'ясовано особливості валентного таксису, де в центрі перебувають різновиди дієслівних лексем – одноактантні та спеціалізовані службові таксисні дієслова.

Аналіз типологічних виявів таксису в українській мові простежено з опертям на встановлені різновиди значень таксису в сербській мові – антеріорності, симультанності і постеріорності. Ґрунтовно розглянуто первинний і вторинний таксис, таксис історичного теперішнього. Водночас схарактеризовано особливості будови речень (складнопідрядні прислівного типу (власне-прислівного і прислівно-кореляційного) і детермінантного різновиду), що можуть регулярно виражати семантику таксису, звернуто увагу на дистантний і контактний вияв таксису та експлікацію / імплікацію таксисних ресурсів.

Третій розділ повністю присвячено аналізу категорії евіденційності в сербській та українській мовах (*III. Евиденцијалностї у срїском*

и *украјинском језику*), де знајшли висвітлення питання статусу евиденційності як мовної категорії з розмежуванням обов'язкових та факультативних чинників семантичної структури евиденційності, співвідношення останньої з епістемічною модальністю та обґрунтуванням диференціювання вивідної / похідної (*инференцијална евиденцијалност*) евиденційності та рапортивної евиденційності. Тривалий час у мовознавчій традиції евиденційність розглядалася в рамках категорії модальності. Чи не вперше Р. Якобсон заакцентував окремішний статус цієї категорії, що стало наслідком кваліфікації *evidential* (засвідчуваність) як «дієслівної категорії, що враховує три факти (повідомлюваний факт, факт повідомлення і, крім того, передаваний факт повідомлення, тобто вказуване джерело даних про повідомлюваний факт)» [Р. Якобсон «Взгляды Ф. Боаса на грамматическое значение» (1972) і «Шифтеры, глагольные категории и русский глагол» (1985)]. Така категорія знаходить послідовний вияв на синтаксичному рівні. Водночас семантика евиденційності умонтована в значення часу і способу дієслова, набуває адекватного вияву в межах модальності, і тому її інколи розглядають як актуалізаційну категорію (праці А.В. Бондарка (до комплексу актуалізаційних категорій віднесено: 1) актуальність / потенційність, 2) оцінка достовірності, 3) комунікативна настанова висловлення, 4) ствердження / заперечення, 5) засвідчуваності (А.В. Бондарко (1990), Н.А. Козинцевої (встановила семантичні типи евиденційності). Останнім часом евиденційність витлумачувано як комунікативно-прагматичну (Т.А. Майсак, С.Г. Татевосов «Пространство говорящего в категориях грамматики, или Чего нельзя сказать о себе самом» (2000)). Евиденційність як актуальний кваліфікативний смисл аналізує І.А. Нагорний через спеціалізовані засоби вираження реалізації суб'єктивно-модального значення евиденційності – частки *мовляв, наче, начебто, ніби, нібито* (2001). Найвичерпніший огляд літератури з проблеми евиденційності подано в колективному збірнику наукових праць «Евиденційність у мовах Європи та Азії» (присвячений пам'яті Н.А. Козинцевої (2007)). Л. Попович розглядає дієслова сприйняття як маркери нейтральної та нереференційної евиденційності та ін.

Занурення в глибини мови уможливило адекватне висвітлення проблеми евиденційності з окресленням співвідношення в межах категорійних форм категорійних значень і функційного смислу. Уже назви підпунктів засвідчують уміння авторки майстерно не тільки помітити певний зріз категорійної евиденційності, але й належним чином її схарактеризувати, пор. «2.3. *Срїски маркери евиденцијал-*

носійи изгледати, мора да, сигурно и *украјински маркер напевно*; 2.4 *Украјинске евиденцијале видно, очевидно, напевно насјрам српских види се да, очигледно и сасвим сигурно*; 2.5 *Ипак, још, већ и все-таки, ще, вже као маркери инференцијалне евиденцијалносійи*; 2.6 *Као што је познато и як вјдомо као маркери инференцијалне евиденцијалносійи*". Деталњий анализ категорійној семантики евиденцијалности здјйснено із викінченим застосуванням методики контрастивних студіувань, що дозволило аргументувати спільні і відмінні площини функційно-прагматичного й актуалізаційно-інтерпретативного навантаження категорійних форм евиденцијалности.

Рапортивну евиденцијалність розкрито з внутрішнім диференціюванням на авторську рапортивність та рапортивність з окресленим / неокресленим джерелом інформації, показом їхньої нерівнорядности та значущости у загальнокатегорійній структурі евиденцијалности.

Аналізована праця написана творчо, захоплює ерудицію дослідниці та її уміння подати досліджувану проблему творчо, з окресленням та послідовним з'ясуванням внутрішніх механізмів співвідношення категорійних форм таксису, евиденцијалности з іншими граматичними категоріями сербської та української мов. Рівень виконання дослідження, значущість розкриття проблеми для пізнання механізму граматичного облаштування сербської, української та інших слов'янських мов дозволяють рекомендувати монографію Людмили Попович „Контрастивна граMATика српског и украјинског језика: таксис и евиденцијалност“ мовознавцям-славістам та всім, кого цікавлять проблеми вираження часових відношень і евиденцијалности в мові.

Анатолій П. Загнітко*

Національна академія наук України

---

* a.zagnitko@gmail.com

VERA MITRINOVIĆ: *POŁUDNIE – PÓŁNOC:
SERBSKO–POLSKIE PARALELE JĘZYKOWE*

Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 2012. – 386 s.

Књига *Południe – Północ: Serbsko–polskie paralele językowe* представља зборник студија и чланака др Вере Митриновић, дугогодишњег професора Универзитета у Београду (1963–1997), а затим и Универзитета „Адам Мицкјевич“ у Познању. Неки од радова који се у њему налазе објављују се први пут, а неки су преузети из часописа и зборника у којима су били објављени на пољском, српском и на другим језицима. Радови који су најновији по настанку посвећени су питањима когнитивне анализе предлошке полисемије, структури наратива (посебно у књижевним делима Иве Андрића), као и настави словенских језика као страних језика и преводилачкој проблематици.

Конфронтативна проучавања словенских језика, посебно српског и пољског, којима се током низа година систематски бавила Вера Митриновић доносе нове увиде у међујезичке релације словенског Севера и Југа, продубљује сазнања о везама које у тој области постоје и изоштрава слику о обиму и природи међујезичких разлика, како на плану концептуализације језичких чињеница тако и на плану њихове контекстуализације. Анализа показује одређене семантичке и прагматичке особине датих језика које раније нису биле предмет описа и адекватних објашњења, а неретко су предмет анализе и други језици, најчешће руски, али повремено и енглески, француски и још неки европски језици. И сами радови су написани на неколико језика: најчешће пољском и српском (одн. српскохрватском, или српском/хрватском), али такође руском, енглеском и француском, у зависности од њиховог изворног објављивања, а радови на српском,

односно српскохрватском језику се из истог разлога објављују на ћирилици или на латиници.

Књига *Południe – Północ: Serbsko-polskie paralele językowe* може се посматрати као књига која у форми изабраних радова даје добар проблемски организован увид у научни опус аутора. Хронологија настанка појединих радова лако се може пратити захваљујући библиографији приложеној на крају књиге. Будући да је Вера Митриновић током више од три деценије била међу водећим представницима београдске лингвистичке полонистике, чак најпродуктивнији лингвиста-полониста у београдској славистици, њена књига *Południe – Północ: Serbsko-polskie paralele językowe* показује и доминантне црте једног периода београдске полонистике. У том погледу књига *Południe – Północ: Serbsko-polskie paralele językowe* има посебну вредност не само по научним резултатима који се у њој износе него и као персонализовано сведочанство једног периода у развоју београдске славистике. Истовремено из те књиге видимо како је текао даљи развој научних интересовања Vere Митриновић, како с обзиром на проблеме којима се бавила у свом познањском периоду тако и према теоријско-методолошким оквирима у којима се кретала, од оних карактеристичних за последње деценије XX века до садашњих, когнитивистичких.

Општа проблемска линија, која пролази кроз целу књигу, изражена је у њеном наслову. То су, пре свега, новом грађом веома добро документована поређења севернословенских са јужнословенским језицима. Иако се термин севернословенски језици ретко среће, у науци није непознато да језици на словенском Северу деле неке заједничке језичке црте којих нема на словенском Југу. Вера Митриновић је знатан део свог научног опуса посветила утврђивању и испитивању управо таквих до сада мање проучаваних језичких паралела.

У овој књизи таква истраживања Vere Митриновић груписана су у четири целине. У првој (*Z problematyki przyimkowo-przedrostkowej*) предмет пажње су предлошке и префиксалне конструкције. Та група радова се и проблемски и методолошки наслања на монографију Vere Митриновић *Poljski glagolski prefiks prze- i njegovi srpskohrvatski ekvivalenti pre- i pro-* (Београд, Научна књига, 1990) доносећи разраду и развијање идеја исказаних у тој монографији. То су радови: *On an apparent correspondce: adjectives of the type przepiękny, przesławny in Polish and their counterparts in Serbo-Croatian* (17–27), *Polski prefiks czasownikowy prze- a serbske/chorwackie pre- i pro- (próba konfrontacji)* (27–41), *Функционирование глаголов движения*

с приставкама *до-* и *при-* в руском језику в спостављенима с еквивалентним приставочним глаголима в пољском и сербохорватском језицима (41–55), K slovensko-severnoslovanskim jezikovnim vzporednicam, stikom in zvezam (razvrstitev predpon *do-* in *pri-* ob glagolih premikanja) (55–81), O polisemii przyimków w świetle konfrontacji polsko-serbskiej (polski przyimek *przez* i serbskie *preko* i *kroz*) (81–131). У њима доминирају анализе израза са просторним значењима и начина на који се просторни критеријуми метафорички транспонују у неппросторне значењске сфере.

Други део књиге (*Wokół serbsko-polskich rozbieżności w realizacji struktur gramatycznych*) проблемски је разноврснији и обухвата радове: *Fonctionnement de l'aspect dans les verbes d'emprunt en polonais et en serbo-croate* (133–147), *The Pluperfect (Serbo-Croatian and the North Slavonic parallels)* (147–167), *Uwagi o serbskich/chorwackich i polskich relatorach posesywnych *čiji/czyj* i *koji/który** (167–177), *Zaimki 3. osoby w funkcji anaforycznej w serbskim, polskim i rosyjskim tekście narracyjnym* (177–185), *О неким особеностима српског компаратива (у светлу ситуације у другим словенским језицима)* (185–207), *Najnowsze tendencje w zakresie akomodacji aspektowej internacjonalizmów czasownikowych w języku serbskim i polskim* (207–218).

Трећи део је посвећен прагматици глаголске граматике у њеним наративним функцијама (*Z pragmatyki form werbalnych jako środka budowy tekstu narracyjnego*): *О итеративном кондиционалу у делима Иве Андрића – у оригиналу и пољским, руским и енглеским преводима* (221–235), *Неколико запажања о плусквамперфекту као средству стилизације текста у Сеобама Милоша Црњанског (у оригиналу и пољском преводу дела)* (235–247), *Neka zapazanja o srpskohrvatskom aoristu kao prevodnom ekvivalentu poljskog opšteg prezenta u narativnom tekstu* (247–265), *Еквиваленти општег претерита пољског и руског језика у савременом српском наративном тексту (статус и функције простих претерита као пандана пољских и руских облика прошлог времена у најновијим српским преводима)* (265–283), *Analiza tekstu narracyjnego jako zabieg glottodydaktyczny (na materiale incipitów serbskich i polskich utworów literackich)* (283–295), *Wariantywne użycie form temporalnych czasownika jako chwyt stylistyczny w opowiadaniu Iva Andrića *Wakacje na południu*. Porównanie oryginału i przekładów polskiego i francuskiego* (295–311).

Најзад, четврти део књиге (*Z problematyki nauczania języków słowiańskich*) повезује научна и наставна искуства Вере Митриновић. Чине га радови: *О трудноћима студената белградских у прызвја-*

niu wymowy polskiej (313–325), Konfrontatywni pristup izučava-
њу poľskog jazyka na beogradskoj polonistici – tradicije i per-
spektive (325–339), Serbsko–macedońskie interferencje jazykowe –
wydziane oczyma polonisty (339–357).

Иако књига *Południe – Północ: Serbsko–polskie paralele językowe* има јасну предметну окосницу, а подељена је на четири уже цели-
не, она је у укупности радова који се у њој објављују проблемски
доста разуђена, због чега може бити интересантна и инспиративна
за шири круг потенцијалних читалаца, и то не само онима које би
мogle занимати само језичке паралеле између словенског Севера и
Југа, него и онима који се баве појединим од проблема који се у њој
разматрају и када се та питања не посматрају у светлу међујезичких
поређења. Проучавања српског језика би несумњиво добила када
би се више него што је то до сада био случај у преовлађујућој ср-
бистичкој традицији ослонила на резултате обављених конфронта-
тивних истраживања. Књига проф. др Вере Митриновић у том по-
гледу може бити изузетно подстицајна не само за конфронтативна
проучавања словенских језика, него и за науку о пољском језику и
науку о српском језику понаособ.

Предраг Ј. Пијер*
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Катедра за славистику

---

* predrag.piper@fil.bg.ac.rs

MACIEJ GROCHOWSKI, ANNA KISIEL, MAGDALENA
ŻABOWSKA: *SŁOWNIK GNIAZDOWY PARTYKUŁ POLSKICH*

Polska Akademia Umiejętności, Kraków 2014, 1–398.*

Речник под насловом *Słownik gniazdowy partykuł polskich* („Гнездовни речник пољских партикула“) (у даљем тексту Речник) израдили су угледни пољски лингвисти: Маћеј Гроховски¹ (Maciej Grochowski), Ана Кисјел (Anna Kisiel) и Магдалена Жабовска (Magdalena Żabowska) и објавили га у издању Пољске академије наука.

Књига почиње *Уводом (Wstęp, стр. 13–17)* у којем су аутори представили циљеве Речника, затим су навели да је Речник намењен првенствено лингвистима, а потом и описали тешкоће на које су наишли приликом одабира, класификације и анализе партикула. Тако на пример, аутори су приликом ексцерпирања партикула из пољског језика одлучили да у Речник партикула сврстају модалне изразе, као што су: *na dobrą sprawę* „стварно“, *przede wszystkim* „пре свега“, *w gruncie rzeczy, w istocie (rzeczy), w rzeczywistości* „у ствари, у суштини“. Док неки функционални изрази нису уврштени у Речник, као нпр.: *otwarcie mówiąc* „отворено говорећи“, *o ile się nie myłę* „уколико не грешим“, *literalnie rzecz biorąc* „дословно“ итд. Истакнуто је да основу Речника представљају радови М. Гроховског из 1996. и 1997. године у којима је разрађен концепт израде речника

---

* Овај приказ је резултат рада на пројекту „Етимолошка истраживања српског језика и израда *Етимолошког речника српског језика*“ (бр. 178007), који у целини финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

¹ Проф. Маћеј Гроховски је стручњак из области теоријске лингвистике и савремене пољске лингвистике и директор је Института за пољски језик при Универзитету „Миколај Корепник“ у Торуњу. Члан је Пољске академије наука. <http://nauka-polska.pl/dhtml/raporty/ludzieNauki?rtype=opis&objectId=33207&lang=pl>

тзв. функционалних израза (*wyrażenia funkcyjne*). Ови изрази су у *Уводу* дефинисани с тим да је утврђена њихова веза са партикулама. Наведени извори показују да су партикуле за Речник узимане из радова о партикулама у којима су аутори примере узимали из релевантних речника пољског језика. Након тога уопштене су главне особине Речника и његовог садржаја.

У следећем одељку под називом *Концепција Гнездовног речника пољских партикула* (*Koncepcja Słownika gniazdowego partykuł polskich i zasady opisu jednostek*) поред историјата проучавања партикула у пољској лингвистици (*Historia badań nad partykułami w językoznawstwie polskim (podstawowe zagadnienia)*), стр. 19–26) аутори су се задржали на разматрању самих термина који се употребљавају за ову функционалну врсту речи, осврћући се и на сродне термине и сличне врсте речи, при чему сами дефинишу термин партикула² (*Partykuła a pojęcie pokrewne (przyjęte konwencje terminologiczne)*), стр. 26–27). Након тога дат је детаљан опис и поделе партикула у складу са савременим теоријама у пољској лингвистици (*Zakres klasy partykuł w świetle teorii jednostek języka i przyjętych konwencji terminologicznych*), стр. 27–32). У поглављу *Макросструктура речника* (*Makrostruktura Słownika*, стр. 32–36) презентована је концепција и његова структура Речника. У последњем поглављу образложени су делови структура одредница за цео Речник (*Budowa artykułu hasłowego*), стр. 36–41).

Речник гнездовног типа има троделну сегментацију. Наиме, гнезда су груписана у пет „супергнезда“, а свако гнездо садржи одређен број одредница (отуда и сам назив речничког поглавља *Супергнезда, гнезда и одреднице – Supergniazda, gniazda i artykuły hasłowe*, стр. 45–314). У сваком супергнезду уврштена су гнезда са партикулама које имају заједничку функцију са становишта реме.

² „Partykuła to operator metatekstowy (jednostka leksykalna mająca referencję do mówiącego i do użytych w wypowiedzeniu wyrażen): (1) otwierający jedną pozycję dla rematu wypowiedzenia, nienacechowaną gramatycznie (to znaczy zarówno dla wyrazów reprezentujących różne części mowy, jak i dla grup syntaktycznych i zdań), (2) współwystępujący (kookurujący) z wyrażeniami wypełniającymi tę pozycję, ale nie wchodzący z nimi w zależność syntaktyczną, (3) niewchodzący samodzielnie na pozycje otwierane przez jednostki innych klas gramatycznych, (4) komentujący reumat wypowiedzenia.“ (стр. 26). Аутори су нагласили да се тако дефинисане и класификоване партикуле у Речнику не поклапају са дефиницијом и поделом партикула у пољским граматикама. Додаћемо још и то да је та концепција партикула шира од традиционалне и да обухвата многе модалне речи које се иначе сматрају прилозима или прилошким изразима.

Тако су издвојена следећа супергнезда: 1. *partykuły epistemiczne*, 2. *partykuły komentujące mówienie*, 3. *partykuły konkluzywne*, 4. *partykuły porównywania* и 5. *partykuły uzupełniania*. Унутар сваког супергнезда поређана су гнезда абecedним редом (при чему је евидентно да је број гнезда у сваком супергнезду различит). Свако гнездо састоји се из три дела:

1. назива гнезда са заједничком семантичком дефиницијом за све партикуле из датог гнезда. На пример, у првом супергнезду – *partykuły epistemiczne*, друго гнездо посвећено је партикулама којима се исказује увереност – *partykuły inferencyjne*, са дефиницијом „из познатих разлога спреман сам да кажем да Р“³. Аутори су нагласили да наведену поделу на гнезда не треба изједначавати са семантичком класификацијом партикула;

2. одредница сложених абecedним редом и

3. коментара који се односе на партикуле целог гнезда у смислу могућности односно ограничености њихове употребе (*komentarz do gniazda*), као и литературе (*bibliografia do gniazda*). Коментар није обавезан за сва гнезда.

Свака одредница посвећена је једној партикули која је третирана као моносемантичка јединица. Само партикула *wszakże* „али, ипак, пак, међутим“ због своје полисемантичке вредности наведена је у два гнезда у трећем супергнезду, као *p. koncesywna* и као *p. uzasadniająca*.

У даљем излагању показаћемо распоред партикула у Речнику у оквиру гнезда и супергнезда. Прво супергнездо под називом *partykuły epistemiczne*³ посвећено је модалним, епистемичким партикулама којима се исказује лични став по питању истинитости онога о чему се говори. У њему се налазе следећа гнезда и партикуле: а) *partykuły hipotetyczne*, хипотетичке партикуле за исказивање претпоставке: *pewnie*, *pewno*, *prawdopodobnie*, *przypuszczalnie*, *zapewne* „вероватно, ваљда, по свој прилици“⁴; б) *p. inferencyjne*, партикуле уверености којима се исказује став говорника ослоњен на неке друге чињенице а не на властита убеђења: *najwidoczniej*, *najwyraźniej*, *widać*, *widocznie* „изгледа, по свој прилици, вероватно“; в) *p. niewykluczające*, партикуле којима се не искључује друга

³ У овом приказу наводиће се пољски и српски називи, с тим што неки термини за које у српској лингвистици нема адекватних назива биће описно дефинисани.

⁴ Пољске партикуле су овде преведене српским партикулама и модалним изразима.

могућност: *bodaj, bodajże, być może, chyba, może* „дабогда (да је тако), можда, ко зна, ваљда“; г) *p. pewnościowe*, партикуле уверености, за исказивање уверења, сигурности говорника: *ani chybi, bez wątpienia, jak nic, na bank, na mur beton, na pewno, na sto procent, niechybnie, niewątpliwie, z pewnością* „сигурно, засигурно, збиља, сто посто, нема сумње, без (икакве) сумње, ван сумње је, поуздано“; д) *p. polemiczne*, полемичке партикуле које се користе у полемикама: *de facto, tak naprawdę, w gruncie rzeczy, w istocie, w istocie rzeczy, w rzeczywistości* „у ствари, у суштини“; љ) *p. potwierdzające*, партикуле фактивности: *fakt faktem, faktycznie, istotnie, rzeczywiście, w rzeczy samej* „стварно, фактички, доиста“; е) *p. przeświadczenia*, партикуле сагласности: *ma się rozumieć, naturalnie, oczywiście, rzecz jasna* „разуме се, наравно, свакако, дакако, јасно“; ж) *p. referujące*, партикуле нефактивности којима се исказује резервисаност говорника према садржини нечијег исказа: *jakoby, podobnie, podobno, ponoć, rzekomo* „тобож, бајаги, наводно, као, кажу, веле, прича се“; з) *p. wykluczające*, искључне партикуле: *autentycznie, doprawdy, naprawdę* „аутентично, заиста, доиста, стварно, уистину“.

У другом супергнезду налазе се *partykuły komentujące mówienie*, партикуле коментара којима се исказује лични став у односу на оно што се налази у реми. У њему се налазе следећа гнезда: а) *p. namysłu*, партикуле којима се исказује премишљање или колебање: *jakby* „као, некако, скоро, готово“, *jak gdyby* „као“, *na dobrą sprawę* „стварно“, *niby* „тобож(е), наводно, као“, *niejako* „некако, у неку руку, у извесном смислу, на неки начин“, *poniekąd* „донекле, у неку руку“, *praktycznie* „практично, скоро“, *raczej* „радије, пре“, *tak jakby* „као“, *właściwie* „заправо, стварно, уистину“, *w sumie* „у ствари“, *w zasadzie* „у ствари, у принципу, у начелу“, *zasadniczo* „id.“; б) *p. precyzujące*, партикуле којима се нешто прецизира: *akurat* „управо, баш, тачно“, *dokładnie* „тачно“, *ni mniej ni więcej, tylko* „ни мање ни више него“, *właśnie* „управо, баш“; в) *p. uściślające*, партикуле којима се нешто утврђује: *by tak rzec* „такорећи“, *dosłownie* „дословно“, *po prostu* „једноставно, просто“, *w całym tego słowa znaczeniu* „буквално“, *w pełnym tego słowa znaczeniu* „id.“, *wprost* „просто, директно“, *wręcz* „просто, управо“, *w _ tego słowa znaczeniu* „у том значењу“.

Треће супергнездо садрже *partykuły konkluzywne*, партикуле којима се потврђује став о ономе што се износи у претходној реченици. Ту су се нашаа следећа гнезда: а) *p. ekwiwalencji*, партикуле које служе за изједначавање, еквиваленцију: *czyli* „или, односно“, *eo ipso* „изгледа, односно“, *innymi słowy* „другим речима“, *jednym słowem*

„једном речју“, *krótko mówiąc* „укратко“, *mianowicie* „наиме, то јест, то значи“, *to jest* „id.“, *tym samym* „id.“, *znaczy się* „id.“; б) *p. koncesywne*, допусне, концесивне партикуле: *jednak* „ипак, али“, *jednakowoż* „id.“, *jednakże* „па ипак“, *wszakże* „али, ипак, пак, међутим“, *wszelako* „id.“; в) *p. nieimplikatywne*, неимпликативне партикуле: *niemniej* „ипак, и поред свега“, *tym niemniej* „id.“; г) *p. niezależności*, партикуле које исказују могућност реализације реме без обзира на тему: *bądź co bądź* „ипак, поред свега, било како било“, *było nie było* „било не било“, *ewentualnie* „или, или пак, односно“, *koniec końców* „на крају крајева“, *mimo wszystko* „мимо свега“, *ostatecznie* „најзад, на крају крајева“, *tak czy inaczej* „овако или онако“, *tak czy owak* „id.“, *tak czy siak* „id.“, *tak czy tak* „id.“, *w każdym razie* „у сваком случају“, *w ostateczności* „на крају (крајева)“; д) *p. uzasadniające*, партикуле које служе да се нешто образлаже: *albowiem* „пошто, јер, наиме“, *bowiem* „id.“, *przecie* „па, ипак, па ипак, и поред тога“, *przecież* „id.“, *toż* „id.“, зацело, сигурно, јамачно“, *wszak* „ипак, па ипак“, *wszakże* „али, ипак, међутим“; ђ) *p. wynikowe*, закључне партикуле: *przeto* „зато, стога, због тога, из тог разлога“, *stąd* „отуда, одатле, због тога“, *tak, że* „тако да“, *tedy* „зато, стога“, *więc* „те, па, дакле“, *w takim razie* „у том случају“, *zatem* „дакле, стога, према томе“.

У четвртот супергнезду уврштене су *partykuły porównywania*, поредбене партикуле. Ту су место нашла следећа гнезда: а) *p. analogii*, партикуле којима се исказује аналогија: *i* „и, такође“, *jeszcze* „још“, *nawet* „чак“, *również* „такође, исто тако“, *także* „id.“, *też* „id.“; б) *p. egzemplifikacji*, партикуле којима се исказује објашњење, пример: *chociażby* „макар, ма, бар(ем)“, *choćby* „id.“, *dajmy na to* „на пример“, *między innymi* „између осталог“, *na przykład* „на пример“; в) *p. generalizujące*, партикуле које служе за генерализацију: *generalnie* „генерално“, *ogólnie* „уопштено“, *w ogólności* „у целини“; г) *p. kwantyfikacji*, квантификативне партикуле: *na ogół* „углавном“, *przeważnie* „претежно“, *zawsze* „увек“, *zazwyczaj* „обично“, *z reguły* „по правилу“, *zwykle* „обично“, *z zasady* „по правилу“; д) *p. limitatywne*, лимитативне партикуле: *choć* „макар“, *choć* „id.“, *co najmniej* „најмање“, *przynajmniej* „барем“; ђ) *p. restryktywne*, рестриктивне партикуле: *jedynie* „једино“, *tylko* „само“, *tylko i wyłącznie* „искључиво“, *wyłącznie* „id.“; е) *p. sekwencji*, партикуле којима се исказује неки поредак: *w końcu* „на крају“, *wreszcie* „најзад, напокон“, *z kolei* „опет“, *znowu* „опет, поново“, *znowuż* „id.“, *znów* „id.“; ж) *p. wyróżniające*, партикуле којима се исказује истицање, издвајање: *głównie* „углавном“, *przede wszystkim* „пре свега“, *szczególnie* „нарочито“, *w szczególności* „посебно“, *zwłaszcza* „id.“.

У петом, последњем супергнезду налазе се *partykuły uzupełnienia*, партикуле којима се допуњује новим информацијама оно што је већ наведено. У њему наведене су: а) *p. dodające*, партикуле којима се нешто додаје: *co więcej* „шта више“, *i to* „и још“, *mało tego* „и још, а још“, *na dobitkę* „id.“, *na dobitkę* „id.“, *na dodatek* „id.“, на додатак“, *na dokładkę* „id.“, *na domiar złego* „поврх тога“, *nadto* „id.“, *powiem więcej* „рећи ћу још“, *poza tym* „поред тога“, *przy tym* „id.“, *w dodatku* „на додатак“; б) *p. rozszerzające*, партикуле којима се нешто проширује: *między nami mówiąc* „међу нама говорећи“, *na marginesie* „на маргини“, *nawiasem mówiąc* „говорећи међу редовима“, *notabene* „узгред речено“, *skądinąd* „с друге стране“, *swoją drogą* „уосталом“; в) *p. wzmacniające*, партикуле за појачавање: *co* „што, шта“, *co dopiero* „а камоли“, *tym bardziej* „а још више“, *żeby było* „да би било“.

На крају било би занимљиво да се покаже како изгледа састав структура појединачних одредница у Гнездовном речнику пољских партикула. Свака одредница састоји се из следећих делова: 1. *nazwa hasła*, назив одреднице; 2. *forma jednostki*, тематско-рематска структура исказа у којима се партикула употребљава у виду формуле; 3. *wariant jednostki*, семантичка варијанта односно синоними, што је ретка појава у Речнику, нпр. региструју се код партикуле *na bank* варијанте *na mur beton*, *na sto procent*; 4. *reprezentacja semantyczna*, семантичка дефиниција исказана у виду тематско-рематске структуре; 5. *zakres użycia*, начин употребе синтаксичке позиције или комбинације са другим врстама речи односно типови реченица у којима се употребљавају и сл.; 6. *ograniczenia zakresu użycia*, ограничења употребе; 7. *szuk*, ред речи; 8. *informacja pragmatyczna*, прагматичка информација, само у ретким случајевима, када се дата партикула издваја карактеристичном прагматичком особином, нпр. за партикулу *po prostu* наведено је да припада жаргону; 9. *przykłady*, примери, не више од десет; 10. *jednostki homonimiczne*, хомоними (ако их има); 11. *komentarze*, коментари у којима аутори износе своје мишљење у вези са датом партикулом; 12. *dokumentacja w słownikach*, подаци о одређеној партикули у референтним речницима пољског језика; 13. *bibliografia*, литература. Под обавезне делове сваке одреднице спадају: назив одреднице, семантичка дефиниција, начин употребе, ограничења употребе, ред речи, примери и подаци у речницима.

После речничког текста наведена је богата *Библиографија* (*Bibliografia*, стр. 315–392), дат је *Индекс партикула* (*Index partykuł*,

стр. 393–395) и резиме на енглеском (*Summary. The Nest Dictionary of Polish Particles*, стр. 397–398).

Закључујемо да Гнездовни речник пољских партикула М. Гроховског, А. Кисјел и М. Жабовске представља значајан допринос пољској лингвистици, славистици и лингвистици уопште, и то у једној важној области која је још и данас предмет дискусија међу истакнутим лингвистима. Пошто су аутори у Речнику представили детаљну концепцију речника било би добро да се нешто слично на тим основама уради и у српској лингвистици, а још корисније би било да се ова публикација преведе на српски језик.

Јелена Д. Јанковић*

Институт за српски језик САНУ

---

* jelena.jankovic@isj.sanu.ac.rs

JARMILA PANEVOVÁ A KOL. AUTORŮ, *MLUVNICE
SOUČASNÉ ČEŠTINY 2. SYNTAX ČEŠTINY NA ZÁKLADĚ
ANOTOVANÉHO KORPUSU*

Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum,
2014. – 291 str.

Синтакса чешког језика на основу анотираног корпуса (Syntax češtiny na základě anotovaného korpusu) настала под руководством познате чешке лингвисткиње Јармиле Паневове појавила се у издању Карловог универзитета у Прагу као други дио едиције *Грамаџика савременог чешког језика (Mluvnice současné češtiny)*. Први дио, са поднасловом *Како се пише и како се говори (Jak se píše a jak se mluví)*, изашао је из штампе 2010. и потписују га Вацлав Цврчек (Václav Cvrček) из Института за Чешки национални корпус (Ústav Českého národního korpusu) и колектив аутора.

Јармила Паневова (1938) се дуги низ година бави чешком, општом, рачунарском и корпусном лингвистиком као и синтаксом. Дипломирала је 1961. године на Филозофском факултету Карловог универзитета у Прагу на катедрама за чешки и руски језик. У звање редовног професора изабрана је 1995. године и до 2010. је предала на Филозофском и Математичком факултету Карловог универзитета у Прагу. Током богате научне каријере дала је свој допринос настанку дјела како што су *Úvod do syntaxe a sémantiky (Увод у синтаксу и семантику, 1986)* и *Teoretická lingvistika. Jak psát a jak nepsat česky (Теоријска лингвистика. Како пише и како неписати на чешком, 2004)* у коауторству са Петром Згалом (Petr Sgall), затим *Úvod do teoretické a počítačnické lingvistiky (Увод у теоријску и рачунарску лингвистичку, 2002)* у коауторству са Евом Хајичовом (Eva Hajičová) и Петром Згалом. *Синтакса чешког језика на основу анотираног корпуса* настала је у коауторству са Евом Хајичовом, Вацлавом Кетнеровом,

Маркетом Лопатковом, Маријом Микуловом и Магдом Шевчиковом. Рецензенти су чешки стручњаци из области синтаксе и рачунарске лингвистике Петр Карлик и Владимир Петкевич.

Као што и сам наслов каже, ова синтакса се ослања на анотирани корпус чешког језика. Тај корпус се назива Прашки депенденцијални корпус (Pražský závislostní korpus) и његова прва верзија израђена је у Институту за формалну и примијењену лингвистику (Ústav formální a aplikované lingvistiky) на Математичком факултету Карловог универзитета у Прагу од 1997. од 2006. Назив на енглеском гласи Prague Dependency Treebank и често се и у чешком језику користи скраћеница PDT. Сада је већ актуелна друга верзија корпуса (доступна на www.ufal.mff.cuni.cz/pdt2.5) која садржи 1,9 милиона ријечи на основу избора текстова из Чешког националног корпуса (Český národní korpus), тј. његовог поткорпуса SYN2000 у следећој структури: 40% чине журналистички текстови, 20% економски извјештаји и анализе, 20% популарно-научни текстови и 20% стручни текстови из области информационих технологија. Ријечи, тј. њихови облици су анотирани на морфолошком нивоу и двама реченичним нивоима: аналитичком и тектограматичком. Ова два нивоа реченичног склопа се у грубим цртама поклапају са нивоом плитке синтаксе и семантичког склопа.

Синтакса чешког језика на основу анотираног корпуса се не заснива на опозицији књижевни – некњижевни језик (језик, формација, средство, облик, конструкција, реченица, примјер) у чему лежи њена сличност са првим дијелом Грамајџике чешког језика. Разлике између ова два дијела се огледају само у природи описиваних појава у језику: у првом границу описа представљају гласови и ријечи а у другом су то реченичне структуре.

Већ из овога се може наслутити да материјал коришћен за ову синтаксу није застарјео као и то да овдје нећемо наићи само на интроспекцију и типске примјере који се често понављају у граматицама. Материјал се темељи прије свега на примјерима из ПДК-а а за појаве у језику које нису довољно заступљене у ПДК-у користе се примјери из ЧНК-а. Аутори, такође, низу избјегли језичке појаве које се у текстовима јављају у најразличитијим комбинацијама као ни оне са периферије синтаксе тј. идиоме и фраземе у склопу реченице, појаву математичких израза, спортских резултата, адреса и других идентификационих података као ни уметнуте изразе из страних језика и сл. Сматрали су да је за анотацију на аналитичком и тектограматичком нивоу неопходно рјешење и за овакве појаве.

Теоријску основу ове синтаксе представља функцијски генеративни опис (Funkční generativní popis – Functional generative description) који је још 1967. године као јединствен оквир теоријског описа језика представио Петр Згал. Овај модел описа језика, чија суштина се заснива на анализи реченице на основу синтаксе зависности, даље се развијао у оквиру формалне и рачунарске лингвистике и приступили су му многи други лингвисти, а међу њима и Јармила Паневова.

Управо је прво поглавље посвећено приступу граматике зависности синтакси. У њему се наводе основни појмови синтаксе зависности као што су управљачки и зависни члан у реченици. Критеријум за одређивање ових двају чланова синтаксички и семантички повезаних у смислу управљачког и зависног је могућност изостављања једног члана без губитка граматикалности. Онај члан који је могуће изоставити сматра се зависним од члана који је тзв. неизоставни. Ипак, овај критеријум, применљив на већину синтаксичких парова, није свеобухватан, јер се тиче глагола без обавезне валенцијске допуне. У оваквим случајевима се примјењује аналогија према глаголима без ове допуне. Терминологија у овој области је тзв. породична, односи између управљачког и зависног члана у реченици се приказују као чворови двају стабала, чвор управљачког члана се назива родитељем а зависног потомком а њихов спој, тј. руб стабла одговара синтаксичком односу зависности. Ови рачvasti дијаграми зависности у функцијском генеративном опису чине дубинску структуру реченице. У складу са концепцијом ФГО ниво дубинске, значењске структуре реченице се назива тектограматичким нивоом а плитка структура има свог пандана у ПДК-у и то је аналитички ниво. Синтаксички склоп реченице се може осим вертикалног тј. структурног приказа у виду управљачког члана (родитеља) и зависног члана (потомка) илустровати и хоризонталним приказом редоследа чворова у реченици слијева надесно.

Валенцији, као незаобилазном саставном дијелу односа у синтакси зависности, посвећено је друго поглавље, уједно и најобимније. Валенција се схвата као скуп односа зависности, тј. функтора између глагола и зависних елемената и као појам се везује само са аутосемантичким јединицама. Типови тектограматичких функтора су класификовани у двије групе: актанти и слободне допуне и представљају неопходне инструменте у откривању валенцијских допунa. Аутори у вези са валенцијским и неваленцијским члановима не само да предлажу критеријуме за глаголе већ и могућност њихове примјене на именице и придјеве. Валенцијски оквири имају битну улогу у уклањању лексичке вишезначности.

С обзиром на то да главну улогу у реченици има глагол, јер је он „управљач“ према моделу функцијског генеративног описа језика, осим валенције незаобилазна је и дијатеза. Аутори под њом подразумевају глаголски род, глаголско вријеме и вид. Само дефинисање термина „дијатеза“ у оквиру наредног, трећег поглавља било је неопходно јер се у савременој лингвистици веома често користи у различитом опсегу у зависности од приступа. Ово поглавље посвећено дијатези и алтернацији као средствима хијерархизације и реченичне структуре, доноси подјелу дијатезе на граматичку и синтаксичку која је тако одвојена од лексикализоване тј. од алтернације глаголских оквира. Категорија дијатезе садржи седам поткатегорија: пасивну, резултативну, реципијентну, каузативну, деагенсну, диспозициону и реципрочну дијатезу. Последње три су синтаксичке, оне немају утицај на проширење морфолошких облика глагола, већ утичу на синтаксички склоп реченице.

Аутори се даље баве и теоретским питањима наизглед јасних појмова у синтакси као што су координација, апозиција, парентеза и елипса. Питање координације, нарочито саставног односа, сматрају једним од најтежих проблема језичког описа како из угла формалног, тако и емпиријског. Формални модел синтаксе зависности за ФГО предложио је Мартин Платек (Martin Plátek) 1984. године а касније га је 1995. преформулисао Владимир Петкевич (Vladimír Petkevič). Ријеч је о формалном моделу организованом по принципу стабала зависности на коме чворови стабала представљају појединачне лексичке јединице а односи међу тим јединицама презентовани су на рубовима стабала. Ово је основна структура стабла, касније обогачена комплекснијим чворовима који представљају координације. На основу примјера у чешком језику, аутори су дошли до закључка да је формализовани приступ граматике зависности могуће прилагодити добром представљању и координација и апозиција.

Следи поглавље о кореференцији под којом аутори подразумевају упућеност двају или више ентитета на исти денотат. У раду се баве оним типовима кореференција које називају граматичким, као што је област релативних замјеница, рефлексивизације а такође и појам другог глагола у реченици, партиципске конструкције и инфинитивне погодбене реченице. Поред тога своју пажњу усмјеравају и на разликовање граматичке кореференције од текстуалне, сматрајући да оно уопште у многим случајевима није тривијално. Потреба за граматичком кореференцијом спада у саму срж синтаксичког система и одступање води у неграматикалност, док одступање

од текстуалне кореференције има за последицу само стилску неприкладност.

У шестом поглављу се разматра актуелно рашчлањивање реченица као саставни дио дубоке синтаксичке структуре поред описа односа зависности. Након општег излагања главних карактеристика актуелног рашчлањивања, аутори су на примјерима из Прашког депенденцијалног корпуса илустровали основне разлике анализом чешког језика. Како је главно средство за исказивање актуелног рашчлањивања у чешком језику ред ријечи, посветили су дио овог поглавља опису односа између дубинског и плитког реда ријечи.

Седмо и уједно и последње поглавље тиче се кооперације морфологије и синтаксе. С обзиром на то да су у складу са функцијским генеративним описом аутори имали задатак да анализирају односе синтаксичке синонимије и квазисинонимије, које су дефинисане већ у првом поглављу, логички се намеће и поље деривационих односа. У ФГО-у је као основ за полазиште у разликовању синтаксичке и лексичке деривације дистинкција коју је поставио Јежи Курилович (Jerzy Kuryłowicz) 1936. године а касније надоградио Докулил (Miloš Dokulil) 1962. и 1982. године. У овом поглављу представљене су замјенице и бројеви са правилним деривацијама како у вези са њиховом семантиком тако и у вези са синтаксичком функцијом, док се код морфолошких категорија акценат ставља на разликовање њихове деноминационе вриједности у дубинској реченичној структури од корелационих вриједности на нивоу плитке реченичне структуре.

На основу корпуса савременог чешког језика су у ових седам поглавља анализиране и богато егземплификоване главне тачке чешке реченице, типови зависних односа, валенција и допуне, хармонија морфологије и синтаксе у реченици, паратаксички спојеви и елипса, инфинитивне конструкције и ред ријечи, што отвара још једна врата у савременом изучавању ове науке и модерном приступу помоћу електронских корпуса савремених језика. *Синџакса чешког језика на основу анотираног корпуса* не служи само изучаваоцима чешког језика (којима је превасходно намијењена) већ и других словенских језика, као и онима који се баве математичком и корпусном лингвистиком.

Снежана М. Линда Појовић
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Катедра за славистику

БИБЛИОГРАФИЈА

Библиографија за 2013. годину¹

расправа и дела из индоевропске филологије и опште лингвистике
која су изашла у Србији, Црној Гори и Републици Српској

Библиографију уредила и грађу из Србије и Републике Српске прикупила
Ана Голубовић

Грађу из Црне Горе прикупила *Мира Чановић*

Списак обрађених часописа

АФФ	Анали Филолошког факултета, Београд; ISSN 0522–8468
АП	Археографски прилози, Београд; ISSN 0351–2819; http://www.nb.rs/publications Balcanica, Београд; ISSN 0350–7653
БВ	Баштина, Приштина–Лепосавић; ISSN 0353–9008
ВаО	Библиографски вјесник, Цетиње; ISSN 0409–3739
ВасО	Васпитање и образовање, Подгорица; ISSN 0350–5065
Глас	Глас САНУ : Одељење језика и књижевности, Београд; ISSN 0351–7365 Гласник ЦАНУ : Одјељење умјетности, Подгорица; ISSN 0350–5480
ГСЈКњ	Годишњак за српски језик и књижевност, Ниш; ISSN 1451–5415 наставак ЗбФФН
ГФФН	Годишњак Филозофског факултета у Никшићу; ISSN 0354–9992
ГФФНС	Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду; ISSN 0374–0730 Даница, Београд; ISSN 0354–4974 Етно-културолошки зборник за проучавање културе источне Србије и суседних области, Сврљиг; ISSN 0354–7485
ЖЈ	Живи језици; ISSN 0514–7743
ЗбСЈКУ	Зборник српског језика, књижевности и умјетности, Бања Лука; ISSN 1451–2963
ЗбМСКС	Зборник Матице српске за класичне студије, Нови Сад; ISSN 1450–6998
ЗбМСКЈ	Зборник Матице српске за књижевност и језик, Нови Сад; ISSN 0543–1220
ЗбМСС	Зборник Матице српске за славистику, Нови Сад; ISSN 0352–5007
ЗбМСФЛ	Зборник Матице српске за филологију и лингвистику, Нови Сад; ISSN 0352–5724

¹ Библиографске јединице из ранијих година означене су знаком *.

З6ФФН	Зборник радова Филозофског факултета у Нишу; ISSN 0350–2414 наставља се као ГСЈКњ
З6ФФП	Зборник радова Филолошког факултета у Приштини http://fifa.pr.ac.rs/zbornik_radova_filozofskog_fakulteta_u_pristini/
З6ФФБ	Зборник Филозофског факултета у Београду; ISSN 0350–848x
ЈД	Језик данас, Нови Сад; ISSN 0354–9720
ЈФ	Јужнословенски филолог, Београд; ISSN 0350–185x
КњЈ	Књижевност и језик, Београд; ISSN 0454–0689
Ковчежић	Ковчежић, прилози и грађа о Доситеју и Вуку, Београд
Кодови	Кодови словенских култура, Београд; ISSN 0354–964X
ЛМС	Летопис Матице српске, Нови Сад; ISSN 0025–5939
ЛА	Лингвистичке актуелности, Београд; ISSN 1450–9083
LA	Lingvističke aktuelnosti, www.public.asu.edu/~dsipka/la.htm
НССУВД	Научни састанак слависта у Вукове дане, Београд; ISSN 0351–9066
НЈ	Наш језик, Београд; ISSN 0027–8084
ОП	Ономатолошки прилози, Београд; ISSN 0351–9171 Преводаца, Београд; ISSN 0351–8892
ПКЈИФ	Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, Београд; ISSN 0350–6673
ППЈ	Прилози проучавању језика, Нови Сад; ISSN 0555–1137
ПР	Просвјетни рад, Подгорица; ISSN 0033–1686
Радови	Радови : часопис за хуманистичке и друштвене науке = Works : Magazin for Humanist and Social Studies, Бања Лука; ISSN 1512–505X
РФФ	Радови Филозофског факултета, Пале Расковник : часопис за књижевност и културу, Београд; ISSN 0486–0187
Ријеч	Ријеч – часопис за науку о језику и књижевности, Никшић; ISSN 0354–6039 Славистика, Београд; ISSN 1450–5061
СЈ	Српски језик, Београд; ISSN 0354–9259
СДЗБ	Српски дијалектолошки зборник, Београд; ISSN 0350–1906 Стил, Београд; ISSN 1451–3145
FU	Facta universitatis, Ниш; ISSN 0354–4702, http://facta.junis.ni.ac.yu/facta/lal Philologia, Београд; ISSN 1451–5342
ФП	Филолошки преглед, Београд; ISSN 0015–1807

Обрађени зборници радова

AKTUELNE teme engleskog jezika nauke i struke u Srbiji : tematski zbornik radova / ur. Nadežda Silaški, Tatjana Đurović. – Beograd : Centar za izdavačku delatnost Ekonomskog fakulteta, 2013. – 301. | Уп. 927.

ВАЛЕНТНОСТ речи и израза : морфосинтаксички, семантички и прагматички аспекти : међународни тематски зборник / ур. Владислава Ружић, Миливој Алановић, Гордана Штасни. – Нови Сад : Филозофски факултет, 2013. – 362. | Уп. 514.

DISKURSI manjinskih jezika, književnosti i kultura u jugoistočnoj i srednjoj Evropi : zbornik radova / ur. Miroslav Dudok. – Novi Sad : Filozofski fakultet, 2012. – 341. | Уп. 30

INTEGRATING Culture and Language Teaching in TEYL / ed. Vera Savić, Ivana Ćirković-Miladinović. – Jagodina : Faculty of Education, 2013. – 156. – (Conference Proceedings ; 16) | Уп. 142.

JEZIK između lingvistike i politike / ur. Vesna Požgaj Hadži. – Beograd : Biblioteka XX век, 2013. – 190. – (Biblioteka XX век ; 210) | Уп. 35.

ЈЕЗИЦИ и културе у времену и простору : тематски зборник. 2. 1 / ур. Снежана Гудрић, Марија Стефановић. – Нови Сад : Филозофски факултет, 2013. – 469. | Уп. 36.

КА изворима речи : зборник радова / Павле Ивић, Александар Лома, Јасна Влајић-Поповић, Марта Бјелетић, Снежана Петровић, Марија Вучковић ; прир. Марта Бјелетић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2013. – 260. | Уп. 643.

COLLOQUE international DEAF 2 : La langue et la littérature à l'épreuve du temps : зборник радова са II међународног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (8–9. XI 2013) / ур. Тјана Ашић и др. – Крагујевац : Filološko-umetnički fakultet, 2013. – 455. | Уп. 987.

НАСТАВА албанског језика као страног = Mësimdhënia e gjuhës shqipe si gjuhë e huaj / ур. Александра Вранеш. – Београд : Филолошки факултет, 2013. – 170. | Уп. 194.

ПРОФЕСОР доктор Гордана Јовановић : научни скуп : Деспотовац, 15. јун 2013. године / прир. Живојин Андрејић. – Рача : Центар за митолошке студије Србије : Народна библиотека Радоје Домановић ; Деспотовац : Народна библиотека Ресавска школа, 2013. – 644. – (Митолошки зборник ; 29) | Уп. 1155.

ПУТЕВИ и донети дијалекатске лексикографије : зборник радова / прир. Јордана Марковић. – Ниш : Филозофски факултет, 2013. – 420. – (Библиотека Научни скупови) | Уп. 817.

САВРЕМЕНА проучавања језика и књижевности : зборник радова са IV научног скупа младих филолога Србије одржаног 14. марта 2012. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу. Књ. 1. / ур. Маја Анђелковић. – Крагујевац : Филолошко-уметнички факултет, 2013. – 723. | Уп. 1965.

САВРЕМЕНИ токови у лингвистичким истраживањима 1 / ур. Јулијана Вучо, Весна Половина. – Београд : Филолошки факултет, 2013. – 549. – (Филолошка истраживања данас ; 3, 1) | Уп. 1066.

САВРЕМЕНИ токови у лингвистичким истраживањима 2 / ур. Јулијана Вучо, Весна Половина. – Београд : Филолошки факултет, 2013. – 425. – (Филолошка истраживања данас ; 3, 2) | Уп. 1067.

СЕМИНАР српског језика књижевности и културе : предавања 2 / ур. Драгана Мршевић-Радовић, Бошко Сувајдић. – Београд : Међународни славистички центар, 2013. – 178. | Уп. 769.

SRPSKI pogledi na odnose između srpskog, hrvatskog i bošnjačkog jezika. 1, 5 = Serbische Sichtweisen des Verhältnisses zwischen dem Serbischen, Kroatischen und Bosniakischen : 2005–2012. / ур. Branko Tošović, Arno Wonisch. – Graz : Institut für Slawistik der Karl-Franzens ; Beograd : Beogradska knjiga, 2013. – 588. | Уп. 475.

ТРАДИЦИЈА и иновације у савременом српском језику / ур. Милош Ковачевић. – Крагујевац : Филолошко-уметнички факултет, 2013. – 567. – (Српски језик, књижевност, уметност : зборник радова са VII међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу : 26–27. X 2012 ; 1) | Уп. 483.

ФЕРДИНАНД де Сосир : век опште лингвистике = Ferdinand de Saussure : siècle de linguistique générale / ур. Душанка Точанац, Милена Јовановић. – Београд : Филолошки факултет, 2013. – 219. | Уп. 11.

SPRACHE und Literatur dies-und jenseits der Mauer(n) : Festschrift für Božinka Petronijević zum 65. Geburtstag = Jezik i književnost s obe strane zida : zbornik u čast Božinke Petronijević povodom 65. rođendana / prir. Danica Nedeljković, Nikola Vujčić. – Kraгујевац : FILUM Filološko-umetnički fakultet, 2013. – 376. | Уп. 1186.

I. Општи теоријско-методолошки проблеми и историја лингвистике

1. АМАКЕР, Рене

Problèmes de terminologie saussurienne : parole – langue – signe / René Amacker // Фердинанд де Сосир. – 45–75.

2. АМАКЕР, Рене

„Le régulateur invisible“ : Saussure, de la grammaire comparée à la linguistique générale / René Amacker // Фердинанд де Сосир. – 22–32.

3. ГУДУРИЋ, Снежана

L'actualité de la phonétique de Saussure / Snežana Gudurić // Фердинанд де Сосир. – 98–105.

4. ДЕ МАУРО, Тулио

Saussure in cammino / Tullio De Mauro // Фердинанд де Сосир. – 9–21.

5. ЗАХЊИТКО, Анатолиј

Типологија лингвистичних парадигм : филозофски и класиолошки аспект / Анатолиј Захњитко // Савремени токови... 1. – 91–106. | Summary

6. ЛОМА, Миодраг

Хердерово схватање порекла језика и заснивање филологије / Миодраг Лома // ЗБМСКЈ. – 61, 2 (2013), 375–402. | Zusammenfassung

7. САНДОЗ, Клод

La pratique saussurienne de la comparaison et les principes du CLG / Claude Sandoz // Фердинанд де Сосир. – 33–44.

8. СТАНОЈЕВИЋ, Веран

Le concept saussurien et l'opposition conceptuel-procédural / Veran Stanojević, Tijana Ašić // Фердинанд де Сосир. – 106–120.

9. СТАНОЈЕВИЋ, Веран

Модеран уџбеник опште лингвистике : Nauka o jeziku / Tijana Ašić. – Београд : Вебобок ; Крагујевац : FILUM, 2011. – 211. / Веран Станојевић // CJ. – 18 (2013), 737–739. | Приказ

10. СТАНОЈЧИЋ, Славко

Прилог дефинисању појма *физиономија језика* / Славко Ж. Станојчић // CJ. – 18 (2013), 541–565. | Summary

11. **ФЕРДИНАНД де Сосир** : век опште лингвистике = Ferdinand de Saussure : siècle de linguistique générale / ур. Душанка Точанац, Милена Јовановић. – Београд : Филолошки факултет, 2013. – 219.

II. Интердисциплинарна проучавања језика (етнолингвистика, неуроллингвистика, психоллингвистика, социоллингвистика и сл.)

12. БАБИЋ АНТИЋ, Јелена

Језик, род и образовање : став студената Филозофског факултета у Косовској Митровици о питању родних теорија и њиховом значају у језику и образовању / Јелена Б. Бабић Антић // ЗБФФП. – 43, 2 (2013), 593–609. | Summary

13. БАХТИН, Михаил

Естетика језичког стваралаштва / Михаил Бахтин ; прир. С. С. Аверинцев, С. Г. Бочаров ; прев. Мирјана Грбић. – Сремски Карловци ; Нови Сад : Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2013. – 241. – (Књижевност, језик, култура)

14. БРАДИЋ, Стеван

Body, Language and Mind : Embodiment / eds. Tom Ziemke, Jordan Zlatev, Roslyn M. Frank. – Berlin : New York: Mouton de Gruyter, 2007. – 460. / Стеван Брадић // ЗбМСФЛ. – 56, 1 (2013), 213–222. | Приказ

15. БУГАРСКИ, Ранко

Jezička politika i jezička stvarnost u Srbiji posle 1991. godine / Ranko Bugarski // Jezik između... – 91–111.

16. ВАЛИЋ НЕДЕЉКОВИЋ, Дубравка

Скривена порука у потпису : анализа потписа корисника онлајн издања медија и друштвених мрежа / Дубравка Валић Недељковић // Језици и културе... – 171–181. | Summary

17. ВАСИЋ, Вера*

Diskursi manjinskih zajednica u govoru Novog Sada / Vera Vasić, Gordana Štrbac // Дискурси мањинских језика... – 327–225. | Summary

18. ВРСАЉКО, Славица

Neverbalni oblici u svakodnevnoj, neformalnoj, govornoj i pisanoj komunikaciji / Slavica Vrsaljko // Језици и културе... – 27–33. | Summary

19. ВУКИЋЕВИЋ-ЂОРЂЕВИЋ, Љиљана

Културолошка основа идиоматских израза у српском и енглеском језику / Љиљана М. Вукићевић-Ђорђевић // СЈ. – 18 (2013), 609–619. | Summary

20. ВУКОМАНОВИЋ, Владимир

Индоевропска филологија и естетска форма игре / Владимир Вукомановић // Савремена проучавања језика... – 103–112. | Summary

21. ВУЧЕЉ, Нермин

Francuski prosvetitelji o poreklu govora i prirodi jezika / Nermin Vučelj // Језици и културе... – 149–156. | Summary

22. ЂУРКОВА, Александра

Sociolingvistička situacija u Republici Makedoniji od 1991. do danas / Aleksandra Gjurkova // Jezik između... – 159–181.

23. ГОРЈАНЦ, Војко

Slovenačka jezička politika i odnosi društvene moći / Vojko Gorjanc ; prevod Majda Moličnik // Jezik između... – 13–36.

24. ГРАНИЋ, Јагода

Diglosija i dinomija vs. bilingvizam i bikulturalizam / Jagoda Granić // Језици и културе... – 35–44. | Summary

25. ГРАНИЋ, Јагода

Pogled na noviju hrvatsku standardnojezičku praksu / Jagoda Granić // Jezik između... – 67–89.

26. ГУДУРИЋ, Снежана

Jezici i kulture u vremenu na prostoru Srbije : dva primera iz dva vremena na jednom prostoru / Snežana Gudurić // Језици и културе... – 157–168. | Résumé

27. ДАМЉАНОВИЋ, Дара*

Руски језик у теологији : обликовање теолошког текста : техника превођења / Ксенија Кончаревић. – Београд : Православни богословски факултет, Институт за теолошка истраживања, 2010. – 214. / Дара Дамљановић // Славистика. – 15 (2011), 364–366. | Приказ

28. ДАМЊАНОВИЋ, Срђан

Филозофија на својој земљи : Филозофија и њен језик. Том 1, Језик филозофије / Слободан Жуњић. – Београд : Плато, 2012. – 318. / Срђан Дамњановић // ЛМС. – 491, 4 (2013), 579–582. | Приказ

29. ДАУТИ, Менсел*

Етноними у мрежи вербалних асоцијација / Менсел Р. Даути // Славистика. – 16 (2012), 617–631. | Резюме

30. DISKURSI manjinskih jezika, književnosti i kultura u jugoistočnoj i srednjoj Evropi : zbornik radova / ur. Miroslav Dudok. – Novi Sad : Filozofski fakultet, 2012. – 341.

31. ДУДОК, Мирослав*

Jazyková exosféra v ekolingvistickom priestore jazykovej enklávy a diaspóry / Miroslav Dudok // Дискурси мањинских језика... – 41–51. | Summary

32. ДУРБАБА, Оливера

Језичке недоумице као тема форумâ на интернету / Оливера Дурбаба // Савремени токови... 2. – 365–377. | Zusammenfassung

– ЂУРИЋ, Љиљана²

Образовна вишејезичност и вишејезичност образованих у процесу модернизације Србије (1878–1913) : виђење савремених историчара | Уп. 463.

33. ИЛИЋ, Марија

Престиж шумадијско-војвођанског у Мађарској : оглед из дијахронијске социолингвистике / Марија Р. Илић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 213–227. | Summary

34. ЈАРМАК, Вероника

Теолингвистика : међународни тематски зборник радова / ред. Александар К. Гадомски, Ксенија Кончаревић. – Београд : Православни богословски факултет : Институт за теолошка истраживања, 2012. – 496. / Вероника Јрмак // ЗбМСФЛ. – 56, 2 (2013), 217–223. | Приказ | Уп. 46, 50.

35. JEZIK između lingvistike i politike / ur. Vesna Požgaj Hadži. – Beograd : Biblioteka XX век, 2013. – 190. – (Biblioteka XX век ; 210)

36. ЈЕЗИЦИ и културе у времену и простору : тематски зборник. 2. 1 / ур. Снежана Гудурић, Марија Стефановић. – Нови Сад : Филозофски факултет, 2013. – 469.

37. ЈОВАНОВИЋ, Владимир

Ставови студената Филозофских факултета у Нишу и Источном Сарајеву о односу језика и идентитета / Владимир Ж. Јовановић, Владан Павловић // Језици и културе... – 69–81. | Summary

38. ЈОСИЈЕВИЋ, Јелена

Занемаривање контекстуалних варијабли у социолингвистичким истраживањима о прекидању саговорника у родној доминицији / Јелена Јосијевић, Неда Видановић // Савремена проучавања језика... – 531–538. | Summary

39. КАТНИЋ-БАКАРШИЋ, Марина

Bosanskohercegovačka sociolingvistička previranja / Marina Katnić-Bakaršić // Jezik između... – 113–132.

² Библиографске јединице без редног броја испред распоређене су на два места у библиографији, а имају само један редни број.

– КАТОНА, Едит

Metafora és vidéke : tanulmányok a kognitív nyelvészet és az írásbeli szövegalkotás vizsgálatára köréből | Уп. 983.

40. КОВАЧ РАЦ, Елеонора*

Stavovi vojvodanskih Mađara prema mađarskim dijalektima / Eleonora Kovač Rac // ГФФНС. – 37, 2 (2012), 163–173. | Summary

41. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

О базичним категоријама конфронтационих теолингвистичких истраживања : на материјалу словенских језика / Ксенија Ј. Кончаревић // СЈ. – 18 (2013), 5–22. | Резюме

42. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија*

Руска сакрална комуникативна култура XIX и XX века кроз призму књижевности и публицистике / Ксенија Кончаревић // Славистика. – 15 (2011), 139–148. | Резюме

43. КОПРИВИЦА ЛЕЛИЋАНИН, Марија

Metadiskurs : sadržaj i obim pojma / Marija Koprivica Lelićanin // Prevodilac. – 32, 1/2 (2013), 26–36. | Riassunto

44. КУЗМАНОВИЋ ЈОВАНОВИЋ, Ана

Језик и род : дискурзивна конструкција родне идеологије / Ана Кузмановић Јовановић. – Београд : Чигоја, 2013. – 209.

45. ЛАКИЋ, Игор

Jezička slika Crne Gore / Igor Lakić // Jezik između... – 133–158.

46. ЛЕВУШКИНА, Ружица

Теолингвистика : међународни тематски зборник радова / ур. Александар Гадомски, Ксенија Кончаревић. – Београд : Православни богословски факултет : Институт за теолошка истраживања, 2012. – 496. / Ружица Левушкина // ЗбМСС. – 84 (2013), 239–242. | Приказ | Уп. 34, 50.

47. LINGVISTIKA za arhitekте / ur. Gordana Vuković-Nikolić. – Beograd : G. Vuković-Nikolić, 2013. – 243.

48. МАТОВИЋ, Мирјана

Jezička ideologija i popularni narodni zvuk : slučaj Srbije devedesetih godina XX veka / Mirjana Matović // Савремена проучавања језика... – 569–577. | Resumen

49. МИЋИЋ, Софија

Uticaj engleskog jezika medicine na male jezike medicine / Sofija Mićić // Савремени токови... 2. – 353–362. | Summary

50. НЕДИЋ, Јелена

Теолингвистика : међународни тематски зборник радова / ред. А. К. Гадомски, К. Кончаревић. – Београд : Православни богословски факултет, Институт за теолошка истраживања, 2012. – 496. / Елена В. Недич // ЈФ. – 69 (2013), 459–463. | Приказ | Уп. 34, 46.

51. НЕЛПИЈЕР, Џамајна

Prevođenje sa znakovnog jezika i na znakovni jezik / Jemina Napier, Rachel McKee, Della Goswell ; prev. Dragana Raičević, Tamara Samailović. – Beograd : Asocijacija tumača srpskog znakovnog jezika, 2013. – 262.

52. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

Термини и понятия лингвистики : Общее языкознание : социолингвистика : словарь-справочник / Т. В. Жеребило. – Назрань : Пилигрим, 2011. – 280. / Ђорђе Оташевић // ЈА. – 22 (2013), 47–50. | Приказ

53. ПАВЛОВИЋ, Тања

Од језика ка миту / Тања Павловић. – Нови Сад : Змај : Филозофски факултет, 2013. – 141.

54. ПАВЛОВИЋ, Тања

Утицај народне етимологије на схватање хришћанских празника и њихов пагански подтекст у народној култури / Тања Павловић // Славистика. – 17 (2013), 161–171. | Резюме

55. ПАНИЋ КАВГИЋ, Олга

Slaganje sa sagovornikom kao vid poželjnog verbalnog ponašanja u američkim i srpskim filmskim dijalozima / Olga Panić Kavgić // Језици и културе... – 105–115. | Summary

56. ПАСТОР-КИЧИ, Марија*

Karakteristike jezičkog izražavanja u pisanim interaktivnim komunikativnim formama na internetu kod mađarske manjine u Vojvodini / Marija Pastor-Kiči // Дискурси мањинских језика... – 213–225. | Summary

57. ПЕЈОВИЋ, Анђелка

Речник као помоћно средство у комуникацији / Анђелка Пејовић // Sprache und Literatur... – 311–318. | Zusammenfassung

58. ПЕРИЋ, Александар

Čovek i njegov jezički svet / Aleksandar Perić // Prevodilac. – 32, 3/4 (2013), 12–30.

59. ПОЖГАЈ ХАЦИ, Весна

Srpskohrvatski jezik iz slovenske perspektive / Vesna Požgaj Hadži, Tatjana Balažić Bulc, Vlado Miheljak // Језик između... – 37–65.

60. ПОПОВИЋ, Јасна

Očuvanje manjinskih jezika i jezička politika na primeru vlaške manjinske zajednice u Srbiji / Jasna Popović // Philologia. – 11 (2013), 97–107. | Summary

61. РАИЧЕВИЋ, Вучина*

Улога, статус и актуелни задаци лингвокултурологије / Вучина Раичевић // Славистика. – 15 (2011), 258–266. | Резюме

62. РАЈИЋ, Јован

Приручник из реторике Јована Рајића / аутограф идентификовао, критичко издање текста приредио, превео и уводном студијом и коментаром пропратио Ненад Ристовић. – Београд : Завод за уџбенике, 2013. – 322.

63. РАЈШЛИ, Илона*

Promena kodova i kontekst / Iлона Rajšli // Дискурси мањинских језика... – 227–236. | Summary

64. РЕДЛИ, Јелена

Лингвистички аспекти односа *бога* и *човека* у српским преводима „Библије“ и „Курана“ / Јелена Редли // ЗБМСФЛ. – 56, 1 (2013), 89–101. | Summary

65. СИЛАШКИ, Надежда

Metaphor and Culture : Evidence from English and Serbian / Nadežda Silaški // Језици и културе... – 125–132. | Summary

66. СОТИРОВИЋ, Владислав

О етничком идентитету *српскохрватског* или *хрватскосрпског језика* / Владислав Сотировић // ЗБМСС. – 84 (2013), 141–158. | Summary

67. СТАНОЈЧИЋ, Славко

Европа у језику / Ranko Bugarski. – Београд : Библиотека XX век, Књиžара Krug, 2009. – 246. / Славко Станојчић // ЈФ. – 69 (2013), 452–458. | Приказ

68. СТЕФАНОВИЋ, Марија*

Ка гендерном стереотипу у језичкој свести Руса / Марија Стефановић // Славистика. – 15 (2011), 167–181. | Резюме

69. ТИРОВА, Зузана*

Dvojezični diskurs voJVodanskih Slovaka / Zuzana Tirova // Дискурси мањинских језика... – 279–285. | Summary

70. ФЕЈСА, Михајло*

Русински језик у Србији и Словачкој / Михајло Фејса // Дискурси мањинских језика... – 61–75. | Summary

71. ФИЛИПОВИЋ КОВАЧЕВИЋ, Соња*

Konstruisanje značenja u indirektnoj komunikaciji : empirijski pristup / Sonja Filipović Kovachević // ГФФНС. – 37, 2 (2012), 267–283. | Summary

– ЦРЊАК, Дијана

Лексичка и синтаксичко-семантичка анализа благослова у обреду чаројице | Уп. 682.

III. Примењена лингвистика**а) Превођење****72. БАБИЋ, Жељка**

Превод и језички идентитет / Жељка Љ. Бабић // Традиција и иновације... – 511–524. | Summary

73. БЕЛОКАПИЋ-ШКУНЦА, Вера*

Проблеми адекватности превода руске и српске педагошке терминологије / Вера Белокапић-Шкунца // Славистика. – 16 (2012), 175–181. | Резюме

74. БЈЕЛИЋ, Изабела

Najčešći problemi u izgovoru i transkripciji imena iz španskog jezika / Izabela Bjelić // Савремени токови... 2. – 25–40. | Resumen

75. БУЊАК, Петар

Превод у систему компаративних изучавања националне и стране књижевности и културе : међународни тематски зборник радова / ур. Лариса Раздобудко-Човић, Николај Грабовски. – Косовска Митровица : Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, 2012. – 314. / Петар Буњак // Славистика. – 17 (2013), 491–492. | Приказ

76. ГОЉАК, Светлана

Лингвокултуролошки аспекти устаљених поређења у српском и белоруском језику / Светлана Гољак // НСССУВД. – 42, 1 (2013), 495–508. | Резюме

77. ДУЛОВИЋ, Марија

Transpositions temporelle et aspectuelle dans la nouvelle „Encyclopédie des morts“ de Danilo Kiš / Marija Dulović // Colloque international... – 341–354. | Резиме

78. ЂОРЂЕВИЋ, Драгана

Kulturna transpozicija u direktnim književnim i neknjiževnim prevodima sa arapskog i sa jezika-posrednika / Dragana Đorđević // Савремени токови... 2. – 149–159. | Summary

79. ЂУН-ХЈОНГ, Ли

Грамаатикализација глагола у корејском језику и проблеми њиховог превођења на српски : когнитивнолингвистичка анализа / Ли Ђун-Хјонг // Славистика. – 17 (2013), 352–360. | Резюме

80. ЕРИЋ-БУКАРИЦА, Александра

Појмовне метафоре у „Повељи Уједињених нација“ : упоредна анализа енглеског и српског текста / Александра Ерић-Букарица // ЗбМСФЛ. – 56, 2 (2013), 169–184. | Summary

81. ЗОБЕНИЦА, Николина

Херменеутика књижевног превођења / Николина Н. Зобеница // Sprache und Literatur... – 345–356. | Zusammenfassung

82. ИВАНОВИЋ, Игор

Uputnik EK kroz korpusnu lingvistiku : uporedna analiza / Igor Ivanović // Савремени токови... 1. – 41–62. | Summary

83. ЈАКИМОВСКА, Светлана

Метафората во стручниот јазик на правото и предизвикот таа да се преведе / Светлана Јакимовска // Савремени токови... 2. – 331–343. | Résumé

84. ЛЕВИ, Александар

Važnost koeficijenta prepoznavanja za prevodilačke postupke na primeru „Fukoovog klatna“ / Aleksandar Levi // Савремени токови... 2. – 137–147. | Summary

85. МАРОЈЕВИЋ, Милена

Преводна семантизација безлично-предикативних лексема / Милена Маројевић // СЈ. – 18 (2013), 695–707. | Резюме

86. МАТУЛИНА, Жељка

Konventionelle und unkonventionelle Vergleichswendungen in Isak Samokovlijas Erzählungen und in ihren deutschen Übersetzungen / Željka Matulina, Merisa Kulenović // Sprache und Literatur... – 41–56. | Rezime

87. ОБРАДОВИЋ, Радмила

О преводима „Клетве Кнеза Лазара“ на француски језик / Радмила М. Обрадовић // ЗбФФП. – 43, 1 (2013), 49–66. | Résumé

88. ПЕЈАНОВИЋ, Ана

Руски препјеви „Српских епских пјесама“ : лингвокултуролошки и фразеолошки аспект / Ана Б. Пејановић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 463–470. | Резюме

89. ПОЛОВИНА, Весна

Lingvistička teorija i teorija prevođenja / Vasa Polovina // Prevodilac. – 32, 1/2 (2013), 50–57. | Summary

90. ПОПОВИЋ, Јулија

Freiheit und Verantwortung : Ethik und Moral in der Translation / herausgeber Annette Đurović. – Belgrad : Philologische Fakultät, 2012. – 126. / J. Popović // Prevodilac. – 32, 1/2 (2013), 71–72. | Приказ

91. ПРИРУЧНИК за превођење правних аката Европске уније. – 3, измењено и допуњено изд. – Београд : Република Србија, Влада, Канцеларија за европске интеграције, 2013. – 128.

92. РАЗДОБУДКО ЧОВИЋ, Лариса

Културолошка интерпретација српске фразеологије у огледалу превода на руски језик зборника песама „Тражим помиловање“ Десанке Максимовић / Лариса И. Раздубудко Човић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 471–483. | Резюме

93. РАЗДОБУДКО ЧОВИЋ, Лариса

Светло и њрофано у структури Његошеве песме „Ноћ скупља вијека“ и руски преводни еквиваленти / Лариса Раздобудко Човић // *Prevodilac*. – 32, 3/4 (2013), 39–51. | Резюме

94. РАЗДОБУДКО ЧОВИЋ, Лариса

Фразеологија у „Мемоарима“ В. Набокова и преводима на српски и хрватски језик / Лариса Раздобудко Човић // *Prevodilac*. – 32, 1/2 (2013), 37–49. | Summary

– РЕДЛИ, Јелена

Лингвистички аспекти односа *бога и човека* у српским преводима „Библије“ и „Курана“ | Уп. 64.

95. САЛОВСКИ, Мерћин

О преводима „Библије“ на лужичкосрпски језик / Мерћин Саловски // *Prevodilac*. – 32, 1/2 (2013), 58–63.

96. СИЛАШКИ, Надежда

Translating Metaphorical Economic Terms from English into Serbian : Some Strategies and Challenges / Nadežda Silaški // *Савремени токови...* 1. – 351–369. | Sažetak

97. СТАКИЋ, Рада

„Rani radovi“ Dimitrija Mitrinovića : prevodi i kritika moderne nemačke lirike / Rada Stakić // *Sprache und Literatur...* – 287–296. | Zusammenfassung

98. СТАМЕНКОВИЋ, Душан

Поступци у превођењу глагола *to Walk* са енглеског на српски језик / Душан Стаменковић, Милош Тасић // *ФП*. – 40, 2 (2013), 135–147. | Summary

99. СТАНОЈЕВИЋ-ГОЦИЋ, Маја

О превођењу правне терминологије / Маја Станојевић-Гоцић // *Савремена проучавања језика...* – 555–567. | Summary

100. ТОДОРОВИЋ, Дарко

Радмила Шалабалић као преводилац Петронија / Дарко Ж. Тодоровић // *Традиција и иновације...* – 525–542. | Summary

– ТОМА, Пол-Луј

Преводи „Библије“ и формирање српског стандардног језика : случај претериталних времена | Уп. 900.

101. ТОПИЋ, Мирослав

Метрички проблеми превођења српске народне епике на пољски језик / Мирослав Топић, Петар Буњак // *ЗбМСС*. – 83 (2013), 77–107. | Резюме

102. ТОПИЋ, Мирослав

Од ритма ка смислу : метрички проблеми превођења српских народних песама ковског циклуса на пољски језик / Мирослав Топић, Буњак Петар. – Београд : Славистичко друштво Србије, 2013. – 93.

б) Учење страних језика**103. АЈЦАНОВИЋ, Наташа***

Настава и методика наставе руског језика у Србији у XIX и XX веку : прилози за историју / Дара Дамљановић, Ксенија Кончаревић. – Београд : Славистичко друштво Србије, 2010. – 310. / Наташа Ајцановић // *Славистика*. – 15 (2011), 358–360. | Приказ

104. АЛАДРОВИЋ СЛОВАЧЕК, Катарина

Multimodalni tekst kao poticaj razvoja jezičko-komunikacijske kompetencije / Katarina Aladrović Slovaček // Савремени токови... 2. – 197–209. | Summary

105. АНДРИЈЕВИЋ, Маја

Važnost neverbalne komunikacije za sticanje interkulturalne kompetencije u nastavi L2 / Maја Andrijević // Савремени токови... 2. – 223–243. | Resumen

106. АНТОВИЋ, Михаило

Kognitivne nauke i muzika : implikacije za nastavu engleskog jezika struke u muzičkom obrazovanju / Mihailo P. Antović // Aktuelne teme engleskog... – 121–131. | Summary

107. БАНЧЕВИЋ-ПЕЈОВИЋ, Ивана

Cultural Pluralism, Multiculturalism and Intercultural Awareness in Teyl the Eyes of the Same Colour / Ivana Bančević-Peјović // Integrating Culture and Language Teaching... – 19–26.

108. БИКИЦКИ, Наташа

Strategije čitanja stručnog teksta i metakognitivno znanje studenata poslovne informatike / Nataša B. Bikicki // Aktuelne teme engleskog... – 187–199. | Summary

109. БЛАГОЈЕВИЋ, Савка

Novi akcenti u nastavi engleskog jezika za akademske potrebe na master studijama / Savka N. Blagojević // Aktuelne teme engleskog... – 247–258. | Summary

110. БЛАГОЈЕВИЋ, Савка

Strani jezik na tercijarnom stepenu obrazovanja : teme iz nastave i učenja / Savka Blagojević, Danijela Kulić. – Niš : Filozofski fakultet, 2013. – 221. – (Studije)

111. БОДРИЧ, Радмила

Multicultural Encounters in EFL Classrooms / Radmila Bodrić, Violeta Stojičić // FU. – 11, 1 (2013), 35–46. | Резиме

112. БОДРИЧ, Радмила

Prepoznavanje i zadovoljavanje potreba darovitih učenika engleskog kao stranog jezika : od petog do osmog razreda / Radmila Bodrić // Језици и културе... – 349–362. | Summary

113. БРАЈКОВИЋ, Наталија*

Самосталан рад као битан чинилац индивидуализације наставе и фактори који утичу на припремање за саморад и самоучење / Наталија Брајковић // Славистика. – 16 (2012), 436–442. | Резюме

114. БРАЈОВИЋ, Јелена

Активности медијације у савременим уџбеницима и универзитетској настави француског као страног језика / Јелена Б. Брајовић // АФФ. – 25, 2 (2013), 153–164. | Résumé

115. БРАЈОВИЋ, Јелена

Sortir des murs avec François Bégaudeau : une possible exploitation du texte littéraire en classe de langue / Jelena Braјović // Colloque international... – 447–455. | Резиме

116. БУЧЕВАЦ НЕРИЋ, Јасмина

Фразеолошке јединице у комуникативној настави шпанског као страног језика / Јасмина Бучевац Нерић // Савремена проучавања језика... – 267–276. | Resumen

117. ВИДАКОВИЋ, Мирна

Refleksivna praksa kao vid stručnog usavršavanja nastavnika stranog jezika / Mirna Vidaković // Језици и културе... – 363–372. | Summary

118. ВУЈИНОВИЋ, Велинка

Teaching Languages to Children with Disabilities / Velinka Vujinović, Jelena Mazurkiević // Integrating Culture and Language Teaching... – 143–156.

119. ВУЈЧИЋ, Никола

Das Zusammenwirken von kognitiver Metaphertheorie und Frame theoretischem Ansatz bei der Dechiffrierung Sprachlicher Bilder, Dargestellt an einem Beispiel aus dem Ausländer-Diskurs in Deutschland / Nikola D. Vujičić // CJ. – 18 (2013), 339–356. | Резиме

120. ВУЛЕТИЋ, Јулијана

Феномени језичког контакта у српском језику билингвалних студената германистике / Јулијана Вулетих // Савремена проучавања језика... – 685–697. | Zusammenfassung

121. ВУЧКОВИЋ-СТОЈАНОВИЋ, Милица

Uvod u nemački poslovni jezik / Milica Vučković-Stojanović. – 9. izmenjeno i dopunjeno izd. – Beograd : Centar za izdavačku delatnost Ekonomskog fakulteta, 2013. – 272.

122. ВУЧО, Јулијана

Ефикасност CLIL-а у академској настави језика, књижевности и културе : студија случаја / Јулијана Ј. Вучо, Јелена М. Филиповић, Љиљана Р. Марковић // CJ. – 18 (2013), 357–378. | Summary

123. ВУЧО, Јулијана

O nekim specifičnostima interkulturelne razmene u savremenoj nastavi stranih jezika / Julijana Vučo // Језици и културе... – 373–380. | Summary

124. ГАК, Драгана

The Content of a Business English Course / Dragana Gak // Савремени токови... 2. – 345–351. | Sažetak

125. ГИНИЋ, Јелена*

Фонетика у уџбеницима Петра Митропана / Јелена Гинић // Славистика. – 16 (2012), 399–408. | Резюме

126. ГЛУШАЦ, Татјана

A Way of Reaching Individual Students in Class / Tatjana Glušac // Језици и културе... – 381–388. | Rezime

127. ГЛУШАЦ, Татјана

The CLIL Initiative in Vojvodina / Tatjana Glušac, Jelena Mazurkiević // Integrating Culture and Language Teaching... – 93–101.

128. ГЛУШЧЕВИЋ, Мирјана

English in Dentistry / Mirjana Gluščević. – Pančevo : Stomatološki fakultet, 2013. – 153.

129. ДАБИЋ, Тијана

Akulturacija i integrisani rad sa određenom disciplinom u engleskom jeziku za posebne namene / Tijana Dabić, Radmila Suzić, Ivana Ćirković Miladinović // Савремена проучавања језика... – 661–668. | Summary

130. ДАЛТОН, Сања

Engineering English Language / Sanja Dalton. – Uroševac ; Zvečan : Visoka tehnička škola strukovnih studija, 2013. – 147.

131. ДАМЉАНОВИЋ, Дара

Мотивација и креативност у настави страних језика / Вучина Раичевић. – Београд : Интерпрес, 2012. – 173. / Дара Дамљановић // Славистика. – 17 (2013), 486–488. | Приказ

– ДАНИЛОВИЋ, Јелена

Ц-тест као мерни инструмент знања матерњег и страног језика | Уп. 751.

132. ДЕЛИЋ, Блага

English for Business Studies / Blaga Delić. – 3. izd. – Čačak : Visoka poslovna škola strukovnih studija, 2013. – 129.

133. ДРАЖИЋ, Јасмина

Савремени речник за савремене кориснике : Naučimo srpski 1 i 2 : rečnik glagola / Biljana Babić. – Novi Sad : Filozofski fakultet, Odsek za srpski jezik i lingvistiku, Centar za srpski kao strani, 2011. – 540. / Јасмина Дражић // ЗБМСКЈ. – 61, 2 (2013), 590–593. | Приказ

134. БОЛИЋ, Слободанка

Globalizacija i menadžment u nastavi stranog jezika : engleski jezik na početku III milenijuma / Slobodanka Đolić. – Kosovska Mitrovica : Filozofski fakultet, 2013. – 342.

135. ЂОРЂЕВИЋ, Јасмина

Računar u nastavi engleskog jezika struke kao sredstvo podsticanja unutrašnje motivacije studenata / Jasmina P. Đorđević // Aktuelne teme engleskog... – 277–288. | Summary

136. ЂОРЂЕВИЋ, Јасмина

Strategies and Styles in English Language Teaching / Biljana Radić-Bojanić. – Novi Sad : Filozofski fakultet, Fejlton 2012. – 115. / Јасмина Ђорђевић // FU. – 11, 2 (2013), 143–146. | Приказ

137. ЂУРОВИЋ, Татјана

Engleski jezik za ekonomiste / Tatjana Đurović, Nadežda Silaški. – 3. izd. – Beograd : Centar za izdavačku delatnost Ekonomskog fakulteta, 2013. – 113.

138. ЂУРОВИЋ, Татјана

Engleski jezik za ekonomiste 3 / Tatjana Đurović. – 3. izmenjeno i dopunjeno izd. – Beograd : Centar za izdavačku delatnost Ekonomskog fakulteta, 2013. – 235.

139. ЂУРОВИЋ, Татјана

English Practice in Economics and Business / Tatjana Đurović, Nadežda Silaški. – 15. izd. – Beograd : Centar za izdavačku delatnost Ekonomskog fakulteta, 2013. – 227.

140. ЖИВКОВИЋ, Данијел

Анализа језичких потреба студената и њихова примена у дидактици страних језика за посебне намене / Данијел Живковић // Савремена проучавања језика... – 509–517. | Résumé

141. ЗЕЧЕВИЋ, Снежана

Креативно писање за почетнике енглеског језика : узраст 9–10 година / Снежана Зечевић // Савремена проучавања језика... – 591–602. | Summary

142. INTEGRATING Culture and Language Teaching in TEYL / ed. Vera Savić, Ivana Ćirković-Miladinović. – Jagodina : Faculty of Education, 2013. – 156. – (Conference Proceedings ; 16)

143. ЈОВАНОВИЋ, Ана

Autonomy Development in L2 Learning : Results From the Implementation of a Scaffolding Technique / Ana Jovanović // Савремени токови... 2. – 281–297. | Rezime

144. ЈОВАНОВИЋ, Владимир

English Morphology : a Coursebook / Vladimir Ž. Jovanović. – 2 ed. – Novi Sad : Visoka škola Pravne i poslovne akademske studije dr Lazar Vrkatić, 2013. – 302.

145. ЈОВАНОВИЋ, Ивона

Nastava stranih jezika u Crnoj Gori u kontekstu pridruživanja EU / Ivona Jovanović // Језици и културе... – 389–398. | Résumé

146. ЈОВИЧИЋ, Зорица

English for Preschool Teachers with Workbook / Zorica Jovičić. – Vrnjačka Banja : SaT-CIP Scientific and Technical Center for Intellectual Property, 2013. – 115.

147. ЈОВКОВИЋ, Љиљана

English for Engineering / Ljiljana Jovković. – Beograd : Visoka tehnička škola strukovnih studija, 2013. – 87.

148. КАЉЕВИЋ, Мирјана

Граматика енглеског језика кроз вежбања / Мирјана Каљевић. – Земун : Штампар Макарије ; Подгорица : Октоих, 2013. – 227.

149. KANĐI : udžbenik za japanski jezik i pismo / Ljiljana Marković at. al. – Beograd : Filološki fakultet Univerziteta, 2013. – 298.

150. КАРДЕЛЕСКА, Љубица

The Impact of Contrastive Notes as a Method of Instruction on Overcoming the Difficulties with the Semantic Scope of the Present Perfect Tense in English / Ljubica Kardeleska // Са-времени токови... 2. – 265–279. | Резиме

151. КАТИЋ, Марина

English for Environmental Engineering / Marina Katić. – Novi Sad : Fakultet tehničkih nauka, 2013. – 331. – (Tehničke nauke, udžbenici ; 404)

152. КЕБАРА, Марина*

Психолошки аспекти комуникативно-индивидуализованог приступа у индивидуализованој настави страног (руског) језика / Марина Кебара // Славистика. – 15 (2011), 283–292. | Резюме

153. КЕРКЕЗ, Драгана

Српски језик : Сербский язык : начальный курс / О. И. Трофимкина, Д. Дракулич-Прийма. – Санкт-Петербург : КАРО, 2012. – 384. / Драгана Керкез // СЈ. – 18 (2013), 827–829. | Приказ | Уп. 242.

154. КЛАЈН, Иван

Bosnian for Foreigners : with a Comprehensive Grammar / Midhat Riđanović. – Sarajevo : Rabic Publishing Company, 2012. – 718. / Иван Клајн // АФФ. – 25, 1 (2013), 399–342. | Приказ

155. КНЕЖЕВИЋ, Љиљана

Efekti razvijanja veštine usmenog izlaganja u okviru nastave engleskog jezika struke / Ljiljana J. Knežević // Aktuelne teme engleskog... – 201–212. | Summary

156. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Актуелне тенденције у настави и методици наставе црквенословенског језика / Ксенија Кончаревић // Славистика. – 17 (2013), 361–366. | Резюме

157. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија*

Практикум из методике наставе руског језика / Јелена Гинић, Вучина Раичевић. – Београд : Завод за уџбенике, 2011. – 223. / Ксенија Кончаревић // Славистика. – 16 (2012), 696–698. | Приказ

158. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија*

Речник лингводидактичке терминологије / Вучина Раичевић. – Београд : Завод за уџбенике, 2011. – 235. / Ксенија Кончаревић // Славистика. – 15 (2011), 370–373. | Приказ

159. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија*

Руско-српски и српско-руски речник : за средњу школу / Богољуб Станковић. – Београд : Завод за уџбенике, 2011. – 786. / Ксенија Кончаревић // Славистика. – 15 (2011), 366–369. | Приказ

160. КОЦИЋ, Ана

Native American Culture in EFL Classroom / Ana Kocić, Ivana Ćirković Miladinović // Integrating Culture and Language Teaching... – 103–112.

161. КРАЈИШНИК, Весна

Специфичности вежби у онлајн курсу српског као страног језика / Весна Р. Крајишник, Весна Ј. Ломпар // НССУВД. – 42, 3 (2013), 115–123. | Summary

162. КРИЈЕЗИ, Мерима

Predloška značenja u nastavi albanskog jezika kao stranog : slučaj predloga *në* i njegovih ekvivalenata u srpskom jeziku / Merima Krijezi // Настава албанског језика... – 89–98. | Summary

163. КРСТИЋ, Катарина

Фразеологија у настави шпанског језика / Катарина Крстић, Соња Хорњак // Савремена проучавања језика... – 249–260. | Summary

164. ЛАЗАРОВА-НИКОВСКА, Ана

The Issue of Age and Language Transfer in Second Language Acquisition / Ana Lazarova-Nikovska // Philologia. – 11 (2013), 33–46. | Summary

165. ЛАУДЕР, Нина

Year Round Activities to Link Language and Content / Nina Lauder // Integrating Culture and Language Teaching... – 125–131.

166. ЛИНДА, Јаромир*

Анализа социјалног и стручног профила студената славистике / Јаромир Линда // Славистика. – 16 (2012), 389–398. | Резюме

167. ЛОНЧАР-КУНШТЕН, Зорана

Италијански у хотелијерству 1 : уџбеник италијанског језика namenjen studentima ugostiteljske struke : prva godina učenja / Zorana Lončar-Kunšten. – 4. izd. – Београд : Z. Lončar-Kunšten, 2013. – 210.

168. ЛУКОВИЋ, Слађана

Ставови студенткиња и студената према примени родно осетљивог језика / Слађана Луковић // Савремена проучавања језика... – 631–640. | Resumen

169. ЉУБИЧИЋ, Гордана

Teaching Culture through Proverbs / Gordana Ljubičić // Integrating Culture and Language Teaching... – 113–124.

170. МАЈЕТИЋ, Сенка

The Pragmalinguistic and Sociopragmatic Aspects of English : Applying Analytic Abilities to Foreign Language Teaching / Senka Majetić // Philologia. – 11 (2013), 47–61. | Summary

171. МАНДИЋ-ИВКОВИЋ, Ана

Everyday Business English with Grammar : engleski jezik 1 / Ana Mandić-Ivković. – 2. izd. – Београд : Beogradska poslovna škola, Visoka škola strukovnih studija, 2013. – 215.

172. МАНДИЋ-ИВКОВИЋ, Ана

English for Business Communication with Grammar : engleski jezik 2 / Ana Mandić-Ivković. – 2. izd. – Београд : Beogradska poslovna škola, Visoka škola strukovnih studija, 2013. – 198.

173. МАНДИЋ-ИВКОВИЋ, Ана

Primena različitih pristupa u kreiranju nastavnog materijala engleskog jezika struke / Ana Mandić-Ivković // Језици и културе... – 399–410. | Summary

174. МАНИЋ-МАТИЋ, Вања

Рекламни спот као аутентични документ у настави страног језика / Вања Манић-Матић, Сања Маричић, Наташа Поповић // Језици и културе... – 411–420. | Résumé

175. МАРИНКОВИЋ, Небојша

Нова терминологија у дидактици српског језика као страног / Небојша В. Маринковић // НССУВД. – 42, 3 (2013), 153–158. | Summary

176. МАРИЋ, Ана

Praktická dialektológia : Vysokoškolská príručka na nárečovú interpretáciu / Gabriela Múscová, Katarína Muziková, Viera Wambach. – Wien : Verlags, Buchhandels AG, 2012. – 138. / Ана Марић // Славистика. – 17 (2013), 489–491. | Приказ

177. МАРКОВИЋ, Вера

Латински језик : за студенте медицине / Вера Марковић. – 3. изд. – Београд : Медицински факултет Универзитета, 2013. – 77.

178. МАРКОВИЋ, Дејан*

Употреба филмова и титлова у настави руског језика у српској језичкој и социокултурној средини / Дејан Марковић // Славистика. – 16 (2012), 443–450. | Резюме

179. МАРКОВИЋ, Маја

The Acquisition of English Diphthongs by Advanced Serbian ESL Learners : a Production Study / Маја Марковић, Војана Јаковљевић // ЗБМСФЛ. – 56, 2 (2013), 117–129. | Резиме

180. МАРКОВИЋ, Татјана

Become a Business English Success / Татјана Марковић. – 5. изд. – Београд : Београдска пословна школа – Visoka škola струковних studija, 2013. – 155.

181. МАРКОВИЋ, Татјана

Become a Business English Success 2 / Татјана Марковић. – 2. изд. – Београд : Београдска пословна школа – Visoka škola струковних studija, 2013. – 256.

182. МАРОЈЕВИЋ, Милена*

Лингводидактички циљеви лексикографисања функционалних хомонима / Милена Маројевић // Славистика. – 16 (2012), 424–435. | Резюме

183. МАТИЋ, Маријана

Storytelling as a Means of Raising Culture Awareness in ELT / Маријана Матић // Integrating Culture and Language Teaching... – 27–34.

184. МАТРУСОВА, Александра*

Преподавање руског језика на начальном етапе студентам-славјанам (сербам/руским) : проблеми начального етапа и пути решенија / А. Н. Матрусова // Славистика. – 16 (2012), 451–454. | Резюме

185. МИЛЕНКОВИЋ, Бранка

Тематска кохезија у есејима студената на српском и енглеском језику / Бранка Л. Миленковић, Савка Н. Благојевић // Традиција и иновације... – 287–296. | Summary

186. МИЛИВОЈЕВИЋ, Весна

Business English with Correspondence / Vesna Milivojević. – 2. изд. – Београд : Visoka škola за poslovnu ekonomiju i preduzetništvo, 2013. – 157.

187. МИЛОСАВЉЕВИЋ, Наташа

English in Dentistry / Nataša Milosavljević. – 2. izd. – Niš : Galaksija, 2013. – 254.

188. МИОКОВИЋ, Ивана

Анализа непознате лексике из уџбеника „Српски језик као нематерњи за први разред средње школе“ / Ивана В. Миоковић // ЗБЈКФФ. – 3 (2013), 25–50. | Summary

189. МИЋИЋ, Софија

English for Medical Purposes / Sofija Mičić. – Beograd : Medicinski fakultet Univerzитета, СIBID, 2013. – 266.

190. МИХАЈЛОВИЋ, Јелена*

Језик и туризмологија у контексту руско-српске културне условљености / Јелена Михајловић // Славистика. – 16 (2012), 455–462. | Резюме

191. МИШИЋ ИЛИЋ, Биљана

Syntax for EFL Students / Biljana Mišić Ilić. – 3. izd. – Niš : Filozofski fakultet, 2013. – 353.

192. МИШКОВИЋ ЛУКОВИЋ, Мирјана

A Concise Introduction to the X-bar Theory of English Phrase Structure / Mirjana Mišković Luković. – 2. izd. – Kragujevac : FILUM Filološko-umetnički fakultet, 2013. – 127. – (Praktikum)

193. НАСТАВА албанског језика као страног = Mësimdhënia e gjuhës shqipe si gjuhë e huaj / ур. Александра Вранеш. – Београд : Филолошки факултет, 2013. – 170.

194. ПАВЛОВИЋ-ШАЈТИНАЦ, Маја*

Развој руских речника у српској русистици / Маја Павловић-Шајтинац // Славистика. – 16 (2012), 417–423. | Резюме

195. ПАВЛОВИЋ-ШАЈТИНАЦ, Маја*

Семантизација полисемичких лексема у настави руског језика на српском говорном подручју / Маја Павловић-Шајтинац // Славистика. – 15 (2011), 277–282. | Резюме

196. ПАВЛОВИЋ-ШАЈТИНАЦ, Маја

Школски речници у настави руског језика / Маја Павловић-Шајтинац // Славистика. – 17 (2013), 401–406. | Резюме

197. ПАПРИЋ, Маријана

Матерњи језик и теорија часа / Маријана Папрић // Славистика. – 17 (2013), 375–380. | Резюме

198. ПАУНОВИЋ, Тајјана

English Phonetics & Phonology : for serbian EFL students / Tatjana Paunović. – 2. izd. – Niš : Filozofski fakultet, 2013. – 373.

199. ПАУНОВИЋ, Тајјана

The Tangled Web : Intercultural, Communicative, Competence in EFL / Tatjana Paunović. – Niš : Faculty of Philosophy, 2013. – 241.

200. ПЕРКУЧИН, Слободанка*

Јединствени модел система наставе дијахронијских дисциплина у високошколској русистици у српској говорној и социокултурној средини / Слободанка Перкучин // Славистика. – 15 (2011), 325–338. | Резюме

201. ПЕРКУЧИН, Слободанка*

Практични аспект наставе историјске граматике и изучавање савременог руског језика / Слободанка Перкучин // Славистика. – 16 (2012), 380–388. | Резюме

202. ПЕРКУЧИН, Слободанка*

Старословенски језик : примарна историјска филолошка дисциплина на студијама русистике / Слободанка Перкучин // Славистика. – 16 (2012), 566–578. | Резюме

203. ПЕРКУЧИН, Слободанка*

Улога предмета историјског филолошког подручја у формирању профила филолога-русисте на нашим универзитетима / Слободанка Перкучин // Славистика. – 15 (2011), 293–300. | Резюме

204. ПЕТРОВИЋ, Биљана

Teaching English in a Mixed-Ability Class / Biljana Petrović // Integrating Culture and Language Teaching... – 133–141.

205. ПЕТРОВИЋ, Слађана

English in Civil Engineering and Geodesy / Слађана Петровић. – 2. изд. – Београд : Висока грађевинско геодетска школа, 2013. – 192.

206. ПЕТРОВИЋ, Срђан

Дидактичке игре у настави руског језика / Срђан Петровић // Славистика. – 17 (2013), 388–400. | Резюме

207. ПЕТРОВИЋ-ЈЕЛИХ, Марина

Дидактика, лингвокултурологија и књижевност у интеркултуралној германистици / Марина М. Петровић-Јелих // Sprache und Literatur... – 331–344. | Zusammenfassung

208. ПИЛИПОВИЋ, Весна

Problem usvajanja pasivne konstrukcije u nastavi engleskog jezika medicinske struke / Vesna B. Pilipović // Aktuelne teme engleskog... – 231–243. | Summary

209. ПЛЕТИКОС ОЛОФ, Еленмари

Govorna izražajnost umjetničkog proznog teksta / Elenmari Pletikos Olof, Jelena Vlašić Duić // Језици и културе... – 421–432. | Summary

210. ПОШТИЋ, Тина

Ставови и преференције ученика и ученица средње школе према граматичком роду и родној неједнакости / Тина Поштић // Савремена проучавања језика... – 611–620. | Summary

211. ПРОХОРОВА, Анжела

Примена мапа ума у настави руског језика / Анжела Прохорова // Славистика. – 17 (2013), 407–411. | Резюме

212. ПРОШИЋ-САНТОВАЦ, Данијела

Happily Ever After : Teaching Gender Equality in the Primary Classroom / Danijela Prošić-Santovac // Integrating Culture and Language Teaching... – 69–80.

213. ПРШИЋ, Биљана

To Rise or to Fall : That is the Question / Biljana Pršić // Integrating Culture and Language Teaching... – 81–92.

214. РАДАНОВИЋ, Сања

Елементи интеркултуралности у уџбеницима немачког језика за основну школу издатим у Републици Српској и Србији / Сања Е. Радановић // Sprache und Literatur... – 319–330. | Zusammenfassung

215. РАДИЋ БОЈАНИЋ, Биљана

Afektivni filter i usvajanje gramatičkih sadržaja / Biljana Radić Bojanić, Jagoda Topalov // Језици и културе... – 433–441. | Summary

216. РАДИЋ БОЈАНИЋ, Биљана

Intercultural Approach in Teaching Young Learners / Biljana Radić Bojanić // Integrating Culture and Language Teaching... – 7–18.

217. РАДИЋ БОЈАНИЋ, Биљана*

Istraživačke veštine i strategije studenata engleskog jezika i književnosti : kvalitativna analiza / Biljana Radić Bojanić // ГФФНС. – 37, 2 (2012), 201–215. | Summary

218. РАДИЋ БОЈАНИЋ, Биљана

Kulturološki elementi u nastavi engleskog jezika struke / Biljana B. Radić Bojanić // Aktuelne teme engleskog... – 261–274. | Summary

219. РАДИЋ БОЈАНИЋ, Биљана

Strategije za razumevanje metaforičkog vokabulara / Biljana Radić Bojanić. – Novi Sad : Filozofski fakultet, 2013. – 100.

220. РАДИЋ БОЈАНИЋ, Биљана

Strategije upotrebe mentalnih slika u procesu razumevanja metaforičkog vokabulara / Biljana Radić Bojanić // Савремени токови... 2. – 245–264. | Summary

221. РАДОЈКОВИЋ ИЛИЋ, Катарина

Аутентични дидактички материјал у настави страног језика : задовољство или потреба? / Катарина Радојковић Илић // Савремена проучавања језика... – 677–684. | Résumé

222. РАДОЈЧИЋ, Ружица*

Граматика руског језика за основну школу у контексту дидактичких граматика руског језика у српској говорној средини / Ружица Радојчић // Славистика. – 16 (2012), 409–416. | Резюме

223. РАИЧЕВИЋ, Вучина*

Основни задаци дидактичко-методичке припреме будућих професора руског језика / Вучина Раичевић // Славистика. – 16 (2012), 373–379. | Резюме

224. РАИЧЕВИЋ, Вучина

Прилог питању усклађивања терминосистема методике наставе страних језика / Вучина Раичевић // Славистика. – 17 (2013), 367–374. | Резюме

225. РАТКОВИЋ, Драгана

Рецепција српске културе кроз усвајање српског језика у пољској универзитетској средини / Драгана М. Ратковић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 371–380. | Резюме

226. РУСКОВА ЂЕРМАНОВИЋ, Светла

О неким морфолошким грешкама код студената србистике на Универзитету у Пловдиву / Светла Рускова Ђермановић // Традиција и иновације... – 503–510. | Summary

227. САВИЋ, Вера

Developing Intercultural Literacy in the Young Learner Classroom / Vera Savić // Integrating Culture and Language Teaching... – 35–51.

228. САВИЋ, Милица

English Phonology Workbook : for Serbian EFL Students / Milica Savić, Tatjana Paunović, Sonja Dix Stojanović. – 3. izd. – Niš : Filozofski fakultet, 2013. – 148.

229. САЈЧИЋ, Миле

Стратегије учења страног језика / Миле Сајчић // Савремена проучавања језика... – 641–649. | Zusammenfassung

230. СИЛАШКИ, Надежда

Engleski jezik / Nadežda Silaški, Tatjana Đurović. – 4. izd. – Beograd : Centar za izdavačku delatnost Ekonomskog fakulteta, 2013. – 115.

231. СИЛАШКИ, Надежда

English Grammar for Economists / Nadežda Silaški, Tatjana Đurović. – 15. izd. – Beograd : Centar za izdavačku delatnost Ekonomskog fakulteta, 2013. – 251.

232. СИМОВИЋ, Весна

Mesto i funkcija književnog teksta u udžbenicima francuskog jezika / Vesna Simović // Језици и културе... – 443–451. | Summary

233. СИНАДИНОВИЋ, Данка

Међујезик : од теорије до језичке учионице / Данка Синадиновић // Савремена проучавања језика... – 519–530. | Summary

234. СКОТИ ЈУРИЋ, Рита

Didattiche implicite ed esplicite tra apprendimenti e acquisizione / Rita Scotti Jurić, Ivana Lalli Pačelat // Језици и културе... – 461–469. | Summary

235. СПАЈИЋ, Светлана

Језик, комуникација, развој / Мирјана Јоџић. – Нови Сад : Дневник, 2006. – 182. / Светлана М. Спајић // ЈА. – 22 (2013), 64–65. | Приказ

236. СТОЈИЋ, Светлана

On Some Students' Attitudes Towards the English Language and its Two Main Varieties / Svetlana Stojić // ФП. – 40, 2 (2013), 45–53. | Резиме

237. СТОЈИЧИЋ, Виолета

English to Serbian Translation Workbook for EFL Students / Violeta Stojičić. – Niš : Filozofski fakultet, 2013. – 93. – (Elementi)

238. СТОЈИЧИЋ, Војкан

Рецептивне вештине у настави модерног грчког језика као страног / Војкан Б. Стојичић, Πολύδωρος Γ. Γκωράνης // АФФ. – 25, 2 (2013), 193–206. | Summary

239. СТОЈКОВИЋ, Миљана

Значај и могућност увођења друштвених мрежа у учењу страног језика / Миљана К. Стојковић // Савремена проучавања језика... – 603–609. | Summary

240. СТОЈКОВИЋ, Надежда

Teaching Cultural Content as a Means of Enriching the Future Identity of Young Language Learners / Nadežda Stojković, Slađana Živković // Integrating Culture and Language Teaching... – 61–67.

241. СТОЈОВ, Мирјана

Engleski jezik : posebni deo / Mirjana Stojov, Vesna Andelić Nikolendžić. – 2. izd. – Beograd : Kriminalističko-policijska akademija, 2013. – 304.

242. СУПРУНЧУК, Микита

Сербский язык : начальный курс : 2-е изд., испр. и доп. / Ольга Ивановна Трофимкина, Драгана Дракулич-Прийма. – Санкт-Петербург : КАРО, 2012. – 384. / Микита Супрунчук // Славистика. – 17 (2013), 484–486. | Приказ | Уп. 153.

243. ТОМОВИЋ, Ненад

Cultural Content in ELT Textbooks / Nenad Tomović // Integrating Culture and Language Teaching... – 53–60.

244. ФАРИЈА, Маријана

Designing a European Language Portfolio for a Higher Education Institution / Mariana Faria, Sandra Buljanović // Савремени токови... 2. – 299–309. | Summary

245. ХАЛУПКА-РЕШЕТАР, Сабина

Ispitivanje pragmatičke kompetencije studenata engleskog jezika struke / Sabina J. Halupka-Rešetar // Aktuelne teme engleskog... – 215–228. | Summary

246. ЧЕРНОГОРОВА, Цветанка

Perceptual Assimilation of SSBV Vowels by Tertiary-Level Bulgarian Students / Tsvetanka Chernogorova // Philologia. – 11 (2013), 11–19. | Summary

247. ЧИКАРА, Татјана

Politeness is Distance : Serbian Requests through the Mirror of the Cognitive Speech Act Scenario Model / Tatjana Čikara // Philologia. – 11 (2013), 21–32. | Summary

248. ЦЕЛИЛИ, Авни

Probleme të mësimdhënies së shqipërisë si gjuhë e huaj / Avni Xhelili // Настава албанског језика... – 107–114. | Сажетак

249. ШУВАКОВИЋ, Александра

Школске граматике италијанског језика / Александра Б. Шуваковић // Савремена проучавања језика... – 579–589. | Riassunto

в) Контрастивна и компаративна проучавања језика**250. АНДРИЋ, Едита***

Glagolski antonimi u srpskom i mađarskom jeziku / Edita Andrić // Дискурси мањинских језика... – 7–18. | Summary

251. АНДРИЋ, Едита

Контрастивна семантичка анализа речи *fej* у мађарском и *глава* у српском језику / Едита Андрић // ЗбМСФЛ. – 56, 2 (2013), 131–153. | Summary

252. АШИЋ, Тијана

Kondicional i kognitivna transpozicija / Tijana Ašić // Савремени токови... 1. – 127–143. | Summary

253. АШИЋ, Тијана

О семантици и прагматици заменичко-прилошких просторних локализатора *овде* и *ићу* у српском језику и њиховим преводним еквивалентима у француском / Тијана В. Ашић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 105–117. | Summary

254. АШИЋ, Тијана

Опозиција *peu – un peu* у француском и načini njenog izražavanja у srpskom jeziku / Tijana V. Ašić, Milana L. Dodig // Традиција и иновације... – 363–372. | Résumé

255. АШИЋ, Тијана

Les prépositions dans les constructions téléliques et fonctionnelles en français, en serbe et en bulgare / Tijana Ašić // Colloque international... – 219–231. | Резиме

256. БЕНАКИО, Росана

Еще раз о глагољном виде и категорији вежливости в императиве : сопоставление славянских языков с новогреческим / Rosanna Benacchio // ЈФ. – 69 (2013), 169–183. | Summary

257. БИБЕРЦИЋ, Тијана

Тренутни глаголи у енглеском и српском језику / Тијана Биберцић // Савремена проучавања језика... – 147–158. | Summary

258. БЈЕЛАКОВИЋ, Исидора

Контрастивна анализа вокалских система српског и енглеског језика : Uredna proučavanja vokala engleskog i srpskog jezika : između univerzalnog i specifičnog / Maja Marković. – Novi Sad : Filozofski fakultet, 2012. – 217. / Исидора Бјелаковић // ЗбМСКЈ. – 61, 2 (2013), 593–596. | Приказ

259. БЛАЖЕВИЋ, Оља

Лаж у језичкој свести говорника руског и српског језика / Оља Блажевић // Савремена проучавања језика... – 277–284. | Резюме

260. ВАСИЛИЈЕВИЋ, Драгана*

Експресивна лексика за изражавање позитивног става говорника у српском и украјинском омладинском жаргону / Драгана М. Василијевић // Славистика. – 16 (2012), 632–644. | Резюме

261. ВЛАХОВИЋ, Љубица

Корелатив и маркери једнакости и неједнакости у француским и српским компаративним реченицама / Љубица Влаховић // ЗбМСФЛ. – 56, 2 (2013), 155–168. | Résumé

262. ВОЈВОДИЋ, Дарија

Императив у српским и руским фразеологизмима / Дарија Војводић // Славистика. – 17 (2013), 74–82. | Резюме

263. ВУЈОВИЋ, Ана

Фраземи везани за јело и пиће у француском и српском језику / Ана Вујовић // ФП. – 40, 1 (2013), 189–203. | Résumé

264. ВУКОМАНОВИЋ, Тамара

Метафора у војном српском и енглеском језику / Тамара С. Вукомановић // СЈ. – 18 (2013), 689–693. | Summary

265. ГЛИШИЋ, Марија

Систем прошлих времена у српском и француском језику / Марија Глишић, Милица Милашиновић // Савремена проучавања језика... – 429–441. | Résumé

266. ГЛОЋОВИЋ, Аница

Партикуле у енглеском и префикси у српском језику : сличности и разлике / Аница Глођовић // ЗбМСФЛ. – 56, 1 (2013), 181–194. | Summary

267. ДАНЧЕТОВИЋ, Никола

Фразални глаголи са партикулом *off* и њихови еквиваленти у српском језику / Никола Н. Данчетовић // ЗбФФП. – 43, 1 (2013), 143–155. | Summary

268. ДИЛПАРИЋ, Бранислава

О контрастирању језика још једном / Бранислава М. Дилпарић // ЗбФФП. – 43, 2 (2013), 559–576. | Summary

269. ДИМКОВИЋ ТЕЛЕБАКОВИЋ, Гордана

О неким аспектуалним прилозима у савременом српском и енглеском језику / Гордана Д. Димковић Телебаковић // Традиција и иновације... – 329–337. | Summary

270. ДОДИГ, Милана

Негација у српском и француском језику / Милана Л. Додиг // АФФ. – 25, 1 (2013), 157–173. | Résumé

271. ДОДИГ, Милана

Системи прошлих глаголских времена у српском и француском језику / Милана Додиг // Савремена проучавања језика... – 415–427. | Résumé

272. ДОДИГ, Милана

Les usage modaux du conditionnel dans la presse et ses équivalents traduits en serbe / Milana Dodig // Colloque international... – 355–367. | Резиме

273. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

О руској и српској породици из угла лингвокултурологије : Језичка слика породице у руском и српском језику / Марија Стефановић. – Нови Сад : Филозофски факултет, 2012. – 156. / Рајна М. Драгићевић // ЈФ. – 69 (2013), 502–508. | Приказ

274. ДРАГОВИЋ, Кристина

Контрастивна анализа псеудорепоцитета у српском и немачком језику / Кристина Драговић // Савремена проучавања језика... – 485–496. | Zusammenfassung

275. ДРАКУЛИЋ-ПРИЈМА, Драгана

Структура и обим фразеосемантичког поља *лаж* у српском и руском језику / Драгана Р. Дракулић-Пријма // НССУВД. – 42, 1 (2013), 509–517. | Резюме

276. БУРОВИЋ, Анете

Anaphorisierbarkeit der Prädikativergänzung deutscher und serbischer Verben mit *auf diese Weise* : eine deutsch-serbische Korpusstudie / Annette K. Đurović // АФФ. – 25, 2 (2013), 103–129. | Sažetak

277. ЗВЕКИЋ ДУШАНОВИЋ, Душанка

Мађарски еквиваленти српских синтаксичких конструкција с везником *да* / Душанка С. Звекић Душановић // Традиција и иновације... – 453–466. | Summary

278. ЗВЕКИЋ ДУШАНОВИЋ, Душанка

Sintaksičko-semantička analiza mađarskog translativa i njegovih srpskih ekvivalenata / Dušanka S. Zvekić Dušanović // Валентност речи и израза. – 135–152. | Summary

279. ИВАНОВА, Тања

Родително-дателен падеж в грџки и срџбски език : две форми, изпљњаваши една граматична функција / Тања Иванова // Традиција и иновације... – 445–452. | Summary

280. ИВАНОВИЋ, Милена*

Акционе класе финалних глагола у украјинском и српском језику / Милена Ивановић // Славистика. – 16 (2012), 206–214. | Резюме

281. ИМАМИ, Наилџе

Kontrastivna sintaksičko-semantička analiza nominativa u srpskom i albanskom jeziku / Nailje Malja Imami / Настава албанског језика... – 75–87. | Summary

282. ЈАКОВЉЕВИЋ, Бојана

The Underlying Structure of English Nominal Compounds without a Verbal Element and Their Serbian Translation Equivalents / Bojana M. Jakovljević // ЗБЈКФФ. – 3 (2013), 51–61. | Résumé

283. ЈАНИЋИЈЕВИЋ, Марко

О модалности у законским актима на српском и енглеском језику / Марко М. Јанићијевић // Традиција и иновације... – 319–328. | Summary

284. ЈАНКОВИЋ, Јелена

Лексикографска обрада фразеолошких јединица са лексемом *језик/језук* у дескриптивним и фразеолошким речницима српског и пољског језика / Јелена Јанковић // Савремена проучавања језика... – 195–213. | Summary

285. ЈАЊИЋ, Александра

Сличности и разлике у изражавању субјунктивности *да-* допунама у српском и бугарском језику / Александра А. Јањић // Традиција и иновације... – 183–194. | Summary

286. ЈЕВРИЋ, Тамара

Slika žene u poslovicama na engleskom i srpskom jeziku : jezik kao sredstvo promovisanja prihvatljivog ponašanja / Tamara M. Jevrić, Anica R. Radosavljević // Традиција и иновације... – 467–474. | Summary

287. ЈОВАНОВИЋ, Вера

Плусквамперфекат у српском језику и његови еквиваленти у француском језику / Вера Ж. Јовановић // Традиција и иновације... – 385–398. | Résumé

288. ЈОВАНОВИЋ, Владимир

The Lexical and Semantic Correspondence between Serbian and English Phrasemes / Vladimir Ž. Jovanović // ЗбМСФЛ. – 56, 1 (2013), 165–180. | Резиме

289. ЈОВАНОВИЋ, Војислав

Однос префиксалних глагола у словачком, српском и енглеском језику / Војислав П. Јовановић // ЗбЈКФФ. – 3 (2013), 79–93. | Summary

290. ЈОВАНОВИЋ, Иван

Les proverbes français avec le lexème *diable* et leurs équivalents serbes / Ivan Jovanović // Colloque international... – 333–339. | Резиме

291. КЕРКЕЗ, Драгана*

Прилози *неојекданно/неочекивано, везајно/изненада* као средство изражавања неочекиваности / Драгана Керкез // Славистика. – 16 (2012), 160–167. | Резюме

292. КИНЕВА, Викторија

Сопоставителна карактеристика внуренних форм слов : на материале болгарског, руског и греческог језыков / Викторија Кынева // Славистика. – 17 (2013), 63–73. | Резиме

293. КОМАРОМИ, Бојана

Како мириси и звуци могу бити слатки и кисели : чуло укуса као изворни домен у синестезијској метафори у српском и енглеском / Бојана Комароми // ЗбМСФЛ. – 56, 2 (2013), 185–200. | Summary

294. КОСТИЋ, Наташа

Antonimija u diskursu : semantičko-pragmatička analiza / Nataša Kostić. – Podgorica : Univerzitet Crne Gore, 2013. – 296. – (Biblioteka Književnost i lingvistika)

295. КРИЈЕЗИ, Мерима

O predložko-padežnoj konstrukciji u ablativu sa predlogom *ndaj* u albanskom jeziku i njenim ekvivalentima u srpskom / Merima H. Krijezi // АФФ. – 25, 1 (2013), 269–279. | Summary

296. ЛАЛИЋ, Михаела

Kontrastivna analiza morfološke i semantičke strukture imeničkih složenica u nemačkom i srpskom jeziku / Mihaela R. Lalić // ЗбЈКФФ. – 3 (2013), 63–77. | Zusammenfassung

297. ЛАНЦ, Ирен*

Језишке форме одбијања у мађарском и у српском језику / Iren Lanc // Дискурси мањинских језика... – 173–184. | Summary

298. ЛИНДА ПОПОВИЋ, Снежана

Квазифраземи у српском и чешком језику / Снежана Линда Поповић // Славистика. – 17 (2013), 347–351. | Резюме

299. ЛИНДА ПОПОВИЋ, Снежана*

Frazém v srbské a české lingvistice : pojetí a terminologie / Snežana Linda Popović // Славистика. – 16 (2012), 543–548. | Резюме

300. МАКИШОВА, Ана

Vokalicke alternácie pri adjektívach v slovenčine a srbcine / Ana Makišová // Славистика. – 17 (2013), 326–330. | Резюме

301. МАКИШОВА, Ана*

Izražavanje negacije prefiksom *ne-* u slovačkom i srpskom jeziku / Ana Makišová // Славистика. – 15 (2011), 210–215. | Резюме

302. МАКИШОВА, Ана

Tipovi složenica u dva genetski srodna jezika / Ana Makišová // Савремени токови... 1. – 293–308. | Summary

303. МАРИЋ, Ана*

Граматички облици локатива код именица у словачком и српском језику / Ана Марић // Славистика. – 16 (2012), 233–239. | Резюме

304. МАРИЋ, Ана

Mesto imenica muškog roda koje označavaju životinje u imeničkoj deklinaciji slovačkog i srpskog jezika / Ana Marić // Савремени токови... 1. – 281–291. | Summary

305. МАРИЋ, Ана*

Semantika glagola sa prefiksima *pod-* i *nad-* u slovačkom i srpskom jeziku / Ana Marić // Славистика. – 15 (2011), 202–209. | Резюме

306. МАРИЋ, Биљана*

Девербативне/деадјективне конструкције са временским значењем као средство зависног таксиса : у руском језику у поређењу са српским / Биљана Марић // Славистика. – 16 (2012), 151–159. | Резюме

307. МАРИЋ, Биљана

Односни придеви као резултат синтаксичке деривације у руском језику у поређењу са српским / Биљана Марић // Савремени токови... 1. – 265–279. | Резюме

308. МАРЈАНОВИЋ, Саша

Српске поредбене фраземе са фитонимском компонентом и њихови кореспонденти у француском језику / Саша П. Марјановић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 519–527. | Summary

309. МАРКОВА, Елена*

Образы деревьев в русской и чешской лингвокультурах / Елена Михайловна Маркова // Славистика. – 15 (2011), 309–315. | Резиме

310. МАРКОВИЋ, Жељко

Транзитивна и интранзитивна концепција српског и словеначког глагола *гледати* / Жељко С. Марковић, Маја П. Ђукановић // Валентност речи и израза. – 121–133. | Résumé

311. МАТЕЈИЋ, Наташа

Transponovani vremenski oblici za izražavanje budućnosti u italijanskom i srpskom jeziku / Nataša Matejić // Савремени токови... 2. – 161–184. | Summary

312. МЕДЕНИЦА, Лука*

Контрастивни опис незамењичких прилога са просторним значењем у руском и српском језику : прилози са значењем *оријентир је унутрашњоси локализатора* / Лука Меденица // Славистика. – 16 (2012), 168–174. | Резюме

313. МЕДЕНИЦА, Лука

Незаменички прилози са просторним значењем у руском и српском језику : оријентир је одређен левом/десном страном локализатора / Лука Меденица // Славистика. – 17 (2013), 308–313. | Резюме

314. МИТРИЋЕВИЋ-ШТЕПАНЕК, Катарина

Деминутиви као средства интензификације у чешком језику и њихови еквиваленти у српском / Катарина Митрићевић-Штепанек // Славистика. – 17 (2013), 336–346. | Резюме

315. МИТРИЋЕВИЋ-ШТЕПАНЕК, Катарина*

Конфронтативно проучавање чешког и српског језика на примеру деминутива изведених секундарним суфиксима / Катарина Митрићевић-Штепанек // Славистика. – 16 (2012), 531–542. | Résumé

316. МУТАВЦИЋ, Предраг

Делови тела као конституенти фразеологизама у савременом српском, грчком и албанском језику / Предраг Ј. Мутавцић, Ана В. Сивачки, Anastassios L. Kampouris // Традиција и иновације... – 421–433. | Summary

317. МУТАВЦИЋ, Предраг

Статус српског и румунског језика на прелазу из XVIII у XIX век / Предраг Ј. Мутавцић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 199–212. | Summary

318. МУТАВЦИЋ, Предраг

Фразеологизми изведени од лексеме *рука* (маноними) у савраманом српском, грчком, и румунском језику / Предраг Ј. Мутавцић, Anastassios L. Kampouris // АФФ. – 25, 2 (2013), 165–192. | Summary

319. НЕДЕЉКОВИЋ, Даница

Општа и посебна директивност у прилошком систему немачког и српског језика / Даница Б. Недељковић // Традиција и иновације... – 351–362. | Zusammenfassung

320. НИКОДИНОВСКА, Дијана

Аксиолошката *оскаубаво/грдо* во пословиците во италијанскиот и во макединскиот јазик / Дијана Никодиновска // Савремени токови... 2. – 75–90. | Summary

321. ОБРАДОВИЋ, Радмила

Музички жаргон младих и младежни музикални сленг / Софија Милорадовић. – Београд : Етнографски институт САНУ и Институт за српски језик САНУ, 2012. – 308. / Радмила Обрадовић // ЗбМСФЛ. – 56, 1 (2013), 222–226. | Приказ

322. ОБРАДОВИЋ, Радмила

Le pronom indéfini on en français contemporain et ses équivalents en serbe / Radmila M. Obradović, Ivana M. Jovanović Miljković // ЗбФФП. – 43, 1 (2013), 67–89. | Резиме

323. ОБУЋИНА, Предраг*

О једном теоријско-методолошком проблему пољско-српских контрастивних синтаксичких студија / Предраг Обућина // Славистика. – 16 (2012), 215–225. | Резюме

324. ПАЛИБРК, Ивана

Графостилеми у српском и енглеском / Ивана Б. Палибрк // Традиција и иновације... – 309–317. | Summary

325. ПЕЈОВИЋ, Анђелка

О еквиваленцији и лажним пријатељима у шпанској и српској фразеологији / Анђелка Пејовић // СЈ. – 18 (2013), 401–414. | Resumen

326. ПЕЈОВИЋ, Анђелка

О симболици боја у фразеолошком систему српског и шпанског језика : *црно и бело* / Анђелка Д. Пејовић // Традиција и иновације... – 399–409. | Resumen

327. ПЕТКОВА, Гергана

Мъжки лични имена, образувани от римски преномени, в антропонимичната система на србскиот јазик в сравнение с езиците от Slavia Orthodoxa / Гергана Петкова // Традиција и иновације... – 491–502. | Резиме

328. ПЕТКОВСКА, Биљана

Улога на негацијата во неутрализирање на антонимносите во македонскиот, англискиот и германскиот јазик / Биљана Петковска, Драгана Коцева // Савремени токови... 1. – 387–398. | Summary

329. ПЕТРОВСКА, Лесја*

Концептуализација просторових відношень в украинській та сербській мовах / Лесја Петровска // Славистика. – 16 (2012), 199–205. | Резиме

330. ПИЛИПОВИЋ, Весна

The Serbian Present Tense and its English Equivalents in a Narrative Text / Vesna Pilipović // FU. – 11, 1 (2013), 13–21. | Резиме

331. ПОПОВИЋ, Драгана*

Анализа перформативних глагола из групе апелатива : на материјалу руског и српског језика / Драгана Поповић // Славистика. – 15 (2011), 316–324. | Резюме

332. ПОПОВИЋ, Драгана*

Један поглед на изражавање савета у руском и српском језику / Драгана Поповић // Славистика. – 16 (2012), 143–150. | Резюме

333. ПОПОВИЋ, Михаило

Surprenantes étymologies communes au français et au serbe / Mihailo Popović // Colloque international... – 317–324. | Резиме

334. ПРОДАНОВИЋ, Маријана

Requesting and Politeness in Serbian and English / Marijana M. Prodanović // CJ. – 18 (2013), 633–640. | Резиме

335. РАДОЈЧИЋ, Драгана

Метафоре и еуфемизми у политичком дискурсу : српско-руско-украјинска паралела / Драгана Радојчић // Славистика. – 17 (2013), 413–420. | Резюме

336. РАДОЈЧИЋ, Ружица*

Именице са теличном семантиком у руском језику у поређењу са српским / Ружица Радојчић // Славистика. – 15 (2011), 182–188. | Резюме

337. РАДОЈЧИЋ, Ружица

Именички суфикси у руском војном терминсистему у поређењу са српским / Ружица Радојчић // Славистика. – 17 (2013), 295–301. | Резюме

338. РАЈИЋ, Јелена

Семантика и прагматика дискурсне партикуле *дакле* и њени преводни еквиваленти у шпанском језику / Јелена Д. Рајић // CJ. – 18 (2013), 497–512. | Resumen

339. РЕСЕЛ, Герхард

Kommunikative und topologische Varianz im Deutschen, Russischen und Serbischen / Gerhard Ressel, Svetlana Ressel // Sprache und Literatur... – 177–205. | Rezime

340. РИСТИЋ, Гордана*

Liebe in deutschen und serbischen somatischen Phraseologismen / Gordana Ristić // ГФФНС. – 37, 2 (2012), 217–229. | Резиме

341. РУСКОВА ЂЕРМАНОВИЋ, Светла

Осврт на употребу глагола *разумејти* у српском и глагола *разбирам* у бугарском језику / Светла Рускова Ђермановић // Савремена проучавања језика... – 215–219. | Summary

342. САМАРЦИЋ, Ана

Predložko-padežne konstrukcije sa semantičkom komponentom unutrašnjosti u srpskom i slovenačkom jeziku / Ana Ž. Samardžić // ЗБЖКФФ. – 3 (2013), 11–23. | Summary

343. СЛИЈЕПЧЕВИЋ, Светлана

О развоју термина *мајка*, *ојџац*, *син* и *кћи* у индоевропским језицима : с посебним освртом на српски и албански / Светлана Слијепчевић, Ана Сивачки // Савремена проучавања језика... – 33–42. | Summary

344. СМАИЛАГИЋ, Ивана

Семантичка анализа основних назива за боје у шведском и српском језику / Ивана Смаилагић // Савремена проучавања језика... – 181–194. | Summary

345. СПАСИЋ, Драгана

Сликовне метафоре у српском и енглеском језику : од воћа и поврћа ка људском телу / Драгана М. Спасић, Бранислава М. Дилпарић // ЗБФФП. – 43, 2 (2013), 483–509. | Summary

346. СПАСОВИЋ, Милош

Le conditionnel en français et son équivalent serbe *potencijal* : analyse contrastive de leurs valeurs temporelles / Miloš Spasović // Colloque international... – 369–381. | Резиме

347. СРДИЋ, Смиља

Pozicija dopuna u rečenici : kontrastivna analiza nemačkog i srpskog jezika / Smilja Srdić // АФФ. – 25, 2 (2013), 93–101. | Zusammenfassung

348. СТАНОЈЕВИЋ, Веран

Quelques aspects de la sémantique du plus-queparfait en français en serbe / Veran Stanojević // Colloque international... – 265–276. | Резиме

349. СТАНОЈЕВИЋ, Веран

Наративни презент у Њопићевој „Башти слезове боје“ и његови еквиваленти у француском језику / Веран Ј. Станојевић // Традиција и иновације... – 373–384. | Résumé

350. СТАНОЈЕВИЋ, Веран

Резултативност у садашњости у француском и српском језику / Веран Ј. Станојевић // СЈ. – 18 (2013), 213–227. | Résumé

351. СТЕФЧЕВА, Росица

Говорни чинови неодобравања у бугарском и српском језику / Росица Н. Стефчева // Традиција и иновације... – 169–182. | Summary

352. СТОЈКОВИЋ, Наталија

Употреба метафора у концептуализацији смрти у српском и енглеском језику / Наталија Стојковић // Савремена проучавања језика... – 465–475. | Summary

353. ТИР, Михал*

Партикуле у словакистици и србистици / Михал Тир // Славистика. – 15 (2011), 222–228. | Резиме

354. ТОПОЉСКА, Ана

Životinje u poslovicama na francuskom i srpskom jeziku / Ana Topoljska, Dragana Drob-njak // Савремени токови... 2. – 57–74. | Résumé

355. ТРИВИЋ, Анета

Нека теоријска питања из шпанске и српске фразеологије : одређење фразеолошке је-динице / Анета Тривић // Савремени токови... 2. – 41–55. | Summary

356. ТРИВИЋ, Анета

Семантичка анализа идиоматских израза с компонентом *глава* у савременом српском и шпанском језику / Анета Г. Тривић // Традиција и иновације... – 411–420. | Resumen

357. УХЛАРИКОВА, Јасна*

Заменице у фраземима у словачком и српском језику / Јасна Ухларицова // Слависти-ка. – 16 (2012), 256–261. | Резюме

358. УХЛАРИКОВА, Јасна*

Slovenské a srbské frazémy s lexikálnym komponentom *oko* / Jasna Uhláriková // Дискур-си мањинских језика... – 307–318. | Summary

359. ХАЦИХАЛИЛОВИЋ, Сандра

Мекоћа suglasnika i njezino obilježavanje u ruskom jeziku : i usporedba s hrvatskim je-zikom / Sandra Hadžihalilović // Савремени токови... 1. – 465–484. | Резюме

360. ХРЊАК ХАМИДОВИЋ, Кимета

Имперфектизација глагола у српском језику и њихови преводни еквиваленти у енгле-ском језику / Кимета Хрњак Хамидовић // Савремена проучавања језика... – 159–167. | Summary

361. ЧОБАНОВ, Иван

Србските и българските антропоними хипокористики, образувани с форманти с [š] в сџтава си / Иван П. Чобанов // Традиција и иновације... – 481–489.

362. ШИЛЕРОВА, Ана*

Vyjadrovanie príslovkového určenia času v slovenskom a srbskom jazyku / Anna Šilerová // Славистика. – 16 (2012), 246–251. | Резюме

363. ШТАСНИ, Гордана

Сложенице са компонентама *љуб/-љуб-* у српском и *φιλο(ο)φ/-φιλοφ/-φιλία* у грчком је-зику / Гордана Штасни, Жарко Бошњаковић // ЗбМСФЛ. – 56, 1 (2013), 129–151. | Summary

IV. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика

а) Опште (прасловенски језик и словенска језичка заједница)

364. АЈДАЧИЋ, Дејан

Колекција вредности *Слобода, једнако̄сӣ, бра̄ӣсӣво* и из ње изведене конструкције у словенским језицима / Дејан Ајдачић // Славистика. – 17 (2013), 51–62. | Резюме

365. АЈДУКОВИЋ, Јован

Трансграфематизација у контактолошким речницима / Јован Ајдуковић // Слависти-ка. – 17 (2013), 284–294. | Резюме

– БЕНАКИО, Росана

Еще раз о глагольном виде и категории вежливости в императиве : сопоставление славянских языков с новогреческим | Уп. 256.

– БЈЕЛЕТИЋ, Марта

О прасловенској лексици : „Praslovenska leksika u Etimološkom rečniku srpskohrvatskog jezika“ | Уп. 615.

366. БОГУСЛАВСКИ, Игор

Грамматикализация способов разрешения синтаксических конфликтов : асимметричные конструкции / Игорь М. Богуславский // ЈФ. – 69 (2013), 115–135. | Summary

367. БУЊАК, Петар

Славистика између филологије и културологије / Петар Буњак // Славистика. – 17 (2013), 142–152. | Резюме

368. ВЛАЈИЋ-ПОПОВИЋ, Јасна

Sebrané spisy, 1–2. / Václav Mahek ; ur. Ilona Janyšková, Helena Karlíková, Eva Havlová, Radoslav Večerka. – Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2011. – 2296. / Јасна Влајић-Поповић // ЗбМСФЛ. – 56, 2 (2013), 207–212. | Приказ

369. ВУЧКОВИЋ, Марија

С.-х. *џрогубица* у словенском контексту / Марија Вучковић // ЗбМСФЛ. – 56, 1 (2013), 31–43. | Summary

– ДАУТИ, Менсел

Етноними у мрежи вербалних асоцијација | Уп. 29.

– ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Глаголи са два префикса у српском језику с освртом на стање у другим словенским језицима | Уп. 520.

370. КОЗИРА, Ана*

Geminate u slovenskim jezicima / Anna Kozyra // Славистика. – 16 (2012), 556–565. | Резюме

– КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

О базичним категоријама конфронтационих теолингвистичких истраживања : на материјалу словенских језика | Уп. 41.

371. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија*

Уз питање о класификацији сакралних жанрова у славистичкој науци / Ксенија Кончаревић // Славистика. – 16 (2012), 102–109. | Резюме

372. ЛОМА, Александар

Од индоевропског до словенског и назад : „Vom Indogermanischen zum Slavischen und zurück : Probleme und Perspektiven einer vertiefenden Wortforschung im Bereich der slavischen Sprachen“ / Александар Лома // Ка изворима речи. – 155–166.

373. МАРКОВИЋ, Марјан

Етимолошка анализа на називите за *молив* и *харџија* во словенските дијалекти : според материјалот од „Општесловенскиот лингвистички атлас“ / Марјан Марковиќ / Путеви и домети... – 203–208.

374. МАРОЈЕВИЋ, Радмило

Посесивне категорије у прасловенском језику : конкуренција посесивних падежа и посесивних суфикса / Радмило Маројевић // ЗбМСС. – 83 (2013), 147–170. | Резюме

– **ПАВЛОВИЋ, Тања**

Од језика ка миту | Уп. 53.

– **ПЕТКОВА, Гургана**

Мъжки лични имена, образувани от римски преномени, в антропонимичната система на србскиот јазик во споредба со езиците од Slavia Orthodoxa | Уп. 327.

– **ПИПЕР, Предраг**

Грамматика ексцептивности у српском и другим словенским језицима | Уп. 557.

375. ПОПОВИЋ, Људмила

Valentni taksis i evidencijalnost u slovenskim jezicima / Ljudmila Popović // Савремени токови... 1. – 109–126. | Резюме

376. САБО, Бојана

Концепт вещи во славјанских културах : сборник / ред. Наталија Злыднева. – Москва : Институт славјановеденија РАН, 2012. – 384. / Бојана Сабо // 36МСС. – 84 (2013), 236–239. | Приказ

377. СТАНИШИЋ, Вања

Хазарски изворишни словенске писмености / Вања С. Станишић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 13–21. | Резюме

б) Источнословенски језици**378. АЛЕКСАНОВА, Светлана***

Синкретизм семантики члена предложенија как фактор влијанија на структура синонимическог реда синтаксических конструкций / Светлана Арамовна Алексанова // Славистика. – 16 (2012), 549–555. | Резиме

379. АПРЕСЈАН, Јуриј

Грамматика русског глагола во словаре / Юрий Д. Апресян // ЈФ. – 69 (2013), 49–73. | Summary

380. БИЛОЗУБ, Анастасија*

Словотврни засоби мовној гри у прозовому художньому мовленнi представникв станиславског феномена / Анастасија Бiлозуб // Славистика. – 16 (2012), 612–616. | Резиме

381. БЈОРНФЛАТЕН, Јан Ивар

Reflections on the Transformation of the Old East Slavic Verbal System / Jan Ivar Bjørnflaten // ЈФ. – 69 (2013), 203–222. | Резюме

– **БЛАЖЕВИЋ, Оља**

Лаж у језичкој свести говорника руског и српског језика | Уп. 259.

– **ВАСИЛИЈЕВИЋ, Драгана**

Експресивна лексика за изражавање позитивног става говорника у српском и украинском омладинском жаргону | Уп. 260.

– **ВОЈВОДИЋ, Дарија**

Императив у српским и руским фразеологизмима | Уп. 262.

382. ГИНИЋ, Јелена*

Словар ударениј руског јазика / Ирина Леонидовна Разниченко. – Москва : АСТ-Пресс, 2010. – 944. – (Словари XXI века) / Јелена Гинић // Славистика. – 15 (2011), 360–364. | Приказ

– ГИНИЋ, Јелена

Фонетика у уџбеницима Петра Митропана | Уп. 125.

383. ГУТКОВ, Владимир

Граматички огледи / Владимир Гутков ; прир. Срето Танасић, Јекатерина Јакушкина.

– Београд : Славистичко друштво Србије, 2013. – 189. – (Славистичка библиотека ; 10)

– ДРАКУЛИЋ-ПРИЈМА, Драгана

Структура и обим фразеосемантичког поља *лаж* у српском и руском језику | Уп. 275.

– ИВАНОВИЋ, Милена

Акционе класе финалних глагола у украјинском и српском језику | Уп. 280.

384. ЈОМДИН, Леонид

Некоторые микросинтаксические конструкции в русском языке с участием слова *что* в качестве составного элемента / Леонид Л. Йомдин // ЈФ. – 69 (2013), 137–147. | Summary

– КЕРКЕЗ, Драгана

Прилози *неојиданно/неочекивано, везайно/изненада* као средство изражавања неоочекиваности | Уп. 291.

– КИНЕВА, Викторија

Сопоставителна карактеристика внутренних форм слов : на материале болгарско-го, руског и грчког језика | Уп. 292.

– КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Руска сакрална комуникативна култура XIX и XX века кроз призму књижевности и публицистике | Уп. 42.

– МАРИЋ, Биљана

Девербативне/деадјективне конструкције са временским значењем као средство зависног таксиса : у руском језику у поређењу са српским | Уп. 306.

Односни придеви као резултат синтаксичке деривације у руском језику у поређењу са српским | Уп. 307.

– МАРКОВА, Елена

Образы деревьев в русской и чешской лингвокультурах | Уп. 309.

385. МАРКОВА, Елена*

Основные тенденции в лексике современных славянских языков в аспекте глобалистических идей : на материале русского и чешского / Е. М. Маркова // Славистика. – 16 (2012), 119–126. | Резиме

386. МАРОЈЕВИЋ, Милена*

Граматичке особине безлично-предикативних лексема / Милена Маројевић // Славистика. – 15 (2011), 189–194. | Резиме

387. МАРОЈЕВИЋ, Радмило

Грамматика руског језика / Радмило Маројевић. – 9. изд. – Београд : Завод за уџбенике, 2013. – 342.

388. МАРТИНОВ, Михаил

Язык и власть : анархические практики русского художественного авангарда / Михаил Мартынов // ЗМСС. – 84 (2013), 159–173. | Резиме

389. МАСЛОВА, Алина

Грамматика и стилистика современного русского языка в синхронии и диахронии : очерки / ред. С. В. Вяткина, Д. В. Руднев. – Санкт-Петербург : Филологический факультет СПбГУ, 2012. – 504. / Алина Ю. Маслова // ЈФ. – 69 (2013), 495–501. | Приказ

390. МАСЛОВА, Алина

Особенности семантико-прагматического картирования категорических директивов : в сопоставительном аспекте / Алина Ю. Маслова // Валентность речи и изречения. – 109–120. | Резюме

– МЕДЕНИЦА, Лука

Контрастивни опис незаменичких прилога са просторним значењем у руском и српском језику : прилози са значењем *оријентир је унутрашњоси локализатора* | Уп. 312.

Незаменички прилози са просторним значењем у руском и српском језику : оријентир је одређен левом/десном страном локализатора | Уп. 313.

391. МУДРИ, Александар

Називи коровских биљака и бильних паразита у пољопривредној лексици код Русина у Војводини / Александар Мудри // Славистика. – 17 (2013), 314–320. | Резюме

392. МУДРИ, Александар*

Називи пољопривредних алатки и справа код војвођанских Русина / Александар Мудри // Славистика. – 16 (2012), 182–198. | Резюме

393. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

Терминологија спорта : толковий словарь-справочник / А. Н. Блеер, Ф. П. Сулов, Т. А. Тышлер. – Москва : Академия, 2010. – 464. // Ђорђе Оташевић // ЈА. – 22 (2013), 72–73. | Приказ

394. ПЕЈАНОВИЋ, Ана

Руско-словенске теме : досадашњи резултати и будући задаци лингвистичких истраживања у ЦАНУ / Ана Пејановић // Гласник ЦАНУ. – 31 (2013), 117–123. | Резюме

395. ПЕНТКОВСКА, Татјана

Переводческие стратегии в древних и современных текстах : настоящее историческое / Татьяна Викторовна Пентковская, Анастасия Викторовна Уржа // Славистика. – 17 (2013), 173–180. | Резюме

396. ПЕРКУЧИН, Слободанка

Историјска граматика руског језика : историјска филолошка дисциплина на студијама русистике / Слободанка Перкучин // Славистика. – 17 (2013), 102–111. | Резюме

– ПЕТРОВСКА, Лесја

Концептуалізація просторових відношень в українській та сербській мовах | Уп. 329.

397. ПИПЕР, Предраг

Лингвистичка русистика : студије и чланци / Предраг Пипер. – Београд : Зиль, 2013. – 588.

– ПОПОВИЋ, Драгана

Анализа перформативних глагола из групе апелатива : на материјалу руског и српског језика | Уп. 331.

Један поглед на изражавање савета у руском и српском језику | Уп. 332.

398. ПОПОВИЋ, Драгана*

Теорија говорних жанрова : актуелни правац руске лингвистике / Драгана Поповић // Славистика. – 15 (2011), 195–201. | Резюме

– РАДОЈЧИЋ, Драгана

Метафоре и еуфемизми у политичком дискурсу : српско-руско-украјинска паралела | Уп. 335.

– РАДОЈЧИЋ, Ружица

Именице са теличном семантиком у руском језику у поређењу са српским | Уп. 336.

Именички суфикси у руском војном терминосистему у поређењу са српским | Уп. 337.

– РЕСЕЛ, Герхард

Kommunikative und topologische Varianz im Deutschen, Russischen und Serbischen | Уп. 339.

399. САКУЛИНА, Јелена

Русские переводы немецкоязычной экспрессионистской лирики / Елена Александровна Сакулина // Славистика. – 17 (2013), 181–186. | Резиме

– СТЕФАНОВИЋ, Марија

Ка гендерном стереотипу у језичкој свести Руса | Уп. 68.

400. СТОЈАНОВИЋ, Стефан

Продуктивност и морфологическе особености как факторы употребителности деепричастий несовершенного вида в русском языке / Стефан Стоянович // Славистика. – 17 (2013), 302–307. | Резиме

– ТОШОВИЋ, Бранко

Aktuelni jezički odnosi u Rusiji i na Balkanu | Уп. 477.

401. ФЕДЈАКИН, Сергеј

Ситуация двух литературных языков в русском зарубежье и творчество Алексея Ремизова / Сергей Романович Федякин // Славистика. – 17 (2013), 207–217. | Резиме

– ФЕЈСА, Михајло

Русински језик у Србији и Словачкој | Уп. 70.

402. ФЕЈСА, Михајло*

Руски јазик у славјанским јазичним простору / Михајло Фејса // ГФФНС. – 37, 2 (2012), 231–251. | Summary

– ХАЦИХАЛИЛОВИЋ, Сандра

Мекоћа suglasnika i njezino obilježavanje u ruskome jeziku : i usporedba s hrvatskim jezikom | Уп. 359.

403. ХЕНЦЕЛМАН, Мартин

Развој русинског језика од 1945. године до данас / Мартин Хенцелман // Савремена проучавања језика... – 669–676. | Zusammenfassung

в) Западнословенски језици**404. ГЛОВЊА, Јурај**

Valenčná štruktúra v slovenských frazémach : sémantické hodnoty l'avostranného participanta / Juraj Glovňa // Валентност речи и израза. – 153–160. | Резиме

405. ГЛОВЊА, Јурај*

Vplyv srbského jazyka na preberanie cudzích slov (lexikálne prevzatia) do vojvodinskej slovenčiny / Juraj Glovňa // Дискурси мањинских језика... – 77–84. | Summary

406. ГЛОВЊА, Јурај

Charakteristické znaky súčasnej slovenčiny vo Vojvodine / Juraj Glovňa // Славистика. – 17 (2013), 321–325. | Резюме

407. ГЛОВЊА, Јурај*

Frazeologizmus ako textotvorný prostriedok / Juraj Glovňa // Славистика. – 16 (2012), 226–232. | Резюме

408. ДВОРНИЦКА, Љубица*

Slovenská nárečová lexika Starej Pazovy : slovník / Anna Marićová. – Stará Pazova : Kanadem, 2010. – 242. / Eubica Dvornická // Славистика. – 16 (2012), 673–675. | Приказ

409. ДОБРИКОВА, Марија

Aspekty teórie lexikálnej motivácie / Martin Ološtiak. – Prešov : Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2011. – 339. / Marija Dobrikova // ЛА. – 22 (2013), 17–18. | Приказ

410. ДУДОК, Данијел

Nárečie Aradáča v Banáte na pozadí vzniku a vývinu obce / Daniel Dudok. – Báčsky Petrovec : Slovenské vydavateľské centrum, 2013. – 127. – (Vedecké zošity ; 16)

411. ДУДОК, Мирослав*

Лексичка категоризација и употреба словачког језика у дијаспори / Мирослав Дудок // Славистика. – 15 (2011), 229–236. | Резюме

– ЈАНКОВИЋ, Јелена

Лексикографска обрада фразеолошких јединица са лексемом *језик/језук* у дескриптивним и фразеолошким речницима српског и пољског језика | Уп. 284.

– ЈОВАНОВИЋ, Војислав

Однос префиксалних глагола у словачком, српском и енглеском језику | Уп. 289.

412. КОПРИВИЦА, Верица*

Дијалектолошка истраживања српских бохемиста / Верица Копривица // Славистика. – 16 (2012), 502–507. | Резюме

– ЛИНДА ПОПОВИЋ, Снежана

Квазифраземи у српском и чешком језику | Уп. 298.

413. ЛИНДА ПОПОВИЋ, Снежана*

Struktura a výběr hesel budoucího česko-srbského frazeologického slovníku / Snežana Linda Popović // Славистика. – 15 (2011), 237–245. | Резюме

– ЛИНДА ПОПОВИЋ, Снежана

Frazém v srbské a české lingvistice : pojetí a terminologie | Уп. 299.

– МАКИШОВА, Ана

Vokalické alternácie pri adjektívach v slovenčine a srbčine | Уп. 300.

414. МАКИШОВА, Ана*

Dinamicke tendence v slovenskom pravopisu : zborník materiálov z vedeckej konferencie konanej 18–19. mája 2006. v Bratislave. – Bratislava : SAV, 2009. – 211. / Anna Makišová // Славистика. – 15 (2011), 356–358. | Приказ

– МАКИШОВА, Ана

Izražavanje negacije prefiksom *ne-* u slovačkom i srpskom jeziku | Уп. 301.

415. МАКИШОВА, Ана*

Miestne názvy a tvorenie derivátov / Anna Makišová // Дискурси мањинских језика... – 185–193. | Summary

416. МАКИШОВА, Ана*

Prefixálne substantíva / Anna Makišová // ГФФНС. – 37, 2 (2012), 175–186. | Summary

– **МАКИШОВА, Ана**

Tipovi složenica u dva genetski srodna jezika | Уп. 302.

– **МАРИЋ, Ана***

Грамагички облици локатива код именица у словачком и српском језику | Уп. 303.

Mesto imenica muškog roda koje označavaju životinje u imeničkoj deklinaciji slovačkog i srpskog jezika | Уп. 304.

417. МАРИЋ, Ана*

Mušské rodné mená staropazovských slovákov v súpise z roku 1773. / Anna Maričová // Дискурси мањинских језика... – 195–203. | Summary

– **МАРИЋ, Ана**

Semantika glagola sa prefiksima *pod-* i *nad-* u slovačkom i srpskom jeziku | Уп. 305.

– **МАРКОВА, Елена**

Образы деревьев в русской и чешской лингвокультурах | Уп. 309.

Основные тенденции в лексике современных славянских языков в аспекте глобалистических идей : на материале русского и чешского | Уп. 385.

418. МАРЧОКОВА, Данијела

Deskripcia prírody a jej výchovný vplyv na žiakov v literárnych textoch v slovenských čítankách pre základnú školu v Srbsku / Daniela Marčoková, Jarmila Hodoličová // Славистика. – 17 (2013), 381–387. | Резюме

– **МИТРИЋЕВИЋ-ШТЕПАНЕК, Катарина**

Деминутиви као средства интензификације у чешком језику и њихови еквиваленти у српском | Уп. 314.

Конфронтативно проучавање чешког и српског језика на примеру деминутива изведених секундарним суфиксима | Уп. 315.

– **МОСТОВСКА, Мариола**

Диалектни думи в българско-полския речник на разговорната лексика | Уп. 436.

419. НЕПОП-АЈДАЧИЋ, Лидија

Дејки аспекти семантичној структури пољског мовног образу *квіітки* / Лидія Непоп-Айдич // Славистика. – 17 (2013), 93–101. | Резюме

420. ЊЕБЖЕГОВСКА-БАРТМИЊСКА, Станислава

Словарь народных стереотипов и символов : проект и реализация / Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska / Путеви и домети... – 247–257. | Streszczenie

– **ОБУЋИНА, Предраг**

О једном теоријско-методолошком проблему пољско-српских контрастивних синтактичких студија | Уп. 323.

421. ПАЖЋЕРСКИ, Душан Владислав

Biuletyn Radzėżnė Kaszėbzėgo jėżėka = Biuletyn rady jėzyka kaszubskiego / red. nõukòwi Ę. Breza, red. tomù B. Ũgòwskò. – Gduńsk, 2012. – 349. / Душан Владислав Пажђерски // ЈА. – 22 (2013), 44–46. | Приказ

422. ПАНЕВОВА, Јармила

Slovníková informace a její použití v gramatice : na příkladu českého slovesa / Jarmila Panevová // ЈФ. – 69 (2013), 75–90. | Summary

– **ТИР, Михал**

Партикуле у словакистици и србистици | Уп. 353.

– **ТИРОВА, Зузана**

Dvojezični diskurs vojvođanskih Slovaka | Уп. 69.

423. ТИРОВА, Зузана*

Двојезичност у животу војвођанских Словака / Зузана Тирова // Славистика. – 16 (2012), 252–255. | Резюме

424. УХЛАРИКОВА, Јасна

Aktualizácia frazém v texte pomocou zámen / Jasna Uhláriková // Славистика. – 17 (2013), 331–335. | Резюме

425. УХЛАРИКОВА, Јасна*

Vyjadrovanie priestorových vzťahov v slovenčine / Jasna Uhlarik // Славистика. – 15 (2011), 216–221. | Резюме

– **УХЛАРИКОВА, Јасна**

Заменице у фраземима у словачком и српском језику | Уп. 357.

Slovenské a srbské frazémy s lexikálnym komponentom *oko* | Уп. 358.

426. ХОРВАТОВА, Ана

Jazykové omyly : z jazykovej kultúry vojvodinských Slovákov / Anna Horvátová. – Nový Sad : Hlas ľudu ; Kulpín : Asociácia slovenských novinárov, 2013. – 106. – (Praktik ; 2)

427. ЧИЖЕВСКИ, Феликс

Slownictwo gwar ukraińskich południowego Podlasia (Wschodniej Polski) a potrzeby leksykografii gwarowej / Feliks Czyżewski // Путеви и домети... – 413–420. | Резиме

– **ШИЛЕРОВА, Ана**

Vyjadrovanie príslovkového určenia času v slovenskom a srbskom jazyku | Уп. 362.

г) Јужнословенски језици, изузев српског

428. АЛЕРИЋ, Марко

Čestotni pristup u proučavanju padežnoga sustava hrvatskoga standardnoga jezika / Marko Alerić, Tamara Gazdić Alerić // Савремени токови... 1. – 507–521. | Summary

– **БАБИЋ, Миланка**

Језик и национализам у босанско-херцеговачким релацијама | Уп. 460.

У потрази за разликама у истом језику | Уп. 461.

429. ВАСИЛЕВА-ПЕТКОВА, Анелија

Диалектна лексика и топоними / Анелија Василева-Петкова // Путеви и домети... – 259–264. | Summary

430. ВУКОВИЋ, Милица

Polarizacija diskursnih učesnika u parlamentarnim debatama / Milica Vuković // Савремени токови... 1. – 63–76. | Summary

– **ЂУРКОВА, Александра**

Sociolingvistička situacija u Republici Makedoniji od 1991. do danas | Уп. 22.

– **ГОРЈАНЦ, Војко**

Slovenačka jezička politika i odnosi društvene moći | Уп. 23.

– **ГРАНИЋ, Јагода**

Pogled na noviju hrvatsku standardnojezičku praksu | Уп. 25.

431. ДАВКОВА-БОРГИЈЕВА, Светлана

Словенски и несловенски лексички елементи и македонскиот дијалектен ареал : лексичко-семантична сфера на покуќински предмети посатки / Светлана Ж. Давкова-Боргиева // Путеви и домети... – 87–97. | Summary

432. ДРАГИН, Наташа

Инспиративна монографија о Јагићевом Златоусту : Средновековен български паметник със слова и поучения на XIV век / Марина Димитрова. – София : Академично издателство Проф. Марин Дринов, 2011. – 340 + 40 факс. / Наташа Драгин // ЗМСКЈ. – 61, 1 (2013), 255–257. | Приказ

– ЂУКИЋ, Саша

Синтаксички облици лида (уводне реченице) у агенцијској вијести | Уп. 525.

433. ЖЕЛЕ, Андреја

Между граматикой и словарем на примере словенского глагола / Андреја Желе // ЈФ. – 69 (2013), 91–114. | Summary

434. ИВАНОВА, Најда

Фрагменти словеначке језичке слике Србије из последњих деценија 19. века / Најда Иванова // ЈФ. – 69 (2013), 223–244. | Summary

– ЈАЊИЋ, Александра

Сличности и разлике у изражавању субјунктивности *да*- допунама у српском и бугарском језику | Уп. 285.

– ЈАРЧЕВИЋ, Слободан

Хрватски филолози и српски језик | Уп. 464.

– КАТНИЋ-БАКАРШИЋ, Марина

Bosanskohercegovačka sociolingvistička previranja | Уп. 39.

– ЛАКИЋ, Игор

Jezička slika Crne Gore | Уп. 45.

435. МАРИНОВ, Владислав

Хибридни глаголи във влашкия диалект в гр. Брегово (Видинско) / Владислав В. Маринов // Путеви и домети... – 167–176. | Summary

– МАРКОВИЋ, Жељко

Транзитивна и интранзитивна концепција српског и словеначког глагола *гледаџи* | Уп. 310.

436. МОСТОВСКА, Мариола

Диалектни думи в българско-полския речник на разговорната лексика / Мариола Мостовска, Валентина Ц. Бонджилова // Путеви и домети... – 41–55. | Резиме

437. НИДОРФЕР ШИШКОВИЧ, Мојца

Korpusna analiza v pragmatičnem jezikoslovju : na primeru glagola / Mojca Nidorfer Šiškovič // Савремени токови... 1. – 27–40. | Summary

– НИКОДИНОВСКА, Дијана

Аксиолошката *оскаубаво/грдо* во пословиците во италијанскиот и во макединскиот јазик | Уп. 320.

438. НИЦОЛОВА, Руселина

The Derivation of Diminutives from Abstract Noun Basis in Bulgarian / Ruselina L. Nicolova // ЈФ. – 69 (2013), 149–168. | Резюме

439. НОВАК, Катарина

Компарација двају govora Ludbreške podravine : Slokovca i Svetoga Petra / Katarina Novak // Савремени токови... 1. – 485–504. | Summary

440. НОРМАН, Борис

О прагматическој нагрузке граматических единиц : на материале морфологических категориј болгарског јазика / Борис Ју. Норман // ЈФ. – 69 (2013), 185–201. | Резиме

441. ПЕТКОВСКА, Биљана

Улога на негацијата во неутрализирање на антонимносите во македонскиот, англискиот и германскиот јазик / Биљана Петковска, Драгана Коцева // Савремени токови... 1. – 387–398. | Summary

442. ПЕТРОВСКА, Лесја*

Има ли среће у несрећи? : разбирање *среће* у фразеологији јужнословенских језика / Лесја Петровска // Славистика. – 15 (2011), 149–155. | Резюме

– ПОЖГАЈ ХАЦИ, Весна

Srpskohrvatski jezik iz slovenske perspektive | Уп. 59.

443. РАТКОВИЋ, Драгана

Predikativna i vanjska posvojnost u hrvatskome jeziku / Branko Kuna. – Osijek : Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera, 2012. – 223. / Драгана Ратковић // ЗбМСФЛ. – 56, 2 (2013), 228–231. | Приказ

– РЕМЕТИЋ, Слободан

Пут до стандардног језика Срба и Хрвата : сличности и разлике | Уп. 693.

– РУСКОВА ЂЕРМАНОВИЋ, Светла

Осврт на употребу глагола *разумети* у српском и глагола *разбирам* у бугарском језику | Уп. 341.

– САМАРЦИЋ, Ана

Predložko-padežne konstrukcije sa semantičkom komponentom unutrašnjosti u srpskom i slovenačkom jeziku | Уп. 342.

– СИМИЋ, Радоје

Српски књижевни језик према хрватском | Уп. 695.

– SRPSKI pogledi na odnose između srpskog, hrvatskog i bošnjačkog jezika. 1, 5 | Уп. 475.**444. СТЕФЧЕВА, Росица**

Българската преводна рецепция на Петър II Петрович Негош през XIX век : „Извлечение из Горский венец“ (1891) от Петър Иванов / Найда Иванова. – София : Св. Климент Охридски, 2011. – 216. / Росица Н. Стефчева // ЈФ. – 69 (2013), 443–446. | Приказ

– СТЕФЧЕВА, Росица

Говорни чиновни неодобравања у бугарском и српском језику | Уп. 351.

445. СТОЈАНОВИЋ, Јелица

Критички, стручно и истинито о новим удбеницима у Црној Гори : Ноћ дугих маркиза / Веселин Матовић. – Никшић : Октоих, 2012. – 239. / Јелица Стојановић // СЈ. – 18 (2013), 745–749. | Приказ

446. СТОЈАНОВИЋ, Стефан

The Grammar of Possessivity in South Slavic Languages : Synchronic and Diachronic Perspectives / ed. Motoki Nomachi. – Sapporo : Slavic Research Center, Hokkaido University, 2011. – 143. / Стефан Стојановић // ЈФ. – 69 (2013), 447–451. | Приказ

– **СТОЈМЕНОВИЋ, Чедомир**

О употреби двојине у старим српским и македонским преписима апостола | Уп. 888.

447. ТЕШИЋ, Ана

Анализа назива митолошких бића романског порекла у говорима јадранског приморја / Ана Тешић // Савремена проучавања језика... – 91–101. | Résumé

– **ТОШОВИЋ, Бранко**

Aktuelni jezički odnosi u Rusiji i na Balkanu | Уп. 477.

Jezici u Bosni i Hercegovini : autoegzistencija i/ili koegzistencija | Уп. 478.

Karikatura jezika se pretvorila u našu realnost | Уп. 479.

Nacionalni stil nacionalnih jezika Srba, Hrvata, Bošnjaka i Crnogoraca | Уп. 480.

Standardološki red i haos | Уп. 482.

448. ТОШОВИЋ, Бранко

Hrvatski tvorbeni purizam / Branko Tošović // Srpski pogled na... – 415–448. | Summary

449. ТРАЈКОВА, Катица

Лексиката на Станиславиот пролог во „Речникот на црковнословенскиот јазик от македонска редакција“ / Катица А. Трајкова / Путеви и домети... – 347–355. | Summary

– **ХАЦИХАЛИЛОВИЋ, Сандра**

Мekoća suglasnika i njezino obilježavanje u ruskome jeziku : i usporedba s hrvatskim jezikom | Уп. 359.

450. ЦВЕТАНОВСКИ, Гоце

Околу работата на речникот на северното македонско наречје (РСМН) / Гоце Цветановски // Путеви и домет... – 387–396. | Summary

451. ЦОНЕВА, Лилјана*

Болгарская политическая метафора и национальная ментальность / Лиляна Цонева // Славистика. – 15 (2011), 246–257. | Резюме

452. ЦОНЕВА, Лилјана*

Слово *кризис* в современном медиатексте / Лиляна Цонева // Славистика. – 16 (2012), 127–134. | Резиме

– **ЧИРГИЋ, Аднан**

Вук Стефановић Караџић као проучавалац црногорских говора | Уп. 839.

– **ЧОБАНОВ, Иван**

Србските и българските антропоними хипокористики, образувани с форманти с [š] в състава си | Уп. 361.

453. ШЛАКОВИЋ, Сеад

Rječnik osmanske leksike barskoga kraja / Sead Šlaković. – Podgorica : Institut za crnogorski jezik i književnost, 2013. – 172. – (Lexicographia ; 5)

V. Старословенски језик и његове редакције**454. ГРКОВИЋ-МЕЈЦОР, Јасмина**

Историјска лингвистика : когнитивно-типолошке студије / Јасмина Грковић-Мејцор. – Сремски Карловци ; Нови Сад : Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2013. – 390. – (Theoria)

455. ДРАГИН, Наташа

Човек у светлу старословенског лексикона : Наименовања лиц у старославјанском језику : способности номинаци и приоритети избора / В. С. Ефимова – Москва : Росийская академия наук : Институт славјановедения, 2011. – 224. / Наташа Драгин // ЗбМСФЛ. – 56, 2 (2013), 212–217. | Приказ

– ЈОВАНОВИЋ, Зоран

Свети Ћирило и Методије : живот и дело | Уп. 1075.

– ЈОВАНОВИЋ, Гордана

Мисија Солунске браће Ћирила и Методија међу Словенима | Уп. 759.

Неке језичке одлике новозаветних апокрифа српске редакције : на грађи „Протојеванђеља Јаковљевог“ | Уп. 872.

456. КАЛЕЗИЋ, Димитрије

Теолошка предност старословенског језика / Димитрије М. Калезић // КњЈ. – 60, 2 (2013), 277–283. | Резюме

– КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Актуелне тенденције у настави и методици наставе црквенословенског језика | Уп. 156.

457. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија*

Граматику црквенословенског језика / Зоран Ранковић. – Београд : Православни богословски факултет Универзитета, Институт за теолошка истраживања, 2011. – 142. / Ксенија Кончаревић // Славистика. – 16 (2012), 693–695. | Приказ

458. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

О неким иновацијама у настави црквенословенског језика / Ксенија Ј. Кончаревић // Професор доктор Гордана Јовановић. – 315–337. | Резюме

– КУРЕШЕВИЋ, Марина

Хипотактичке структуре у „Српској Александриди“ са функционалностишког аспекта : на примерима исказивања темпоралних односа | Уп. 875.

– НИКИТОВИЋ, Зорица

Синтаксички аспекти сложеница у српскословенском језику | Уп. 877.

459. УРОШЕВИЋ, Данка

О глаголима *възрети* и *узрети* у старословенском језику : с освртом на стање у грчком језику / Данка Урошевић, Ивана Чанчар // Савремена проучавања језика... – 19–32. | Summary

VI. Савремени српски језик**а) Опште****460. БАБИЋ, Миланка**

Језик и национализам у босанско-херцеговачким релацијама / Миланка Бабић // Srpski pogled na... – 109–117.

461. БАБИЋ, Миланка

У потрази за разликама у истом језику / Миланка Бабић // Srpski pogled na... – 203–215. | Summary

– БЛАЖЕВИЋ, Оља

Лаж у језичкој свести говорника руског и српског језика | Уп. 259.

– БУГАРСКИ, Ранко

Jezička politika i jezička stvarnost u Srbiji posle 1991. godine | Уп. 15.

462. ВОНИШ, Арно

Serbische Sichtweisen zum Verhältnis zwischen den Serbischen, Kroatischen und Bosniakischen in den Jahren von 2005 bis 2012. / Arno Wonisch // Srpski pogled na... – 573–582.

463. ЂУРИЋ, Љиљана

Образовна вишејезичност и вишејезичност образованих у процесу модернизације Србије (1878–1913) : виђење савремених историчара / Љиљана Ђурић // Савремени токови... 2. – 397–425. | Summary

464. ЈАРЧЕВИЋ, Слободан

Хрватски филолози и српски језик / Слободан Јарчевић // Srpski pogled na... – 119–124.

465. КОВАЧЕВИЋ, Милош

Лингвистика као србистика / Милош Ковачевић. – Пале : Филозофски факултет, 2013. – 302. – (Монографије и монографске студије ; 1)

466. КОВАЧЕВИЋ, Милош

Српски језик као већински и мањински језик / Милош Ковачевић // Srpski pogled na... – 153–162.

467. МАРОЈЕВИЋ, Радмило

Српски језик међу словенским језицима / Радмило Маројевић // Srpski pogled na... – 175–182. | Резюме

468. МАРОЈЕВИЋ, Радмило

Српски језик, србистика, славистика / Радмило Маројевић // Srpski pogled na... – 175–182. | Резюме

469. МЕДИЋ, Миле

Српски језик у Хрватској / Миле Медић // Srpski pogled na... – 287–292.

470. МИЛОСАВЉЕВИЋ, Петар

Владајуће метанарације и геноцид / Петар Милосављевић // Srpski pogled na... – 311–347.

471. МИЛОСАВЉЕВИЋ, Петар

Српски језик и виђење разних тачака гледишта / Петар Милосављевић // Srpski pogled na... – 293–309.

472. ОКУКА, Милош

Sukobi i razgraničavanja / Miloš Okuka // Srpski pogled na... – 31–75.

473. ПЕТРОВИЋ, Драгољуб

Увод [у филологију српског језика] / Драгољуб Петровић // Srpski pogled na... – 217–240.

– ПОЖГАЈ ХАЦИ, Весна

Srpskohrvatski jezik iz slovenske perspektive | Уп. 59.

474. РЕЉИЋ, Митра

Српски језик на Косову и Метохији данас : социолингвистички и лингвокултуролошки аспект / Митра Рељић ; ур. Михаило Војводић. – Београд : САНУ ; Косовска Митровица : Филозофски факултет Универзитета у Приштини, 2013. – 363. – (Посебна издања ; 675. Одељење историјских наука ; 30)

– РЕСЕЛ, Герхард

Kommunikative und topologische Varianz im Deutschen, Russischen und Serbischen | Уп. 339.

– СОТИРОВИЋ, Владислав

О етничком идентитету *српскохрватског* или *хрватскосрпског језика* | Уп. 66.

475. SRPSKI pogledi na odnose između srpskog, hrvatskog i bošnjačkog jezika. 1, 5 = Serbische Sichtweisen des Verhältnisses zwischen dem Serbischen, Kroatischen und Bosniakischen : 2005–2012. / ur. Branko Tošović, Arno Wonisch. – Graz : Institut für Slawistik der Karl-Franzens ; Beograd : Beogradska knjiga, 2013. – 588.

476. СТОИСАВЉЕВИЋ, Мирјана

Ново калаисање српског језика / Мирјана Стоисављевић // *Srpski pogled na...* – 349–371.

477. ТОШОВИЋ, Бранко

Aktuelni jezički odnosi u Rusiji i na Balkanu / Branko Tošović // *Srpski pogled na...* – 479–495.

478. ТОШОВИЋ, Бранко

Jezici u Bosni i Hercegovini : autoegzistencija i/ili koegzistencija / Branko Tošović // *Srpski pogled na...* – 379–394.

479. ТОШОВИЋ, Бранко

Karikatura jezika se pretvorila u našu realnost / Branko Tošović // *Srpski pogled na...* – 373–378.

480. ТОШОВИЋ, Бранко

Nacionalni stil nacionalnih jezika Srba, Hrvata, Bošnjaka i Crnogoraca / Branko Tošović // *Srpski pogled na...* – 463–477. | Summary

481. ТОШОВИЋ, Бранко

Postdisolucijske godine (2005–2012) srpskih pogleda na odnose između srpskog, hrvatskog i bošnjačkog jezika / Branko Tošović // *Srpski pogled na...* – 497–569

482. ТОШОВИЋ, Бранко

Standardološki red i haos / Branko Tošović // *Srpski pogled na...* – 449–462. | Summary

483. ТРАДИЦИЈА и иновације у савременом српском језику / ур. Милош Ковачевић. – Крагујевац : Филолошко-уметнички факултет, 2013. – 567. – (Српски језик, књижевност, уметност : зборник радова са VII међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу : 26–27. X 2012 ; 1)

б) Фонетика, фонологија, прозодија**484. АЈЦАНОВИЋ, Милан**

Модеран уџбеник по мери студента : Фонетика и фонологија : ортоепска и ортографска норма стандардног српског језика / Љиљана Суботић, Дејан Средојевић и Исидора Бјелаковић – Нови Сад : Филозофски факултет, 2012. – 1 CD-Rom / Милан Ајцановић // 36МСКЈ. – 61, 2 (2013), 597–600. | Приказ

485. БАТАС, Ана

Трајање консонаната у интервокалском положају / Ана С. Батас // *НССУВД.* – 42, 3 (2013), 139–152. | Summary

486. ДЕШИЋ, Милорад

Акценат изведених и сложених ријечи у савременом српском језику с обзиром на акценат основне ријечи : основни типови / Милорад П. Дешић // *CJ.* – 18 (2013), 23–34. | Summary

487. ЈОКАНОВИЋ-МИХАЈЛОВ, Јелица

Акцентат и интонација говора на радију и телевизији / Јелица Јокановић-Михајлов. – 2. изд. – Београд : Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2013. – 279. – (Књижевност и језик ; 14)

488. ЈОКАНОВИЋ-МИХАЈЛОВ, Јелица

Говорне тактике и језичка култура / Јелица Д. Јокановић-Михајлов // НССУВД. – 42, 1 (2013), 53–60. | Резюме

489. ЈОКАНОВИЋ-МИХАЈЛОВ, Јелица

Прозодија и проблем идентификације и самоидентификације / Јелица Д. Јокановић-Михајлов // КњЈ. – 60, 2 (2013), 253–262. | Резюме

– ЈОКАНОВИЋ-МИХАЈЛОВ, Јелица

Силазни акценти у савременом српском језику : ортоепска норма и говорна пракса | Уп. 758.

– ЛОНЧАР РАИЧЕВИЋ, Александра

Силазни акценти ван првог слога : дијалекат–стандард | Уп. 797.

– МЛАДЕНОВИЋ, Радивоје

Вокализам говора јужнокосовског села Гатње | Уп. 806.

– ОСТОЈИЋ, Владимир

Нека прозодијска одступања језерско-шаранског говора од Вук–Даничићевог акцентског система | Уп. 810.

Судбина група уснени сугласник + j у говору Језера и Шаранаца | Уп. 811.

490. РАМИЋ, Никола

Акцентске вишеструкости у стандардном српском језику / Никола И. Рамић // Традиција и иновације... – 83–90. | Summary

– ЦУКУТ, Слађана

О неким особинама вокалског система говора млађих становника Дервенте | Уп. 838.

в) Графија и правопис**– БРБОРИЋ, Вељко**

Писање великог и малог почетног слова | Уп. 748.

491. БРБОРИЋ, Вељко

Писање етника и ктетика у „Правопису“ и „Правописном речнику“ / Вељко Ж. Брборић // НССУВД. – 42, 3 (2013), 75–84. | Summary

492. БРБОРИЋ, Вељко

Предговори наших правописа / Вељко Ж. Брборић // СЈ. – 18 (2013), 463–478. | Summary

493. БРБОРИЋ, Вељко

Савремени правописи српскохрватског језика на почетку XXI века / Вељко Ж. Брборић // КњЈ. – 60, 2 (2013), 315–330. | Резюме

494. БРБОРИЋ, Вељко

Српски правопис на прелазу из XIX у XX век у светлу данашњих решења / Вељко Ж. Брборић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 173–185. | Резюме

495. ГРОЗДАНОВА, Евелина

Правопис српског језика из 2010. и мишљења о њему / Евелина Грозданова // Традиција и иновације... – 475–479. | Summary

496. БУКАНОВИЋ, Маја

Правописно-морфолошки принципи транспозиције словеначких властитих именица у српски језик / Маја П. Букановић, Борко Н. Ковачевић // АФФ. – 25, 2 (2013), 39–46. | Summary

497. КЛИКОВАЦ, Душка

О обележавању управног говора / Душка Б. Кликовац // НССУВД. – 42, 3 (2013), 15–42. | Summary

498. ПЕШИКАН, Митар

Правопис српског језика / Митар Пешикан, Јован Јерковић, Мато Пижурица. – Измењено и допуњено екваско изд., 3. изд. – Нови Сад : Матица српска, 2013. – 507.

499. СТИЈОВИЋ, Рада

Нова правописна решења : велико слово (предлог измена) / Рада Стијовић // НЈ. – 44, 3/4 (2013), 25–30. | Резюме

– ЧУТУРА, Илијана

Правописна норма као (нестабилни) регулатор разликовања прилога и предлошко-именичких конструкција | Уп. 600.

г) Граматика (морфологија, творба речи, синтакса)**500. АЈЦАНОВИЋ, Јелена**

О прилошким предикатским изразима са значењем метеоролошких прилика / Јелена Т. Ајцановић // Валентност речи и израза. – 329–347. | Summary

501. АЛАНОВИЋ, Миљивој*

Допуне и додаци : између обавезности и испуствости / Миљивој Алановић // ГФФНС. – 37, 2 (2012), 145–162. | Zusammenfassung

502. АЛАНОВИЋ, Миљивој

Елементи структурне и семантичке организације глаголских перифраза / Миљивој Б. Алановић // СЈ. – 18 (2013), 193–212. | Zusammenfassung

503. АЛАНОВИЋ, Миљивој

Синтаксичко-семантичка валентност глагола *ћераћи* и његових деривата / Миљивој Б. Алановић // Валентност речи и израза. – 191–208. | Zusammenfassung

504. АЛАНОВИЋ, Миљивој

Типични структурно-семантички модели перифраза са глаголима просторно-мобилних односа / Миљивој Алановић // ЗБМСФЛ. – 56, 2 (2013), 39–59. | Zusammenfassung

505. АЛАНОВИЋ, Миљивој

Улога примарних когнитивних концепата у граматичкој организацији реченице / Миљивој Б. Алановић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 131–145. | Zusammenfassung

506. АЛЕКСИЋ, Данило

Проблем дистинкције апстрактно–конкретно и класификација именица / Данило Алексић // Савремена проучавања језика... – 115–126. | Summary

– АНДРИЋ, Едита

Glagolski antonimi u srpskom i mađarskom jeziku | Уп. 250.

507. АНТОНИЋ, Ивана

Неке модификације временског односа у реченици са темпоралном клаузом / Ивана Н. Антонић // ЈФ. – 69 (2013), 335–345. | Summary

508. АНТОНИЋ, Ивана

О једном синтаксичко-семантичком моделу с два објекта у акузативу / Ивана Н. Антонић // Валентност речи и израза. – 177–189. | Summary

509. АРСЕНИЈЕВИЋ, Бобан

Временско и аспектуално значење аориста / Бобан М. Арсенијевић // СЈ. – 18 (2013), 253–261. | Summary

510. АРСЕНИЈЕВИЋ, Нада

Време кроз време : о неким падежним конструкцијама у српском језику / Нада Арсенијевић // ЗбМСФЛ. – 56, 1 (2013), 61–76. | Summary

511. АРСЕНИЈЕВИЋ, Нада

Транзитивно-интранзитивна концепција неких глагола у српском језику / Нада Л. Арсенијевић // Валентност речи и израза. – 163–176. | Summary

– АШИЋ, Тијана

Kondicional i kognitivna transpozicija | Уп. 252.

О семантици и прагматици заменичко-прилошких просторних локализатора *овде* и *иу* у српском језику и њиховим преводним еквивалентима у француском | Уп. 253.

Opozicija *peu – un peu* u francuskom i načini njenog izražavanja u srpskom jeziku | Уп. 254.

Les prépositions dans les constructions téliques et fonctionnelles en français, en serbe et en bulgare | Уп. 255.

512. БАБИЋ, Миланка

Комуникативна конверзија упитних форми реченица у српском језику / Миланка Ј. Бабић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 147–157. | Summary

513. БАБИЋ, Миланка

Међуоднос императива и презента у изражавању значења директивности / Миланка Ј. Бабић // СЈ. – 18 (2013), 45–61. | Summary

– БИБЕРЦИЋ, Тијана

Тренутни глаголи у енглеском и српском језику | Уп. 257.

514. ВАЛЕНТНОСТ речи и израза : морфосинтаксички, семантички и прагматички аспекти : међународни тематски зборник / ур. Владислава Ружић, Миљивој Алановић, Гордана Штасни. – Нови Сад : Филозофски факултет, 2013. – 362.

515. ВАСИЋ, Вера

Од аргументне структуре ка значењу примарних егзистенцијалних глагола / Вера М. Васић, Ивана В. Лазић-Коњик // Валентност речи и израза. – 257–275. | Summary

516. ВЕЉКОВИЋ, Драгана

Свршени глаголски вид и референцијално време у српском језику / Драгана Вељковић // Савремена проучавања језика... – 295–307. | Resumen

517. ВЕЉКОВИЋ СТАНКОВИЋ, Драгана

Прагматичка функција синтаксичких репетиција и редупликација у српском језику / Драгана Д. Вељковић Станковић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 419–431. | Summary

– ВЛАХОВИЋ, Љубица

Корелатив и маркери једнакости и неједнакости у француским и српским компаративним реченицама | Уп. 261.

– **ВОЈВОДИЋ, Дарија**

Императив у српским и руским фразеологизмима | Уп. 262.

518. ВУЈАЧИЋ, Милан

О карактеристикама класе глагола психолошких стања у српском језику / Милан В. Вујачић // АФФ. – 25, 2 (2013), 131–151. | Summary

519. ВУЈОВИЋ, Душанка

Деривација и реакција глагола *ићи* / Душанка С. Вујовић // Валентност речи и израза. – 277–287. | Summary

– **ГЛИШИЋ, Марија**

Систем прошлих времена у српском и француском језику | Уп. 265.

– **ГЛОЂОВИЋ, Аница**

Партикуле у енглеском и префикси у српском језику : сличности и разлике | Уп. 266.

– **ДАНЧЕТОВИЋ, Никола**

Фразални глаголи са партикулом *off* и њихови еквиваленти у српском језику | Уп. 267.

– **ДИМКОВИЋ ТЕЛЕБАКОВИЋ, Гордана**

О неким аспектуалним прилозима у савременом српском и енглеском језику | Уп. 269.
Studies on English and Serbian Language | Уп. 955.

– **ДОДИГ, Милана**

Негација у српском и француском језику | Уп. 270.

Системи прошлих глаголских времена у српском и француском језику | Уп. 271.

Les usage modaux du conditionnel dans la presse et ses équivalents traduits en serbe | Уп. 272.

– **ДРАГИН, Гордана**

Морфолошке карактеристике неких именица у говорима слива Студенице у југозападној Србији | Уп. 782.

520. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Глаголи са два префикса у српском језику с освртом на стање у другим словенским језицима / Рајна М. Драгићевић // ЗбМСС. – 83 (2013), 257–268. | Summary

521. ДРАГОВИЋ, Кристина

Класификација глагола српског језика с обзиром на њихову реципрочну маркираност / Кристина М. Драговић // СЈ. – 18 (2013), 641–662. | Schlussfolgerung

– **ДРАГОВИЋ, Кристина**

Контрастивна анализа псеудорецитива у српском и немачком језику | Уп. 274.

522. ДРАЖИЋ, Јасмина

Семантичка комплементизација апстрактних именица са значењем ситуационог оквира / Јасмина Н. Дражић // Валентност речи и израза. – 307–317. | Summary

523. ЂИНЂИЋ, Марија

Синтаксичко-деривациона анализа турцизама у савременом српском књижевном језику / Марија С. Ђинђић // Професор доктор Гордана Јовановић. – 233–244. | Summary

524. ЂОРЂЕВИЋ, Милоје

Valentnost glagola u jednom srpsko-nemačkom rečniku / Miloje Đorđević // Валентност речи и израза. – 25–47. | Zusammenfassung

– **ЂУКАНОВ, Тамара**

Неке морфолошке особине говора села Велика Лукања : околина Пирота | Уп. 785.

525. ЂУКИЋ, Саша

Синтаксички облици лида (уводне реченице) у агенцијској вијести / Саша М. Ђукић // Савремена проучавања језика... – 335–346.

526. ЂУРКИН, Веселина

Систем сложених условних везника у српском језику / Веселина В. Ђуркин // Традиција и иновације... – 59–72. | Summary

– ЂУРОВИЋ, Анете

Anaphorisierbarkeit der Prädikativergänzung deutscher und serbischer Verben mit *auf diese Weise* : eine deutsch-serbische Korpusstudie | Уп. 276.

527. ЂУРОВИЋ, Сања

О облицима трпног глаголског придева глагола (-)да $\dot{u}$ и и (-)зна $\dot{u}$ и / Сања Ж. Ђуровић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 257–268. | Summary

– ЗВЕКИЋ-ДУШАНОВИЋ, Душанка

Мађарски еквиваленти српских синтаксичких конструкција с везником *да* | Уп. 277.
Sintaksičko-semantička analiza mađarskog translativa i његоvih srpskih ekvivalenata | Уп. 278.

– ИВАНОВА, Тања

Родително-дателен падеж в грџки и срџбски език : две форми, изпљњаваши една граматична функција | Уп. 279.

– ИВАНОВИЋ, Милена

Акционе класе финалних глагола у украјинском и српском језику | Уп. 280.

528. ИВАНОВИЋ, Милена

О категорији глаголске плуралности у светлу аспектуалности : на материјалу српског језика / Милена Ивановић // ЗБМСФЛ. – 56, 1 (2013), 77–87. | Резюме

– ИМАМИ, Наилџе

Kontrastivna sintaksičko-semantička analiza nominativa u srpskom i albanskom jeziku | Уп. 281.

– ЈАКОВЉЕВИЋ, Бојана

The Underlying Structure of English Nominal Compounds without a Verbal Element and Their Serbian Translation Equivalents | Уп. 282.

529. ЈАНИЋИЈЕВИЋ, Марко

Интегрална анализа контекстуализације на примеру питања реализованог комплексом реченица / Марко М. Јанићијевић // СЈ. – 18 (2013), 567–577. | Summary

– ЈАЊИЋ, Александра

Сличности и разлике у изражавању субјунктивности *да*- допунама у српском и бугарском језику | Уп. 285.

530. ЈАЊУШЕВИЋ ОЛИВЕРИ, Ана

Функционално-семантичко поље вербалне интензификације у савременом српском језику / Ана М. Јањушевић Оливери // ЗБФФП. – 43, 2 (2013), 541–557. | Sommario

– ЈОВАНОВИЋ, Вера

Плусквамперфекат у српском језику и његови еквиваленти у француском језику | Уп. 287.

531. ЈОВАНОВИЋ, Владан

О речима са везаним основама страног порекла из угла граматике (творбе речи) и лексикографије / Владан З. Јовановић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 295–308. | Резюме

– ЈОВАНОВИЋ, Војислав

Однос префиксалних глагола у словачком, српском и енглеском језику | Уп. 289.

532. ЈОВАНОВИЋ, Миодраг

Придјевско-замјеничке ријечи у „Горском вијенцу“ / Миодраг Јовановић // Гласник ЦАНУ. – 31 (2013), 49–67. | Summary

533. ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ, Јелена

Језичке студије / Јелена Јовановић. – Београд : Јасен, 2013. – 416.

534. ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ, Јелена

Лингвистички и стилистички аспекти проучавања реченице / Јелена Јовановић. – Београд : Јасен : Филолошки факултет, Научно друштво за проучавање српског језика, 2013. – 317. – (Мала лингвистичка библиотека ; 5 ; 7)

– ЈУРИШИЋ, Марина

Предлог *врз* у српским народним говорима | Уп. 795.

– КЕРКЕЗ, Драгана

Прилози *неојсиданно/неочекивано, везајно/изненада* као средство изражавања нео-чекиваности | Уп. 291.

535. КИШ, Наташа

Из синтаксе српске реченице / Срето Танасић – Београд : Београдска књига : Институт за српски језик САНУ, 2012. – 221. / Наташа Киш // ЗбМССФЛ. – 56, 2 (2013), 224–228. | Приказ | Уп. 558.

536. КИШ, Наташа

О неким специфичностима валенције придева / Наташа Б. Киш // Валентност речи и израза. – 319–328. | Summary

537. КЛИКОВАЦ, Душка

Грамаичка категорија лица код показних речи у српском језику / Душка Б. Кликовац // ЗбМСС. – 83 (2013), 269–285. | Summary

538. КОВАЧЕВИЋ, Борко

Именице са темом и агенсом исказаним генитивом у српском језику / Борко Н. Ковачевић // СЈ. – 18 (2013), 663–668. | Summary

539. КОВАЧЕВИЋ, Милош

Партикуле *ни* и *и* у функцији обавезног интензификатора у савременом српском језику / Милош М. Ковачевић // Традиција и иновације... – 43–58. | Summary

540. КОВАЧЕВИЋ, Милош

Предикатски апозитив без непосредне везе са предикатом / Милош М. Ковачевић // ЗбМСС. – 83 (2013), 243–256. | Summary

541. КОВАЧЕВИЋ, Милош

Синтакса и стилистика допунских питања у савременом српском језику / Милош М. Ковачевић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 73–91. | Резюме

– КРИЈЕЗИ, Мерима

О *predložko-padežnoj* konstrukciji u ablativu sa predlogom *ndaj* u albanskom jeziku i njenim ekvivalentima u srpskom | Уп. 295.

– КРСТАЈИЋ, Марина

Неке специфичности *padežnih* oblika u jeziku lirske narodne poezije Crne Gore | Уп. 796.

542. ЛАЗИЋ КОЊИК, Ивана

О категорији непостојања у савременом српском језику / Ивана Лазић Коњик // Са-
времени токови... 1. – 455–462. | Summary

– **ЛАЛИЋ, Михаела**

Kontrastivna analiza morfološke i semantičke strukture imeničkih složenica u nemačkom
i srpskom jeziku | Уп. 296.

– **ЛОМПАР, Весна**

Употреба бројних придева у савременом српском језику | Уп. 760.

– **МАКИШОВА, Ана**

Vokalické alternácie pri adjektívach v slovenčine a srbčine | Уп. 300.

Izražavanje negacije prefiksom *ne-* u slovačkom i srpskom jeziku | Уп. 301.

Tipovi složenica u dva genetski srodna jezika | Уп. 302.

– **МАРИЋ, Ана**

Граматички облици локатива код именица у словачком и српском језику | Уп. 303.

Mesto imenica muškog roda koje označavaju životinje u imeničkoj deklinaciji slovačkog
i srpskog jezika | Уп. 304.

Semantika glagola sa prefiksima *pod-* i *nad-* u slovačkom i srpskom jeziku | Уп. 305.

– **МАРИЋ, Биљана**

Девербативне/деадјективне конструкције са временским значењем као средство за-
висног таксиса : у руском језику у поређењу са српским | Уп. 306.

Односни придеви као резултат синтаксичке деривације у руском језику у поређењу
са српским | Уп. 307.

543. МАРКОВИЋ, Александра

О идентификовању логичког субјекта и његовом представљању у описним речници-
ма српског језика / Александра Марковић // НЈ. – 44, 1/2 (2013), 75–90. | Резюме

544. МАРКОВИЋ, Александра

О типологији предиката у србистици / Александра М. Марковић // СЈ. – 18 (2013),
579–593. | Summary

– **МАРКОВИЋ, Жељко**

Транзитивна и интранзитивна концепција српског и словеначког глагола *гледати* |
Уп. 310.

– **МАТЕЈИЋ, Наташа**

Transponovani vremenski oblici za izražavanje budućnosti u italijanskom i srpskom jezi-
ku | Уп. 311.

– **МЕДЕНИЦА, Лука***

Контрастивни опис незамењивих прилога са просторним значењем у руском и срп-
ском језику : прилози са значењем *оријентир је унутрашњоси локализатора* | Уп. 312.

Незаменички прилози са просторним значењем у руском и српском језику : оријен-
тир је одређен левом/десном страном локализатора | Уп. 313.

545. МИЛАНОВИЋ, Светлана

Метонимијска улога субјекта у роману „На Дрини ћуприја“ / Светлана М. Милано-
вић // СЈ. – 18 (2013), 415–427. | Summary

546. МИЛАНОВИЋ, Светлана

О транзитивности, правом објекту и сличним питањима : Падежи правога објекта у
стандардном српском језику / Нада Арсенијевић. – Нови Сад : Филозофски факултет, Од-

сек за српски језик и лингвистику, 2012. – 175. / Светлана Милановић // СЈ. – 18 (2013), 763–766. | Приказ

547. МИЛИЧЕВИЋ, Маја

The Possessive Dative in Serbian as a Valency Phenomenon : a Preliminary Empirical Study / Маја Р. Миличевић // Валентност речи и израза. – 349–362. | Резиме

548. МИЛОШЕВИЋ, Јованка

Из граматичке проблематике : Граматичка питања српскога језика / Милош Ковачевић. – Београд : Јасен, 2011. – 283. / Јованка Милошевић // СЈ. – 18 (2013), 767–773. | Приказ | Уп. 566.

549. МИЉКОВИЋ, Вања

Тип глаголске ситуације и тип темпоралног конституента као фактори итеративног значења у српском језику / Вања Н. Миљковић // АФФ. – 25, 1 (2013), 195–226. | Summary

550. МИРИЛОВ, Ружица

Сложена реченица са саставним клаузама : у језику савремених прозних писаца Давида Албахарија, Владана Матића и Горана Петровића / Ружица Ж. Мирилов // ЗБФФП. – 43, 2 (2013), 577–591. | Summary

– **МИТРИЋЕВИЋ-ШТЕПАНЕК, Катарина**

Деминутиви као средства интензификације у чешком језику и њихови еквиваленти у српском | Уп. 314.

Конфронтативно проучавање чешког и српског језика на примеру деминутива изведених секундарним суфиксима | Уп. 315.

– **МЛАДЕНОВИЋ, Радивоје**

Линеаризација предикатскофразних енклитика у говорима јужног Косова и јужне Метохије | Уп. 808.

Предлози временског значења *īred+* и *īre+* у призренско-јужноморавским говорима метохијско-косовско-сиринићког ареала | Уп. 809.

– **НЕДЕЉКОВИЋ, Даница**

Општа и посебна директивност у прилошком систему немачког и српског језика | Уп. 319.

551. НЕНЕЗИЋ, Соња

Из синтаксе прости реченице : адвербијалне допуне / Соња Ненезић // Савремени токови... 1. – 183–201. | Summary

552. НИКОЛИЋ, Марина

Начинска реченица у савременом српском језику : један модел класификације начинских реченица / Марина Николић // Савремени токови... 1. – 161–182. | Summary

553. НИКОЛИЋ, Милка

Фигуративност поредбено-начинских синтаксичких конструкција с поредбеном речју *као* и *попут* у савременој српској прози / Милка В. Николић // СЈ. – 18 (2013), 229–245. | Summary

554. НИКОЛИЋ, Мирослав

Именице које у српском књижевном језику проширују основу морфемом *-ов-* у множини / Мирослав Б. Николић // ЈФ. – 69 (2013), 277–318. | Резюме

– **ОБРАДОВИЋ, Радмила**

Le pronom indéfini on en français contemporain et ses équivalents en serbe | Уп. 322.

– ОБУЋИНА, Предраг

О једном теоријско-методолошком проблему пољско-српских контрастивних синтаксичких студија | Уп. 323.

555. ПЕТРОВАЧКИ, Љиљана

Методички аспекти у сагледавању валентних способности глагола / Љиљана Е. Петровачки // Валентност речи и израза. – 93–105. | Summary

556. ПЕТРОВИЋ, Веселин

Из морфонологије савременог српског језика : Морфо(но)лошке теме / Милан Стакић. – Београд : Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2010. – 201. / Веселин Петровић // СЈ. – 18 (2013), 837–841. | Приказ

– ПЕТРОВСКА, Лесја

Концептуализација просторових відношень в україньскій та сербській мовах | Уп. 329.

– ПИЛИПОВИЋ, Весна

The Serbian Present Tense and its English Equivalents in a Narrative Text | Уп. 330.

557. ПИПЕР, Предраг

Граматица ексцептивности у српском и другим словенским језицима / Предраг Пипер // ЗбМСС. – 83 (2013), 199–215. | Резюме

558. ПИПЕР, Предраг

Из синтаксе српске реченице / Срето Танасић. – Београд : Београдска књига, Институт за српски језик САНУ, 2012. – 224. / Предраг Ј. Пипер // ЈФ. – 69 (2013), 464–466. | Приказ | Уп. 535.

559. ПИПЕР, Предраг

Нормативна грамика српског језика / Предраг Пипер, Иван Клајн. – Нови Сад : Матица српска, 2013. – 582.

– ПОПОВИЋ, Драгана

Анализа перформативних глагола из групе апелатива : на материјалу руског и српског језика | Уп. 331.

560. РАДИЋ, Јованка

Доследна *феминизација* и *афазација* / Јованка Радић // ПКЈИФ. – 79 (2013), 73–81. | Summary

561. РАДИЋ, Јованка

Заменички систем – основа језика и говора : теоријско-методолошки приступ / Јованка Радић // ЗбМСФЛ. – 56, 1 (2013), 7–24. | Summary

– РАДИЋ, Јованка

О формацијама са суфиксом *-ица* и антропонимима у основи : дијалектолошки, ономастички, логичко-граматички и 'феминистички аспект' | Уп. 819.

562. РАДИЋ, Јованка

Спојни вокал : граматичка реалност или граматичарска конструкција : од тумачења сложеница до језичке политике / Јованка Ј. Радић // Традиција и иновације... – 25–42. | Резиме

563. РАДИЋ, Првослав

Глаголски суфикс *-оса* у српском језику / Првослав Т. Радић // СЈ. – 18 (2013), 147–165. | Summary

564. РАДИЋ, Сања

Страна препозитивна компонента *e-* у савременом српском језику / Сања Радић // Савремена проучавања језика... – 139–145. | Summary

565. РАДОВИЋ ТЕШИЋ, Милица

Неки творбено-семантички аспекти твореница са бројем пет / Милица Радовић Тешић // Традиција и иновације... – 17–23. | Summary

– РАДОЈЧИЋ, Ружица

Именице са теличном семантиком у руском језику у поређењу са српским | Уп. 336.

Именички суфикси у руском војном терминосистему у поређењу са српским | Уп. 337.

– РАЈИЋ, Јелена

Семантика и прагматика дискурсне партикуле *дакле* и њени преводни еквиваленти у шпанском језику | Уп. 338.

566. РАТКОВИЋ, Драгана

Граматичка питања српскога језика / Милош Ковачевић. – Београд : Јасен, 2011. – 283. – (Знакови) / Драгана Ратковић // НЈ. – 44, 1/2 (2013), 151–158. | Приказ | Уп. 548.

567. РАТКОВИЋ, Драгана

Сербское субстантивное словоизменение / Н. В. Супрунчук. – Минск : Белорусский государственный университет, 2012. – 191. / Драгана Ратковић // ЛА. – 22 (2013), 13–16. | Приказ | Уп. 575.

568. РУЖИЋ, Владислава

Допуне предикатског израза *йиййайи* и *расййивайи се* / Владислава Ж. Ружић // Валентност речи и израза. – 243–256. | Summary

569. РУСИМОВИЋ, Тања

Рестриktivност адјективних клауза са властитом именицом у антецеденту / Тања З. Русимовић // Традиција и иновације... – 195–205. | Summary

– РУСКОВА ЂЕРМАНОВИЋ, Светла

Осврт на употребу глагола *разумети* у српском и глагола *разбирам* у бугарском језику | Уп. 341.

– САВИЋ ГРУЈИЋ, Ана

Општи падеж у говорима призренско-тимочке дијалекатске области | Уп. 825.

570. САВОВА, Димка

Номинализоване предикације у српском језику : њихов степен вербативности/супстантивности и агентивности/деагентивности / Димка В. Савова // Валентност речи и израза. – 291–305. | Резюме

– САМАРЦИЋ, Ана

Predložko-padežne konstrukcije sa semantičkom komponentom unutrašnjosti u srpskom i slovenačkom jeziku | Уп. 342.

571. СИМИЋ, Радоје

О агрибуту / Радоје Д. Симић // СЈ. – 18 (2013), 281–291. | Summary

572. СИМИЋ, Радоје

Партиципи у линеарној структури исказних форми / Радоје Д. Симић, Јелена Р. Јовановић Симић // АФФ. – 25, 1 (2013), 135–155. | Summary

573. СЛИЈЕПЧЕВИЋ, Светлана

О сложеним јединицама с препозитивним индеклинабилним детерминаторима страног порекла : синтаксичко-семантички и правописни аспект / Светлана М. Слијепчевић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 321–330. | Summary

– СПАСОВИЋ, Милош

Le conditionnel en français et son équivalent serbe *potencijal* : analyse contrastive de leurs valeurs temporelles | Уп. 346.

574. СПАСОЈЕВИЋ, Марина

Глаголи на *-(j)ејџи*, *-им* у корелацији са глаголима на *-ијџи*, *-им* у савременом српском језику : нормативни и лексикографски аспект / Марина Спасојевић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2013. – 452. – (Монографије ; 17)

575. СПАСОЈЕВИЋ, Марина

Ка моделовању српске именичке парадигме : Сербское субстантивное словоизменение / ред. Н. В. Супрунчук, Б. Ю. Норман. – Минск : БГУ, 2012. – 191. / Марина Љ. Спасојевић // ЈФ. – 69 (2013), 473–480. | Приказ | Уп. 567.

– СРДИЋ, Смиља

Pozicija dopuna u rečenici : kontrastivna analiza nemačkog i srpskog jezika | Уп. 347.

576. СТАКИЋ, Милан

Грађење имперфекта у савременом српском језику / Милан В. Стакић // СЈ. – 18 (2013), 87–109. | Summary

– СТАНОЈЕВИЋ, Веран

Quelques aspects de la sémantique du plus-queparfait en français en serbe | Уп. 348.

Наративни презент у Ћопићевој „Башти слезове боје“ и његови еквиваленти у француском језику | Уп. 349.

Резултативност у садашњости у француском и српском језику | Уп. 350.

577. СТАНОЈЧИЋ, Живојин

Значење, аналогија и алтернативност синтаксичких структура / Живојин С. Станојчић // ЈФ. – 69 (2013), 245–253. | Summary

578. СТАНОЈЧИЋ, Живојин

Морфофонолошка структура неких именица у творби модела са суфиксом *-киња* / Живојин С. Станојчић // НЈ. – 44, 3/4 (2013), 17–23. | Summary

579. СТАНОЈЧИЋ, Живојин

Померање из неутралног у стилски обележено, стварно и перцептивно : на примерима из морфонологије/морфосинтаксе српског језика / Живојин С. Станојчић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 5–11. | Summary

– СТАНОЈЧИЋ, Живојин

Примери морфосинтаксичке стабилности српског књижевног језика | Уп. 774.

580. СТАНОЈЧИЋ, Живојин

Семантика и аналогија у синтаксичким структурама / Живојин С. Станојчић // Гласник ЦАНУ. – 31 (2013), 5–12. | Summary

581. СТЕПАНОВ, Страхња

О trima dvojezičnim valencijskim/rekcijskim rečnicima : obeležja leksikografskih proseoda / Strahinja R. Stepanov // Валентност речи и израза. – 73–91. | Zusammenfassung

582. СТЕФАНОВИЋ, Александар

Хијерархизација утицајних фактора у начину слагања предиката са нумеричким конструкцијама у функцији субјекта / Александар Стефановић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 239–256. | Résumé

– СТИЈОВИЋ, Рада

Дијалекатски речници и граматика | Уп. 830.

Колебања у употреби збирних бројева у светлу развоја књижевнојезичке норме | Уп. 698.

Ширење аналитизма у говору Горње Ресаве : на примеру статуса инфинитива | Уп. 832.

– СТОЈАНОВИЋ, Стефан

The Grammar of Possessivity in South Slavic Languages : Synchronic and Diachronic Perspectives / ed. Motoki Nomachi. – Sapporo : Slavic Research Center, Hokkaido University, 2011. – 143. | Уп. 446.

583. ТАНАСИЋ, Срето

Временско и узрочно значење везника *пошто* у савременом српском језику / Срето З. Танасић // ЈФ. – 69 (2013), 319–334. | Резюме

584. ТАНАСИЋ, Срето

О реченичној кондензацији у „Травничкој хроници“ Иве Андрића / Срето З. Танасић // СЈ. – 18 (2013), 35–43. | Summary

585. ТАНАСИЋ, Срето

Слагање везника и партикула у координираним конструкцијама / Срето З. Танасић // 36МСС. – 83 (2013), 229–241. | Резюме

– ТИР, Михал

Партикуле у словакистици и србистици | Уп. 353.

586. ТИШКЕИ, Вилма*

Еквиваленција мађарских префикса у српском језику / Vilma Tiškei // Дискурси мађинских језика... – 287–296. | Summary

587. ТОШИЋ, Тијана

Predikativni atribut naspram 'malih klausa' / Tijana M. Tošić // Традиција и иновације... – 339–349. | Summary

588. ТОШОВИЋ, Бранко*

Морфогенераторска типологија глагола : на корпусу „Речника српског језика“ / Бранко Тошовић // Славистика. – 16 (2012), 135–142. | Резюме

589. ТОШОВИЋ, Бранко

Tvorbeni purizam / Branko Tošović // Srpski pogled na... – 395–413. | Резюме

590. ТРНАВАЦ, Радослава

Катафорски облици заменица *ово*, *то*, *оно* у расцепљеним (cleft) реченицама у српском језику / Радослава М. Трнавац // ЈФ. – 69 (2013), 347–365. | Summary

591. ЋЕВРИЗ НИШИЋ, Вера

Кумулација синтаксичких јединица са анафорском компонентом / Вера Ћевриз Нишић // Савремена проучавања језика... – 331–334. | Zusammenfassung

592. ЋЕКЛИЋ, Нина

Типови епизеуксичких и епиналептичких структура у стандардном српском језику / Нина С. Ћеклић // НЈ. – 44, 3/4 (2013), 31–47. | Summary

– ЋОРИЋ, Божо

Из дијалекатске творбе речи | Уп. 835.
Из дијалекатске творбе ријечи | Уп. 836.
Прилог библиографији творбе речи | Уп. 1061.

– УХЛАРИКОВА, Јасна

Заменице у фраземима у словачком и српском језику | Уп. 357.

593. ХАЛАС, Ана*

Глаголи кретања помоћу превозног средства : између лексиколошке теорије и лексикографске праксе / Ана Халас // ГФФНС. – 37, 2 (2012), 285–300. | Summary

– ХРЊАК ХАМИДОВИЋ, Кимета

Имперфектизација глагола у српском језику и њихови преводни еквиваленти у енглеском језику | Уп. 360.

594. ЦВИЈОВИЋ, Драгана

Именице страног порекла на *-о* и *-е* у српском језику / Драгана Цвијовић // Савремени токови... 1. – 309–317. | Summary

595. ЦРЊАК, Дијана

Суфиксална творба зоонима у пастирској лексици лакташког краја / Дијана М. Црњак // Путеви и домети... – 397–411. | Summary

596. ЧОРБОЛОВОВИЋ, Саша

Деадјективна *nomina loci* у српском језику / Саша С. Чорболоковић // КњЈ. – 60, 1 (2013), 53–62. | Summary

597. ЧУДОМИРОВИЋ, Јован

Семантички и прагматички критеријуми за опис и класификацију речци и њихова ограничења / Јован М. Чудомировић // НССУВД. – 42, 3 (2013), 159–170. | Summary

598. ЧУТУРА, Илијана

Апозиција као средство овремењавања у савременом српском језику / Илијана Р. Чутура // НССУВД. – 42, 1 (2013), 159–171. | Summary

599. ЧУТУРА, Илијана

Конструкције *без +* генитив са начинским значењем / Илијана Р. Чутура // СЈ. – 18 (2013), 177–192. | Summary

600. ЧУТУРА, Илијана

Правописна норма као (нестабилни) регулатор разликовања прилога и предлошко-именичких конструкција / Илијана Р. Чутура // Традиција и иновације... – 73–82. | Summary

601. ЧУТУРА, Илијана

Прилошки изрази са значењем својства инхерентног радњи у савременом српском језику / Илијана Чутура // ЗБМСФЛ. – 56, 2 (2013), 61–76. | Summary

– ШИЛЕРОВА, Ана

Vyjadrovanie príslovkového určenia času v slovenskom a srbskom jazyku | Уп. 362.

602. ШИПКА, Данко

Валентност речи и израза у двојезичном речнику / Данко Шипка // Валентност речи и израза. – 49–57. | Summary

603. ШТАСНИ, Гордана

Деривациони модели нових речи у српском језику / Гордана Р. Штасни // НССУВД. – 42, 1 (2013), 269–281. | Summary

604. ШТАСНИ, Гордана*

Нерегистроване глаголске именице у српском језику / Гордана Штасни // ГФФНС. – 37, 2 (2012), 301–321. | Summary

605. ШТАСНИ, Гордана

О речима у српском језику : творбени и лексикографско-лексиколошки аспекти / Стана Ристић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2012. – 194. / Гордана Штасни // ЗбМСФЛ. – 56, 1 (2013), 226–230. | Приказ | Уп. 607.

– ШТАСНИ, Гордана

Сложенице са компонентама *љуб*-/*љуб*- у српском и *φιλ(ο/ό)*-/*φίλος*-/*φιλία* у грчком језику | Уп. 363.

606. ШТАСНИ, Гордана

Утицај аргументне структуре глагола *молићи* (*се*) на његову деривацију / Гордана Р. Штасни // Валентност речи и израза. – 229–242. | Summary

607. ШТРБАЦ, Гордана

О речима у српском језику : творбени и лексикографско-лексиколошки аспекти / Стана Ристић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2012. – 192. / Гордана Р. Штрбац // ЈФ. – 69 (2013), 488–494. | Приказ | Уп. 605.

608. ШТРБАЦ, Гордана

Реченични модел с глаголом *да(ва)ћи* / Гордана Р. Штрбац // Валентност речи и израза. – 209–228. | Summary

609. ШТРБАЦ, Гордана

Утицај семантике на деривациони потенцијал комуникативних глагола : на примерима именичких деривата с архисемом *особа* / Гордана Р. Штрбац // НССУВД. – 42, 1 (2013), 283–293. | Summary

д) Лексикологија (лексичка семантика, фразеологија, терминологија, етимологија, ономастика и др.)

610. АКСИЋ, Катарина

Однос лексема и менталних концепата из перспективе теорије релеванције / Катарина Аксић, Наталија Живковић // Савремена проучавања језика... – 261–266. | Summary

– АНДРИЋ, Едита

Контрастивна семантичка анализа речи *fej* у мађарском и *глава* у српском језику | Уп. 251.

611. БЈЕЛЕТИЋ, Марта

Ивићева етимолошка „жица“ : „Допринос Павла Ивића етимологији и ономастици“ / Марта Бјелетић, Александар Лома // Ка изворима речи. – 21–29.

612. БЈЕЛЕТИЋ, Марта

Једнотомни етимолошки речник српског језика : методолошки аспект / Марта Ж. Бјелетић, Јасна Влајић-Поповић // ЗбМСС. – 83 (2013), 171–180. | Summary

613. БЈЕЛЕТИЋ, Марта

Једнотомник : између популарног и научног речника : „Једнотомни етимолошки речник српског језика (методолошки аспект)“ / Марта Бјелетић, Јасна Влајић-Поповић // Ка изворима речи. – 145–154.

614. БЈЕЛЕТИЋ, Марта

Методолошки приступ и структура одреднице : „Нивои етимолошке анализе и сегментација одреднице у ЕРСЈ“ / Марта Бјелетић, Јасна Влајић-Поповић, Александар Лома // Ка изворима речи. – 64–75.

615. БЈЕЛЕТИЋ, Марта

О прасловенској лексици : „Praslovenska leksika u Etimološkom rečniku srpskohrvatskog jezika“ / Марта Бјелетић // Ка изворима речи. – 76–83.

616. БЈЕЛЕТИЋ, Марта

О семантици : „Имплицитна и експлицитна семантичка објашњења у етимолошком речнику (на примеру „Етимолошког речника српског језика“)“ / Марта Бјелетић, Јасна Влајић-Поповић // Ка изворима речи. – 102–116.

617. БЈЕЛЕТИЋ, Марта

Српска етимолошка лексикографија данас : „Резултати и перспективе српске етимолошке лексикографије“ / Марта Бјелетић // Ка изворима речи. – 48–57.

618. БЈЕЛЕТИЋ, Марта

Шта све један етимолог мора да зна : „Екстралингвистички фактори у етимолошким истраживањима (на примеру „Етимолошког речника српског језика“)“ / Марта Бјелетић, Јасна Влајић-Поповић // Ка изворима речи. – 130–142.

619. БОГДАНОВИЋ, Недељко

Завичајни идиом као конструктивни фактор ономастици / Недељко Богдановић // Етно-културолошки... – 17 (2013), 153–157. | Summary

– БОГДАНОВИЋ, Недељко

Отворена питања израде дијалекатских речника : за увод у јавну расправу на округлом столу | Уп. 777.

620. БОШЊАКОВИЋ, Жарко

Лексичко-лексикографски приступ 'специфичној' лексици / Жарко С. Бошњаковић // Путеви и домети... – 57–74. | Summary

621. БУГАРСКИ, Ранко

Sarmagedon u Mesopotamianiji : leksičke skrivalice / Ranko Bugarski. – Beograd : Biblioteka XX vek : Knjižara krug, 2013. – 206. – (Biblioteka XX vek ; 209)

622. БУДИНЧИЋ, Валентина

О новијим англицизмима у спортском терминсистему / Валентина Будинчић // Са времена проучавања језика... – 229–240. | Summary

– БУКУМИРИЋ, Милета

Лексикографија косовско-ресавских говора на подручју Косова и Метохије | Уп. 780.

623. БУКУМИРИЋ, Милета

Преглед метохијских ојконима / Милета Д. Букумирић // ЗбФФП. – 43, 1 (2013), 9–38. | Summary

624. ВАВИЋ ГРОС, Загорка

Презимена су чувари нашег језика / Загорка Вавић Грос. – 2. допуњено изд. – Нови Сад : Прометеј ; Обреновац : Библиотека Влада Аксентијевић, 2013. – 426. – (Лингвистичке едиције. Популарна лингвистика ; 5)

– ВЕЛИЧКОВА, Славка

Стилистички аспекти изучавања српских фразема с темпоралном компонентом | Уп. 702.

625. ВЕЉКОВИЋ, Жарко

Порфирогенитова *Лонџодокла* – данашњи *Љуџоџук* : неколики балканоромански топоними бјелопавлићког краја / Жарко Б. Вељковић // Октоих. – 4 (2013), 13–25. | Summary

626. ВЛАЈИЋ-ПОПОВИЋ, Јасна

Дијалекатска лексика у кратком етимолошком речнику српског језика / Јасна Б. Влајић-Поповић // СЈ. – 18 (2013), 247–252. | Summary

627. ВЛАЈИЋ-ПОПОВИЋ, Јасна

Дијалекатска лексикографија : покретачка снага етимологије : предавање Етимолошки речник српског језика и дијалекатска лексикографија одржано 3. априла 2003. године у оквиру Лингвистичке трибине САНУ / Јасна Влајић-Поповић // Ка изворима речи. – 185–191.

628. ВЛАЈИЋ-ПОПОВИЋ, Јасна

Како визију спровести у дело : „Павле Ивић као покретач савремених етимолошких истраживања српског језика“ / Јасна Влајић-Поповић, Марта Бјелетић // Ка изворима речи. – 11–20.

629. ВЛАЈИЋ-ПОПОВИЋ, Јасна

Ништа без дијалеката : „Дијалекатска лексика у кратком етимолошком речнику српског језика“ / Јасна Влајић-Поповић // Ка изворима речи. – 167–171.

630. ВЛАЈИЋ-ПОПОВИЋ, Јасна

Необично слово *a-* : „Неки методолошки проблеми у изради Прве свеске „Етимолошког речника српског језика“ / Јасна Влајић-Поповић, Снежана Петровић // Ка изворима речи. – 95–101.

631. ВЛАЈИЋ-ПОПОВИЋ, Јасна

Речите речи : од земље до неба / Јасна Влајић-Поповић. – Београд : Завод за уџбенике, 2013. – 250.

632. ВЛАЈИЋ-ПОПОВИЋ, Јасна

Речник за стручњаке и „сладокусце“ : Предавање „Етимолошки речник српског језика“ 18. марта 2005. године / Јасна Влајић-Поповић // Ка изворима речи. – 195–204.

– ВУЈОВИЋ, Ана

Фраземи везани за јело и пиће у француском и српском језику | Уп. 263.

633. ВУКСАНОВИЋ, Радојка

О *госџу* и *госџојримсџу* у језику и речнику српског језика / Радојка Вуксановић // НЈ. – 44, 1/2 (2013), 91–101. | Резюме

634. ВУЧКОВИЋ, Марија

Губиџи се „умирати“ – *добџи се* / *наџи се* / *имаџи се* „родити се“ / Марија Д. Вучковић // СЈ. – 18 (2013), 379–399. | Summary

635. ВУЧКОВИЋ, Марија

О лексичи тајних језика : „Из лексике тајних говора : лексика тајних говора у ’Етимолошком речнику српског језика““ / Марија Вучковић // Ка изворима речи. – 117–126.

– ВУЧКОВИЋ, Марија

С.-х. џрогубица у словенском контексту | Уп. 369.

636. ГОРТАН-ПРЕМК, Даринка

Речи о човеку : номинација човека у српском језику / Гордана Штасни. – Нови Сад : Филозофски факултет, 2013. – 207. / Даринка Гортан-Премк // КњЈ. – 60, 1 (2013), 157–160. | Приказ | Уп. 685, 686.

– **ДРАГИН, Гордана**

Статус лексике Новог Сада | Уп. 783.

637. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Лингвокултуролошка анализа концепта *слобода* у српском језику и српској култури / Рајна М. Драгићевић // НССУВД. – 42, 3 (2013), 43–59. | Резюме

– **ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна**

О лексици која недостаје и начину попуњавања лексичких празнина у српском језику | Уп. 753.

– **ДРАКУЛИЋ-ПРИЈМА, Драгана**

Структура и обим фразеосемантичког поља *лаж* у српском и руском језику | Уп. 275.

– **ДРЉЕВИЋ, Јелена**

Individualna leksika u delu Gorana Petrovića | Уп. 707.

638. ДУРБАБА, Оливера

Ми о другима или о себи? : прилог проучавању етничких хетеростереотипа на примеру дефиниција појмовних категорија *Немац / Немачка / немачки* у речнику сленга „Вукајлија“ / Оливера М. Дурбаба // Sprache und Literatur... – 297–310. | Zusammenfassung

639. ЂУРОВИЋ, Сања

Синонимски пар *кућа* : *дам* у српском језику / Сања Ђуровић // СЈ. – 18 (2013), 329–338. | Summary

640. ЗЕЧЕВИЋ, Снежана

Преводни еквиваленти и уређење одредница у двојезичним енглеско-српским речницима / Снежана М. Зечевић // ЗбФФП. – 43, 1 (2013), 125–142. | Summary

641. ИВАНОВА, Ценка

О карактерологији српског књижевног језика са гледишта његовог лексичког фонда / Ценка Н. Иванова // НССУВД. – 42, 1 (2013), 61–71. | Резюме

642. ИЛИЋ, Мирјана

Развој лексикографских дефиниција у речницима ЈИ Србије / Мирјана Илић // Путеви и домети... 123–130.

– **ЈАНКОВИЋ, Јелена**

Лексикографска обрада фразеолошких јединица са лексемом *језик/језук* у дескриптивним и фразеолошким речницима српског и пољског језика | Уп. 284.

– **ЈАЊИЋ, Марина**

Прагматички приступ дијалекатској лексици у новинама „Врањским“ | Уп. 788.

– **ЈАШОВИЋ, Голуб**

Дијалекатска лексика у стихозбирци „Страори“ Ратка Поповића | Уп. 789.

Дијалекатски и покрајински обележена лексика у стихозбирци „Страори“ Р. Поповића | Уп. 790.

– **ЈОВАНОВИЋ, Владимир**

The Lexical and Semantic Correspondence between Serbian and English Phrasemes | Уп. 288.

– **ЈОВАНОВИЋ, Иван**

Les proverbes français avec le lexème *diable* et leurs équivalents serbes | Уп. 290.

– **ЈУРИШИЋ, Марина**

Израда јединственог речника призренско-тимочке дијалекатске области | Уп. 793.

643. КА изворима речи : зборник радова / Павле Ивић, Александар Лома, Јасна Влајић-Поповић, Марта Бјелетић, Снежана Петровић, Марија Вучковић ; прир. Марта Бјелетић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2013. – 260.

– **КОМАРОМИ, Бојана**

Како мириси и звуци могу бити слатки и кисели : чуло укуса као изворни домен у синестезијској метафори у српском и енглеском | Уп. 293.

– **КОСТИЋ, Наташа**

Antonimija u diskursu : semantičko-pragmatička analiza | Уп. 294.

– **ЛИНДА ПОПОВИЋ, Снежана**

Квазифраземи у српском и чешком језику | Уп. 298.

Frazém v srbské a české lingvistice : pojetí a terminologie | Уп. 299.

644. ЛОВРЕ, Татјана

Називи географских појмова у метонимијском агенсу у медијском дискурсу / Татјана Ловре // Савремена проучавања језика... – 369–379. | Summary

645. ЛОМА, Александар

Београдски етимолошки пројекти и њихов компаративистички значај : „Die Belgrader etymologischen Projekte und ihre indogermanistische Relevanz“ / Александар Лома // Ка изворима речи. – 172–184.

646. ЛОМА, Александар

Ишчитавање прошлости из језика : реферат „Етимолошка истраживања српског језика и израда ’Етимолошког речника српског језика’“, 17. децембар 2007. године, САНУ / Александар Лома // Ка изворима речи. – 205–208.

– **МАРИНКОВИЋ, Небојша**

Нова терминологија у дидактици српског језика као страног | Уп. 175.

– **МАРЈАНОВИЋ, Саша**

Српске поредбене фраземе са фитонимском компонентом и њихови кореспонденти у француском језику | Уп. 308.

– **МАРКОВИЋ, Бранкица**

Дијалекатска лексикографија у Војводини | Уп. 798.

– **МАРКОВИЋ, Јордана**

Дијалекатски речник као слика свог аутора | Уп. 800.

647. МИЛАНОВ, Наташа

О народној лексици у „Речнику САНУ“ / Наташа Миланов // НЈ. – 44, 1/2 (2013), 121–134. | Резюме

648. МИЛИЋ, Мира

Stvaranje, standardizacija i kodifikacija sportske terminologije u srpskom jeziku / Mira M. Milić // Aktuelne teme engleskog... – 77–90. | Summary

649. МИЛОСАВЉЕВИЋ, Бојана

Именица *учишељ* у лексичком систему српског језика / Бојана Милосављевић // НЈ. – 44, 1/2 (2013), 29–43. | Резюме

650. МИЛОСАВЉЕВИЋ, Тања

Називи за свиралу у светлу језичке интерференције / Тања Милосављевић // Савремена проучавања језика... – 65–76. | Summary

651. МИЛОСАВЉЕВИЋ, Тања

Поступци лексикографисања варијетета у новијим дијалекатским речницима / Тања З. Милосављевић // Путеви и домети... – 209–219. | Summary

652. МИЛОШЕВИЋ, Јованка

Још о глаголима са значењем ударања у савременом српском језику : лексичко-семантичка анализа 2 / Јованка Милошевић // Савремена проучавања језика... – 241–248. | Summary

– МИМОВИЋ, Милица

Прилог терминологији годишњих обичаја у Брњаку | Уп. 805.

653. МИЋИЋ, Соња

Anglicizmi u jeziku medicinske nauke i struke / Sonja J. Mičić, Danka R. Sinadinović // Aktuelne teme engleskog... – 93–105. | Summary

– МРШЕВИЋ-РАДОВИЋ, Драгана

Вилински концепт лепоте | Уп. 768.

654. МРШЕВИЋ-РАДОВИЋ, Драгана

Српска фразеологија и европско културно наслеђе / Драгана Д. Мршевић-Радовић // КњЈ. – 60, 2 (2013), 243–252. | Резюме

– МУТАВЦИЋ, Предраг

Делови тела као конституенти фразеологизама у савременом српском, грчком и албанском језику | Уп. 316.

655. МУТАВЦИЋ, Предраг

О неким специфичностима преношења српске фразеологије на савремени грчки језик и грчке фразеологије на српски / Предраг Мутавцић, Anastassios Kampouris // Славистика. – 17 (2013), 83–92. | Резюме

656. МУТАВЦИЋ, Предраг

Фразеологизми изведени од лексеме *рука* (маноними) у савременом српском, грчком, и румунском језику / Предраг Ј. Мутавцић, Anastassios L. Kampouris // АФФ. – 25, 2 (2013), 165–192. | Summary

657. НЕДЕЉКОВ, Љиљана

Модел за израду регионалног речника традиционалне културе / Љиљана Недељков // Путеви и домети... – 231 – 245. | Résumé

658. НЕДЕЉКОВИЋ, Даница

О употреби термина *декомпозирање* и *dekomposition* у србистичкој (сербокроатистичкој) лингвистици : покушај успостављања термилошке еквиваленције / Даница Б. Недељковић // Sprache und Literatur... – 135–145. | Zusammenfassung

659. НОВОКМЕТ, Слободан

Неке секундарне семантичке реализације зоолошких назива у српском језику / Слободан Б. Новокмет // НССУВД. – 42, 1 (2013), 331–344. | Summary

660. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

Именица *криза* у савременом српском језику / Ђорђе Оташевић // НЈ. – 44, 1/2 (2013), 13–27. | Summary

– ПАУНОВИЋ-РОДИЋ, Стефана

Библиографија српске фразеологије : проблеми израде | Уп. 1058.

– ПЕЈОВИЋ, Анђелка

О еквиваленцији и лажним пријатељима у шпанској и српској фразеологији | Уп. 325.

О симболици боја у фразеолошком систему српског и шпанског језика : *црно и бело* | Уп. 326.

– **ПЕТКОВА, Гургана**

Мъжки лични имена, образувани от римски преномени, в антропонимичната система на србскиј език в сравнение с езиците от Slavia Orthodoxa | Уп. 327.

– **ПЕТРОВИЋ, Веселин**

Из зоонимије Јадовника код Пријепоља : опште одлике ареала и регистар зоонима | Уп. 813.

– **ПЕТРОВИЋ, Драгољуб**

Дијалекатска реч као темељ историјског памћења | Уп. 814.

661. ПЕТРОВИЋ, Снежана

О турцизмима : „Турцизми у ’Етимолошком речнику српскохрватског језика““ / Снежана Петровић // Ка изворима речи. – 84–91.

– **ПЕТРОВИЋ, Снежана**

Призрен : живот у речима : каталог | Уп. 815.

– **ПЕТРОВСКА, Лесја**

Има ли среће у несрећи? : разумевање *среће* у фразеологији јужнословенских језика | Уп. 442.

662. ПЕТРОНИЈЕВИЋ, Божинка

Принцип семантичке адаптације на примеру лексеме *йрегер* у српском језику / Божинка М. Петронијевић // СЈ. – 18 (2013), 293–302. | Zusammenfassung

– **ПОПОВИЋ, Михаило**

Surprenantes étymologies communes au français et au serbe | Уп. 333.

– **ПУТЕВИ и донети дијалекатске лексикографије** : зборник радова | Уп. 817.

– **РАДАН, Михај**

Дијалекатска лексика и реконструкција некадашњег предмиграционог стања : на примерима лексике карашевских, призренско-тимочких и косовско-ресавских говора | Уп. 818.

– **РАДИЋ, Јованка**

О формацијама са суфиксом *-ица* и антропонимима у основи : дијалектолошки, ономастички, логичко-граматички и ’феминистички аспект’ | Уп. 819.

– **РАДОВАНОВИЋ, Драгана**

Јейрва, свекрва у српским дијалектима | Уп. 821.

663. РАДОВАНОВИЋ, Драгана

Комплементарност речника и литерарних прича о речима / Драгана И. Радовановић // Путеви и донети... – 295–303. | Summary

664. РАДОВАНОВИЋ, Драгана

Статус дијалекатске и покрајинске лексике у речницима књижевног језика / Драгана И. Радовановић // Традиција и иновације... – 113–118. | Summary

– **РАДОВИЋ ТЕШИЋ, Милица**

Лексикографски рад Митра Пешикана | Уп. 1088.

665. РАДОВИЋ ТЕШИЋ, Милица

О облицима фитонима *налеј* / Милица Радовић Тешић // НЈ. – 44, 1/2 (2013), 3–11. | Summary

– РАДОЈЧИЋ, Драгана

Метафоре и еуфемизми у политичком дискурсу : српско-руско-украјинска паралела | Уп. 335.

666. РАДОЊИЋ, Данијела

О могућим утицајима енглеског језика на употребу појединих конструкција у српском језику : на примеру конструкција *број један* и *најбољи икад* / Данијела Радоњић // НЈ. – 44, 3/4 (2013), 49–58. | Summary

667. РАДОЊИЋ, Данијела

О терминологији кулинарства у „Речнику српскохрватског књижевног језика“ Матиче српске / Данијела Радоњић // Савремени токови... 1. – 399–419. | Summary

668. РАНЂЕЛОВИЋ, Ана

Архаизми и историзми у „Речнику српског језика“ / Ана Ранђеловић // Савремена проучавања језика... – 171–180. | Summary

– РЕМЕТИЋ, Слободан

Шта очекујем(о) од дијалекатског речника? | Уп. 824.

– РИСТИЋ, Гордана

Liebe in deutschen und serbischen somatischen Phraseologismen | Уп. 340.

669. РИСТИЋ, Стана

Стереотип *домовине* у заједничкој концептосфери *дома* и *мајке* : елементи језичке слике света у тезаурусном речнику савременог српског језика / Стана С. Ристић // ЗбМСС. – 83 (2013), 181–198. | Резюме

– РИСТИЋ, Стана

Стилски аспекти концептуализације појма *дом* у књижевном дискурсу | Уп. 729.

670. РОМИЋ, Никола

Полисемија и семантика диференцирања у дијалектима / Никола И. Ромић // Путеви и домети... – 315 – 326. | Summary

671. САВИЋ ГРУЈИЋ, Ана

Негативна номинација човека мотивисана говором / Ана Р. Савић Грујић // Путеви и домети... – 99–114. | Summary

– СЛИЈЕПЧЕВИЋ, Светлана

О развоју термина *мајка*, *ојџац*, *син* и *кћи* у индоевропским језицима : с посебним освртом на српски и албански | Уп. 343.

– СМАИЛАГИЋ, Ивана

Семантичка анализа основних назива за боје у шведском и српском језику | Уп. 344.

672. СПАСОЈЕВИЋ, Марина

О радном и трпном глаголском придеву с лексикографског аспекта / Марина Љ. Спасојевић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 309–319. | Резюме

– СПАСОЈЕВИЋ, Марина

Прилог познавању лексике ресавског краја : етници и ктетици | Уп. 828.

673. СТАНИЋ, Данијела

Непроменљиви придеви који означавају боје у српском језику / Данијела Станић // Савремени токови... 1. – 249–264. | Summary

674. СТЕПАНОВ, Страхинџа

Фразеологизми као средство изражавања семантичке категорије степена у српском језику / Страхинџа Степанов, Марина Николић // Савремени токови... 1. – 233–248. | Summary

– СТЕПАНОВИЋ, Жељко

Називи објеката за смештај животиња у „Речнику српских говора Војводине“ | Уп. 892.

675. СТЕФАНОВИЋ, Марија

Ка мапирању концепта *рад* : системски подаци / Марија Стефановић // Славистика. – 17 (2013), 277–283. | Резюме

676. СТОЈАНОВИЋ, Милица

Глаголи рађања у српском језику : лексикосемантички аспект / Милица Стојановић // НЈ. – 44, 1/2 (2013), 135–150. | Резюме

– ТАНАСИЋ, Срето

Дијалекатска лексика у „Нашем језику“ | Уп. 833.

677. ТЕЛЕБАК, Милорад

Шта се крије иза етимологије / Милорад Телебак. – Нови Сад : Прометеј, 2013. – 202. – (Лингвистичке едиције. Популарна лингвистика ; 6)

– ТЕШИЋ, Ана

Анализа назива митолошких бића романског порекла у говорима јадранског приморја | Уп. 447.

678. ТИШКЕИ, Вилма

Типологија српско-мађарских и мађарско-српских речника / Вилма Тишкеи // ЗбМСФЛ. – 56, 1 (2013), 153–163. | Summary

679. ТРАЈКОВИЋ, Татјана

Ономастичка грађа у дијалекатским речницима југоисточне Србије / Татјана Г. Трајковић // Путеви и домети... – 357–368. | Summary

– ТРИВИЋ, Анета

Нека теоријска питања из шпанске и српске фразеологије : одређење фразеолошке јединице | Уп. 355.

Семантичка анализа идиоматских израза с компонентом *глава* у савременом српском и шпанском језику | Уп. 356.

680. ЋИРИЋ, Љубисав

Обим диференцијације и мера егземплификације у дијалекатским речницима / Љубисав Н. Ћирић // Путеви и домети... – 369–376. | Summary

681. УСКАТУ, Миљана-Радмила

О карашевском обреду и терминологији крштења / Миљана-Радмила М. Ускату / Путеви и домети... – 377–386. | Summary

– УХЛАРИКОВА, Јасна*

Slovenské a srbské frazémy s lexikálnym komponentom *oko* | Уп. 358.

682. ЦРЊАК, Дијана

Лексичка и синтаксичко-семантичка анализа благослова у обреду чаројице / Дијана Црњак, Биљана Савић // ЗбМСКЈ. – 61, 1 (2013), 93–107. | Summary

– ЧОБАНОВ, Иван

Србските и българските антропоними хипокористики, образувани с форманти с [š] в състава си | Уп. 361.

683. ШИПКА, Данко

Leksičko raslojavanje zavisno od konteksta / Danko Šipka // Srpski pogledi na... – 19–29.

684. ШИПКА, Милан

Приче о речима / Милан Шипка. – 11. изд. – Нови Сад : Прометеј, 2013. – 307. – (Лингвистичке едиције. Популарна лингвистика ; 1)

685. ШТАСНИ, Гордана

Речи о човеку : номинација човека у српском језику / Гордана Штасни. – Нови Сад : Филозофски факултет, 2013. – 207. | Уп. 636, 686.

686. ШТРБАЦ, Гордана

Деривациони и семантички модели у именовању човека : Речи о човеку : номинација човека у српском језику / Гордана Штасни. – Нови Сад : Филозофски факултет, 2013. – 207. / Гордана Штрбац // ЗбМСКЈ. – 61, 2 (2013), 586–589. | Приказ | Уп. 636, 685.

687. ШТРБАЦ, Гордана*

Семантичка обележја фразеологизама с лексемом *око* / Гордана Штрбац // ГФФНС. – 37, 2 (2012), 323–335. | Summary

ђ) Паремнологија**– ЈЕВРИЋ, Тамара**

Slika žene u poslovicama na engleskom i srpskom jeziku : jezik kao sredstvo promovisanja prihvatljivog ponašanja | Уп. 286.

– ТОПОЉСКА, Ана

Životinje u poslovicama na francuskom i srpskom jeziku | Уп. 354.

е) Нормативистика**688. БОЈОВИЋ, Ивана**

Бушење језика / Иван Клајн. – Нови Сад : Прометеј, 2012. – 250. / Ивана Бојовић // ЛА. – 22 (2013), 63. | Приказ

689. ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ, Јелена

Стандардност језика и питање стабилности форми / Јелена Р. Јовановић Симић // НССУВД. – 42, 3 (2013), 61–73. | Summary

690. КЛАЈН, Иван

Б(р)ушење језика / Иван Клајн. – Београд : НИН, 2013. – 62.

691. КОВАЧЕВИЋ, Милош

Однос српског и српскохрватског књижевног језика / Милош Ковачевић // Srpski pogled na... – 131–143.

692. КОВАЧЕВИЋ, Милош

Српски језик и његове варијанте / Милош Ковачевић // Srpski pogled na... – 145–152.

– МИЛАНОВИЋ, Александар

Црквенословенско наслеђе у савременом српском језику | Уп. 763.

693. РЕМЕТИЋ, Слободан

Пут до стандардног језика Срба и Хрвата : сличности и разлике / Слободан Реметић // Srpski pogled na... – 77–84.

694. СИМИЋ, Радоје

Опсег српскога књижевног језика данас / Радоје Симић // *Srpski pogled na...* – 183–190. | Summary

695. СИМИЋ, Радоје

Српски књижевни језик према хрватском / Радоје Симић // *Srpski pogledi na...* – 13–18.

696. СПАЈИЋ, Светлана

Језичке доумице / Егон Фекете. – Београд : Београдска књига, 2008. – 150. / Светлана М. Спајић // *ЛА.* – 22 (2013), 19–21. | Приказ

697. СПАЈИЋ, Светлана

Српски језик : норма и пракса / Рада Стијовић. – Београд : Чигоја, 2009. – 203. / Светлана М. Спајић // *ЛА.* – 22 (2013), 22–24. | Приказ

– **SRPSKI pogledi na odnose između srpskog, hrvatskog i bošnjačkog jezika.** 1, 5 | Уп. 475.

698. СТИЈОВИЋ, Рада

Колебања у употреби збирних бројева у светлу развоја књижевнојезичке норме / Рада Р. Стијовић // *НССУВД.* – 42, 1 (2013), 229–237. | Резюме

699. ШИПКА, Милан

Зашто се каже? / Милан Шипка. – 7. изд. – Нови Сад : Прометеј, 2013. – 294. – (Лингвистичке едиције. Популарна лингвистика ; 3)

700. ШИПКА, Милан

Социolingвистички фактори раслојавања стандардне новоштокавштине / Милан Шипка // *Srpski pogled na...* – 85–107.

ж) Стилистика**701. БОЖОВИЋ, Тијана**

Имперсоналност и персоналност у роману „Кад су цветале тикве“ Драгослава Михаиловића / Тијана Божовић // *Савремена проучавања језика...* – 309–316. | Summary

– ВАЛИЋ НЕДЕЉКОВИЋ, Дубравка

Скривена порука у потпису : анализа потписа корисника онлајн издања медија и друштвених мрежа | Уп. 16.

– ВАСИЛИЈЕВИЋ, Драгана

Експресивна лексика за изражавање позитивног става говорника у српском и украинском омладинском жаргону | Уп. 260.

702. ВЕЛИЧКОВА, Славка

Стилистички аспекти изучавања српских фразема с темпоралном компонентом / Славка Величкова // *НССУВД.* – 42, 1 (2013), 485–493. | Резюме

– ВУКОМАНОВИЋ, Тамара

Метафора у војном српском и енглеском језику | Уп. 264.

703. ВУЈЧИЋ, Никола

Теорија и методологија једне лингвистичке анализе дискурса са примерима из дискурса предизборне кампање у Србији / Никола Д. Вујчић // *Традиција и иновације...* – 267–286. | Zusammenfassung

704. ВУЧЕТИЋ, Јасмина

Наличје форме и идеје : књижевност и језик у контексту културе и традиције / Јасмина Вучетић. – Лепосавић : Институт за српску културу, 2013. – 320.

705. ДРАГИН, Гордана

Дијалектизам као стилско средство : на примерима из хронике „Село Сакуле а у Банату“ / Гордана С. Драгин // НССУВД. – 42, 1 (2013), 445–451. | Summary

706. ДРАГИН, Гордана

Компатибилност стандардног српског језика и дијалекта : у књижевном делу и говору града / Гордана С. Драгин // Традиција и иновације... – 119–124. | Summary

707. ДРЉЕВИЋ, Јелена

Individualna leksika u delu Gorana Petrovića / Jelena Drljević // Савремени токови... 2. – 379–395. | Summary

708. ДУРБАБА, Оливера

О неким специфичностима публицистичког функционалног стила / Оливера М. Дурбаба // Традиција и иновације... – 237 – 253. | Zusammenfassung

709. ЗЕЧЕВИЋ, Снежана

Улога жаргона у формирању друштвеног идентитета припадника студентске популације / Снежана Зечевић // Баштина. – 34 (2013), 15–28. | Summary

– ЈАНИЋИЈЕВИЋ, Марко

О модалности у законским актима на српском и енглеском језику | Уп. 283.

710. ЈАЊИЋ, Марина

Денктички изрази у уводним рубрикама периодике / Марина С. Јањић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 433–443. | Summary

711. ЈОВАНОВИЋ, Барбара

Језик реклама : карактеристичне стратегије и технике употребе језика у рекламама / Барбара Јовановић // Савремена проучавања језика... – 381–388. | Summary

– ЈОВАНОВИЋ, Миодраг

Придејско-замјеничке ријечи у „Горском вијенцу“ | Уп. 532.

– ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ, Јелена

Језичке студије | Уп. 533.

712. ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ, Јелена

Креативно о креативности песничког језика : Лингвостилистика књижевног текста / Милош Ковачевић. – Београд : Српска књижевна задруга, 2012. – 386. / Јелена Јовановић Симић // СЈ. – 18 (2013), 729–736. | Приказ | Уп. 721.

– ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ, Јелена

Лингвистички и стилистички аспекти проучавања реченице | Уп. 534.

713. ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ, Јелена

Наратологија / Мике Бал. – Београд : Народна књига, 2000. – 194. / Јелена Јовановић Симић // СЈ. – 18 (2013), 819–825. | Приказ

714. ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ, Јелена

Наратолошке особености описа / Јелена Р. Јовановић Симић // СЈ. – 18 (2013), 167–175. | Summary

715. КОВАЧЕВИЋ, Милош

Српски писци у озрачју стилистике / Милош Ковачевић. – Београд : Филип Вишњић ; Гацко : Српско културно и просвјетно друштво Просвјета, 2013. – 364. – (Албатрос ; 15)

716. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Стилистички аспекти жанра црквене посланице у савременом српском језику / Ксенија Ј. Кончаревић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 395–405. | Резюме

717. ЛАКОВИЋ, Александар

Борђе Марковић Кодер : језик и мит / Александар Б. Лаковић. – Пожаревац : Центар за културу, Едиција Браничево, 2013. – 102.

– ЛАНЦ, Ирен

Jezičke forme odbijanja u mađarskom i u srpskom jeziku | Уп. 297.

– ЛОВРЕ, Татјана

Називи географских појмова у метонимијском агенсу у медијском дискурсу | Уп. 644.

– МАРКОВИЋ, Јордана

Ибиш-ага Стевана Сремца и Видосава Петровића | Уп. 801.

– МАРОЈЕВИЋ, Радмило

Његошев десетерац према десетерцу српских народних пјесама | Уп. 745.

718. МАТИЋ, Томислав

Пример прагматске анализе политичких слогана / Томислав Матић // Савремена проучавања језика... – 361–368. | Summary

– МАТУЛИНА, Жељка

Konventionelle und unkonventionelle Vergleichswendungen in Isak Samokovlijas Erzählungen und in ihren deutschen Übersetzungen | Уп. 86.

719. МИЛАНОВИЋ, Александар

Књижевнојезичке развојне тенденције у Тодоровићевом „Огледалу“ (1903) / Александар М. Милановић // СЈ. – 18 (2013), 303–314. | Summary

– МИЛАНОВИЋ, Светлана

Метонимијска улога субјекта у роману „На Дрини ћуприја“ | Уп. 545.

720. МИЛОВАНОВИЋ, Соња

Структурне и семантичке одлике и особености песме „Окце, окце зло“ Новице Тадића : лингвостилистичка анализа / Соња Миловановић // Савремена проучавања језика... – 389–400. | Summary

– МИРИЛОВ, Ружица

Сложена реченица са саставним клаузама : у језику савремених прозних писаца Давида Албахарија, Владана Матића и Горана Петровића | Уп.

721. МИРИЋ, Саша

Повратак коријенима : Лингвостилистика књижевног текста / Милош Ковачевић. – Београд : Српска књижевна задруга, 2012. – 382. / Саша Мирић / ЛМС. – 491, 4 (2013), 576–578. | Приказ | Уп. 712.

722. МИШКОВИЋ ЛУКОВИЋ, Мирјана

Релеванција, интерпретативна сличност и интерференцијални односи : маркери реформулације у српском језику / Мирјана Мишковић Луковић // Традиција и иновације... – 135–155. | Summary

723. НЕНЕЗИЋ, Соња

Синатроистичне координиране конструкције у роману „Нишчи“ Видосава Стевановића / Соња В. Ненезић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 453–461. | Summary

724. НИКОЛИЋ, Милка

Одлике књижевноуметничког функционалног стила у делу „Сулејман и Рокселана“ Радована Самарџића / Милка В. Николић // Традиција и иновације... – 225–235. | Summary

– НИКОЛИЋ, Милка

Фигуративност поредбено-начинских синтаксичких конструкција с поредбеном речју као и *yoйуић* у савременој српској прози | Уп. 553.

725. ОЗЕР, Каталин

Функције језика и ословљавање : емотивна функција промене модуса / Каталин Озер // Савремена проучавања језика... – 539–546. | Zusammenfassung

– ПАВЛОВИЋ, Тања

Од језика ка миту | Уп. 53.

– ПАЛИБРК, Ивана

Графостилеми у српском и енглеском | Уп. 324.

726. ПЕТРОВИЋ, Маша

Употреба родно сензитивног језика у медијима / Маша Петровић // Савремена проучавања језика... – 651–659. | Resumen

727. ПОЛОВИНА, Весна

Функције апроксиматора у српском разговорном дискурсу / Весна Г. Половина, Наталија М. Панић Церовски // Традиција и иновације... – 157–168. | Summary

– ПОПОВИЋ, Драгана

Један поглед на изражавање савета у руском и српском језику | Уп. 332.

728. ПОШТИЋ, Тина

Интеракција језика и друштва у језику реклама / Тина Поштић, Слађана Павловић // Савремена проучавања језика... – 401–414. | Summary

– ПРОДАНОВИЋ, Маријана

Requesting and Politeness in Serbian and English | Уп. 334.

729. РИСТИЋ, Стана

Стилски аспекти концептуализације појма *дом* у књижевном дискурсу / Стана С. Ристић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 381–394. | Summary

730. РОСИЋ, Тиодор

Лингвостилистичке особитости песме „Крилата свирала“ Манојла Гавриловића // Тиодор Р. Росић, Милош М. Ковачевић // СЈ. – 18 (2013), 135–146. | Summary

731. САВОВА, Димка

Говорникова фигура и деагентивност у научном стилу српског стандардног језика / Димка В. Савова // НССУВД. – 42, 1 (2013), 119–129. | Резюме

732. СИЛАШКИ, Надежда

Zašto ekonomisti (ne) vole metafore? / Nadežda R. Silaški // Традиција и иновације... – 255–265. | Summary

– СИЛАШКИ, Надежда

Metaphor and Culture : Evidence from English and Serbian | Уп. 65.

– СПАСИЋ, Драгана

Сликовне метафоре у српском и енглеском језику : од воћа и поврћа ка људском телу | Уп. 345.

733. СПАСИЋ, Јелена

Лингвостилистичка анализа приче „Апокрифна граматика“ Николе Теофиловића / Јелена Љ. Спасић // Традиција и иновације... – 215–223. | Summary

734. СПАСИЋ, Јелена

Фигуре понављања у песми „Са светлим пољупцем на уснама“ / Јелена Љ. Спасић // Савремена проучавања језика... – 317–330. | Summary

735. СТАНИЋ, Данијела

Функција боја у „Српским народним пјесмама I“ Вука Стефановића Караџића / Данијела С. Станић // СЈ. – 18 (2013), 429–462. | Summary

– СТАНОЈЕВИЋ, Веран

Наративни презент у Топићевој „Башти слезове боје“ и његови еквиваленти у француском језику | Уп. 349.

736. СТАНОЈЕВИЋ, Веран

Темпорална прогресија и њено изражавање у наративном дискурсу / Веран Ј. Станојевић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 93–104. | Résumé

737. СТЕПАНОВИЋ НИКОЛИЋ, Слађана

Лексика и фразеологија у прози Слободана Џунића / Драган Лиличић. – Косовска Митровица : Филозофски факултет, 2011. – 187. – (Монографије) / Слађана Степановић Николић // Етно-културолошки... – 17 (2013), 168–169. | Приказ

– СТЕФЧЕВА, Росица

Говорни чиновни неодобравања у бугарском и српском језику | Уп. 351.

738. СТОЈАНОВИЋ, Андреј

Традиција и иновације у српском научном тексту / Андреј Стојановић // СЈ. – 18 (2013), 111–134. | Summary

– СТОЈКОВИЋ, Наталија

Употреба метафора у концептуализацији смрти у српском и енглеском језику | Уп. 352.

– ТАНАСИЋ, Срето

О реченичној кондензацији у „Травничкој хроници“ Иве Андрића | Уп. 584.

739. ТОДОРОВИЋ, Стефан

Међуоднос перифразе и антономазије у спортским рубрикама дневне штампе : на примеру именовања појединаца спортиста / Стефан Тодоровић // Савремена проучавања језика... – 347–360. | Zusammenfassung

740. ТОШИЋ, Тијана

Anglicised Language of the Serbian Newspapers / Tiana M. Tošić, Ivana B. Palibrk // СЈ. – 18 (2013), 525–540. | Резиме

741. ХАЛУПКА РЕШЕТАР, Сабина

Elementi engleskog jezika u sms-ovima na srpskom jeziku / Sabina J. Halupka Rešetar, Biljana B. Radić-Bojanić // Традиција и иновације... – 297–307. | Summary

– ЦРНОГОРАЦ, Сања

Неке граматичко-лексичке карактеристике језика српских приповједака од Нjegoша до 1918. године | Уп. 837.

742. ЧАНЧАР, Јелена

Интернационализми у публицистичком стилу / Јелена Чанчар // Савремена проучавања језика... – 221–228. | Summary

743. ЧАРКИЋ, Милосав

Стих и језик / Милосав Ж. Чаркић. – Београд : Институт за српски језик САНУ : Међународно удружење Стил, 2013. – 642.

з) Метрика**744. МАРКОВИЋ, Весна**

Бравура уметнички израђеног јамба у песми „Басна о животу Велимира Рајића“ / Весна О. Марковић // ЗМКСЈ. – 61, 2 (2013), 431–436. | Summary

745. МАРОЈЕВИЋ, Радмило

Његошев десетерац према десетерцу српских народних пјесама / Радмило Н. Маројевић // СЈ. – 18 (2013), 63–86. | Резюме

746. МАРОЈЕВИЋ, Радмило

Развојни токови умјетничке поезије на српском језику (I) : од строге силабичке форме до комбинованог и слободног стиха / Радмило Н. Маројевић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 35–52. | Резюме

– ТОПИЋ, Мирослав

Од ритма ка смислу : метрички проблеми превођења српских народних песама козовског циклуса на пољски језик | Уп. 102.

и) Методика наставе српског књижевног језика**747. АДАМОВИЋ, Мирјана**

Лексикологија и граматика у школи : методички огледи / Рајна Драгићевић. – Београд : Учитељски факултет, 2012. – 241. / Мирјана Адамовић // Славистика. – 17 (2013), 492–494. | Приказ

748. БРБОРИЋ, Вељко

Писање великог и малог почетног слова / Вељко Брборић // Семинар српског језика... – 143–154.

749. ВЕЉКОВИЋ СТАНКОВИЋ, Драгана

Комуникативни приступ у настави српског језика / Драгана Вељковић Станковић. – Београд : Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2013. – 213. – (Књижевност и језик ; 46)

750. ВЕЉКОВИЋ СТАНКОВИЋ, Драгана

Могућности примене когнитивног приступа у настави српског језика : на примеру обраде граматичке категорије глаголског вида / Драгана Д. Вељковић Станковић // НССУВД. – 42, 3 (2013), 85–113. | Summary

751. ДАНИЛОВИЋ, Јелена

Ц-тест као мерни инструмент знања матерњег и страног језика / Јелена Р. Даниловић, Тајјана С. Грујић // Традиција и иновације... – 555–567. | Summary

752. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Лексеме које могу бити у служби различитих врста речи као изазов у настави српског језика / Рајна М. Драгићевић // КњЈ. – 60, 1 (2013), 91–101. | Summary

753. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

О лексици која недостаје и начину попуњавања лексичких празнина у српском језику / Рајна Драгићевић // Семинар српског језика... – 135–142.

754. ЖЕЖЕЉ-РАЛИЋ, Радмила

Приручник за учитеље уз уџбенички комплет Српски језик : за други разред основне школе / Радмила Жежељ-Ралић. – 5. изд. – Београд : Klett, 2013. – 72.

755. ЖЕЖЕЉ-РАЛИЋ, Радмила

Приручник за учитеље уз уџбенички комплет Српски језик : за трећи разред основне школе / Радмила Жежељ-Ралић. – 6. изд. – Београд : Klett, 2013. – 79.

756. ЖЕЖЕЉ-РАЛИЋ, Радмила

Приручник за учитеље уз уџбенички комплет Српски језик : за четврти разред основне школе / Радмила Жежељ-Ралић. – 6. изд. – Београд : Klett, 2013. – 70.

757. ЈАЊИЋ, Марина

Концептуализација кључних појмова у настави матерњег језика / Марина С. Јањић // Традиција и иновације... – 543–553. | Summary

758. ЈОВАНОВИЋ, Гордана

Мисија Солунске браће Пирила и Методија међу Словенима / Гордана Јовановић // Семинар српског језика... – 15–25.

759. ЈОКАНОВИЋ-МИХАЈЛОВ, Јелица

Силазни акценти у савременом српском језику : ортоепска норма и говорна пракса / Јелица Јокановић-Михајлов // Семинар српског језика... – 125–133.

– КРАЈИШНИК, Весна

Специфичности вежби у онлајн курсу српског као страног језика | Уп. 161.

760. ЛОМПАР, Весна

Употреба бројних придева у савременом српском језику / Весна Ломпар // Семинар српског језика... – 155–161.

– МАРИНКОВИЋ, Небојша

Нова терминологија у дидактици српског језика као страног | Уп. 175.

761. МАРИНКОВИЋ, Симеон

Методика креативне наставе српског језика и књижевности / Симеон Маринковић. – 4. изд. – Београд : Креативни центар, 2013. – 231. – (Приручници ; 1 ; 2)

762. МАРКОВИЋ, Мирјана

Језичко изражавање деце предшколског и млађег школског узраста / Мирјана Марковић. – Шабац : Висока школа струковних студија за васпитаче, 2013. – 158.

763. МИЛАНОВИЋ, Александар

Црквенословенско наслеђе у савременом српском језику / Александар Милановић // Семинар српског језика... – 61–68.

764. МИЛАТОВИЋ, Вук

Методика наставе српског језика и књижевности : у млађим разредима основне школе / Вук Милатовић ; прир. Зорица Цветановић, Валерија Јанићијевић, Вишња Мићић. – 2. допуњено и прерађено изд. – Београд : Учитељски факултет, 2013. – 490.

– МИОКОВИЋ, Ивана

Анализа непознате лексику из уџбеника „Српски језик као нематерњи за први разред средње школе“ | Уп. 188.

765. МРКАЉ, Зона

Методичка слагалица : српски језик и књижевност за 5. разред : приручник за наставнике / Зона Мркаљ. – Београд : Klett, 2013. – 208.

766. МРКАЉ, Зона

Методичка слагалица : српски језик и књижевност у шестом разреду основне школе : приручник за наставнике / Зона Мркаљ. – Београд : Klett, 2013. – 186.

767. МРКАЉ, Зона

Наставна теорија и пракса 1 : српски језик и књижевност у старијим разредима основне школе / Зона Мркаљ. – 6. изд. – Београд : Klett, 2013. – 200.

768. МРШЕВИЋ-РАДОВИЋ, Драгана

Вилински концепт лепоте / Драгана Мршевић-Радовић // Семинар српског језика... – 115–123.

769. СЕМИНАР српског језика књижевности и културе : предавања 2 / ур. Драгана Мршевић-Радовић, Бошко Сувајић. – Београд : Међународни славистички центар, 2013. – 178.

770. СРПСКИ језик : приручник за наставу српског језика и књижевности : за први разред гимназија и средњих стручних школа. – Београд : Нови Логос, 2013. – 523.

771. СРПСКИ језик 5 : приручник за наставнике српског језика и књижевности : за пети разред основне школе. – 2. изд. – Београд : Нови Логос, 2013. – 505.

772. СРПСКИ језик 6 : приручник за наставнике српског језика и књижевности : за шести разред основне школе. – 3. изд. – Београд : Нови Логос, 2013. – 474.

773. СРПСКИ језик 8 : приручник за наставнике српског језика и књижевности : за осми разред основне школе. – 3. изд. – Београд : Нови Логос, 2013. – 462.

774. СТАНОЈЧИЋ, Живојин

Примери морфосинтаксичке стабилности српског књижевног језика / Живојин Станојчић // Семинар српског језика... – 5–14.

775. СТЕВАНОВИЋ, Јелена

Фигуре хармоничног противуречја у изражавању средњошколаца / Јелена М. Стевановић // НЈ. – 44, 1/2 (2013), 103–119. | Summary

776. СТОЈАНОВИЋ, Славко

Формирање дискурса основношколског уџбеника : законитости колокације и конкорданције / Славко Ж. Стојановић // НЈ. – 44, 1/2 (2013), 45–74. | Summary

ј) Дијалектологија**– БОГДАНОВИЋ, Недељко**

Завичајни идиом као конструктивни фактор ономастици | Уп. 619.

777. БОГДАНОВИЋ, Недељко

Отворена питања израде дијалекатских речника : за увод у јавну расправу на округлом столу / Недељко Р. Богдановић // Путевима и домети... – 25–29.

778. БОШЊАКОВИЋ, Жарко

Bunjevci : etnodijalektološka istraživanja 2009 / Žarko Bošnjaković, Biljana Sikimić. – Subotica : Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine ; Novi Sad : Matica srpska, 2013. – 303.

– БОШЊАКОВИЋ, Жарко

Лексичко-лексикографски приступ 'специфичној' лексички | Уп. 620.

779. БОШЊАКОВИЋ, Жарко

Приватна писма као дијалекатски корпус : дијалекатска скица говора Ченеја у Румунији / Жарко Бошњаковић // ЗбМСФЛ. – 56, 2 (2013), 77–106. | Summary

780. БУКУМИРИЋ, Милета

Лексикографија косовско-ресавских говора на подручју Косова и Метохије / Милета Букумирић // Путеви и домети... – 75–86. | Summary

– БУКУМИРИЋ, Милета

Преглед метохијских ојконима | Уп. 623.

– ВЕЉКОВИЋ, Жарко

Порфирогенитова *Лонџодокла* – данашњи *Љуџоџук* : неколики балканоромански топоними бјелопавлићког краја | Уп. 625.

– ВЛАЈИЋ-ПОПОВИЋ, Јасна

Дијалекатска лексика у кратком етимолошком речнику српског језика | Уп. 626.

Дијалекатска лексикографија : покретачка снага етимологије : предавање Етимолошки речник српског језика и дијалекатска лексикографија одржано 3. априла 2003. године у оквиру Лингвистичке трибине САНУ | Уп. 627.

Ништа без дијалеката: „Дијалекатска лексика у кратком етимолошком речнику српског језика“ | Уп. 630.

781. ВРТИПРАШКИ-КУВИЗИЋ, Радојка

Говор Мокринчана ; Мокрински речник / Радојка Вртипрашки-Кувизић. – Нови Сад : СКОР, 2013. – 404.

– ДРАГИН, Гордана

Компатибилност стандардног српског језика и дијалекта : у књижевном делу и говору града | Уп. 706.

782. ДРАГИН, Гордана

Морфолошке карактеристике неких именица у говорима слива Студенице у југозападној Србији / Гордана С. Драгин // СЈ. – 18 (2013), 481–496. | Summary

783. ДРАГИН, Гордана

Статус лексике Новог Сада / Гордана С. Драгин // Путеви и домети... – 115–121. | Summary

784. ЂОРЂЕВИЋ, Срба

Врањски речовник : речник вароши Врање : врањско-српски (кадимлијски) / Срба Ђорђевић ; избор и поставку фотографија урадио Срба Ђорђевић. – Врање, 2013. – 205.

785. БУКАНОВ, Тамара

Неке морфолошке особине говора села Велика Лукања : околина Пирота / Тамара Р. Буканов // СЈ. – 18 (2013), 709–725.

786. ЖУГИЋ, Радмила

Правопис у писаном изражавању студената на подручју призренско-тимочког дијалекта / Радмила В. Жугић // Професор доктор Гордана Јовановић. – 385–394. | Summary

787. ЖУГИЋ, Радмила

Употреба падежа у писаном изражавању студената : на простору призренско-тимочког дијалекта / Радмила В. Жугић // ЗбФФП. – 43, 2 (2013), 551–528. | Résumé

– ИЛИЋ, Марија

Престиж шумадијско-војвођанског у Мађарској : оглед из дијахронијске социолингвистике | Уп. 33.

Развој лексикографских дефиниција у речницима ЈИ Србије | Уп. 642.

788. ЈАЊИЋ, Марина

Прагматички приступ дијалекатској лексици у новинама „Врањским“ / Марина С. Јањић // Путеви и домети... – 131–141. | Summary

789. ЈАШОВИЋ, Голуб

Дијалекатска лексика у стихозбирци „Страори“ Ратка Поповића / Голуб М. Јашовић // Путеви и домети... – 143–148. | Summary

790. ЈАШОВИЋ, Голуб

Дијалекатски и покрајински обележена лексика у стихозбирци „Страори“ Р. Поповића / Голуб М. Јашовић // ЗбФФП. – 43, 2 (2013), 529–540. | Summary

791. ЈАШОВИЋ, Голуб

Неке особине српских говора Косова и Метохије у приповеткама учитеља Петра Д. Петровића / Голуб М. Јашовић // ЗбФФП. – 43, 1 (2013), 91–105. | Summary

792. ЈАШОВИЋ, Голуб

Реља Новаковић и именовање и убикација насељених места у Горњој Топлици и Косаници / Голуб М. Јашовић // Професор доктор Гордана Јовановић. – 597–621. | Résumé

793. ЈУРИШИЋ, Марина

Израда јединственог речника призренско-тимочке дијалекатске области / Марина С. Јуришић // Путеви и домети... – 161–166. | Summary

794. ЈУРИШИЋ, Марина

Лексика свадбених обичаја у Рађевини / Мирјана Петровић-Савић – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2009. – 178. / Марина Јуришић // ЗбМСФЛ. – 56, 2 (2013), 239–241. | Приказ

795. ЈУРИШИЋ, Марина

Предлог *врз* у српским народним говорима / Марина Јуришић // ЗбМСФЛ. – 56, 1 (2013), 119–127. | Summary

796. КРСТАЈИЋ, Марина

Неке специфичности падежних облика у језику лirsке народне поезије Црне Горе / Марина Крстajić // Гласник ЦАНУ. – 31 (2013), 85–99. | Summary

797. ЛОНЧАР РАИЧЕВИЋ, Александра

Силазни акценти ван првог слога : дијалекат–стандард / Александра Р. Лончар Раичевић // Путеви и домети... – 305–313. | Summary

798. МАРКОВИЋ, Бранкица

Дијалекатска лексикографија у Војводини / Бранкица Марковић // Путеви и домети... – 177–191. | Summary

799. МАРКОВИЋ, Бранкица

Путеви и домети дијалекатске лексикографије : зборник радова / прир. Јордана Марковић. – Ниш : Филозофски факултет, 2013. – 420. – (Библиотека Научни скупови) / Бранкица Марковић // СДЗб. – 60 (2013), 803–805. | Приказ | Уп. 817.

800. МАРКОВИЋ, Јордана

Дијалекатски речник као слика свог аутора / Јордана Марковић // Путеви и домети... – 193–202. | Summary

801. МАРКОВИЋ, Јордана

Ибиш-ага Стевана Сремца и Видосава Петровића / Јордана С. Марковић // Традиција и иновације... – 101–111. | Summary

802. МАРКОВИЋ, Јордана

Споменик о постојању и трајању : Микротопонимија Прешевског краја / Татјана Трајковић // ОП. – 21 (2011), 331–425. / Јордана Марковић // СЈ. – 18 (2013), 759–761. | Приказ

803. МИКЕТИЋ, Сања

Реакције испитаника из Косовске Митровице на етнотиме као речи-стимулусе / Сања Д. Микетић, Јелена Р. Ратковић Стевовић // ЗФФП. – 43, 1 (2013), 107–123. | Summary

804. МИЛОРАДОВИЋ, Софија

„Општесловенски лингвистички атлас“ и учешће српских дијалектолога : ентузијазам не мањи од знања / Софија Р. Милорадовић // ЈФ. – 69 (2013), 367–390. | Резюме

– МИЛОСАВЉЕВИЋ, Тања

Поступци лексикографисања варијетета у новијим дијалекатским речницима | Уп. 651.

805. МИМОВИЋ, Милица

Прилог терминологији годишњих обичаја у Брњаку / Милица П. Мимовић // Путеви и домети... – 221–229. | Summary

806. МЛАДЕНОВИЋ, Радивоје

Вокализам говора јужнокосовског села Гатње / Радивоје М. Младеновић // СЈ. – 18 (2013), 263–278. | Résumé

807. МЛАДЕНОВИЋ, Радивоје

Говор јужнокосовског села Гатње / Радивоје Младеновић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2013. – 470. – (Монографије ; 18)

808. МЛАДЕНОВИЋ, Радивоје

Линеаризација предикатскофразних енклитика у говорима јужног Косова и јужне Метохије / Радивоје М. Младеновић // ЈФ. – 69 (2013), 401 – 415. | Résumé

809. МЛАДЕНОВИЋ, Радивоје

Предлози временског значења *īred+* и *īre+* у призренско-јужноморавским говорима метохијско-косовско-сиринићког ареала / Радивоје М. Младеновић // Традиција и иновације... – 91–99. | Summary

– МУДРИ, Александар

Називи коровских биљака и биљних паразита у пољопривредној лексици код Русина у Војводини | Уп. 391.

– НЕДЕЉКОВ, Љиљана

Модел за израду регионалног речника традиционалне културе | Уп. 657.

810. ОСТОЈИЋ, Владимир

Нека прозодијска одступања језерско-шаранског говора од Вук–Даничићевог акценатског система / Владимир Остојић // Гласник ЦАНУ. – 31 (2013), 69–84. | Summary

811. ОСТОЈИЋ, Владимир

Судбина група уснени сугласник + *j* у говору Језера и Шаранаца / Владимир Остојић // ЗМСФЛ. – 56, 2 (2013), 107–116. | Summary

812. ПЕТРОВИЋ, Велимир

Karakteristike donjovlaškog govora / Velimir P. Petrović // Sprache und Literatur... – 23–39. | Zusammenfassung

813. ПЕТРОВИЋ, Веселин

Из зоонимије Јадовника код Пријепоља : опште одлике ареала и регистар зоонима / Веселин Петровић // СЈ. – 18 (2013), 669–687. | Summary

814. ПЕТРОВИЋ, Драгољуб

Дијалекатска реч као темељ историјског памћења / Драгољуб Петровић // Путеви и домети... – 31–39. | Summary

– ПЕТРОВИЋ, Драгољуб

Речник Куча | Уп. 921.

815. ПЕТРОВИЋ, Снежана

Призрен : живот у речима : каталог / Снежана Петровић, Тома Тасовац. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2013. – 33. – (Галерија науке и технике САНУ ; 15)

816. ПОПОВИЋ, Људмила

Временска граница : Стереотип времена у дискурсу расељених лица са Косова и Метохије / Светлана Ћирковић. – Београд : Балканолошки институт САНУ, 2012. – 222. / Људмила В. Поповић // ЈФ. – 69 (2013), 467–472. | Приказ

– ПУЈИЋ, Саво

Херцеговачка пчеларска лексика : на општесловенској основи | Уп. 922.

817. ПУТЕВИ и домети дијалекатске лексикографије : зборник радова / прир. Јордана Марковић. – Ниш : Филозофски факултет, 2013. – 420. – (Библиотека Научни скупови) | Уп. 799.

818. РАДАН, Михај

Дијалекатска лексика и реконструкција некадашњег предмиграционог стања : на примерима лексике карашевских, призренско-тимочких и косовско-ресавских говора / Михај Н. Радан // Путеви и домети... – 265–282. | Résumé

819. РАДИЋ, Јованка

О формацијама са суфиксом *-ица* и антропонимима у основи : дијалектолошки, ономастички, логичко-граматички и 'феминистички аспект' / Јованка Ј. Радић // Путеви и домети... – 283–293. | Summary

820. РАДИЋ, Првослав

Косовскометохијска словенска периферија између језичких архаизама и иновација / Првослав Радић // ЗбМСС. – 83 (2013), 217–228. | Summary

821. РАДОВАНОВИЋ, Драгана

Јейрва, свекрва у српским дијалектима / Драгана Радовановић // Савремена проучавања језика... – 43–54. | Summary

– РАДОВАНОВИЋ, Драгана

Комплементарност речника и литерарних прича о речима | Уп. 663.

Статус дијалекатске и покрајинске лексике у речницима књижевног језика | Уп. 664.

822. РЕЉИЋ, Митра*

Прототипична ситуација и узроци *сџида* у асоцијацијама косметских респондента / Митра Рељић // Славистика. – 16 (2012), 110–118. | Резюме

823. РЕМЕТИЋ, Слободан

„Српски дијалектолошки атлас“ у светлу језичке и дијалекатске интерференције : лингвистички и социолингвистички аспект / Слободан Реметић // КњЈ. – 60, 2 (2013), 205–230. | Summary

– РЕМЕТИЋ, Слободан

Сто година дијалектологије на страницама „Јужнословенског филолога“ | Уп. 1163.

824. РЕМЕТИЋ, Слободан

Шта очекујем(о) од дијалекатског речника? / Слободан Реметић // Путеви и домети... – 11–23. | Summary

– РОМИЋ, Никола

Полисемија и семантика диференцирања у дијалектима | Уп. 670.

– САВИЋ ГРУЈИЋ, Ана

Негативна номинација човека мотивисана говором | Уп. 671.

825. САВИЋ ГРУЈИЋ, Ана

Општи падеж у говорима призренско-тимочке дијалекатске области / Ана Савић Грујић // Савремена проучавања језика... – 55–64. | Summary

826. СИМИЋ, Зоран

Догађајне појаве као имплицитни просторни локализатори : на примерима из гласничког говора / Зоран Симић // ЗбМСФЛ. – 56, 1 (2013), 103–117. | Summary

827. СИМИЋ, Зоран

Прилог проучавању међујезичке интерференције : на примеру говора Банатске Црне Горе / Зоран М. Симић // ЈФ. – 69 (2013), 429–441. | Резюме

828. СПАСОЈЕВИЋ, Марина

Прилог познавању лексике ресавског краја : етници и ктетици / Марина Љ. Спасојевић // Професор доктор Гордана Јовановић. – 279–295. | Резюме

829. СТЕПАНОВИЋ, Жељко

Називи објеката за смештај животиња у „Речнику српских говора Војводине“ / Жељко Степановић // Савремена проучавања језика... – 77–89. | Zusammenfassung

830. СТИЈОВИЋ, Рада

Дијалекатски речници и граматика / Рада Р. Стијовић // Путеви и домети... – 327–326. | Summary

831. СТИЈОВИЋ, Рада

Скупљачи народног блага Ресаве / Рада Р. Стијовић, Милун С. Стијовић // Професор доктор Гордана Јовановић. – 265–278. | Резюме

832. СТИЈОВИЋ, Рада

Ширење аналитизма у говору Горње Ресаве : на примеру статуса инфинитива / Рада Стијовић // ЈФ. – 69 (2013), 417–428. | Резюме

– СТОЈАКОВИЋ, Анка

Рјечник личког говора | Уп. 924.

833. ТАНАСИЋ, Срето

Дијалекатска лексика у „Нашем језику“ / Срето З. Танасић // Путеви и домети... – 337–346. | Summary

– ТРАЈКОВИЋ, Татјана

Ономастичка грађа у дијалекатским речницима југоисточне Србије | Уп. 679.

834. ТРАЈКОВИЋ, Татјана

Српски говор Албанаца у Прешеву / Татјана Г. Трајковић // Традиција и иновације... – 125–134. | Summary

– ЋИРИЋ, Љубисав

Обим диференцијације и мера егземплификације у дијалекатским речницима | Уп. 680.

835. ЋОРИЋ, Божо

Из дијалекатске творбе речи / Божо Б. Ћорић // НССУВД. – 42, 3 (2013), 7–14. | Summary

836. ЋОРИЋ, Божо

Из дијалекатске творбе ријечи / Божо Б. Ћорић // Гласник ЦАНУ. – 31 (2013), 13–22. | Summary

– ЦВЕТАНОВИЋ, Видоје

Речник заплањског говора | Уп. 925.

837. ЦРНОГОРАЦ, Сања

Неке граматичко-лексичке карактеристике језика црногорских приповједака од Нjegoша до 1918. године / Sanja Crnogoras // Гласник ЦАНУ. – 31 (2013), 101–116. | Summary

– ЦРЊАК, Дијана

Суфиксална творба зоонима у пастирској лексици лакташког краја | Уп. 595.

838. ЦУКУТ, Слађана

О неким особинама вокалског система говора млађих становника Дервенте / Слађана М. Цукут // СЈ. – 18 (2013), 595–607. | Summary

839. ЧИРГИЋ, Аднан

Вук Стефановић Караџић као проучаваца црногорских говора / Аднан Чиргић // ВиО. – 2 (2013), 31–39. | Abstrakt

VII. Историја српског језика**а) Опште****840. РЕЉИЋ, Митра**

Породични односи за време средњег века и османског ропства у *сећању* српског језика / Митра М. Рељић // Професор доктор Гордана Јовановић. – 245–263. | Резюме

841. САМАРЦИЋ, Биљана

Термин *босанчица* као заблуда у историјском развоју српског језика / Биљана Самарцић // Srpski pogled na... – 191–202.

842. СТАНОЈЕВИЋ, Бобан

Шта језичка интерференција може открити о досељавању Срба на Балкан? / Бобан М. Станојевић // Професор доктор Гордана Јовановић. – 481–505. | Résumé

б) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло**843. БОГДАНОВИЋ, Димитрије**

Програм научних истраживања археографског одељења за 1971/75. годину / Димитрије Богдановић // АП. – 35 (2013), 193–207.

844. БОШКОВ, Мирјана

Летописачки чланци у „Белопољском хронографу“ / Мирјана Ж. Бошков // Професор доктор Гордана Јовановић. – 195–220. | Резюме

845. ВАСИЉЕВ, Љупка

Три рукописне књиге српског писара Авакума из тридесетих година XVII века / Љупка Васиљев // АП. – 35 (2013), 113–143. | Summary

846. ВИТИЋ, Зорица

Летопис манастира Марче и Лепавине : изворни текст и превод / приредио и на савремени српски пренео Томислав Јовановић. – Београд : Музеј Српске православне цркве (Загреб) : Музеј Српске православне цркве Епархије загребачко-љубљанске, 2013. – 155. / Зорица Витић // ПКЈИФ. – 79 (2013), 310–312. | Приказ

847. ДРАГИН, Наташа

Акатист Светом апостолу и првомученику Стефану зографа Лонгина : текст и коментари / Наташа Драгин // ЗбМСКЈ. – 61, 2 (2013), 313–346. | Summary

848. ДРАГИН, Наташа

Споменици српскословенске писмености : језик и текстологија / Наташа Драгин. – Нови Сад : Тиски цвет, 2013. – 285. | Уп. 859.

849. ЈАНКОВИЋ, Живорад

Земљопис „Душановог законика“ / Живорад Јанковић // ПКЈИФ. – 79 (2013), 129–137.

850. ЈОВАНОВИЋ, Томислав

Три нова преписа Кантакузинове „Молитве Богородици“ / Томислав Јовановић // ПКЈИФ. – 79 (2013), 141–162.

851. КАЛЕЗИЋ, Димитрије

Рукописно наслеђе / Димитрије М. Калезић // АП. – 35 (2013), 185–191. | Summary

852. ПОКРАЈАЦ, Гордана

Ћирилична документа перашког архива : 1633–1851. / Горан Ж. Комар. – Херцег-Нови : Друштво за архиве и повјесницу херцегновску, 2013. – 180. – (Посебна издања ; 44) / Гордана Покрајац // ПКЈИФ. – 79 (2013), 315–317. | Приказ

853. ПУЗОВИЋ, Љиљана

Синђелија владике Георгија Поповића, издата темишварском свештенику Томи Павлову / Љиљана Пузовић // АП. – 35 (2013), 169–181. | Summary

854. РАКИЋ, Тања

Ћирилична документа дубровачког архива : прилози историји свакодневног живота на тремеђи Дубровника, Требиња и Новог : 1395–1795. / Горан Ж. Комар. – 3. допуњено и измењено изд. – Херцег-Нови : Друштво за архиве и повјесницу херцегновску, 2012. – 885. – (Посебна издања ; 43) / Тања Ракић // ПКЈИФ. – 79 (2013), 312–314. | Приказ

855. РАНЂЕЛОВИЋ, Ана

Дечани у светлу археографских истраживања / ур. Тајана Суботин Голубовић. – Београд : Народна библиотека Србије, 2012. – 344. / Ана Ранђеловић // ПКЈИФ. – 79 (2013), 340–345. | Приказ

856. РАТКОВИЋ, Драгана

Од „Повеље“ Кулина бана до њене језичке анализе : Повеља бана Кулина : графемика, фонемика, морфемика / Божо Ћорић. – Београд : Чигоја штампа, 2011. – 195. / Драгана Ратковић // СЈ. – 18 (2013), 791–797. | Приказ

857. САВИЋ, Виктор

Пергаментски уметак у „Мокропољском четворојеванђељу“ / Виктор Савић // ПКЈИФ. – 79 (2013), 89–102.

858. СТАНОЈЛОВИЋ, Јована

Књига о српској минијатури 16. и 17. века : Српска минијатура XVI и XVII века / Зоран Ракић. – Београд : Православни богословски факултет, Институт за теолошка истра-

живања, Филозофски факултет, Света српска Царска Лавра Хиландар, Службени гласник, 2012. – 356. / Јована Станојловић // АП. – 35 (2013), 227–232. | Приказ

859. СТОЈАНОВИЋ, Јелица

Књига Наташе Драгин, значајан и занимљив научни прилог историјској србистици : Споменници српскословенске писмености : језик и текстологија / Наташа Драгин. – Нови Сад : Тиски цвет, 2013. – 285. / Јелица Стојановић // Октоих. – 4 (2013), 127–130. | Приказ | Уп. 848.

860. СТОЈАНОВИЋ, Мирјана

„Символ вере“ Атанасија Александријског у рукописној збирци Народне библиотеке Србије / Мирјана Стојановић // АП. – 35 (2013), 145–155. | Summary

861. СУБОТИН-ГОЛУБОВИЋ, Татјана

Празновање св. Константина и Јелене у средњовековној Србији : према српским мињима XIII и XIV века / Татјана Суботин-Голубовић // АП. – 35 (2013), 21–47. | Summary

862. ЋЕКЛИЋ, Александар

Богумилски повез : један историјски фалсификат / Александар Ћеклић // АП. – 35 (2013), 157–168. | Summary

863. УБИПАРИП, Миланка

Српскословенски октоих из времена цара Душана са тропарима „Покајног канона Климента Охридског“ / Миланка Убипарип // ПКЈИФ. – 79 (2013), 103–128.

864. ХАЧАЈАНЦ, Анжела

Сербский молитвенник начала XVII века в собрании Научной библиотеки Саратовского государственного университета / Анжела Григорьевна Хачаянц // АП. – 35 (2013), 103–112. | Резиме

865. ШПАДИЈЕР, Ирена

Капитално издање „Светостефанске хрисовуље“ : Повеља краља Милутина манастиру Бањска. Светостефанска хрисовуља : фототипије издања и пратеће студије / прир. Ђорђе Трифуновић. – Приштина : Музеј ; Београд : Центар за очување наслеђа Косова и Метохије Мнемосуне : Службени гласник, 2011. – 2 т. – (Уметност и култура. Српске средњовековне повеље) / Ирена Шпадијер // ЗБМСКЈ. – 61, 2 (2013), 559–561. | Приказ

**в) Историјска фонетика, граматика, лексикологија,
историја писма и правописа**

866. БЈЕЛАКОВИЋ, Исидора

Однос еноцентричних и егзоцентричних именичких сложеница у географској терминологији Срба 18. и 19. века (1783–1867) / Исидора Бјелаковић // ЗБМСФЛ. – 56, 1 (2013), 45–59. | Summary

867. БЈЕЛАКОВИЋ, Исидора

Улога интеркултуралног лексичког трансфера у формирању терминолошког система српског језика : математичка географија и астрономија / Исидора Г. Бјелаковић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 357–369. | Summary

868. ВУЧКОВИЋ, Снежана

Концепт *човек ѿлесни* у традиционалној српској језичкој слици света / Снежана П. Вучковић // НССУВД. – 42, 3 (2013), 125–137. | Summary

869. ГРКОВИЋ-МЕЈДОР, Јасмина

О синтаксичкој архаизацији у „Животу деспота Стефана“ Константина Философа : партикула *да* / Јасмина М. Грковић-Мејдор // Професор доктор Гордана Јовановић. – 135–147. | Summary

– ГУДУРИЋ, Снежана

Jezici i kulture u vremenu na prostoru Srbije : dva primera iz dva vremena na jednom prostoru | Уп. 26.

870. ДИЛПАРИЋ, Предраг

Инфинитив /*да*- конструкција као допуна глагола у српскословенским тетракосима XIII и XIV века и у Вуковом преводу „Новог завета“ / Предраг Д. Дилпарић // АФФ. – 25, 2 (2013), 25–38. | Summary

871. ЈАКОВЉЕВИЋ, Живојин

Editing in a Sixteenth-Century Sebian Manuscript : (HM.SMS.280) : a Lexical Analysis with Comparison to the Russian Original / Živojin Jakovljević. – Beograd : Rascian School, 2013. – 223.

872. ЈОВАНОВИЋ, Гордана

Неке језичке одлике новозаветних апокрифа српске редакције : на грађи „Протојеванђеља Јаковљевог“ / Гордана Јовановић // ЗбМСС. – 83 (2013), 133–145. | Summary

873. ЈОВИЋ, Надежда

О концепцији тематског речника „Хиландарског медицинског кодекса“ / Надежда Д. Јовић // Путеви и домети... – 149–159. | Summary

874. КУРЕШЕВИЋ, Марина*

Значење конструкције *хои̑(јеру)и̑и* + инфинитив у „Српској Александриди“ са становишта теорије граматицизације / Марина Курешевић // Славистика. – 15 (2011), 156–166. | Резюме

875. КУРЕШЕВИЋ, Марина

Хипотактичке структуре у „Српској Александриди“ са функционалностишког аспекта : на примерима исказивања темпоралних односа / Марина Курешевић // ЗбМСС. – 84 (2013), 121–140. | Summary

876. МИЛАНОВИЋ, Александар

Стилистички аспект српских књижевнојезичких промена на смени 18. и 19. века / Александар М. Милановић // КњЈ. – 60, 1 (2013), 1–11. | Summary

877. НИКИТОВИЋ, Зорица

Синтаксички аспекти сложеница у српскословенском језику / Зорица Никитовић // ЗбМСФЛ. – 56, 2 (2013), 23–38. | Summary

878. ПАВЛОВИЋ, Слободан

Конституисање система енклитика у српском језику / Слободан Ј. Павловић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 345–355. | Резюме

879. ПАВЛОВИЋ, Слободан

Узроци и механизми синтаксичких промена у српском језику / Слободан Павловић. – Сремски Карловци ; Нови Сад : Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2013. – 370. – (Књижевност, језик, култура)

880. ПЕТКОВИЋ, Јелена

Слагање негација у старосрпском језику / Јелена Петковић, Владимир Поломац // ЗбМСФЛ. – 56, 2 (2013), 7–22. | Summary

– ПЕТРОВИЋ, Драгољуб

Дијалекатска реч као темељ историјског памћења | Уп. 814.

881. ПЕТРОВИЋ, Снежана

О значају проучавања турцизама из предвуковског периода на материјалу „Старих српских записа и натписа“ Љубомира Стојановића / Снежана М. Петровић // ЈФ. – 69 (2013), 391–399. | Summary

882. ПОЛОМАЦ, Владимир

О неким примерима аналитичких тенденција у српским повељама и писмима од краја XIV и током XV века / Владимир Р. Поломац // СЈ. – 18 (2013), 315–327. | Summary

883. ПОЛОМАЦ, Владимир

Ресавски правопис у повељама и писмима деспота Лазара и Стефана Бранковића / Владимир Р. Поломац // Митолошки зборник... – 105–134. | Summary

– РАЈИЋ, Јован

Приручник из реторике... | Уп. 62.

884. РАКИЋ, Кармела

Семантика лексике из старијих времена / Кармела Ракић // Савремени токови... 1. – 535–549. | Summary

885. РАНКОВИЋ, Зоран

Причастан у недељу Пасхе / Зоран Ранковић // АП. – 35 (2013), 11–19. | Summary

886. САВИЋ, Виктор

Штокавска вокализација у „Хиландарском типикју“ / Виктор Савић // ПКЛИФ. – 79 (2013), 83–88.

887. СТОЈАНОВИЋ, Јелица

Словенска и хришћанска имена у „Пивском поменику“ и „Поменику Хоче“ / Јелица Р. Стојановић // Професор доктор Гордана Јовановић. – 163–193. | Summary

888. СТОЈМЕНОВИЋ, Чедомир

О употреби двојине у старим српским и македонским преписима апостола / Чедомир С. Стојменовић, Бојана Ч. Стојменовић // ЗбФФП. – 43, 1 (2013), 39–48. | Резюме

889. ЦВЕТКОВИЋ ТЕОФИЛОВИЋ, Ирена

Језик „Хиландарског медицинског кодекса“ / Надежда Д. Јовић. – Ниш : Филозофски факултет, 2011. – 280. / Ирена Цветковић Теофиловић // ЗбМСФЛ. – 56, 1 (2013), 230–233. | Приказ

г) Историја српског књижевног језика**890. ГАЗДИЋ, Јелена**

О језику весма полезном : Језик весмалезан / Александар Милановић. – Београд : Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2013. – 284. – (Библиотека Књижевност и језик ; 45) / Јелена Газдић // Октоих. – 4 (2013), 131–136. | Приказ | Уп. 894.

– ДИЛПАРИЋ, Предраг

Инфинитив /*да*- конструкција као допуна глагола у српскословенским тетракосима XIII и XIV века и у Вуковом преводу „Новог завета“ | Уп. 870.

891. ЈОВАНОВИЋ, Јелена

Анахрони гест једног конзервативца : зашто је Стерија своје „Даворје“ штампао црквенословенском ћирилицом и предвуковским правописом / Јелена Х. Јовановић // Баштина. – 35 (2013), 45–59. | Summary

892. ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ, Јелена

Вуков стилски поступак у историјским списима : са аспекта употребе глаголских времена / Јелена Р. Јовановић Симић // Традиција и иновације... – 207–214. | Summary

893. ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ, Јелена

Облици ословљавања у Вуковој преписци : једно поглавље из историје српског епистолярног стила / Јелена Јовановић Симић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 407–417. | Резюме

894. МИЛАНОВИЋ, Александар

Језик весма полезан / Александар Милановић. – Београд : Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2013. – 284. – (Књижевност и језик ; 45) | Уп. 890.

895. МИЛАНОВИЋ, Александар

Реформа ћирилице Луке Милованова у контексту књижевнојезичке ситуације почетком 19. века / Александар М. Милановић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 187–197. | Резюме

– МУТАВИЋ, Предраг

Статус српског и румунског језика на прелазу из XVIII у XIX век | Уп. 317.

896. ПАВЛОВИЋ, Слободан

Теоријске основе Даничићевог падежног синтаксе : прилог историји српске филологије / Слободан Ј. Павловић // ЈФ. – 69 (2013), 255–276. | Резюме

897. ПЕРИЋ, Ђорђе

Нерод : загонетна прича из Вукова „Рјечника“ / Ђорђе Д. Перић // Професор доктор Гордана Јовановић. – 437–454. | Summary

898. РАНЂЕЛОВИЋ, Ана

На почецима модерне српске филологије / ур. Ана Кречмер, Гордана Илић Марковић, Милош Окука. – Frankfurt am Main et al. : Peter Lang, 2012. – 409. / Ана Ранђеловић // НЈ. – 44, 1/2 (2013), 159–162. | Приказ

899. СЕЛИМОВИЋ, Меша

Za i protiv Vuka : studija / Meša Selimović. – 2. izd. – Beograd : Marso, 2013. – 129. – (Sabrana dela u deset knjiga / Meša Selimović)

900. ТОМА, Пол-Луј

Преводи „Библије“ и формирање српског стандардног језика : случај претериталних времена / Paul-Louis Thomas // НССУВД. – 42, 1 (2013), 23–33. | Résumé

VIII. Речници стари и нови српског језика односно српског и ког страног језика

– БЈЕЛЕНИЋ, Марга

Једнотомни етимолошки речник српског језика : методолошки аспект | Уп. 612.

Једнотомник : између популарног и научног речника : „Једнотомни етимолошки речник српског језика (методолошки аспект)“ | Уп. 613.

– ВЛАЈИЋ-ПОПОВИЋ, Јасна

Речник за стручњаке и „сладокусце“ : Предавање „Етимолошки речник српског језика“ 18. марта 2005. године | Уп. 632.

– ВРТИПРАШКИ-КУВИЗИЋ, Радојка

Говор Мокринчана ; Мокрински речник | Уп. 781.

901. ГОЛУБОВИЋ, Слободан

Vuorbaj : vlaško-srpski rečnik : krajinско-timočko narečje : sinā alu čeloju / Slobodan Golubović. – Petrovac na Mlavi : Nacionalni savet Vlaha ; Negotin : Udruženje za očuvanje identiteta, jezika, kulture i tradicije Vlaha, 2013. – 132.

902. ДАМЉАНОВИЋ, Дара

Руско-српски и српско-руски теолошки речник = Русско-сербский и сербско-русский богословский словарь / Ксенија Кончаревић, Милан Радовановић. – Београд : Службени гласник, 2012. – 360. / Дара Дамљановић // Славистика. – 17 (2013), 479–481. | Приказ

903. ДРЕВ СПАСОЈЕВИЋ, Душица

Magyar-szerb kéziszórtár = Мађарско-српски речник / Душица Древо Спасојевић, Јелена Вукмировић. – Београд : Јасен, 2013. – 860. – (Реčник)

– ЂОРЂЕВИЋ, Срба

Врањски речовник : речник вароши Врање : врањско-српски (кадимлијски) | Уп. 784.

904. БУКАНОВИЋ, Јован

Srpsko-nemački rečnik valentnosti glagola = Wörterbuch zur Verbvalenz serbisch-deutsch / Miloje Đorđević, Ulrich Engel. – München : Otto Sagner Verlag, 2013. – 790. / Јован Букановић // Prevodilac. – 32, 1/2 (2013), 64–66. | Приказ

905. ЂУРИЋ, Милош

Bazični frazalni glagoli : srpsko-engleski / Miloš D. Đurić, Natalija Panić Cerovski // Prevodilac. – 32, 3/4 (2013), 106–158.

906. ЕРАКОВИЋ, Борислава

Rečnik englesko-srpski, srpsko-engleski : britanska i američka varijanta / Borislava Eraković. – Novi Sad : Liber, 2013. – 422.

907. ЖУГИЋ, Радмила

Речник говора југа Србије : провинцијализми, дијалектизми, варваризми и др. / Момчило Златановић. – Врање : Аурора, 2011. – 563. / Радмила В. Жугић // ЗбМСС. – 84 (2013), 252–255. | Приказ

908. ЖУГИЋ, Радмила

Речник говора северне Метохије / Милета Букумировић – Београд : Институт за српски језик Српске академије наука и уметности, 2012. – 704. – (Монографије 15) / Радмила В. Жугић // ЗбМСФЛ. – 56, 2 (2013), 231–238. | Приказ | Уп. 914.

909. ЖУГИЋ, Радмила

Црнотравски речник / Радосав Стојановић // СДЗб. – 57 (2010), 9–1060. / Радмила В. Жугић // ЗбМСФЛ. – 56, 1 (2013), 234–240. | Приказ | Уп. 911, 923.

910. ЈОВАНОВИЋ, Зоран

Novinarska terminologija i frazeologija : nemačko-srpski / Z. Jovanović // Prevodilac. – 32, 1/2 (2013), 107–122.

911. МАРКОВИЋ, Јордана

Књига као споменик : Црнотравски речник / Радосав Стојановић // СДЗб. – 57 (2010), 9–1060. / Јордана Марковић // СЈ. – 18 (2013), 741–744. | Приказ | Уп. 909, 923.

912. МЕДИЋ, Филип

Француско-српски речник / Филип Медић, Етјен Лоран ; уз сарадњу Светимира Ристића и Милорада Ванлића. – Београд : Феникс Либрис, 2013. – 1158.

913. МИЛОЈЕВИЋ, Предраг

Мали речник скаредних речи и израза у српском језику / Предраг Милојевић. – Младеновац : Друштво за афирмацију културе Пресинг, 2013. – 146.

914. МИЛОСАВЉЕВИЋ, Тања

Речник говора северне Метохије / Милета Букумирић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2012. – 704. – (Монографије ; 15) / Тања З. Милосављевић // ЗбФФП. – 43, 2 (2013), 807–818. | Приказ | Уп. 908.

915. МОДЕРЦ, Саша

Srpsko-italijanski rečnik u informatičkom dobu : jedan predlog / Saša Moderc // Савремени токови... 2. – 185–193. | Riassunto

916. НИКИТОВИЋ, Вељко

Srpsko-španski špansko-srpski rečnik : sa gramatikom / Veljko Nikitović. – Beograd : Vok, 2013. – 1024.

917. НИКОЛИЋ, Марина

Фразеолошки речник српског језика / Ђорђе Оташевић. – Нови Сад : Прометеј, 2012. – 1048. / Марина М. Николић // ЈФ. – 69 (2013), 481–487. | Приказ

918. NSSN : nemačko-srpski i srpsko-nemački rečnik sa gramatikom = DSSD : deutsch-serbisches und serbisch-deutsches Wörterbuch mit Grammatik. – 2. izd. – Beograd : Institut za strane jezike, 2013. – 1421.

919. ОСНОВНИ речник немачко-српски српско-немачки : са немачком и српском граматицом / Јован Ђукановић и др. – 2. изд. – Београд : Завод за уџбенике, 2013. – 1271.

920. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

Тематски речник српског језика : лексичке релације и функције. 5, Бомбардер–брк / Ђорђе Оташевић. – Београд : Алма, 2013. – 340. – (Речници ; 50)

921. ПЕТРОВИЋ, Драгољуб

Речник Куча / Драгољуб Петровић, Ивана Ђелић, Јелена Капустина // СДЗБ. – 60 (2013), 1–461. | Резюме

922. ПУЈИЋ, Саво

Херцеговачка пчеларска лексика : на општесловенској основи / Саво Пујић // СДЗБ. – 60 (2013), 463–801. | Резюме

923. САВИЋ-ГРУЈИЋ, Ана

Црнотравски речник / Радосав Стојановић // СДЗБ. – 57 (2010), 9–1060. / Ана Савић-Грујић // Етно-културолошки... – 17 (2013), 163–165. | Приказ | Уп. 909, 911.

924. СТОЈАКОВИЋ, Анка

Рјечник личког говора / Анка Стојаковић, Јован Мандарић. – Београд : А. Стојаковић : Ј. Мандарић, 2013. – 124.

– ТИШКЕИ, Вилма

Типологија српско-мађарских и мађарско-српских речника | Уп. 678.

925. ЦВЕТАНОВИЋ, Видоје

Речник заплањског говора / Видоје Цветановић. – Гацин Хан : Народна библиотека Бранко Миљковић, 2013. – 249.

926. ШИПКА, Данко

Савремени српско-енглески речник / Данко Шипка ; супервизор Вејлз Браун. – Нови Сад : Прометеј, 2013. – 797. – (Лингвистичке едиције. Мали речници ; 5)

– ШЛАКОВИЋ, Сеад

Rječnik osmanske leksike barskoga kraja | Уп. 453.

IX. Несловенски језици

927. АКТУELNE teme engleskog jezika nauke i struke u Srbiji : tematski zbornik radova / ur. Nadežda Silaški, Tatjana Đurović. – Beograd : Centar za izdavačku delatnost Ekonomskog fakulteta, 2013. – 301. | Уп. 960.

– АНДРИЋ, Едита

Glagolski antonimi u srpskom i mađarskom jeziku | Уп. 250.

Контрастивна семантичка анализа речи *fej* у мађарском и *глава* у српском језику | Уп. 251.

928. АНДРИЋ, Едита

Pozdravljanje u mađarskom jeziku / Edita Andrić // Језици и културе... – 13–25. | Summary

929. АРСЕНИЈЕВИЋ, Бобан

Ефекат подударања код слободних односних клауза у немачком / Бобан М. Арсенијевић // Sprache und Literatur... – 129–133. | Zusammenfassung

– АШИЋ, Тијана

Kondicional i kognitivna transpozicija | Уп. 252.

О семантици и прагматици заменичко-прилошких просторних локализатора *овде* и *ију* у српском језику и њиховим преводним еквивалентима у француском | Уп. 253.

Опозиција *peu – un peu* u francuskom i načini njenog izražavanja u srpskom jeziku | Уп. 254.

Les prépositions dans les constructions téliques et fonctionnelles en français, en serbe et en bulgare | Уп. 255.

930. БАРБИ, Маурицио

Nescita, sopravvivenza, fine dei neologismi nell'italiano contemporaneo e possibili applicazioni didattiche / Maurizio Barbi // Језици и културе... – 335–348. | Rezime

931. БАРБИ, Маурицио

Le parole desuete nell'italiano contemporaneo e il loro possibile recupero / Maurizio Barbi // ФП. – 40, 1 (2013), 205–225. | Резиме

932. БЕЛО, Димитри

Balkanski jezički savez i albanski jezik / Dhimitri Bello // Настава албанског језика... – 43–49. | Summary

– БЕНАКИО, Росана

Еще раз о глагољном виде и категорији вежливости в императиве : сопоставление славянских языков с новогреческим | Уп. 256.

– БИБЕРЦИЋ, Тијана

Тренутни глаголи у енглеском и српском језику | Уп. 257.

933. БИКИЦКИ, Наташа

Strategije za tumačenje značenja prozirnih fraznih glagola / Nataša Bikicki // Савремени токови... 1. – 523–533. | Summary

934. БИЛАНЦИЈА, Софија

Semantički parametri opisa glagola kretanja / Sofija Bilandžija // Савремени токови... 1. – 423–438. | Summary

935. БЈЕЛАКОВИЋ, Андреј

American English(es) : Linguistic and Socio-cultural Perspectives / ed. Roberto Cagliero, Anna Belladelli. – Newcastle upon Tyne : Cambridge Scholar Publishing, 2013. – 242. / Andrej Vjelaković // *Philologia*. – 11 (2013), 109–111. | Приказ

936. БЈЕЛАКОВИЋ, Андреј

Evolucija stavova o jeziku na engleskom govornom području : od perspektivizma ka deskriptivizmu / Andrej Ž. Vjelaković // АФФ. – 25, 2 (2013), 207–236. | Summary

937. БОЈЕР, Анри

Du langage de la culture de masse aux avatars médiaculturels : mots à CCP, culturèmes et autres signes à valeur ethnosocioculturelle ajoutée / Henri Boyer // *Colloque international...* – 277–282. | Резиме

938. БОЈОВИЋ, Бранкица

Carstvo engleskog jezika shodno Ostleru, Kristalu i Snel-Hornbijevoj / Brankica Bojović // *Савремени токови...* 2. – 211–221. | Summary

939. БОЈОВИЋ, Ивана

Chicktionary : from A-Line to Z-Snap : the Words Every Woman Should Know / Anna Lefler. – Avon : Adams Media, 2011. – 242. / Ивана Бојовић // *ЛА*. – 22 (2013), 68–69. | Приказ

940. БОРИЉО, Андре

Quand la proximité spatiale devient approximation quantitative / André Borillo // *Colloque international...* – 187–201. | Резиме

941. БРАНКОВИЋ, Весна

О језику и стварању социјалних идентитета на примеру америчке кантри музике / Весна Бранковић // *Савремени токови...* 2. – 117–135. | Summary

942. БРЕС, Жак

Conditionnel et ultériorité dans le passé : de la *subjectivité* à l'*objectivité* / Jacques Bres // *Colloque international...* – 173–186. | Резиме

943. БРИЉАН РАНОУ, Натали

Didactique de la littérature et expérience du temps : comment construire la réception? / Nathalie Brillant Rannou // *Colloque international...* – 437–446. | Резиме

944. БУЛАТОВИЋ, Весна

Leksički aspekt i engleski sadašnji perfekat / Vesna Bulatović // ФП. – 40, 1 (2013), 177–187. | Summary

– **ВАЛЕНТНОСТ речи и израза** : морфосинтаксички, семантички и прагматички аспекти : међународни тематски зборник | Уп. 514.

– **ВЛАХОВИЋ, Љубица**

Корелатив и маркери једнакости и неједнакости у француским и српским компаративним реченицама | Уп. 261.

945. ВУЈИЋ, Јелена

Sintaksički i leksičko-semantički status partikule kod nekih dvočlanih glagola u engleskom jeziku / Jelena Lj. Vujčić // *Aktuelne teme engleskog...* – 45–59. | Summary

946. ВУЈОВИЋ, Ана

Comment écrire un mémoire? / Ana Vujović // *Colloque international...* – 429–436. | Резиме

– **ВУЈОВИЋ, Ана**

Фраземи везани за јело и пиће у француском и српском језику | Уп. 263.

947. ВУЈЧИЋ, Никола

Das Konzept *Jugoslawien* in dem „Spiegel“ : berichten vor dem Kriegsbeginn : eine diskurslinguistische Untersuchung der „Spiegel“ : Aritikel aus dem Jahr 1989 / Nikola Vujčić // Sprache und Literatur... – 147–162. | Резиме

948. ВУКОВИЋ-ВОЈНОВИЋ, Драгана

Značaj izučavanja kolokacija u engleskom jeziku turizma / Dragana B. Vuković-Vojnović // Aktuelne teme engleskog... – 61–74. | Summary

– ВУКОМАНОВИЋ, Тамара

Метафора у војном српском и енглеском језику | Уп. 264.

949. ВУКЧЕВИЋ, Миодраг

Status nemačkih pozajmljenica u savremenom engleskom jeziku / Miodrag Vukčević, Miloš D. Đurić // Савремени токови... 2. – 91–116. | Summary

950. ВУЧКОВИЋ, Драгана

La fonction cognitive de la métaphore dans la poésie de Charles Baudelaire / Dragana Vučković // Colloque international... – 283–293. | Резиме

951. ГЛИШИЋ, Марија

Code-Mixing serbe-français : mélange des codes dans le cas des travailleurs immigrés serbes / Marija Glišić, Milica Milašinović // Colloque international... – 307–316. | Резиме

– ГЛИШИЋ, Марија

Систем прошлих времена у српском и француском језику | Уп. 265.

952. ГЛОЂОВИЋ, Аница

Aspectual *and / or* Aktionsart Function of Adverbial Particles in English Phrasal Verbs / Anica Glodović // FU. – 11, 2 (2013), 119–131. | Резиме

– ГЛОЂОВИЋ, Аница

Партикуле у енглеском и префикси у српском језику : сличности и разлике | Уп. 266.

953. ГЛУМАЦ, Дивна

Pasivne rečenice u japanskom jeziku / Divna Glumac // ФП. – 40, 2 (2013), 21–43. | Summary

954. ГОЛУБОВИЋ, Слободан

Govorim vlaški = Vorbäsk ruminjeašče = Ворбјеск румињештје : крајинско-тимочко наречје / Slobodan Golubović. – Petrovac na Mlavi : Nacionalni savet Vlaha ; Negotin : Udruženje za očuvanje identiteta, jezika, kulture i tradicije Vlaha Gergina, 2013. – 38.

– ДАНЧЕТОВИЋ, Никола

Фразални глаголи са партикулом *off* и њихови еквиваленти у српском језику | Уп. 267.

– ДИМКОВИЋ ТЕЛЕБАКОВИЋ, Гордана

О неким аспектуалним прилозима у савременом српском и енглеском језику | Уп. 269.

955. ДИМКОВИЋ ТЕЛЕБАКОВИЋ, Гордана

Studies on English and Serbian Language / Gordana Dimković Telebaković. – Beograd : Svet knjige, 2013. – 427. – (Nauka)

– ДОДИГ, Милана

Негација у српском и француском језику | Уп. 270.

Системи прошлих глаголских времена у српском и француском језику | Уп. 271.

Les usage modaux du conditionnel dans la presse et ses équivalents traduits en serbe | Уп. 272.

– **ДРАГОВИЋ, Кристина**

Контрастивна анализа псеудорепоцитета у српском и немачком језику | Уп. 274.

956. ЂОРЂЕВИЋ, Драгана

Razvoj terminologije kao lingvističke discipline kod Arapa / Dragana M. Đorđević // АФФ. – 25, 1 (2013), 245–267. | Summary

957. ЂОРЂЕВИЋ, Јаков

Kulturna etimologija reči *macabre* / Jakov Đorđević // Језици и културе... – 45–57. | Summary

– **ЂОРЂЕВИЋ, Милоје**

Valentnost glagola u jednom srpsko-nemačkom rečniku | Уп. 524.

958. ЂОРОВИЋ, Данијела

Metaforički jezik u italijanskom jeziku humanističkih nauka / Danijela Đorović // Савремени токови... 2. – 313–329. | Summary

959. ЂУРИН, Татјана

Traduire néologismes de rabelais ou combattre les *monstres verbaux* / Tatjana Đurin // Colloque international... – 325–332. | Резиме

960. ЂУРИЋ, Милош

Aktuelne teme engleskog jezika nauke i struke u Srbiji : tematski zbornik radova / ur. Nadežda Silaški, Tatjana Đurović. – Beograd : Centar za izdavačku delatnost Ekonomskog fakulteta, 2013. – 301 str. / Miloš D. Đurić // Prevodilac. – 32, 3/4 (2013), 63–67. | Приказ | Уп. 927.

961. ЂУРИЋ, Милош

Višečlani konstrukti u engleskom diskursu elektrotehnike / Miloš D. Đurić // Aktuelne teme engleskog... – 29–42. | Summary

962. ЂУРИЋ, Милош

English and French Multi-Constituent Compounds in the Discourse of Electrical Engineering and the Discourse of Medicine / Miloš D. Đurić // Савремени токови... 1. – 77–90. | Sažetak

– **ЂУРОВИЋ, Анете**

Anaphorisierbarkeit der Prädikativergänzung deutscher und serbischer Verben mit *auf diese Weise* : eine deutsch-serbische Korpusstudie | Уп. 276.

963. ЂУРОВИЋ, Татјана

Open Window, Concrete Ceiling, Rust Out : Figurativeness in Language of Human Resource Management / Tatjana Đurović // Савремени токови... 1. – 333–350. | Summary

964. ЂУРОВИЋ, Татјана

Uloga slikovnih shema u metaforičkom strukturisanju svetske ekonomske krize / Tatjana N. Đurović, Nadežda R. Silaški // Aktuelne teme engleskog... – 133–146. | Summary

965. ЕНГЕЛ, Улрих

Das Wort Aufbrechen / Ulrich Engel // Валентност речи и израза. – 11–24. | Резиме

– **ЗВЕКИЋ ДУШАНОВИЋ, Душанка**

Мађарски еквиваленти српских синтаксичких конструкција с везником *да* | Уп. 277.
Sintaksičko-semantička analiza mađarskog translativa i njegovih srpskih ekvivalenata | Уп. 278.

– **ЗЕЧЕВИЋ, Снежана**

Преводни еквиваленти и уређење одредница у двојезичним енглеско-српским речницима | Уп. 640.

966. ЗЕЧЕВИЋ, Снежана

Прошлост, садашњост и будућност енглеског језика као глобалног језика савременог друштва / Снежана Зечевић // Баштина. – 35 (2013), 15–25. | Summary

967. ЗЕЧЕВИЋ-КРНЕТА, Горана

Употреба предлога *en* испред назива дана у недељи у шпанском језику / Горана Зечевић-Крнета // CJ. – 18 (2013), 513–524. | Resumen

968. ЗОЛО, Мајк

Glagoli u španskom jeziku / Majk Zolo ; prev. Andrijana Đordan. – Beograd : Vulkan izdavaštvo, 2013. – 232. – (Berlitz)

– ИВАНОВА, Тања

Родително-дателен падеж в грџки и срџбски език : две форми, изпљњиващи една граматична функција | Уп. 279.

969. ИВАНОВА ТОМОВА, Љиљана

About the System Relations between Nouns in English Substantive Syntagma in Attributive Function / Ljiljana Ivanova Tomova // Савремена проучавања језика... – 497–506.

970. ИГЊАТОВИЋ, Наташа

L'interculturel et le thème de la discrimination en cours de FLE / Nataša Ignjatović // Colloque international... – 419–427. | Резиме

– ИМАМИ, Наилџе

Kontrastivna sintaksičko-semantička analiza nominativa u srpskom i albanskom jeziku | Уп. 281.

– ЈАКОВЉЕВИЋ, Бојана

The Underlying Structure of English Nominal Compounds without a Verbal Element and Their Serbian Translation Equivalents | Уп. 282.

– ЈАНИЋИЈЕВИЋ, Марко

О модалности у законским актима на српском и енглеском језику | Уп. 283.

971. ЈАНКОВИЋ, Жељка

Pour une analyse stylistique : le cas de l'imparfait narrative dans le roman français des XIX et XX siècles / Željka P. Janković // ФП. – 40, 1 (2013), 121–134. | Резиме

972. ЈАНКОВИЋ, Жељка

Le rôle sémantico-stylistique de l'infinitif dans „Les Fables“ de la Fontaine / Željka Janković // Савремена проучавања језика... – 477–484. | Резиме

– ЈЕВРИЋ, Тамара

Slika žene u poslovicama na engleskom i srpskom jeziku : jezik kao sredstvo promovisanja prihvatljivog ponašanja | Уп. 286.

973. ЈЕРОТИЈЕВИЋ, Даница

Новије тенденције творбе речи у савременом енглеском језику / Даница Јеротијевић // Савремена проучавања језика... – 127–138. | Summary

974. ЈОВАНОВИЋ, Ана

Konceptualizacija vremena u kineskom jeziku na primeru izraza sa rečima koje označavaju delove tela / Ana M. Jovanović // АФФ. – 25, 1 (2013), 227–244. | Summary

975. ЈОВАНОВИЋ, Ана

Semantička proširenja reči za delove tela posredstvom metonimije *deo stoji za celinu* : primeri u kineskom jeziku / Ana Jovanović // Савремени токови... 1. – 371–385. | Summary

– **ЈОВАНОВИЋ, Вера**

Плусквамперфекат у српском језику и његови еквиваленти у француском језику | Уп. 287.

976. ЈОВАНОВИЋ Вера

La théorie de la double aspectualité et la description des temps verbaux du passé en français / Vera Ž. Jovanović // Професор доктор Гордана Јовановић. – 339 – 354. | Резиме

– **ЈОВАНОВИЋ, Владимир**

The Lexical and Semantic Correspondence between Serbian and English Phrasemes | Уп. 288.

– **ЈОВАНОВИЋ, Војислав**

Однос префиксалних глагола у словачком, српском и енглеском језику | Уп. 289.

– **ЈОВАНОВИЋ, Иван**

Les proverbes français avec le lexème *diable* et leurs équivalents serbes | Уп. 290.

977. ЈОВАНОВИЋ, Ивона

La situation et l'image du français dans le système éducatif monténégrin / Ivona Jovanović // Colloque international... – 403–418. | Резиме

978. ЈОВАНОВИЋ, Надица

Gramatika vlašćkog jezika / Nadica N. Jovanović. – Petrovac na Mlavi : Nacionalni savet Vlaha ; Negotin : Udruženje za očuvanje identiteta, jezika, kulture i tradicije Vlaha Gergina, 2013. – 58.

979. ЈОЈИЋ, Оља

Lexical Pun in Sitcoms / Olja Jojić // FU. – 11, 1 (2013), 23–34. | Резиме

980. КАМПОУРИС, Анастасиос

Politeness in Japanese : a Cross-Language Pragmatologic Approach / Anastassios L. Kampouris, Thanos S. Mentzelopoulos // ФП. – 40, 1 (2013), 99–119. | Резиме

981. КАРАБАЛИЋ, Владимир

Dialogue und Illokutionslogik : ein Ansatz zur Beschreibung der Regelhaften dialogführung / Vladimir Karabalić // Sprache und Literatur... – 91–105. | Резиме

982. КАТОНА, Едит*

Anyanyelvi kompetencia : metaforikus kompetencia / Edit Katona // Дискурси мањинских језика... – 139–153. | Summary

983. КАТОНА, Едит

Metafora és vidéke : tanulmányok a kognitív nyelvészet és az írásbeli szövegalkotás vizsgálatára köréből / Katona Edit. – Novi Sad : Filozofski fakultet, 2013. – 244 .

– **КИНЕВА, Викторија**

Сопоставительная характеристика внутренних форм слов : на материале болгарско-го, русского и греческого языков | Уп. 292.

984. KINESKI idiomi / ur. Lidija Obradović. – Beograd : Čigoja štampa ; Peking : Kineski međunarodni radio, 2013. – 114.

985. КОВАЧ РАЦ, Елеонора*

Dijalekt u nastavi mađarskog jezika / Eleonora Kovač Rac // Дискурси мањинских језика... – 165–171. | Summary

986. КОВАЧ РАЦ, Елеонора

Nyelvjárási attitűdök / Kovács Rác Eleonóra. – Újvidék : Bölcsészettudományi Kar, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, 2013. – 140.

– **КОВАЧ РАЦ, Елеонора**

Stavovi vojvodanskih Mađara prema mađarskim dijalektima | Уп. 40.

987. COLLOQUE international DEAF 2 : La langue et la littérature à l'épreuve du temps : зборник радова са II међународног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (8–9. XI 2013) / ур. Тјана Ашић и др. – Крагујевац : Filološko-umetnički fakultet, 2013. – 455.

– **КОМАРОМИ, Бојана**

Како мириси и звуци могу бити слатки и кисели : чуло укуса као изворни домен у синестезијској метафори у српском и енглеском | Уп. 293.

988. КОПРИВИЦА ЛЕЛИЋАНИН, Марија

Проблем раслојавања италијанског језика у граматици Луке Серијанија / Марија Копривица Лелићанин // Савремена проучавања језика... – 621–630. | Riassunto

989. КОРБЛИН, Франсис

Quantifieurs et apposition / Francis Corblin // Colloque international... – 249–263. | Резиме

– **КОСТИЋ, Наташа**

Antonimija u diskursu : semantičko-pragmatička analiza Уп. 294.

– **КРИЈЕЗИ, Мерима**

О предлошко-пaдежној конструкцији у аблативу са предлогом *ndaj* у албанском језику и њеним еквивалентима у српском | Уп. 295.

– **КУЗМАНОВИЋ ЈОВАНОВИЋ, Ана**

Језик и род : дискурзивна конструкција родне идеологије | Уп. 44.

990. КУПЧАК, Жаклин

Das Versteckspiel der Komplemente : wie obligatorisch sind obligatorische Komplemente und wie geht man damit in den Valbus um? / Jacqueline Kubczak // Валентност речи и израза. – 59–72. | Резиме

991. ЛАЗИЋ, Катарина

Stavovi naučnih istraživača prema engleskom kao *lingua franca* науке и стратегије које применјују приликом писања на енглеском / Katarina O. Lazić // АФФ. – 25, 1 (2013), 319–338. | Summary

– **ЛАЛИЋ, Михаела**

Kontrastivna analiza morfološke i semantičke strukture imeničkih složenica u nemačkom i srpskom jeziku | Уп. 296.

– **ЛАНЦ, Ирен**

Језичке форме одбијања у мађарском и у српском језику | Уп. 297.

992. ЛЕ ДРАУЛЕК, Ане

De *lion* à *ici*, en passant par là : quelques adverbes entre espace et temps / Anne Le Draulec // Colloque international... – 203–218. | Резиме

993. ЛИГОРИО, Орсат

Поријекло грчког ихтионима *δελφίς* : и проблем медитеранског пракоријена **gwwl-/*skwvl-* // Орсат Лигорио // ЗБМСФЛ. – 56, 1 (2013), 25–29. | Summary

– **МАРЈАНОВИЋ, Саша**

Српске поредбене фраземе са фитонимском компонентом и њихови кореспонденти у француском језику | Уп. 308.

994. МАРКОШ, Марин

Diskurzivno-pragmatska funkcija modalnih markera u govornim činovima na primerima iz političkog diskursa / Marin N. Markoš // АФФ. – 25, 2 (2013), 61–92. | Summary

– МАТЕЈИЋ, Наташа

Transponovani vremenski oblici za izražavanje budućnosti u italijanskom i srpskom jeziku | Уп. 311.

– МАТУЛИНА, Жељка

Konventionelle und unkonventionelle Vergleichswendungen in Isak Samokovlijas Erzählungen und in ihren deutschen Übersetzungen | Уп. 86.

995. МИЈОВИЋ, Софија

Статус интерфикса у структури придевских деривата у савременом немачком језику / Софија М. Мијовић // Sprache und Literatur... – 163–175. | Zusammenfassung

996. МИЛИЋ, Катарина

Analyse des temps verbaux dans „Histoire vraie“ de Guy de Maupassant / Katarina Milić // Colloque international... – 383–390. | Резиме

997. МИЉКОВИЋ, Вања

Путовање кроз модерну лексичку семантику : Theories of Lexical Semantics / Dirk Geeraerts. – Oxford : University Press, 2010. – 341. / Вања Миљковић // СЈ. – 18 (2013), 775–781. | Приказ

998. МИЉКОВИЋ, Ивана

Une approche ensembliste de la métaphore et de la métonymie / Ivana Miljković // Colloque international... – 295–306. | Резиме

999. МИНЧИЋ-ОБРАДОВИЋ, Ксенија

Focus on English Phonetics / ed. Biljana Čubrović, Tatjana Paunović. – Newcastle upon Tyne : Cambridge Scholar Publishing, 2013. – 295. / Ksenija Minčić-Obradović // Philologia. – 11 (2013), 109–123. | Приказ

1000. МОЛНАР ЧИКОШ, Ласло*

A Vajdasági Magyar nyelvé alakantani / Molnár Czikós László // Дискурси мањинских језика... – 205–212. | Summary

– МУТАВЦИЋ, Предраг

Делови тела као конституенти фразеологизама у савременом српском, грчком и албанском језику | Уп. 316.

О неким специфичностима преношења српске фразеологије на савремени грчки језик и грчке фразеологије на српски | Уп. 655.

Статус српског и румунског језика на прелазу из XVIII у XIX век | Уп. 317.

Фразеологизми изведени од лексеме *рука* (маноними) у савременом српском, грчком, и румунском језику | Уп. 318.

1001. НЕДЕЉКОВИЋ, Александар

Лингвостилистички осврт на два периода „Анабел Ли“ Едгара Алана Поа / Александар Б. Недељковић // СЈ. – 18 (2013), 621–632. | Summary

– НЕДЕЉКОВИЋ, Даница

Општа и посебна директивност у прилошком систему немачког и српског језика | Уп. 319.

– НИКОДИНОВСКА, Дијана

Аксиолошката *оскаубаво/грдо* во пословиците во италијанскиот и во макединскиот јазик | Уп. 320.

1002. НИКОЛИЋ, Видан

О ботаничком термину *szerb tövis* (српска боца – *xanthium spinosum*) у мађарском језику / Видан В. Николић // Традиција и иновације... – 435–444. | Summary

1003. НОВАКОВ, Предраг*

Engleski modal *can* : promene i tendencije / Predrag Novakov // ГФФНС. – 37, 2 (2012), 187–200. | Summary

– ОБРАДОВИЋ, Радмила

Le pronom indéfini on en français contemporain et ses équivalents en serbe | Уп. 322.

1004. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

The Big Black Book of Very Dirty Words / Alexis Munier. – Avon : Adams media, 2010. – 386. / Ђорђе Оташевић // ЈА. – 22 (2013), 51–56. | Приказ

– ПАЛИБРК, Ивана

Графостилеми у српском и енглеском | Уп. 324.

– ПАСТОР-КИЧИ, Марија

Karakteristike jezičkog izražavanja u pisanim interaktivnim komunikativnim formama na internetu kod mađarske manjine u Vojvodini | Уп. 56.

1005. ПАСУЉЕВИЋ, Лидија

Le mot *femme* dans les dictionnaires français : analyse socioculturelle / Lidija P. Pasuljević // АФФ. – 25, 1 (2013), 107–120. | Rezime

– ПЕЈОВИЋ, Анђелка

О еквиваленцији и лажним пријатељима у шпанској и српској фразеологији | Уп. 325.

О симболици боја у фразеолошком систему српског и шпанског језика : *црно и бело* | Уп. 326.

1006. ПЕРОНО КАЋАФОКО, Франческо

Toponymic Convergence : Place Names and the Root **alb-* in Prehistoric Liguria / Francesco Perono Sacciafoco // FU. – 11, 2 (2013), 91–106. | Резиме

– ПЕТКОВСКА, Биљана

Улога на негацијата во неутрализирање на антонимносите во македонскиот, англискиот и германскиот јазик | Уп. 328.

1007. ПЕТРОВИЋ, Ана

Кинеско-енглески контакти: кинески пидин и социолингвистичка ситуација у Хонг-конгу / Ана Петровић // Савремена проучавања језика... – 547–554. | Summary

– ПИЛИПОВИЋ, Весна

The Serbian Present Tense and its English Equivalents in a Narrative Text | Уп. 330.

1008. ПОПОВИЋ, Јулија

Grundfragen der deutschen Syntax / Annette Đurović. – Belgrad : Philologische Fakultät der Universität, 2011. – 262 str. / Julija Popović // Prevodilac. – 32, 3/4 (2013), 60–62. | Приказ

1009. ПОПОВИЋ, Милица

Relativizacija direktnog objekta u italijanskim infinitivnim relativnim klauzama / Milica Popović // Савремени токови... 1. – 203–214. | Raissunto

– ПОПОВИЋ, Михаило

Surprenantes étymologies communes au français et au serbe | Уп. 333.

– **ПРОДАНОВИЋ, Маријана**

Requesting and Politeness in Serbian and English | Уп. 334.

1010. ПРОДАНОВИЋ СТАКИЋ, Диана

An Analysis of Metaphor and Metonymy Interaction in Humorous Discourse / Diana Prodanović Stakić // Језици и културе... – 117–123. | Summary

1011. РАДЕНКОВИЋ ШОШИЋ, Бојана

Интернет оглашавање на италијанском језику : постмодернистички постулати у језику оглашавања / Бојана В. Раденковић Шошић // АФФ. – 25, 1 (2013), 281–300. | Riassunto

1012. РАДОСАВЉЕВИЋ, Аница

Приказ колокацијске методе илустрован придевом *evident* / Аница Радосављевић, Тамара Јеврић // Савремена проучавања језика... – 285–291. | Summary

– **РАЈИЋ, Јелена**

Семантика и прагматика дискурсне партикуле *дакле* и њени преводни еквиваленти у шпанском језику | Уп. 338.

1013. РАЈШЛИ, Илона

Diakrón nyelvi metszetek : nyelvtörténeti tanulmányok / Rajsli Ilona. – Újvidék : Bölcsészettudományi Kar : Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium, 2013. – 255.

– **РАЈШЛИ, Илона**

Promena kodova i kontekst | Уп. 63.

1014. РАКИЋ, Јелена

Emotions in English : Cultural Scripts as Mediators between Language and Culture / Jelena Rakić // FU. – 11, 1 (2013), 75–89. | Резиме

1015. РАКИЋ, Јелена

Prelaznost glagola nastalih prefiksacijom sa *out-* u engleskom jeziku / Jelena M. Rakić // АФФ. – 25, 1 (2013), 175–194. | Summary

1016. РЕКЕ, Јохан

Kindermund tut wahrheit Kund : über ab wann tut er das auch mit Phraseologismen? / Jochan Raecke // Sprache und Literatur... – 57–75. | Rezime

– **РЕСЕЛ, Герхард**

Kommunikative und topologische Varianz im Deutschen, Russischen und Serbischen | Уп. 339.

1017. РИСТИВОЈЕВИЋ РАЈКОВИЋ, Наташа

Metaforička konceptualizacija mirisa : analiza glagola olfaktorne percepcije / Nataša Ristivojević Rajković // Савремени токови... 1. – 439–454. | Summary

– **РИСТИЋ, Гордана**

Liebe in deutschen und serbischen somatischen Phraseologismen | Уп. 340.

1018. САЛАМУРОВИЋ, Александра

Ossi – Wessi – oder doch : Deutschland einig Vaterland? : das Deutsch – Deutsch Verhältnis in Karikaturen / Aleksandra Salamurović, Ksenija P. Petrović // Sprache und Literatur... – 113–128. | Rezime

1019. САМАРЦИЈА-ГРЕК, Татјана

Apposition ou attribut libre : cas du participe présent / Tatjana Samardžija-Grek // Colloque international... – 233–247. | Резиме

1020. САМАРЦИЋ, Мила

Elementi alloglotti nella prosa dialogata degli scrittori triestini Carpinteri e Faraguna come riflesso di contatti culturali e linguistici / Vesna Deželjin. – Pécs : MTA Pécsi Területi Bizottsága Romanisztikai Munkacsoport, Pécsi Tudományegyetem, Francia Tanszék, 2012. – 260. / Mila Samardžić // АФФ. – 25, 2 (2013), 403–404. | Приказ

1021. САМАРЦИЋ, Мила

O problemima značenja reči u italijanskom jeziku / Mla Samardžić // Савремени токови... 1. – 321–331. | Raissunto

– СИЛАШКИ, Надежда

Metaphor and Culture : Evidence from English and Serbian | Уп. 65.

1022. СИЛАШКИ, Надежда

Metafora hrane u reklamnom diskursu gastronomskog turizma na engleskom jeziku / Nađeđa R. Silaški, Tatjana N. Đurović // Aktuelne teme engleskog... – 109–119. | Summary

1023. СКОТО ДИ КАРЛО, Ђузепина

Lexical Differences between American and British English : a Survey Study / Giuseppina Scotto di Carlo // FU. – 11, 1 (2013), 1–11.

– СЛИЈЕПЧЕВИЋ, Светлана

O развоју термина *мајка*, *оцац*, *син* и *кћи* у индоевропским језицима : с посебним освртом на српски и албански | Уп. 343.

– СМАИЛАГИЋ, Ивана

Семантичка анализа основних назива за боје у шведском и српском језику | Уп. 344.

1024. СПАЈИЋ, Светлана

Dictionary of Media and Communication Studies / James Watson, Anne Hill. – London ; New York : Bloomsbury Publishing, 2012. – 346. / Светлана М. Спајић // ЈА. – 22 (2013), 74–75. | Приказ

1025. СПАЈИЋ, Светлана

Comprehensive Glossary of Telecom Abbreviations and Acronyms / Ali Akbar Arabi. – New York : Auerbach Publications, 2008. – 387. / Светлана М. Спајић. // ЈА. – 22 (2013), 70–71. | Приказ

1026. СПАЈИЋ, Светлана

Talk Dirty German : Beyond Schmutz : the Curses, Slang and Street Lingo You Need to Know When You Speak Deutsch / Alexis Munier, Karin Eberhardt. – Avon : Adams Media, 2009. – 184. / Светлана М. Спајић // ЈА. – 22 (2013), 66–67. | Приказ

– СПАСИЋ, Драгана

Сликовне метафоре у српском и енглеском језику : од воћа и поврћа ка људском телу | Уп. 345.

– СПАСОВИЋ, Милош

Le conditionnel en français et son équivalent serbe *potencijal* : analyse contrastive de leurs valeurs temporelles | Уп. 346.

1027. СРДИЋ, Смиља

Morphologie der deutschen Sprache / Smilja Srdić. – 2, korrigierte, leicht veränderte Aufl. – Beograd : Јасен, 2013. – 252.

– СРДИЋ, Смиља

Pozicija dopuna u rečenici : kontrastivna analiza nemačkog i srpskog jezika | Уп. 347.

1028. СТАНИШИЋ, Вања

Албански језик и староевропски ареал индоевропских језика / Вања Станишић // Настава албанског језика ... – 29–42. | Summary

– СТАНОЈЕВИЋ, Веран

Quelques aspects de la sémantique du plus-queparfait en français en serbe | Уп. 348.

Наративни презент у Топићевој „Башти слезове боје“ и његови еквиваленти у француском језику | Уп. 349.

1029. СТАНОЈЕВИЋ, Веран

Neke paralele između nominalne i temporalne semantike u francuskom jeziku / Veran Stanojević // Савремени токови... 1. – 145–160. | Summary

– СТАНОЈЕВИЋ, Веран

Резултативност у садашњости у француском и српском језику | Уп. 350.

– СТЕПАНОВ, Страхинја

O trima dvojezičnim valencijskim/rekcijskim rečnicima : obeležja leksikografskih prose-dea | Уп. 581.

1030. СТОЈИЧИЋ, Виолета

Tematska struktura rečenice u stručnim tekstovima na engleskom jeziku / Violeta Z. Stojčić, Sanja M. Krimer-Gaborović // Aktuelne teme engleskog... – 169–182. | Summary

– СТОЈКОВИЋ, Наталија

Употреба метафора у концептуализацији смрти у српском и енглеском језику | Уп. 352.

1031. ТАЛАНГА, Томислав

Feminine Sexusmarkierung im Deutschen : Möglichkeiten und Tendenzen / Tomislav Talanga // Sprache und Literatur... – 107–112. | Rezime

1032. ТОЈОТА, Јуниши

Unpassivisable Verbs in Construction : in Relation to Transitivity / Junichi Toyota // АФФ. – 25, 2 (2013), 9–23. | Sažetak

1033. ТОМИЋ, Јована

Поређење прошлих времена у Моријаковом роману „Тереза Дескејру“ / Јована Томић // Савремена проучавања језика... – 443–449. | Summary

– ТОПОЉСКА, Ана

Životinje u poslovicama na francuskom i srpskom jeziku | Уп. 354.

– ТРИВИЋ, Анета

Нека теоријска питања из шпанске и српске фразеологије : одређење фразеолошке јединице | Уп. 355.

Семантичка анализа идиоматских израза с компонентом *глава* у савременом српском и шпанском језику | Уп. 356.

1034. ТУРК, Фил

Gramatika španskog jezika / Fil Turk ; prev. Bojana Veselinović. – Beograd : Vulkan izdavaštvo, 2013. – 262. – (Berlitz)

1035. УЕДА, Исао

Retention of an Irregular Feature Specification as a Source of Functional Misarticulation / Isao Ueda // Philologia. – 11 (2013), 1–10. | Summary

– УРОШЕВИЋ, Данка

О глаголима *възърети* и *узърети* у старословенском језику : с освртом на стање у грчком језику | Уп. 459.

1036. УРСУЛЕСКУ МИЛИЧИЋ, Родика*

Rumunski ekvivalenti srpskog prostornog genitiva / Rodika Ursulesku Miličić // ГФФНС. – 37, 2 (2012), 253–265. | Summary

1037. ФИЛИПОВИЋ КОВАЧЕВИЋ, Соња

Leksička dvosmislenost u reklamama i implikacije za podučavanje značenja polisemnih leksema / Sonja D. Filipović Kovačević // Aktuelne teme engleskog... – 15–26. | Summary

1038. ХЕНЧЕЛ, Елке

Kako se naručuje kifla? / Elke Henčel // Sprache und Literatur... – 77–89. | Zusammenfassung

– ХРЊАК ХАМИДОВИЋ, Кимета

Имперфектизација глагола у српском језику и њихови преводни еквиваленти у енглеском језику | Уп. 360.

1039. ШАРИЋ, Ања

Floating Quantifiers in Control Clauses / Ања Шарић // Савремена проучавања језика... – 451–463. | Résumé

1040. ШАФРАЊ, Јелисавета

Najčešće retoričke relacije u diskursu engleskog poslovnog jezika / Jelisaveta F. Šafranj // Aktuelne teme engleskog... – 149–166. | Summary

1041. ШАФРАЊ, Јелисавета

Rhetorical Relations of Contrast in Newspaper Articles / Jelisaveta Šafranj // Савремени токови... 1. – 215–229. | Sažetak

1042. ШИПКА, Данко

Lexical Analysis : Norms and Exploitations / Patrick Hancks. – Cambridge : MIT Press, 2013. – 462. / Данко Шипка // ЛА. – 22 (2013), 9–12. | Приказ

1043. ШОТРА, Татјана

L'enseignement de la grammaire : entre la tradition et la modernité / Tatjana Šotra // Colloque international... – 391–401. | Резиме

– ШТАСНИ, Гордана

Сложенице са компонентама *љуб/-љуб-* у српском и *φιλ(ο/ό)/-φίλος/-φιλία* у грчком језику | Уп. 363.

Х. Балканологија**1044. БУРШИЋ-МАТИЈАШИЋ, Клара**

Топонимија праровјесних gradina Istre / Klara Buršić-Matijašić // Језици и културе... – 135–147. | Summary

– ВЕЉКОВИЋ, Жарко

Порфирогенитова *Λονϊοδοκλα* – данашњи *Љујџојук* : неколики балканоромански топоними бјелопавлићког краја | Уп. 625.

1045. ИМАМИ, Наиле

Udvajanje objekta u balkanskom jezičkom arealu / Nailje M. Imami // АФФ. – 25, 2 (2013), 47–59. | Summary

1046. МУТАВЦИЋ, Предраг

Балкан и балканологија : увод у студије Југоисточне Европе / Предраг Мутавцић. – Београд : Чигоја штампа, 2013. – 332.

– МУТАВЦИЋ, Предраг

Делови тела као конституенти фразеологизама у савременом српском, грчком и албанском језику | Уп. 316.

XI. Библиографија

1047. БИБЛИОГРАФИЈА проф. др Гордане Јовановић // Професор доктор Гордана Јовановић. – 17–35.

1048. БИБЛИОГРАФИЈА радова проф. др Божинке Петронијевић // Sprache und Literatur... – 17–21.

1049. БУЊАК, Петар*

Биобиблиографија Богољуба Станковића / Петар Буњак, Ана Голубовић // Славистика. – 16 (2012), 21–41.

1050. ГОЛУБОВИЋ, Ана

Библиографија часописа „Јужнословенски филолог“ : I (1913) – LXVIII (2012) / Ана В. Голубовић // ЈФ. – 69 (2013), 525–671.

1051. ГОЛУБОВИЋ, Ана*

Лингвистичка библиографија у научним часописима у Србији / Ана Голубовић // Славистика. – 15 (2011), 301–308. | Резюме

1052. БУРИЋ, Милош

Izbor radova o engleskim i francuskim složenicama / Miloš D. Đurić // Prevodilac. – 32, 1/2 (2013), 95–106.

1053. ИЗАБРАНА библиографија сарадника на пројекту // Ка изворима речи. – 239–259.

– **МАРКОВИЋ, Бранкица**

Дијалекатска лексикографија у Војводини | Уп. 798.

– **МАРОЈЕВИЋ, Милена**

Милана Радић-Дугоњић : 1952–2012. | Уп. 1081.

1054. МИЛАНОВ, Наташа

Научни састанак слависта у Вукове дане 1–40 : библиографија 1971–2011 / прир. Злата Бојовић, Драгана Мршевић-Радовић, Катарина Тодоровић ; сарадници Мирјана Костић-Голубичић, Драгутин Миленковић, Снежана Самарџија. – Београд : Међународни славистички центар, 2012. – 237. / Наташа Миланов // НЈ. – 44, 3/4 (2013), 83–88. | Приказ

1055. ОДБРАЊЕНИ магистарски радови и докторске дисертације // Ка изворима речи. – 260.

1056. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

Прилози за грађу лексиколошке и металексикографске библиографије 7 / Ђорђе Оташевић // ЛА. – 22 (2013), 87–100.

1057. ПАНИЋ ЦЕРОВСКИ, Наталија

Izbor radova o razgovornom diskursu / Natalija Panić Cerovski // Prevodilac. – 32, 3/4 (2013), 90–105.

1058. ПАУНОВИЋ-РОДИЋ, Стефана

Библиографија српске фразеологије : проблеми израде / Стефана Д. Пауновић // НССУВД. – 42, 1 (2013), 529–534. | Резюме

– ПОЛОВИНА, Весна

Prof. dr Olga Nuno : 1919–2013. | Уп. 1086.

1059. РАИЧЕВИЋ, Вучина*

Прилози историји српске славистике : биобиблиографска грађа / Предраг Пипер. – Београд : Чигоја штампа : Филолошки факултет, 2011. – 735. / Вучина Раичевић // Славистика. – 16 (2012), 690–691. | Приказ

1060. SELEKTIVNA lista doktorskih disertacija : odbranijenih na univerzitetima u Srbiji iz oblasti engleskog jezika nauke i struke od 1980. do danas // Aktuelne teme engleskog... – 291.

1061. ЋОРИЋ, Божо

Прилог библиографији творбе речи / Божо Б. Ћорић // НССУВД. – 42, 3 (2013), 173–233. | Summary

XII. Personalia (биографије, аутобиографије, некролози и слично)**1062. БАЈИЋ, Љиљана**

Професор др Милија Николић : 1929–2013. / Љиљана Д. Бајић // КњЈ. – 60, 1 (2013), 173–175.

– БЈЕЛЕНИЋ, Марта

Ивићева етимолошка „жица“ : „Допринос Павла Ивића етимологији и ономастици“ | Уп. 611.

1063. БОНЦИЋ, Драгомир

Хенрик Барић : прилог за биографију / Драгомир Бонцић // Настава албанског језика... – 57–73. | Резюме

– БУЊАК, Петар

Биобиблиографија Богољуба Станковића | Уп. 1049.

1064. БУЊАК, Петар

Проф. др Гордана Јовановић као високошколски педагог : у сећању једног њеног ученика / Петар Ж. Буњак // Професор доктор Гордана Јовановић. – 61–73. | Резюме

– ВЛАЈИЋ-ПОПОВИЋ, Јасна

Како визију спровести у дело : „Павле Ивић као покретач савремених етимолошких истраживања српског језика“ | Уп. 628.

1065. ГРКОВИЋ-МЕЈЦОР, Јасмина*

У спомен на академика Александра Младеновића / Јасмина Грковић-Мејцор // Славистика. – 15 (2011), 35–39.

1066. ДАМЉАНОВИЋ, Дара*

Оливера Мишковски-Ђорђевић : 1929–2011. / Дара Дамљановић, Ксенија Кончаревић // Славистика. – 16 (2012), 723–724.

1067. ДЕ СОСИР, Луиз

Saussure et les casiers du cerveau : les raisons d'une idéalisation / Louis de Saussure // Фердинанд де Сосир. – 76–90.

1068. ДОБРИКОВА, Марија

Професор Павол Жиго : јубиларни портрет словачког лингвисте / Марија Добрикова // ЛА. – 22 (2013), 103–104.

1069. ДРАКУЛИЋ-ПРИЈМА, Драгана

Галина Алексејевна Лилић : 1926–2012. / Драгана Дракулић-Пријма // Славистика. – 17 (2013), 535–536.

1070. ЖИВАНОВИЋ, Звездан

Лингвистички (лексички, ономастички, преводилачки...) допринос др Гордане Јовновић проучавању српске средњовековне књижевности, језика и културе : теолошки осврт / Звездан М. Живановић // Професор доктор Гордана Јовановић. – 75–89. | Summary

1071. ЈАШОВИЋ, Голуб

In memoriam : проф. др Милета Букумирић / Голуб Јашовић // ЗбФФП. – 43, 1 (2013), 1–5.

1072. ЈОВАНОВИЋ, Зоран

Миодраг Сибиновић : добитник књижевне награде за животно дело / З. Јовановић // Prevodilac. – 32, 1/2 (2013), 134–135.

1073. ЈОВАНОВИЋ, Зоран

Radmila Domazetović / Z. Jovanović // Prevodilac. – 32, 3/4 (2013), 87–89.

1074. ЈОВАНОВИЋ, Зоран

Радомир Б. Ракић / З. Јовановић // Prevodilac. – 32, 1/2 (2013), 91–94.

1075. ЈОВАНОВИЋ, Зоран

Свети Ћирило и Методије : живот и дело / З. Јовановић, Ана Фотић, Радомир Ракић // Prevodilac. – 32, 1/2 (2013), 7–25.

1076. ЈОВАНОВИЋ, Милена

Публикације Фердинанда де Сосира : уз ергографију Фердинанда де Сосира / Милена Јовановић // Фердинанд де Сосир. – 209–219.

1077. КАЛЕЗИЋ, Димитрије

Моје познанство са Горданом Јовановић / Димитрије М. Калезић // Професор доктор Гордана Јовановић. – 55–59.

1078. КРЊАЈИЋ-ЦЕКИЋ, Нада

Кад почну јесење кише : Владислав Вајферт : 1894–1977. / Нада М. Крњајић-Цекић // СЈ. – 18 (2013), 863–881. | Zusammenfassung

1079. ЛАИНОВИЋ-СТОЈАНОВИЋ, Надежда*

Допринос проф. др Богољуба Станковића развоју нишке русистике / Надежда Лаиновић-Стојановић // Славистика. – 16 (2012), 42–53.

1080. ЛАИНОВИЋ-СТОЈАНОВИЋ, Надежда*

Марија Најческа-Сидоровска : 1927–2010. / Надежда Лаиновић-Стојановић // Славистика. – 15 (2011), 399–401.

1081. МАРОЈЕВИЋ, Милена

Милана Радић-Дугоњић : 1952–2012. / Милена Маројевић // СЈ. – 18 (2013), 885–894.

1082. МАСЛЕНИКОВА, Н. В.

К 200-летию Измаила Ивановича Срезневского : 1812–1880. / Н. В. Масленникова // СЈ. – 18 (2013), 845–861.

1083. МАТИЈАШЕВИЋ, Јелка

Подсећање на наше заједничке почетке универзитетске каријере / Јелка И. Матијашевић // Професор доктор Гордана Јовановић. – 37–54. | Резюме

1084. ПАУНОВИЋ РОДИЋ, Стефана

Михал Тир : 1942–2013. / Стефана Пауновић Родић // Славистика. – 17 (2013), 537–538.

1085. ПИЖУРИЦА, Маго

Професор Јован Јерковић : 19. IX 1929 – 30. VI 2012. : опроштај и скица за портрет / Маго Пижурица // ЗБМСФЛ. – 56, 1 (2013), 195–197.

1086. ПОЛОВИНА, Весна

Prof. dr Olga Humo : 1919–2013. / Vesna Polovina // Prevodilac. – 32, 3/4 (2013), 84–86. + Selektivna bibliografija prof. dr Olge Humo

1087. ПУЗОВИЋ, Љиљана

Владимир Алексеевич Мошин : 1894–1987. / Љиљана Пузовић // АП. – 35 (2013), 211–223.

1088. РАДОВИЋ ТЕШИЋ, Милица

Лексикографски рад Митра Пешикана / Милица Радовић Тешић // Октоих. – 4 (2013), 7–12. | Summary

1089. РАИЧЕВИЋ, Вучина

На шездесетогодишњицу рођења проф. др Милане Радић Дуговић : 1952–2008. / Вучина Раичевић // Славистика. – 17 (2013), 448–453.

1090. ТАНАСИЋ, Срето*

Допринос Богољуба Станковића проучавању асиндетизма / Срето Танасић // Славистика. – 16 (2012), 54–60.

1091. ТЕРЗИЋ, Богдан*

Неуморни прегалац на пољу славистике : проф. др Богољуб Станковић (1938–2011) / Богдан Терзић // Славистика. – 16 (2012), 17–20.

1092. ТОЛСТОЈ, Светлана

Никита Ильич Толстой : к 90-летию со дня рождения / Светлана Михайловна Толстая // Славистика. – 17 (2013), 433–447.

1093. ТОЧАНАЦ МИЛИВОЈЕВ, Душанка

Фердинанд де Сосир : биографски детаљи / Душанка Точанац Миливојев // Фердинанд де Сосир. – 121–130.

1094. ШЕР, Бери

Omry Ronen : 1937–2012. / Barry Scherr // Славистика. – 17 (2013), 529–530.

ХШ. Институције, научни скупови, часописи, удружења**1095. АДАМОВИЋ, Мирјана***

Русистика : јазик, култура, превод : Софија, 23–25 новембра 2011 г. / Мирјана Адамовић // Славистика. – 16 (2012), 703–704.

1096. АНТОНИЋ, Ивана

Српски преводи Сосировог „Курса опште лингвистике“ / Ивана Антонић // Фердинанд де Сосир. – 201–208.

1097. АРАПИ, Ина

Nastava albanskog jezika na Univerzitetu u Beču : kraj XIX veka – 2010. / Ina Arapi // Настава албанског језика... – 121–138. | Summary

1098. БАЈИЋ, Љиљана

Хроника 15. међународног конгреса слависта : Минск, 20–27. август 2013. године / Љиљана Бајић // ПКЈИФ. – 79 (2013), 353–355.

1099. БАЈЧЕТА, Владан

Дубока укоријењеност у српском језику и традицији : Меша Селимовић и Скендер Куленовић у српском језику и књижевности : зборник радова / ур. Ранко Поповић. – Бања Лука ; Академија наука и умјетности Републике Српске : Филолошки факултет ; Источно Сарајево : Филозофски факултет, 2011. – 422. / Владан Бајчета // ЗбМСКЈ. – 61, 1 (2013), 280–285. | Приказ | Уп. 1185.

1100. БЈЕЛЕТИЋ, Марта

Зрелост и први плодови : „Пројекат Етимолошка истраживања српског језика и израда Етимолошког речника српског језика“ / Марта Бјелетић // Ка изворима речи. – 43–47.

1101. БЈЕЛЕТИЋ, Марта

Пунолетство : „Пројекат етимолошког речника српског језика“ / Марта Бјелетић // Ка изворима речи. – 36–42.

1102. БЈЕЛЕТИЋ, Марта

У вечитој потрази за *йра* : говор поводом доделе награде „Павле Ивић“ за књигу „Исковрнути глаголи“, Филолошки факултет у Београду, 10. јануар 2007. године / Марта Бјелетић // Ка изворима речи. – 209–210.

1103. БОЈОВИЋ, Ивана

Преводилац 31, 3/4 (2012) / Ивана Бојовић // ЛА. – 22 (2013), 41–43. | Приказ

1104. БОРШИ, Оркида

A Revival of Albanian Studies at Charls University in Prague / Orkida Borshi // Настава албанског језика... – 143–147. | Sažetak

1105. БУКУМИРИЋ, Миљан

Обраћања добитника награде „Павле Ивић“ на свечаној додели 24. маја 2013. године / Миљан Букумирић, Снежана Петровић // Славистика. – 17 (2013), 516–517.

1106. БУЊАК, Петар

Међународни научни семинар „Између Балтика и Балкана“ (Калињинград, 19. септембра 2013) / Петар Буњак // Славистика. – 17 (2013), 513–514.

1107. БУЊАК, Петар*

[Педесети] 50. скуп слависта у знаку сећања на Богољуба Станковића / Петар Буњак // Славистика. – 16 (2012), 61–65.

1108. БУЊАК, Петар

Славистичке годишњице : 135 година српске високошколске славистике и 100 година од смрти Платона Кулаковског / Петар Буњак // Славистика. – 17 (2013), 421–432.

1109. ВАТАШЕСКУ, Каталина

Зарађања о nastavi albanskog jezika u Rumuniji / Cătălina Vătăşescu // Настава албанског језика... – 163–168. | Summary

1110. ВРАНЕШ, Александра

Настава албанског језика и књижевности на Универзитету у Београду / Александра Вранеш // Настава албанског језика... – 51–56. | Summary

1111. ВРАНЕШ, Бранко

Зборник Матице српске за славистику 83 (2013) / Бранко Вранеш // ПКЈИФ. – 79 (2013), 349–352. | Приказ

1112. ВУКЧЕВИЋ, Миодраг

[Једанаести] XI међународни скуп судских преводилаца / Миодраг Вукчевић // *Prevodilac*. – 32, 3/4 (2013), 78–83.

1113. ВУЛЕНИЋ, Витомир*

Славистичким путем / Витомир Вуленић // *Славистика*. – 16 (2012), 74–79.

1114. ГИРФАНОВА, Албина

Историја наставе албанског језика у Русији / Албина Х. Гирфанова // *Настава албанског језика...* – 115–120. | Summary

1115. ДРАГИН, Гордана

Међународни скуп о дијалекатској лексикографији : Међународни научни скуп Путеви и донети дијалекатске лексикографије, 12–13. април 2013. године, Филозофски факултет у Нишу / Гордана Драгин // *ЗБМСКЈ*. – 61, 2 (2013), 601–603.

1116. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

О српској славистици на почетку XX века из перспективе прве књиге Јужнословенског филолога / Рајна М. Драгићевић // *ЈФ*. – 69 (2013), 33–48. | Summary

1117. ЂОРЂЕВИЋ, Весна

Концептуалне метафоре и скривена идеологија у политичком дискурсу : концептуализација нације/заједнице и метафоре као средство за оправдавање рата / Весна Ђорђевић // *ЛА*. – 22 (2013), 79–84.

1118. ЂУРИЋ, Милош

Deveta međunarodna konferencija u Nikšiću / Miloš D. Đurić // *Prevodilac*. – 32, 3/4 (2013), 74–78.

1119. ЂУРИЋ, Милош

Prva međunarodna konferencija o engleskom jeziku struke / Miloš D. Đurić // *Prevodilac*. – 32, 1/2 (2013), 83–90.

1120. ЂУРИЋ, Милош

Četvrti međunarodni kongres o primenjenoj lingvistici : ALT 4 / Miloš D. Đurić // *Prevodilac*. – 32, 1/2 (2013), 78–83.

1121. ЖУГИЋ, Радмила

Три научна скупа о дијалекту и дијалекатској књижевности у лесковачком културном центру и три зборника радова са тих скупова / Радмила В. Жугић // *ЈФ*. – 69 (2013), 509–524. | Приказ

1122. ИВИЋ, Павле

Тај велики посао неизбежно ће трајати деценијама : „Етимолошки пројекат САНУ“ / Павле Ивић // *Ка изворима речи*. – 33–35.

1123. ИЗ Увода у „Огледну свеску“ // Ка изворима речи. – 61–63.

1124. ИЗ Увода у „Прву свеску“ : Етимолошки речник српског језика 1 : А–АШ // *Ка изворима речи*. – 92–94.

1125. ЈОВАНОВИЋ, Милена

Фердинанд де Сосир : Париско лингвистичко друштво и Жан Психари / Милена Јовановић // *Фердинанд де Сосир*. – 131–186.

1126. ЈОВАНОВИЋ, Милена

Ferdinand de Saussure et Jean Psichari : maître et son disciple / Milena Jovanović // *Фердинанд де Сосир*. – 187–200.

1127. КЕРКЕЗ, Драгана*

Први међународни симпозијум „Русское слово на Балканах“ (Шумен, 14–16. X 2010) / Драгана Керкез, Биљана Марић // Славистика. – 15 (2011), 376–377.

1128. КОРДА-ПЕТРОВИЋ, Александра*

Jugoslávie – Srbsko – Kosovo : kosovská otázka ve 20. století / Václav Štěpánek. – Brno : Masarykova univerzita, 2011. – 471. – (Opera Universitatis Masarykianae Brunensis, Facultas Philosophica ; 396) / Александра Корда-Петровић // Славистика. – 16 (2012), 692–693. | Приказ

1129. КОРДА-ПЕТРОВИЋ, Александра*

Од Мораве до Мораве : из историје чешко-српских односа. 2 / прир. Верица Копривица, Александра Корда-Петровић ; ур. чешког дела Вацлав Штјепанек. – Нови Сад : Матица српска ; Brno : Matica moravska, 2011. – 429. / Александра Корда-Петровић // Славистика. – 16 (2012), 688–690. | Приказ

1130. КОРДА-ПЕТРОВИЋ, Александра

[Петнаести] XV међународни конгрес слависта : Минск, 20–27. августа 2013. / Александра Корда-Петровић // Славистика. – 17 (2013), 511–512.

1131. КРАСИЊСКИ, Артур

Nastava albanskog jezika u Poljskoj / Artur Krasinski, Irena Sawicka // Настава албанског језика... – 157–162. | Summary

1132. КРЕЈЧИ, Павел*

Srbský jazyk na Masarikově Univerzitetě v Brně / Pavel Krejčí // Славистика. – 16 (2012), 508–514. | Резюме

1133. ЛИНДА, Јаромир*

Historie a struktura českého fondu knihovny Katedry slavistiky FF BU / Jaromír Linda // Славистика. – 16 (2012), 515–530. | Резюме

1134. ЛОМА, Александар

Београдска етимолошка школа : излагање у оквиру разговора о зборнику „Шездесет година Института за српски језик I и II“, Коларчева задужбина, 29. фебруар 2008. године / Александар Лома // Ка изворима речи. – 211–214.

1135. ЛОМА, Александар

Дугорочан и далекосежан пројекат : говор на промоцији Прве свеске ЕРСЈ 25. новембра 2003. године / Александар Лома // Ка изворима речи. – 192–194.

1136. МАРИНКОВИЋ-МАНДИЋ, Ивана

Зборник Матице српске за филологију и лингвистику LIV/2 (2011) / Ивана Маринковић-Мандић // СЈ. – 18 (2013), 811–817. | Приказ

1137. МАРИЋ, Биљана

Бечки форум наставника руског језика / Биљана Марић // Славистика. – 17 (2013), 513–514.

1138. МАРКОВА, Елена*

Международная научно-практическая конференция „РКИ в современной образовательной и геополитической парадигме“ (Москва, 18–19 ноября 2010 г.) / Е. М. Маркова // Славистика. – 15 (2011), 378–380.

1139. МАРКОВИЋ, Љиљана

Nastava albanskog jezika u istočnoj Aziji / Ljiljana Marković // Настава албанског језика... – 99–106. | Summary

1140. МИЛАНОВ, Наташа

Научни састанак слависта у Вукове дане 41, 1 (2012) / Наташа Миланов // НЈ. – 44, 3/4 (2013), 71–76. | Приказ

1141. МИЛАНОВИЋ, Александар

Октоих : часопис Одјељења за српски језик и књижевност Матице српске Друштва чланова у Црној Гори 1–2 (2011); 3 (2012) / Александар Милановић // ПКЈИФ. – 79 (2013), 329–333. | Приказ

1142. МИРИЋ, Душанка*

Педесет година рада Катедре за руски језик и књижевност Филозофског факултета у Новом Саду / Душанка Мирић // Славистика. – 16 (2012), 87–91. | Резюме

1143. НЕДЕЉКОВИЋ, Драган*

Смисао и трајање / Драган Недељковић // Славистика. – 16 (2012), 71–73.

1144. НИКОЛИЋ, Марина

Разматрања о језику Иве Андрића : Симпозијум „На Дрини ћуприја“ 4–6. октобар 2012, Вишеград / Марина Николић // ЗбМССФЛ. – 56, 1 (2013), 201–205.

1145. НИКОЛИЋ, Марина

Србистика на Петроградском универзитету данас / Марина Николић // НЈ. – 44, 3/4 (2013), 59–69. | Резюме

1146. НОВОКМЕТ, Слободан

Зборник у част Гордани Вуковић : Лексикологија, Ономастика, Синтакса / ур. Владислава Ружић, Слободан Павловић. – Нови Сад : Филозофски факултет, 2011. – 403. / Слободан Новокмет // СЈ. – 18 (2013), 805–810. | Приказ

1147. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

www.srpskijezik.com / Ђорђе Оташевић // ЛА. – 22 (2013), 57–59. | Приказ

1148. ПАВЛОВИЋ, Јелена

Савремена проучавања језика и књижевности : зборник радова са IV скупа младих филолога Србије одржаног 17. марта 2012. на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу 1 / ур. Драган Бошковић, Маја Анђелковић, Милош Ковачевић. – Крагујевац : Филолошко-уметнички факултет, 2013. – 723. / Јелена Павловић // ЛА. – 22 (2013), 29–33. | Приказ | Уп. 1065.

1149. ПЕЛИКАН, Јан

Актуелна ситуација наставе албанистике на Филозофском факултету Карловог универзитета у Прагу / Јан Пеликан // Настава албанског језика... – 139–141. | Abstakt

1150. ПЕТРОВИЋ, Снежана

Дуг Павлу Ивићу : говор поводом доделе награде „Павле Ивић“ за књигу „Турцизми у српском призренско-тимочком дијалекту“ / Снежана Петровић // Ка изворима речи. – 215–216.

1151. ПИПЕР, Предраг*

Перспективе српске славистике / Предраг Пипер // Славистика. – 16 (2012), 80–86. | Резюме

1152. ПИПЕР, Предраг

Сто година Јужнословенског филолога / Предраг Пипер // ЈФ. – 69 (2013), 9–11.

1153. ПОПОВИЋ, Људмила*

Ново у контрастивним истраживањима украјинске и српске граматике : поводом 20 година украјинистике на Београдском универзитету / Људмила Поповић // Славистика. – 16 (2012), 92–101. | Резюме

1154. ПРОГЛАС језичке трибине Удружења књижевника Србије // Srpski pogled na... – 241–254.

1155. ПРОФЕСОР доктор Гордана Јовановић : научни скуп : Деспотовац, 15. јун 2013. године / прир. Живојин Андрејић. – Рача : Центар за митолошке студије Србије : Народна библиотека Радоје Домановић ; Деспотовац : Народна библиотека Ресавска школа, 2013. – 644. – (Митолошки зборник ; 29)

1156. РАДИЋ, Сања

О зборнику радова са београдског међународног скупа о творби речи : Творба речи и њени ресурси у словенским језицима : зборник радова са Четрнаесте међународне конференције Комисије за творбу речи при Међународном комитету слависта. – Београд : Филолошки факултет, 2012. – 771. / Сања Радић // CJ. – 18 (2013), 831–835. | Приказ

1157. РАДОВАНОВИЋ, Милорад

Нови славистички часопис : Slověne : International Journal of Slavic Studies = Словѣне : международный журнал по славистике (Москва). – 1, (2012), 274. / Милорад Радовановић // ЗбМСФЛ. – 56, 1 (2013), 207–213. | Приказ

1158. РАТКОВИЋ, Драгана

Стилистика медија на почетку XXI века : Styl a Media : Style and Media / ur. Stanislav Gajda. – Warsaw : Polish Academy of Sciences ; Opole : Opole University, Opole Learned Society, 2010. – 512. – (Stylistika ; XXI) / Драгана Ратковић // CJ. – 18 (2013), 799–804. | Приказ

1159. РЕДЛИ, Јелена

Први међународни интердисциплинарни скуп младих научника друштвених и хуманистичких наука „Контексти“ : Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, 1. децембар 2012. год. / Јелена Редли, Данка Урошевић // ЗбМСФЛ. – 56, 2 (2013), 201–206.

1160. РЕМЕТИЋ, Слободан*

Драгољуб Петровић и Снежана Гудурић : добитници награде „Павле Ивић“ за 2010. годину / Слободан Реметић // Славистика. – 15 (2011), 375–376.

1161. РЕМЕТИЋ, Слободан

Милета Букумирић и Снежана Петровић : добитници награде „Павле Ивић“ за 2012. годину / Слободан Реметић // Славистика. – 17 (2013), 514–516.

1162. РЕМЕТИЋ, Слободан*

Радојка Цицил-Реметић : добитник награде „Павле Ивић“ за 2011. годину / Слободан Реметић // Славистика. – 16 (2012), 699–700.

1163. РЕМЕТИЋ, Слободан

Сто година дијалектологије на страницама Јужнословенског филолога / Слободан Н. Реметић // ЈФ. – 69 (2013), 13–32. | Резюме

1164. САВИНА, Лариса

Международный юбилейный сборник научных трудов Волгоградского государственного университета / ред. Н. А. Тупикова и др. – Волгоград : Изд-тво ВолГУ, 2010. – 534. / Лариса М. Савина, Дарья Д. Войводич // ЗбМСС. – 84. (2013), 242–247. | Приказ

1165. САВРЕМЕНА проучавања језика и књижевности : зборник радова са IV научног скупа младих филолога Србије одржаног 14. марта 2012. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу. Књ. 1. / ур. Маја Анђелковић. – Крагујевац : Филолошко-уметнички факултет, 2013. – 723. | Уп. 1048.

1166. САВРЕМЕНИ токови у лингвистичким истраживањима 1 / ур. Јулијана Вучо, Весна Половина. – Београд : Филолошки факултет, 2013. – 549. – (Филолошка истраживања данас ; 3, 1)

1167. САВРЕМЕНИ токови у лингвистичким истраживањима 2 / ур. Јулијана Вучо, Весна Половина. – Београд : Филолошки факултет, 2013. – 425. – (Филолошка истраживања данас ; 3, 2)

1168. СОКОЛОВИЋ, Далибор

Прашки сорабиистички симпозијум 2012. / Далибор Соколовић // Славистика. – 17 (2103), 509–510.

1169. СПАСИЋ, Ненад

НИС-ова олимпијада из руског језика за ученике седмог и осмог разреда основне школе, гимназије и средње стручне школе из Србије, Републике Српске и Црне Горе / Ненад Спасић, Јелена Гинић // Славистика. – 17 (2013), 510–511.

1170. СПАСОЈЕВИЋ, Марина

Научни скуп „Српски језик и актуелна питања језичке политике“ / Марина Спасојевић // НЈ. – 44, 3/4 (2013), 89–96.

1171. СТАНКОВИЋ ШОШО, Наташа

Књижевност и језик 60, 2 (2013) / Наташа Станковић Шошо // ПКЈИФ. – 79 (2013), 345–349. | Приказ

1172. СТЕПАНОВ, Страхинја

О савременим прагмалингвистичким истраживањима код нас : Језик у акцији / Славица Перовић. – Подгорица : ЦИД, 2009. – 351. / Страхинја Степанов // СЈ. – 18 (2013), 783–789. | Приказ

1173. СТОЈАНОВИЋ, Милица

Jezik, književnost, vrednosti : zbornik radova. Jezička istraživanja / ур. Biljana Mišić Ilić, Vesna Lopičić. – Niš : Filozofski fakultet, 2013. – 731. / Милица Стојановић // НЈ. – 44, 1/2 (2013), 163–167. | Приказ

1174. СТОЈАНОВИЋ, Милица

Наш језик XLIII, 3/4 (2012) / Милица Стојановић // ЛА. – 22 (2013), 34–36. | Приказ

1175. ТАНАСИЋ, Срето

Јужнословенски филолог у српској филологији / Срето З. Танасић // НЈ. – 44, 3/4 (2013), 3–15. | Резюме

1176. ТАНАСИЋ, Срето

Славистика XVI (2012) / Срето Танасић // ЛА. – 22 (2013), 37–40. | Приказ

1177. ТЕРЗИЋ, Богдан*

Мојих педесет скупова слависта / Богдан Терзић // Славистика. – 16 (2012), 66–70.

1178. ТМУШИЋ-СТЕПАНОВ, Радојка*

[Дванаести] XII конгрес Међународне асоцијације наставника руског језика и књижевности : Шангај, 10–15. мај 2011. / Радојка Тмушић-Степанов // Славистика. – 16 (2012), 701–703.

1179. ТОМИЋ, Бојана

Научни састанак слависта у Вукове дане 41, 3 (2012) / Бојана Томић // НЈ. – 44, 3/4 (2013), 77–82. | Приказ

1180. ТОЧАНАЦ МИЛИВОЈЕВ, Душанка

Les premières idées sur Saussure en Serbie / Душанка Точанац Миливојевић // Фердинанд де Сосир. – 91–97.

1181. УЗ „Трећу свеску“ : Етимолошки речник српског језика 3 : БЕ–БЈ / Ка изворима речи. – 127–129.

1182. УРОШЕВИЋ, Данка

Осма међународна конференција из балто-словенске акцентологије : 8th International Workshop on Balto-Slavic Accentology : 6–8. јула 2012, Нови Сад, Србија / Данка Урошевић // ЗбМСФЛ. – 56, 1 (2013), 198–200.

1183. ХРИСТОВА-БЕЈЛЕРИ, Русана

The Study of Albanian Language in Bulgaria : Overview and Methodology / Rusana Hristova-Bejleri // Настава албанског језика... – 149–156. | Sažetak

1184. ЧАМБЕР, Предраг

[Педесет трећа] 53. редовна скупштина Удружења научних и стручних преводилаца Србије / Предраг Чамбер // Prevodilac. – 32, 1/2 (2013), 123–133.

1185. ЧУТУРА, Илијана

О великанима наше поетске речи : Меша Селимовић и Скендер Куленовић у српском језику и књижевности : зборник радова / ур. Ранко Поповић. – Бања Лука ; Академија наука и умјетности Републике Српске : Филолошки факултет ; Источно Сарајево : Филозофски факултет, 2011. – 422. / Илијана Чутура // СЈ. – 18 (2013), 751–758. | Приказ | Уп. 1099.

1186. SPRACHE und Literatur dies-und jenseits der Mauer(n) : Festschrift für Božinka Petronijević zum 65. Geburtstag = Jezik i književnost s obe strane zida : zbornik u čast Božinke Petronijević povodom 65. rođendana / prir. Danica Nedeljković, Nikola Vujčić. – Kragujevac : FILUM Filološko-umetnički fakultet, 2013. – 376.

XIV. Разно

1187. ЖИВОТИЋ, Александар

Колико познајемо Албанију и Албанце? / Александар Животић // Настава албанског језика... – 9–28. | Summary

1188. ЈОВАНОВИЋ, Срђан

Retrolingvistika : istraživanje lingvističkog atavizma / Srđan Maldoran Jovanović // Srpski pogled na... – 255–285.

РЕГИСТАР

РЕГИСТАР КЉУЧНИХ РЕЧИ

Ђирилица

англицизми на *-ep* 43
аргументи 7
аутостереотипи 15

везници 7

Горски вијенац 15

имагологија 15
интеграција 43

клауза 69
кохерентност текста 69

начин уласка у српски језик 43

пропозиција 7

сегментација текста 69
семантички предикати 7
слика Венеције 15

речце 7

текст 7
теорија центрирања 69
типови прелаза 69

хетеростереотипи 15

Лайиница

Сб 69
Ср 69

РЕГИСТАР ИМЕНА

Ђирилица

- Августин Блажени 107
Аверинцев, С. С. 158 [13]
Адамовић, Мирјана 227 [747], 259 [1095]
Ајдачић, Дејан 184 [364]
Ајдуковић, Јован 184 [365]
Ајдановић, Јелена 200 [500]
Ајдановић, Милан 46, 65, 198 [484]
Ајдановић, Наташа 165 [103]
Аксић, Катарина 212 [610]
Аладровић Словачек, Катарина 166 [104]
Алановић, Миливој 156, 200 [501–505], 201 [514]
Албахари, Давид 206 [550], 224
Александријски, Атанасије 237 [860]
Алексанова, Светлана 186 [378]
Алексејевна Лилић, Галина 258 [1069]
Алексић, Данило 200 [506]
Алерић, Марко 192 [428]
Амакер, Рене, в. Amacker, René
Андрејић, Живојин 157, 264 [1155]
Андријевић, Маја 166 [105]
Андрић, Едита 176 [250–251], 200, 212, 243 [928]
Андрић, Иво 138, 140, 210 [584], 226, 263 [1144]
Анђелковић, Маја 157, 263 [1148], 264 [1165]
Антовић, Михаило 166 [106]
Антонић, Ивана 39, 201 [507–508], 259 [1096]
Антропова, Н. П. 91
Апресјан, Јуриј Д. 102–104, 186 [379]
Арапи, Ина, в. Агарі, Ина
Аристотел 107
Арсенијевић, Бобан 201 [509], 243 [929]
Арсенијевић, Нада 201 [510–511], 205 [546]
Астравух, А. 92
Ашић, Тијана 157, 158 [8–9], 176 [252–255], 201, 243, 249 [987]
Бабић, Жељка 163 [72]
Бабић, Миланка 192, 196 [460–461], 201 [512–513]
Бабић, Стјепан, в. Babić, Stjepan
Бабић Антић, Јелена 158 [12]
Бајић, Љиљана 257 [1062], 260 [1098]
Бајчета, Владан 260 [1099]
Бал, Мике 223 [713]
Банчевић-Пејовић, Ивана 166 [107]
Барби, Маурицио, в. Barbi, Maurizio
Барић, Хенрик 257 [1063]
Батас, Ана 198 [485]
Бахтин, Михаил 128, 130, 158 [13]
Бело, Димитри, в. Bello, Dhimitri
Беловой, О. В. 90
Белокапић-Шкунца, Вера 163 [73]
Бенакио, Росана, в. Benacchio, Rosanna
Бергсон, [Анри] 107–108
Биберџић, Тијана 177 [257], 201, 243
Бикицки, Наташа 166 [108], 243 [933]

- Биланција, Софија 243 [934]
 Білозуб, Анастасія 186 [380]
 Бязлепкіна, О. 95
 Бјелаковић, Андреј 244 [935–936]
 Бјелаковић, Исидора 177 [258], 198 [484], 237 [866–867]
 Бјелетић, Марта 157, 185, 212–213 [611–618], 214 [628], 216 [643], 240, 257, 260 [1100–1102]
 Бјелић, Изабела 163 [74]
 Бјорнфлатен, Јан Ивар, в. Bjørnflaten, Jan Ivar
 Благојевић, Савка 166 [109–110], 171 [185]
 Блажевић, Оља 177 [259], 186, 196
 Блеер, А. Н. 188 [393]
 Боас, Ф[ранц] 136
 Богдановић, Димитрије 235 [843]
 Богдановић, Недељко 213 [619], 229 [777]
 Богуславский, Игорь 185 [366]
 Бодјански, О[сип] М. 122, 125
 Бодрич, Радмила 166 [111–112]
 Бодуен де Куртене, Јан 121, 124, 126
 Божовић, Тијана 222 [701]
 Бојер, Анри, в. Boyer, Henri
 Бојовић, Бранкица 244 [938]
 Бојовић, Злата 256 [1054]
 Бојовић, Ивана 221 [688], 244 [939], 260 [1103]
 Бондарко, А[лексáндр] В. 136
 Бонджилова, Валентина 193 [436]
 Бонцић, Драгомир 257 [1063]
 Бориљо, Андре, в. Borillo, Andr e
 Борши, Оркида, в. Borshi, Orkida
 Бочаров, С. Г. 158 [13]
 Бошков, Мирјана 235 [844]
 Бошковић, Драган 263 [1148]
 Бошковић, Радосав 18, 39
 Бошњаковић, Жарко 184 [363], 213 [620], 229 [778–779]
 Брадић, Стеван 159 [14]
 Брајковић, Наталија 166 [113]
 Брајовић, Јелена 166 [114–115]
 Бранковић, Весна 244 [941]
 Браун, Вејлз 242 [926]
 Брборић, Вељко 199 [491–494], 227 [748]
 Брес, Жак, в. Bres, Jacques
 Бриљан Раноу, Натали, в. Brillant Rannou, Nathalie
 Бугарски, Ранко 61, 65, 159 [15], 162 [67], 197, 213 [621]
 Будинчић, Валентина 213 [622]
 Букумирић, Милета 213 [623], 230 [780], 241 [908], 242 [914], 258 [1071]
 Букумирић, Миљан 260 [1105]
 Булатовић, Весна 244 [944]
 Буњак, Петар 163 [75], 185 [367], 256 [1049], 257 [1064], 260 [1106–1108]
 Буршић-Матијашић, Клара, в. Buršić-Matijašić, Klara
 Бучевац Нерић, Јасмина 166 [116]
Вавић Грос, Загорка 213 [624]
 Вајферт, Владислав 258 [1078]
 Валић Недељковић, Дубравка 159 [16], 222
 Ванлић, Милорад 241 [912]
 Василева-Петкова, Анелия 192 [429]
 Василијевић, Драгана 177 [260], 186, 222
 Васильев, Љупка 235 [845]
 Васић, Вера 47, 66, 159 [17], 201 [515]
 Вагашеску, Каталина, в. Vătașescu, Cătălina
 Величкова, Славка 213, 222 [702]
 Вељковић, Драгана 201 [516]
 Вељковић, Жарко 214 [625], 230, 255
 Вељковић Станковић, Драгана 201 [517], 227 [749–750]
 Видаковић, Мирна 166 [117]
 Видановић, Неда 160 [38]
 Викторовна Уржа, Анастасия 188 [395]
 Винавер, Станислав 15, 39
 Витић, Зорица 236 [846]
 Вјаземски, [Петар] А. 122
 Вяткина, С. В. 187 [389]
 Влајић-Поповић, Јасна 157, 185 [368], 212–213 [612–614] [616] [618], 214 [626–632], 216 [643], 230, 240, 257

- Влаховић, Љубица 177 [261], 201, 244
 Војводић, Дарија 177 [262], 186, 202, 264 [1164]
 Војводић, Михаило 197 [474]
 Волкер Фридман, Мерилин, в. Walker Friedman, Marilyn
 Володина, Т. 91
 Вониш, Арно, в. Wonisch, Arno
 Воробьева, И. Г. 123
 Востоков, [Александр] X. 122
 Вранеш, Александра 157, 172 [193], 260 [1110]
 Вранеш, Бранко 260 [1111]
 Врсалко, Славица 159 [18]
 Вртипрашки-Кувизић, Радојка 230 [781], 240
 Вујачић, Милан 202 [518]
 Вујиновић, Велинка 167 [118]
 Вујић, Јелена 244 [945]
 Вујовић, Ана 177 [263], 214, 244 [946]
 Вујовић, Душанка 202 [519]
 Вујчић, Никола 157, 167 [119], 222 [703], 245 [947], 266 [1186]
 Вукићевић-Ђорђевић, Љиљана 159 [19]
 Вуковић, Гордана 263 [1146]
 Вуковић, Милица 192 [430]
 Вуковић-Војновић, Драгана 245 [948]
 Вуковић-Николић, Гордана 161 [47]
 Вукомановић, Владимир 159 [20]
 Вукомановић, Тамара 177 [264], 222, 245
 Вуксановић, Радојка 214 [633]
 Вукчевић, Миодраг 245 [949], 261 [1112]
 Вулетих, Витомир 261 [1113]
 Вулетих, Јулијана 167 [120]
 Вучељ, Нермин 159 [21]
 Вучетић, Јасмина 222 [704]
 Вучковић, Драгана 245 [950]
 Вучковић, Марија 157, 185 [369], 214 [634–635], 216 [643]
 Вучковић, Снежана 237 [868]
 Вучковић-Стојановић, Милица 167 [121]
 Вучо, Јулијана 157, 167 [122–123], 264–265 [1166–1167]
 Гавриловић, Манојло 225 [730]
 Гадомски, Александар К. 160 [34], 161 [46] [50]
 Газдић, Јелена 239 [890]
 Гак, В. Г. 99
 Гак, Драгана 167 [124]
 Гиљфердинг, [Александар] 124
 Гинић, Јелена 167 [125], 169 [157], 186 [382], 187, 265 [1169]
 Гирфанова, Албина 261 [1114]
 Гладка, З. 98–99
 Глишић, Марија 177 [265], 202, 245 [951]
 Гловња, Јурај, в. Glovňa, Juraj
 Глођовић, Аница 177 [266], 202, 245 [952]
 Глумац, Дивна 245 [953]
 Глушац, Тајјана 167 [126–127]
 Глушчевић, Мирјана 167 [128]
 Голицын, А[лександр] Н. 122
 Голубовић, Ана 155–266, 256 [1049–1051]
 Голубовић, Слободан 241 [901], 245 [954]
 Гољак, Светлана В. 89–95, 163 [76]
 Гордић, Александар В. 106–109
 Горјанц, Војко, в. Gorjanc, Vojko
 Гортан-Премк, Даринка 59, 65, 214 [636]
 Грабовски, Николај 163 [75]
 Гранић, Јагода, в. Granić, Jagoda
 Грбић, Мирјана 158 [13]
 Гудков, Владимир П. 100, 120–126, 187 [383]
 Гудурић, Снежана 157, 158 [3], 159 [26], 160 [36], 238, 264 [1161]
 Гундел, Жанет, в. Gundel, Jeanette
 Гурвич, [Жорж] 109
 Грковић-Мејџор, Јасмина 195 [454], 237 [869], 257 [1065]
 Грозданова, Евелина 200 [495]
 Гроховски, Мађеј, в. Grochowski, Maciej
 Дабић, Тијана 167 [129]
 Давкова-Ѓорѓиева, Светлана 193 [431]

- Далтон, Сања 167 [130]
 Дамљановић, Дара 159 [27], 165 [103],
 167 [131], 241 [902], 257 [1066]
 Дамњановић, Срђан 160 [28]
 Даниловић, Јелена 168, 227 [751]
 Даничић, Ђуро 125
 Данчетовић, Никола 177 [267], 202, 245
 Дарбановой, Н. А. 92
 Даути, Менсел 160 [29], 185
 Дворницка, Љубица, в. Dvornická,
 Lubica
 Делез, [Жил] 109
 Де Мауро, Тулио, в. De Mauro, Tullio
 Деревянко, А. П. 104
 Деретић, Јован 15, 39
 Де Сосир, Луиз, в. De Saussure, Louis
 Де Сосир, Фердинанд, в. De Saussure,
 Ferdinand
 Дешић, Милорад 198 [486]
 Ди Еугенио, Барбара, в. Di Eugenio,
 Barbara
 Дизеринк, в. Dyserinck, Hugo
 Дилпарић, Бранислава 177 [268], 183
 [345]
 Дилпарић, Предраг 238 [870], 239
 Димитрова, Марина 193 [432]
 Димковић Телебаковић, Гордана 177
 [269], 202, 245 [955]
 Дмитриев, П. А. 122
 Добрикова, Марија, в. Dobriková, Mária
 Додиг, Милана 176 [254], 177–178
 [270–272], 202, 245
 Докулил, Милош, в. Dokulil, Miloš
 Драгин, Гордана 215, 223 [705–706],
 230 [782–783], 261 [1115]
 Драгин, Наташа 193 [432], 196 [455],
 202, 236 [847–848], 237 [859]
 Драгићевић, Рајна 61, 65, 102, 178
 [273], 185, 202 [520], 215 [637],
 227 [747] [752–753], 261 [1116]
 Драговић, Кристина 178 [274], 202
 [521], 246
 Дражић, Јасмина 168 [133], 202 [522]
 Дракулић-Пријма, Драгана 169 [153],
 175 [242], 178 [275], 187, 215, 258
 [1069]
 Дрв Спасојевић, Душица 241 [903]
 Дрљевић, Јелена 215, 223 [707]
 Дубчинский, В. В. 100
 Дудок, Данијел, в. Dudok, Daniel
 Дудок, Мирослав, в. Dudok, Miroslav
 Дуличенко, А. Д. 90
 Дуловић, Марија 163 [77]
 Дурбаба, Оливера 160 [32], 215 [638],
 223 [708]
 Ђинђић, Марија 202 [523]
 Ђолић, Слободанка 168 [134]
 Ђорђевић, Весна 261 [1117]
 Ђорђевић, Драгана 163 [78], 246 [956]
 Ђорђевић, Јаков 246 [957]
 Ђорђевић, Јасмина 168 [135–136]
 Ђорђевић, Милоје 202 [524], 241 [904],
 246
 Ђорђевић, Срба 230 [784], 241
 Ђоровић, Данијела 246 [958]
 Ђуканов, Тамара 202, 230 [785]
 Ђукановић, Јован 241 [904], 242 [919]
 Ђукановић, Маја 180 [310], 200 [496]
 Ђукић, Саша 193, 203 [523]
 Ђурин, Татјана 246 [959]
 Ђурић, Љиљана 160, 197 [463]
 Ђурић, Милош Д. 241 [905], 245
 [949], 246 [960–962], 256 [1052],
 261 [1118–1120]
 Ђуркин, Веселина 203 [526]
 Ђуркова, Александра 159 [22], 192
 Ђуровић, Анете, в. Đurović, Annette
 Ђуровић, Сања 203 [527], 215 [639]
 Ђуровић, Татјана 156, 168 [137–139],
 175 [230–231], 243 [927], 246 [963–
 964], 253 [1022]
 Ђун-Хјонг, Ли 164 [79]
 Еванс, Вивијан 108
 Егинс, Сузана 127
 Енгел, Улрих, в. Engel, Ulrich
 Ераковић, Борислава 241 [906]
 Ерић-Букарица, Александра 164 [80]
 Ефимова, В. С. 196 [455]
 Ефремова, Т. Ф. 100
 Ефроимсон, В. П. 121

- Жабовска, Магдалена, в. Žabowska, Magdalena**
 Жежель-Рапић, Радмила 228 [754–756]
 Желе, Андреја 193 [433]
 Жеребило, Т. В. 161 [52]
 Живановић, Звездан 258 [1070]
 Живковић, Данијел 168 [140]
 Живковић, Наталија 212 [610]
 Животић, Александар 266 [1187]
 Жиго, Павол 257 [1068]
 Жугић, Радмила 230 [786–787], 241 [907–909], 261 [1121]
 Жуковский, В[асилий] А. 122
 Жуњић, Слободан 160 [28]
- Загнітко, Анатолій 134–137, 158 [5]**
 Звекић Душановић, Душанка 178 [277–278], 203, 246
 Зволињски, Пшемислав 7
 Згал, Петр, в. Sgall, Petr
 Зечевић, Снежана 168 [141], 215 [640], 223 [709], 246, 247 [966]
 Зечевић-Крнега, Горана 247 [967]
 Зинкевич, А. 95
 Златановић, Момчило 241 [907]
 Злыднева, Наталија 186 [376]
 Зобеница, Николина 164 [81]
 Золо, Мајк, в. Zolo, Majk
- Иванов, Петър 194 [444]**
 Иванова, Најда 15–41, 193 [434], 194 [444]
 Иванова, Таня 178 [279], 203, 247
 Иванова, Ценка 215 [641]
 Иванова Томова, Љиљана 247 [969]
 Ивановић, Игор 164 [82]
 Ивановић, Милена 178 [280], 187, 203 [528]
 Ивановић, Н[енад] 100
 Ивановна Трофимкина, Ольга 175 [242]
 Ивић, Милка 39
 Ивић, Павле 157, 212 [611], 214 [628], 216 [643], 257, 261 [1122], 263 [1150]
 Игњатовић, Наташа 247 [970]
 Ида, Масајо, в. Iida, Masayo
- Илић, Марија 160 [33], 230
 Илић, Мирјана 215 [642]
 Илић Марковић, Гордана 95, 240 [898]
 Имами, Наиле, в. Imami, Nailje
 Иомдин, Леонид 187 [384]
 Исаченко, А. В. 99
- Јагић, В[атрослав] 124**
 Јакимовска, Светлана 164 [83]
 Јаковљевић, Бојана 171 [179], 178 [282], 203, 247
 Јаковљевић, Живојин 238 [871]
 Јакушкина, Јекатерина 187 [383]
 Јанићијевић, Валерија 228 [764]
 Јанићијевић, Марко 178 [283], 203 [529], 223, 247
 Јанковић, Жељка 247 [971–972]
 Јанковић, Живорад 236 [849]
 Јанковић, Јелена 142–148, 178 [284], 190, 215
 Јањић, Александра 179 [285], 193, 203
 Јањић, Марина 215, 223 [710], 228 [757], 231 [788]
 Јањушевић Оливери, Ана 203 [530]
 Јарчевић, Слободан 193, 197 [464]
 Јашовић, Голуб 215, 231 [789–792], 258 [1071]
 Јеврић, Тамара 179 [286], 221, 247, 252 [1012]
 Јерковић, Јован 200 [498], 259 [1085]
 Јеротијевић, Даница 247 [973]
 Јовановић, Ана 168 [143], 247 [974–975]
 Јовановић, Барбара 223 [711]
 Јовановић, Вера 179 [287], 203, 248 [276]
 Јовановић, Владан 203 [531]
 Јовановић, Владимир 160 [37], 168 [144], 179 [288], 215, 248
 Јовановић, Војислав 179 [289], 190, 204, 248
 Јовановић, Гордана 157, 196 [458], 202 [523], 228 [758], 230 [786], 231 [792], 234 [828], 235 [840] [842] [844], 237 [869], 238 [872], 239

- [887], 240 [897], 248 [976], 256 [1047], 257 [1064], 258 [1070], [1077], [1083], 264 [1155]
- Јовановић, Зоран 196, 241 [910], 258 [1072–1075]
- Јовановић, Иван 179 [290], 215, 248
- Јовановић, Ивона 169 [145], 248 [977]
- Јовановић, Јелена 239 [891]
- Јовановић, Милена 157, 158 [11], 258 [1076], 261 [1125–1126]
- Јовановић, Миодраг 204 [532], 223
- Јовановић, Надица 248 [978]
- Јовановић, Срђан 266 [1188]
- Јовановић, Томислав 236 [846] [850]
- Јовановић Симић, Јелена 204 [533–534], 208 [572], 221 [689], 223 [712–714], 240 [892–893]
- Јовић, Надежда 238 [873], 239 [889]
- Јовичић, Зорица 169 [146]
- Јовковић, Љиљана 169 [147]
- Јојић, Оља 248 [979]
- Јокановић-Михајлов, Јелица 199 [487–489], 228 [759]
- Јосијевић, Јелена 160 [38]
- Јоцић, Мирјана 175 [235]
- Јуришић, Марина 204, 215, 231 [793–795]
- Калезић, Димитрије** 196 [456], 236 [851], 258 [1077]
- Каљевић, Мирјана 169 [148]
- Камејама, Мегуми, в. Камеуама, Megumi
- Кампоурис, Анастасиос, в. Kampoouris, Anastassios
- Кант, [Имануел] 107
- Капустина, Јелена 242 [921]
- Карабалић, Владимир 248 [981]
- Карамзин, Н[иколај] М. 122
- Караџић, Вук Стефановић 26, 31, 120–126, 226 [735]
- Карделеска, Љубица 169 [150]
- Карлик, Петр 150
- Каролак, Станислав, в. Karolak, Stanislaw
- Касаткина, Л. Л. 91
- Катић, Марина 169 [151]
- Катнић-Бакаршић, Марина 160 [39], 193
- Катона, Едит, в. Katona, Edit
- Каченовский, М[ихаил] Т. 122
- Кебара, Марина 169 [152]
- Керкез, Драгана 169 [153], 179 [291], 187, 204, 262 [1127]
- Керлер, Д.-Б. 92
- Кетнерова, Вацлава 149
- Кинда-Берлакович, А. 93
- Кинева, Викторија 179 [292], 187, 248
- Кисјел, Ана, в. Kisiel, Anna
- Киш, Наташа 204 [535–536]
- Клајн, Иван 45–47, 52, 65–66, 169 [154], 207 [559], 221 [688] [690]
- Кликовац, Душка 127–133, 200 [497], 204 [537]
- Кнежевић, Љиљана 169 [155]
- Ковач Рац, Елеонора 161 [40], 248 [985–986], 249
- Ковачевић, Борко 200 [496], 204 [538]
- Ковачевић, Милош 157, 197 [465–466], 198 [483], 204 [539–541], 208 [566], 221 [691–692], 223 [712] [715], 224 [721], 225 [730], 263 [1148]
- Кожинава, А. А. 93
- Козинцева, Н. А. 136
- Козира, Ана, в. Kozyra, Anna
- Комар, Горан Ж. 236 [852] [854]
- Комароми, Бојана 179 [293], 216, 249
- Кончаревић, Ксенија 159 [27], 160 [34], 161 [41–42] [46] [50], 165 [103], 169–170 [156–159], 185 [371], 187, 196 [457–458], 224 [716], 241 [902], 257 [1066]
- Копитар, [Јернеј] 122
- Копьленко, М. Л. 93
- Копорская, Е. С. 100, 104
- Копривица, Верица 190 [412]
- Копривица Лелићанин, Марија 161 [43], 249 [988]
- Корблин, Франсис, в. Corblin, Francis
- Корда-Петровић, Александра 262 [1128–1130]

- Корина, Н. 93
 Короткая, Ж. Н. 91
 Костић, Наташа 179 [294], 216, 249
 Костић-Голубичић, Мирјана 256 [1054]
 Коцева, Драгана 182 [328], 194 [441]
 Коцић, Ана 170 [160]
 Кочубински, А[лександар] А. 125
 Крајишник, Весна 170 [161], 228
 Красињски, Артур, в. Krasinški, Artur
 Крејчи, Павел, в. Krejčí, Pavel
 Кријежи, Мерима, в. Krijezi, Merima
 Крњајић-Цекић, Нада 258 [1078]
 Кронгауз, М. А. 94
 Крстајић, Марина 204, 231 [796]
 Крстић, Катарина 170 [163]
 Кузмановић Јовановић, Ана 161 [44], 249
 Кулаковски, Платон А. 121–125, 260 [1108]
 Куленовић, Скендер 260 [1099]
 Кулић, Данијела 166 [110]
 Кулмоя, И. 92
 Купчак, Жаклин, в. Kubczak, Jacqueline
 Курешевевић, Марина 196, 238 [874–875]
 Курилович, Јежи, в. Kuryłowicz, Jerzy
- Лазарова-Никовска, Ана 170 [164]
 Лазић, Катарина 249 [991]
 Лазић Коњик, Ивана 205 [542]
 Лазуткина, Е. М. 100
 Лаиновић-Стојановић, Надежда 258 [1079–1080]
 Лакић, Игор 161 [45], 193
 Лаковић, Александар 224 [717]
 Лалић, Михаела 179 [296], 205, 249
 Ланц, Ирен 179 [297], 224, 249
 Латковић, В[идо] 18
 Лаудер, Нина, в. Lauder, Nina
 Леви, Александар 164 [84]
 Леви-Строс, К[лод] 16
 Левушкина, Ружица 161 [46]
 Ле Драулек, Ане, в. Le Draoulec, Anne
 Лигорио, Орсат 249 [993]
 Лилић, Драган 226 [737]
- Линда, Јаромир, в. Linda, Jaromír
 Линда Поповић, Снежана 149–153, 179–180 [298–299], 190 [413], 216
 Лобачевской, О. А. 91
 Ловре, Татјана 216 [644], 224
 Лома, Александар 157, 185 [372], 212 [611], 213 [614], 216 [643] [645–646], 262 [1134–1135]
 Лома, Миодраг 158 [6]
 Ломпар, Весна 170 [161], 205, 228 [760]
 Лончар-Кунштен, Зорана 170 [167]
 Лончар Раичевић, Александра 199, 231 [797]
 Лопаткова, Маркета 150
 Лоран, Етјен 241 [912]
 Луковић, Слађана 170 [168]
- Љубичић, Гордана 170 [169]
 Љуштановић, Јован 15, 39
- Мајетић, Сенка 170 [170]
 Майсак, Т[имур] А. 136
 Макишова, Ана 180 [300–302], 190–191 [414–416], 205
 Макушев, В[икентий] В. 120, 123, 126
 Мандарић, Јован 242 [924]
 Мандић-Ивковић, Ана 170–171 [171–173]
 Манић-Матић, Вања 171 [174]
 Марија Терезија 89
 Маринковић, Небојша 171 [175], 216, 228
 Маринковић, Симеон 228 [761]
 Маринковић-Мандић, Ивана 262 [1136]
 Маринов, Владислав 193 [435]
 Марић, Ана 180 [303–305], 190 [408], 191 [417], 171 [176], 205
 Марић, Биљана 180 [306–307], 187, 205, 262 [1127] [1137]
 Марић, Сретен 126
 Маричић, Сања 171 [174]
 Марјановић, Саша 180 [308], 216, 249
 Маркова, Елена 180 [309], 187 [385], 191, 262 [1138]

- Марковић, Александра 205 [543–544]
Марковић, Бранкица 216, 231 [798–799], 256
Марковић, Вера 171 [177]
Марковић, Весна 227 [744]
Марковић, Дејан 171 [178]
Марковић, Ђорђе Кодер 224 [717]
Марковић, Жељко 180 [310], 193, 205
Марковић, Јордана 157, 216, 224, 231 [799], 231–232 [800–802], 241 [911]
Марковић, Љиљана 167 [122], 262 [1139]
Марковић, Маја 171 [179], 177 [258]
Марковић, Марјан 185 [373]
Марковић, Мирјана 228 [762]
Марковић, Татјана 171 [180–181]
Маркош, Марин, в. Markoš, Marin
Маројевић, Милена 164 [85], 171 [182], 187 [386], 256, 258 [1081]
Маројевић, Радмило 185 [374], 187 [387], 197 [467–468], 224, 227 [745–746]
Марти, Р. 90
Мартин, Џејмс 128
Мартынов, Михаил 187 [388]
Мартинцова, О. 98–99
Марчокова, Данијела, в. Marčoková, Daniela
Масленникова, Н. В. 258 [1082]
Маслова, Алина 187–188 [389–390]
Матејић, Наташа 180 [311], 205, 250
Матијашевић, Јелка 258 [1083]
Матић, Владан 206 [550], 224
Матић, Маријана 171 [183]
Матић, Томислав 224 [718]
Матовић, Веселин 194 [445]
Матовић, Мирјана 161 [48]
Матрусова, Александра 171 [184]
Магулина, Жељка 164 [86], 224, 250
Мах, [Ернст] 106
Меденица, Лука 180–181 [312–313], 188, 205
Медић, Миле 197 [469]
Медић, Филип 241 [912]
Мијовић, Софија 250 [995]
Микетић, Сања 232 [803]
Микулова, Марија 150
Миланов, Наташа 216 [647], 256 [1054], 263 [1140]
Милановић, Александар 221, 224 [719], 228 [763], 238 [876], 239 [890], 240 [894–895], 263 [1141]
Милановић, Светлана 205 [545–546], 224
Милатовић, Вук 228 [764]
Милашиновић, Милица 177 [265], 245 [951]
Миленковић, Бранка 171 [185]
Миленковић, Драгутин 256 [1054]
Миливојевић, Весна 171 [186]
Милић, Катарина 250 [996]
Милић, Мира 216 [648]
Миличевић, Маја 206 [547]
Милованов, Лука 240 [895]
Миловановић, Соња 224 [720]
Милојевић, Предраг 242 [913]
Милорадовић, Софија 181 [321], 232 [804]
Милосављевић, Бојана 127–133, 216 [649]
Милосављевић, Наташа 172 [187]
Милосављевић, Петар 197 [470–471]
Милосављевић, Тања 216–217 [650–651], 232, 242 [914]
Милошевић, Јованка 206 [548], 217 [652]
Миљковић, Вања 206 [549], 250 [997]
Мимовић, Милица 217, 232 [805]
Минчић-Обрадовић, Ксенија 250 [999]
Миоковић, Ивана 172 [188], 228, 250 [998]
Мирилов, Ружица 206 [550], 224
Мирић, Душанка 263 [1142]
Мирић, Саша 224 [721]
Митриновић, Вера 138–141
Митриновић, Димитрије 165 [97]
Митрићевић-Штепанек, Катарина 181 [314–315], 191, 206
Мићић, Вишња 228 [764]
Мићић, Соња 217 [653]
Мићић, Софија 161 [49], 172 [189]

- Михаиловић, Драгослав 222 [701]
 Михајловић, Јелена 172 [190]
 Мишић Илић, Биљана 172 [191], 265 [1173]
 Мишковић Луковић, Мирјана 172 [192], 224 [722]
 Мишковски-Ђорђевић, Оливера 257 [1066]
 Младеновић, Александар 257 [1065]
 Младеновић, Радивоје 199, 206, 232 [806–809]
 Модерц, Саша 242 [915]
 Молнар Чикош, Ласло, в. Molnár Czikós, László
 Морис, Чарлс 107
 Мостовска, Мариола 191, 193 [436]
 Мошин, Владимир Алексејевич 259 [1087]
 Мркаљ, Зона 228–229 [765–767]
 Мршевић-Радовић, Драгана 39, 157, 217 [654], 229 [768] [769], 256 [1054]
 Мудри, Александар 188 [391–392], 232
 Мугавић, Предраг 180 [316–318], 217 [655–656], 240, 250, 255 [1046], 256
- Набоков, В[ладимир] 165 [94]**
 Навуменка, П. 94
 Нагорний, І. А. 136
 Најческа-Сидоровска, Марија 258 [1080]
 Недельков, Љиљана 217 [657], 232
 Недельковић, Александар 250 [1001]
 Недельковић, Даница 157, 180 [319], 206, 217 [658], 250, 266 [1186]
 Недельковић, Драган 263 [1143]
 Недић, Јелена 161 [50]
 Нејгебауер, Гордана 47, 66
 Нејпијер, Џамајна, в. Napier, Jemina
 Ненезић, Соња 206 [551], 224 [723]
 Непоп-Айдачич, Лидія 191 [419]
 Нидорфер Шишкович, Мојца, в. Nidorfer Šiškovič, Mojsa
 Никитовић, Вељко 242 [916]
 Никитовић, Зорица 196, 238 [877]
- Никодиновска, Дијана 180 [320], 193, 250
 Николић, Видан 251 [1002]
 Николић, Марина 206 [552], 220 [674], 242 [917], 263 [1144–1145]
 Николић, Милија 257 [1062]
 Николић, Милка 206 [553], 225 [724]
 Николић, Мирослав 206 [554]
 Ницолова, Руселина 193 [438]
 Ниче, [Фридрих] 107
 Новак, Катарина 194 [439]
 Новаков, Предраг 251 [1003]
 Новаковић, Реља 231 [792]
 Новокмет, Слободан 217 [659], 263 [1146]
 Норман, Борис Ју. 194 [440], 209 [575]
- Њебжеговска-Бартмињска, Станислава, в. Niebrzegowska-Bartmińska, Stanisława**
- Обрадовић, Лидија 248 [984]**
 Обрадовић, Радмила 164 [87], 180 [321–322], 206, 251
 Обућина, Предраг 180 [323], 191, 207
 Озер, Каталин 225 [725]
 Окука, Милош 197 [472], 240 [898]
 Остин, [Џон] 129
 Остојић, Владимир 199, 232 [810–811]
 Оташевић, Ђорђе 161 [52], 188 [393], 217 [660], 242 [917] [920], 251 [1004], 256 [1056], 263 [1147]
- Павлов, Тома 236 [853]**
 Павловић, Владан 160 [37]
 Павловић, Јелена 263 [1148]
 Павловић, Слађана 225 [728]
 Павловић, Слободан 238 [878–879], 240 [896], 263 [1146]
 Павловић, Тања 162 [53–54], 186, 225
 Павловић-Шајтинац, Маја 172 [194–196]
 Пађак, В. І. 95
 Пажђерски, Душан Владислав 191 [421]
 Палибрк, Ивана 180 [324], 225, 226 [740], 251

- Паневова, Јармила, в. Panevová, Jarmila
 Панић Кавгић, Олга 162 [55]
 Панић Церовски, Наталија 225 [727],
 241 [905], 256 [1057]
 Папрић, Маријана 172 [197]
 Пастор-Кичи, Марија, в. Pastor-Kiči,
 Marija
 Пасуљевић, Лидија 251 [1005]
 Патнам, Хилари 107
 Пауновић, Тајјана 172 [198–199], 174
 [228], 950 [999]
 Пауновић-Родић, Стефана 217, 256
 [1058], 259 [1084]
 Пејановић, Ана 164 [88], 188 [394]
 Пејовић, Анђелка 162 [57], 181–182
 [325–326], 217, 251
 Пеликан, Јан 263 [1149]
 Пентковская, Татьяна 188 [395]
 Перић, Александар 162 [58]
 Перић, Ђорђе 240 [897]
 Перкучин, Слободанка 172–173 [200–
 203], 188 [396]
 Перовић, Славица 265 [1172]
 Пероно Каћафоко, Франческо, в.
 Perono Cassiafoco, Francesco
 Перс, [Сандерс Чарлс] 107–108
 Петкевич, Владимир, в. Petkevič,
 Vladimír
 Петкова, Гегана 182 [327], 186, 218
 Петковић, Јелена 238 [880]
 Петковска, Биљана 182 [328], 194
 [441], 251
 Петровачки, Љиљана 207 [555]
 Петровић, Ана 251 [1007]
 Петровић, Биљана 173 [204]
 Петровић, Велимир 232 [812]
 Петровић, Веселин 207 [556], 218, 232
 [813]
 Петровић, Видосав 231 [801], 224
 Петровић, Горан 206 [550], 223 [707],
 224
 Петровић, Драгољуб 197 [473], 218,
 233 [814], 238, [921], 242 [921],
 264 [1161]
 Петровић, Маша 225 [726]
 Петровић, Петар I 35
 Петровић, Петар Његош 15–16, 18, 21,
 31–32, 35, 39–40, 194 [444], 226,
 235 [837]
 Петровић, Слађана 173 [205]
 Петровић, Снежана 157, 214 [630],
 216 [643], 260 [1105], 218 [661],
 233 [814], 239 [881], 263 [1150]
 Петровић, Срђан 173 [206]
 Петровић-Јелих, Марина 173 [207]
 Петровић-Савић, Мирјана 231 [794]
 Петровска, Леся 182 [329], 188, 194
 [442], 207, 218
 Петронијевић, Божинка 157, 218 [662],
 256 [1048]
 Петрухина, В. Я. 92
 Пешикан, Митар 200 [498], 218, 259
 [1088]
 Пижурица, Маго 200 [498], 259 [1085]
 Пилиповић, Весна 173 [208], 207, 251
 Пиотровский, Т. 98
 Пипер, Предраг 19, 39, 102, 110–119,
 138–141, 186, 188 [397], 207 [557–
 559], 257 [1059], 263 [1151–1152]
 Пыпин, [Александр] Н. 120, 123–124,
 126
 Платек, Мартин, в. Plátek, Martin
 Плетикос Олоф, Еленмари, в. Pletikos
 Olof, Elenmari
 Плотникова, А. 93
 По, Едгар Алан 250 [1001]
 Погодин, М[ихаил] П. 122
 Поезио, Масимо, в. Poesio, Massimo
 Пожгај Хаџи, Весна, в. Požgaj Hadži,
 Vesna
 Покрајац, Гордана 236 [852]
 Половина, Весна 157, 164 [89], 225
 [727], 257, 259 [1086], 264–265
 [1166–1167]
 Поломац, Владимир 238 [880], 239
 [882–883]
 Попов, Н[ил] А. 120, 122–123
 Поповић, Георгије 236 [853]
 Поповић, Драгана 182 [331–332], 188
 [398], 207, 225

- Поповић, Јасна 162 [60]
 Поповић, Јулија 164 [90], 251 [1008]
 Поповић, Људмила 39, 94, 134–137, 186 [375], 233 [816], 263 [1153]
 Поповић, Милица 251 [1009]
 Поповић, Миодраг 122
 Поповић, Михаило 182 [333], 218, 251
 Поповић, Наташа 171 [174]
 Поповић, Павле 15, 39
 Поповић, Ранко 260 [1099], 266 [1185]
 Поповић, Ратко 215, 231 [789]
 Поштић, Тина 173 [210], 225 [728]
 Прајор, А[ртур] Н[орман] 107
 Продановић, Маријана 182 [334], 225, 252
 Продановић Стакић, Диана 252 [1010]
 Прохорова, Анжела 173 [211]
 Прошић-Сантовац, Данијела 173 [212]
 Прћић, Твртко 47–49, 62, 66
 Пршић, Биљана 173 [213]
 Пузовић, Љиљана 236 [853], 259 [1087]
 Пујић, Саво 233, 242[922]
- Радан, Михај 218, 233 [818]
 Радановић, Сања 173 [214]
 Раденковић Шошић, Бојана 252 [1011]
 Радић, Јованка 207 [560–562], 218, 233 [819]
 Радић, Првослав 207 [563], 233 [820]
 Радић, Сања 208 [564], 264 [1156]
 Радић Бојанић, Биљана 173–174 [215–220], 226 [741]
 Радић-Дугоњић, Милана 31–32, 39, 258 [1081], 259 [1089]
 Радовановић, Драгана 218 [663–664], 233 [821]
 Радовановић, Милан 120–126, 241 [902]
 Радовановић, Милорад 264 [1157]
 Радовић Тешић, Милица 208 [565], 218 [665], 259 [1088]
 Радојковић Илић, Катарина 174 [221]
 Радојчић, Драгана 182 [335], 188, 219
 Радојчић, Ружица 174 [222], 182 [336–337], 189, 208
 Радоњић, Данијела 219 [666–667]
- Радосављевић, Аница 179 [286], 252 [1012]
 Раздобудко Човић, Лариса 163 [75], 164–165 [92–94]
 Разниченко Леонидовна, Ирина 186 [382]
 Раичевић, Вучина 162 [61], 169 [157], 174 [223–224], 257 [1059], 259 [1089]
 Раичевић, Драгана 161 [51]
 Рајић, Јелена 182 [338], 208, 252
 Рајић, Јован 162 [62], 239
 Рајшли, Илона, в. Rajšli, Пона
 Ракић, Зоран 236 [858]
 Ракић, Јелена 252 [1014–1015]
 Ракић, Кармела 239 [884]
 Ракић, Милан 117
 Ракић, Радомир Б. 258 [1074–1075]
 Ракић, Тања 236 [854]
 Рамза, Т. 91
 Рамић, Никола 199 [490]
 Ранђеловић, Ана 219 [668], 236 [855], 240 [898]
 Ранковић, Зоран 196 [457], 239 [885]
 Ратковић, Драгана 174 [225], 194 [443], 208 [566], 236 [856], 264 [1158]
 Ратковић Стевовић, Јелена Р. 232 [803]
 Редькин, В. А. 99
 Редли, Јелена 162 [64], 165, 264 [1159]
 Реке, Јохан, в. Raescke, Jochan
 Рељић, Митра 110–119, 197 [474], 233 [822], 235 [840]
 Реметић, Слободан 194, 219, 221 [693], 233–234, [823–824], 264 [1160–1163]
 Ресел, Герхард, в. Ressel, Gerhard
 Ристивојевић Рајковић, Наташа 252 [1017]
 Ристић, Гордана 183 [340], 219, 252
 Ристић, Светимир 241 [912]
 Ристић, Стана 39, 219 [669], 225 [729], 212 [605]
 Ристовић, Ненад 162 [62]
 Ромић, Никола 219 [670], 234
 Росић, Тиодор 225 [730]

- Руденко, Е. Н. 92
 Руднев, Д. В. 187 [389]
 Руџић, Владислава 39, 156, 201 [514],
 208 [568], 263 [1146]
 Румянцев, Н. П. 122
 Русимовић, Тања 208 [569]
 Рускова Ђермановић, Светла 174
 [226], 183 [341], 194, 208

 Сабо, Бојана 186 [376]
 Савина, Лариса 264 [1164]
 Савић, Биљана 220 [682]
 Савић, Вера 156, 174 [227], 168 [142]
 Савић, Виктор 236 [857], 239 [886]
 Савић, Милица 174 [228]
 Савић Грујић, Ана 208, 219 [671], 234
 [825], 242 [923]
 Савова, Димка 208 [570], 225 [731]
 Сајчић, Миле 174 [229]
 Сакулина, Јелена 189 [399]
 Саламуровић, Александра 252 [1018]
 Саловски, Мерџин 165 [95]
 Самаиловић, Тамара 161 [51]
 Самарџија, Снежана 256 [1054]
 Самарџија-Грек, Татјана 252 [1019]
 Самарџић, Ана 183 [342], 194, 208
 Самарџић, Биљана 235 [841]
 Самарџић, Мила 253 [1020–1021]
 Самарџић, Радован 225 [724]
 Сандоз, Клод, в. Sandoz, Claude
 Сафронов, Г[ерман] И. 122
 Свејлз, [Џон] 130
 Селимовић, Меша 240 [899], 260 [1099]
 Серијани, Лука v. Serjanni, Luca
 Серл, [Џон] 129
 Сибиновић, Миодраг 258 [1072]
 Сивачки, Ана В. 181 [316], 183 [343]
 Сикимић, Биљана 93, 229 [778]
 Силашки, Надежда 162 [65], 165 [96],
 168 [137], [139], 175 [230–231],
 225 [732], 243 [927], 246 [964], 253
 [1022], 156
 Симић, Живојин 65
 Симић, Зоран 234 [826–827]
 Симић, Радоје 194, 208 [571–572], 222
 [694–695]

 Симовић, Весна 175 [232]
 Синадиновић, Данка 175 [233], 217
 [653]
 Склјаревская, Г. Н. 100
 Скоти Јурић, Рита, в. Scotti Jurić, Rita
 Ското ди Карло, Ђузепина, в. Scotto di
 Carlo, Giuseppina
 Слејд, Дајана 127
 Слијепчевић, Светлана 183 [343], 209
 [573], 219, 253
 Смаилагић, Ивана 183 [344], 219, 253
 Снегирёв, И. А. 126
 Соколовић, Далибор 265 [1168]
 Сотировић, Владислав 162 [66], 198
 Спајић, Светлана 175 [235], 222 [696–
 697], 253 [1024–1026]
 Спасић, Драгана 183 [345], 225, 253
 Спасић, Јелена 226 [734]
 Спасић, Ненад 265 [1169]
 Спасовић, Милош 183 [346], 209, 253
 Спасојевић, Марина 209 [574–575],
 219 [672], 234 [828], 265 [1170]
 Срдић, Смиља 183 [347], 209, 253
 [1027]
 Средојевић, Дејан 198 [484]
 Срезневский, И[змаил] И. 123, 258
 [1082]
 Сремац, Стеван 224, 231 [801]
 Стакић, Милан 207 [556], 209 [576]
 Стакић, Рада 165 [97]
 Стаменковић, Душан 165 [98]
 Станић, Данијела 219 [673], 226 [735]
 Станишић, Вања 186 [377], 254 [1028]
 Станковић, Богољуб 170 [159], 256
 [1049], 257, 258 [1079], 259 [1090–
 1091], 260 [1107]
 Станковић Шошо, Наташа 265 [1171]
 Станојевић, Бобан 235 [842]
 Станојевић, Веран 158 [8–9], 183 [348–
 350], 209, 226 [736], 254 [1029]
 Станојевић-Гоџић, Маја 165 [99]
 Станојловић, Јована 236 [858]
 Станојчић, Живојин 209 [577–580],
 229 [774]
 Станојчић, Славко 158 [10], 162 [67]

- Стевановић, Видосав 224 [723]
 Стевановић, Јелена 229 [775]
 Стевановић, Михаило 22–23, 39
 Степанов, Страхинја 209 [581], 220 [674], 254, 265 [1172]
 Степановић, Жељко 220, 234 [829]
 Стефановић, Александар 210 [582]
 Стефановић, Марија 102, 157, 160 [36] 163 [68], 189, 220 [675]
 Стефановић Караџић, Вук 195, 235 [839]
 Стефчева, Росица 183 [351], 194
 Стијовић, Милун С. 234 [831]
 Стијовић, Рада 200 [499], 210, 222 [697–698], 234 [830–832]
 Стоисављевић, Мирјана 198 [476]
 Стојаковић, Анка 234, 242 [924]
 Стојановић, Андреј 226 [738]
 Стојановић, Јелица 194 [445], 237 [859], 239 [887]
 Стојановић, Љубомир 121, 239 [881]
 Стојановић, Милица 220 [676], 265 [1173–1174]
 Стојановић, Мирјана 237 [860]
 Стојановић, Радосав 241 [909] [911], 242 [923]
 Стојановић, Славко 229 [776]
 Стојановић, Стефан 189 [400], 194 [446], 210
 Стојић, Светлана 175 [236]
 Стојичић, Виолета 166 [111], 175 [237], 254 [1030]
 Стојичић, Војкан 175 [238]
 Стојковић, А[танасије] 126
 Стојковић, Миљана 175 [239]
 Стојковић, Надежда 175 [240]
 Стојковић, Наталија 183 [352], 226, 254
 Стојменовић, Бојана Ч. 239 [888]
 Стојменовић, Чедомир 195, 239 [888]
 Стојов, Мирјана 175 [241]
 Суботин-Голубовић, Татјана 237 [861], 236 [855]
 Суботић, Љиљана 198 [484]
 Сувајџић, Бошко 39, 157, 229 [769]
- Супрунчук, Микита В. 97–105, 175 [242], 208 [567], 209 [575]
 Суслов, Ф. П. 188 [393]
- Табоада, Маите, в. Taboada, Maite
 Тадић, Новица 224 [720]
 Таланга, Томислав, в. Talanga, Tomislav
 Танасић, Срето 39, 187 [383], 210 [583–585], 220, 204 [535], 207 [558], 226, 234 [833], 259 [1090], 265 [1175–1176]
 Тасић, Милош 165 [98]
 Тасовац, Тома 233 [815]
 Татевосов, С[ергеј] Г. 136
 Тафра, Б[ранка] 100
 Телебак, Милорад 220 [677]
 Телин, Нилс, в. Thelin, Nils
 Теофиловић, Никола 226 [733]
 Терзић, Богдан 259 [1091], 265 [1177]
 Тешић, Ана 195 [447], 220
 Тир, Михал, в. Tir, Mihal
 Тирова, Зузана, в. Tirova, Zuzana
 Тишкеи, Вилма, в. Tiškei, Vilma
 Тышлер Т. А. 188 [393]
 Тмушић-Степанов, Радојка [1178]
 Тодоровић, Дарко 165 [100]
 Тодоровић, Катарина 256 [1054]
 Тодоровић, Стефан 226 [739]
 Тојота, Јуниши, в. Toyota, Junichi
 Толстая, Светлана 259 [1092]
 Толстой, Никита 121, 259 [1092]
 Тома, Пол-Луј 165, 240 [900]
 Томић, Бојана 265 [1179]
 Томић, Јована 254 [1033]
 Томовић, Ненад 175 [243]
 Топић, Мирослав 165 [101–102], 227
 Тополињска, Зузана, в. Topolińska, Zuzanna
 Топольска, Ана 184 [354], 221, 254
 Точанац Миливојев, Душанка 157, 158 [11], 259 [1093], 265 [1180]
 Тошић, Тијана 210 [587] 226 [740]
 Тошовић, Бранко 35, 39–40, 157, 189, 195 [448], 198 [475] [477–482], 210 [588–589]

- Трајкова, Катица 195 [449]
Трајковић, Татјана 220 [679], 234 [834],
232 [802]
Тривић, Анета 184 [355–356], 220, 254
Трифунковић, Ђорђе 237 [865]
Трнавац, Радослава 69–87, 210 [590]
Трофимкина, О. И. 169 [153]
Трубачева, Н. 40
Тупикова, Н. А. 264 [1164]
Туран, Умит Дениз, в. Turan, Umit
Deniz
Тургенев, Александр 120–122
Турк, Фил, в. Turk, Fil
Тутњевић, Станиша 16, 39
- Ћ**
Ћевриз Нишић, Вера 210 [591]
Ћеклић, Александар 237 [862]
Ћеклић, Нина 210 [592]
Ћелић, Ивана 242 [921]
Ћирић, Љубисав 220 [680], 234
Ћирковић, Светлана 233 [816]
Ћирковић-Миладиновић, Ивана 156,
[142], 170 [160]
Ћорић, Божо 47, 65, 211, 235 [835–836],
236 [856], 257 [1061]
- У**
Убипарип, Миланка 237 [863]
Уеда, Исао, в. Ueda, Isao
Узенева, Е. С. 93
Урошевић, Данка 196 [459], 254, 266
[1182], 264 [1159]
Урсулеску Миличић, Родика 255
[1036]
Ускагу, Миљана-Радмила 220 [681]
Ухларићкова, Јасна, в. Uhláriková, Jasna
- Ф**
Фарија, Маријана, в. Faria, Mariana
Фасмер, Макс 31, 40
Федякин, Сергей 189 [401]
Фейса, Михайло 163 [70], 189
Фекете, Егон 125, 222 [696]
Ферклаф, [Норман] 131
Филиповић, Јелена 167 [122]
Филиповић, Рудолф, в. Filipović,
Rudolf
- Филиповић-Ковачевић, Соња, в.
Filipović-Kovačević, Sonja
Финк-Арсовски, Ж. 100
Фотић, Ана 258 [1075]
- Х**
Хадик-Забала, в. Hadic-Zabala, Loreley
Хајдегер, [Мартин] 107
Хајичова, Ева, в. Hajčová, Eva
Халас, Ана 211 [593]
Халупка-Решетар, Сабина 176 [245],
226 [741]
Харанутова, Д. Ш. 94
Хачаянц, Анжела 237 [864]
Хаџихалиловић, Сандра, в.
Hadžihalilović, Sandra
Хегел, [Фридрих] 107
Хенцелман, Мартин 189 [403]
Хенчел, Елке, в. Henčel, Elke
Хераклит 107
Хорватова, Ана, в. Horvátová, Anna
Хорњак, Соња 170 [163]
Христова-Бејлери, Русана, в. Hristova-
-Bejleri, Rusana
Хрњак Хамидовић, Кимета 184 [360],
211, 255
Хусерл, [Едмунд] 108
- Ц**
Цветановић, Видоје 235, 242 [925]
Цветановић, Зорица 228 [764]
Цветановски, Гоце 195 [450]
Цветковић Теофиловић, Ирена 239
[889]
Цвијовић, Драгана 211 [594]
Цврчек, Вацлав, в. Cvrček, Václav
Цицмил-Реметић, Радојка 264 [1162]
Цыхун, Г. А. 90–91
Цонева, Лиљана 195 [451–452]
Црногорац, Сања 226, 235 [837]
Црњак, Дијана 163, 211 [595], 220 [682],
235
Црњански, Милош 140
Цукут, Слађана 199, 235 [838]
- Ч**
Чамбер, Предраг 266 [1184]
Чановић, Мира 155–266

- Чанчар, Ивана 196 [459]
 Чанчар, Јелена 226 [742]
 Чаркић, Милосав 227 [743]
 Чернышева, М. И. 97–98
 Черногорова, Цветанка, в.
 Chernogorova, Tsvetanka
 Чижевски, Феликс, в. Czyżewski,
 Feliks
 Чикара, Тајјана 176 [247]
 Чиргић, Аднан 195, 235 [839]
 Чобанов, Иван 184 [361], 195, 220
 Чорболоковић, Саша 211 [596]
 Чудомировић, Јован 211 [597]
 Чутура, Илијана 200, 211 [598–601],
 266 [1185]
- Џ**елили, Авни, в. Xhelili, Avni
 Џунић, Слободан 226 [737]
- Ш**алабалић, Радмила 165 [100]
 Шарић, Ања 255 [1039]
 Шафрањ, Јелисавета 255 [1040–1041]
 Шведова, Н. Ю. 100
 Шевчикова, Магда 150
 Шер, Бери, в. Scherr, Barry
 Шилерова, Ана, в. Šilerová, Anna
 Шипка, Данко 211 [602], 221 [683],
 242 [926], 255 [1042]
 Шипка, Милан 47, 66, 221 [684], 222
 [699–700]
 Шишков, А[лександр] С. 122
 Шлаковић, Сеад 195 [453], 243
 Шотра, Тајјана 255 [1043]
 Шпадијер, Ирена 237 [865]
 Штайнке, К. 90
 Штасни, Гордана 43–67, 156, 184 [363],
 201 [514], 211–212 [603–606], 214
 [636], 221 [685–686], 255
 Штибер, Зђислав 7
 Штиф, Н., в. Shtif, Nokhem
 Штјепанек, Вацлав, в. Štěpánek,
 Václav
 Штрбац, Гордана 43–67, 159 [17], 212
 [607–609], 221 [686–687]
 Щерба, Л. В. 102
- Щербин, В. К. 99, 101
 Шуваковић, Александра 176 [249]
- Я**кобсон, Р[оман] 10, 128, 136
 Якушина, Е. И. 100
 Ярмач, Вероника 160 [34]
 Ярошов, А. 99
- Ю**нгман, Йозеф 99
- Латиница*
- Adamson, I. 94
 Amacker, René 158 [1–2]
 Anđelić Nikolendžić, Vesna 175 [241]
 Arapi, Ina 259 [1097]
 Ariel, Mira 70, 84
 Avina, N. 94
- B**abić, Biljana 168 [133]
 Babić, Stjepan 46, 65
 Balažić Bulc, Tatjana 162 [59]
 Barbi, Maurizio 243 [930–931]
 Baudelaire, Charles 245 [950]
 Belladelli, Anna 244 [935]
 Bello, Dhimitri 243 [932]
 Benacchio, Rosanna 176 [256], 185, 243
 Bjørnflaten, Jan Ivar 186 [381]
 Blažević, Zrinka 40
 Bogusławska, Magdalena 16, 40
 Borillo, André 244 [940]
 Borshi, Orkida 260 [1104]
 Boyer, Henri 244 [937]
 Brennan, Susan 69, 79, 84
 Bres, Jacques 244 [942]
 Breu, W. 94
 Brillant Rannou, Nathalie 244 [943]
 Brković, Ivana 40
 Budmani, P[ero] 40
 Bugarski, Ranko, в. Бугарски, Ранко
 Buljanović, Sandra 176 [244]
 Buršić-Matijašić, Klara 255 [1044]
- Cagliero, Roberto 244 [935]
 Candace, Sidner 85

- Chafe, Wallace 70, 84
 Chernogorova, Tsvetanka 176, [246]
 Corblin, Francis 249 [989]
 Cote, Sharon 86
 Cvrček, Václav 149
 Czyżewski, Feliks 192 [427]
- Čubrović, Biljana 250 [999]
- Ćirković Miladinović, Ivana 167 [129]
- De Mauro, Tullio** 158 [4]
De Saussure, Louis 257 [1067]
De Saussure, Ferdinand 157, 158 [1–4]
 [7–8] [11], 257 [1067], 258 [1076],
 259 [1093], 261 [1125–1126]
Deželjin, Vesna 253 [1020]
Di Eugenio, Barbara 77, 81, 84–85
Dijk, Teun van 70, 85
Dix Stojanović, Sonja 174 [228]
Dyserinck, Hugo 17, 40
Dobričková, Mária 190 [409], 257 [1068]
Dokulil, Miloš 153
Domazetović, Radmila 258 [1073]
Drobnjak, Dragana 184 [354]
Dudok, Daniel 190 [410]
Dudok, Miroslav 160 [30–31], 190 [411]
Dukić, Davor 40
Dvornická, Ľubica 190 [408]
- Đordan, Andrijana** 247 [968]
Đurović, Annette 178 [276], 203, 246,
 164 [90], 251 [1008]
- Eberhardt, Karin** 253 [1026]
Engel, Ulrich 241 [904], 246 [965]
Engelking, A. 93
- Faria, Mariana** 176 [244]
Fejsa, M. 95
Filipović, Rudolf 47–48, 65–66
Filipović-Kovačević, Sonja 47, 65, 163
 [71], 255 [1037]
Fischer, G. 92
Frank, Roslyn M. 159 [14]
- Gajda, Stanislav** 264 [1158]
Gazdić Alerić, Tamara 192 [428]
Geeraerts, Dirk 250 [997]
Gilliom, Laura A. 84
Givón, Talmy 81, 84
Glovňa, Juraj 189–190 [404–407]
Gordon, Peter 69, 84
Gorjanc, Vojko 159 [23], 192
Goswell, Della 161 [51]
Granić, Jagoda 159 [24–25], 192
Grochowski, Maciej 7–8, 12–13, 142–148
Grosz, Barbara 69, 79, 84–85
Gundel, Jeanette 70, 82, 85
- Hadic-Zabala, Loreley** 76–77, 85
Hadžihalilović, Sandra 184 [359], 189,
 195
Hajičová, Eva 149
Halliday, Michael 76, 85
Hammond, Michael 85
Hancks, Patrick 255 [1042]
Hanovs, D. 94
Hasan, Ruqayia, 76, 85
Havlová, Eva 185 [368]
Hedberg, Nancy 70–71, 82, 85
Henčel, Elke 255 [1038]
Hill, Anne 253 [1024]
Hitzeman, Janet 85
Hodoličová, Jarmila 191 [418]
Horvátová, Anna 192 [426]
Hristova-Bejleri, Rusana 266 [1183]
Humo, Olga 257, 259 [1086]
- Iida, Masayo** 80, 86
**Ilić Marković, Gordana, v. Илић
 Марковић, Гордана**
Imami, Nailje 178 [281], 203, 247, 255
 [1045]
- Janyšková, Ilona** 185 [368]
Joshi, Aravind 69–70, 79, 84–86
Jovanović Miljković, Ivana 181 [322]
- Kameyama, Megumi** 75, 81, 85
Kampouris, Anastassios 181 [316]
 [318], 248 [980], 217 [655–656]

- Karliková, Helena 185 [368]
 Karolak, Stanisław 7–9, 13
 Katona, Edit 161, 248 [982–983]
 Keller, I. 92
 Kelih, E. 94
 Kibble, Rodger 80, 85
 Kilibarda, Vesna 16, 35, 40 70
 Kintsch, Walter 70, 85
 Kisiel, Anna 12–13, 142–148
 Kiš, Danilo 163 [77]
 Kohler, G.-B. 95
 Kostandi, J.-K. 94
 Kozyra, Anna 185 [370]
 Krasinski, Artur 262 [1131]
 Krejčí, Pavel 262 [1132]
 Kretschmer, Anna 95, 240 [898]
 Krijezi, Merima 170 [162], 179 [295],
 204, 249
 Krimer-Gaborović, Sanja M. 254 [1030]
 Kubczak, Jacqueline 249 [990]
 Kulenović, Merisa 164 [86]
 Kuna, Branko 194 [443]
 Kuryłowicz, Jerzy 8, 153
- Lalli Pačelat, Ivana 175 [234]
 Lauder, Nina 170 [165]
 Le Draoulec, Anne 249 [992]
 Lefler, Anna 244 [939]
 Li, Charles 81, 84–85
 Linda, Jaromír 170 [166], 262 [1133]
 Lopičić, Vesna 265 [1173]
- Mahek, Václav 185 [368]
 Mann, William C. 72, 85
 Marčoková, Daniela 191 [418]
 Maretić, T[omislav] 40
 Markoš, Marin 250 [994]
 Masayo, Iida 86
 Matsui, Tomoko 73, 85
 Maupassant, Guy de 250 [996]
 Maurer-Lausegger, H. 94
 Mazurkiević, Jelena 167 [118] [127]
 McKee, Rachel 161 [51]
 Mentzelopoulos, Thanos S. 248 [980]
 Menzel, Th. 93
- Miheljak, Vlado 162 [59]
 Milić, Mira 62
 Moličnik, Majda 159 [23]
 Molnár Czikós, László 250 [1000]
 Moravcsik, Edith 85
 Munier, Alexis 251 [1004], 253 [1026]
 Muziková, Katarína 171 [176]
- Napier, Jemina 161 [51]
 Nath, Holger 92
 Nejgebauer, Gordana, v. Hejreбайер,
 Гордана
 Neweklowsky, G. 94
 Newerkla, S. 95
 Nidorfer Šiškovič, Mojca 193 [437]
 Niebrzegowska-Bartmińska, Stanisława
 191 [420]
 Ninković, N. 95
 Nomachi, Motoki 194 [446], 210
- Ološtiak, Martin 190 [409]
 Onysko, Alexander 49, 65
 Osolnik, Vladimir 15, 40
- Pageaux, Daniel-Henri 16, 40
 Panevová, Jarmila 149–153, 191 [422]
 Pastor-Kiči, Marija 162 [56], 251
 Raunović, Tatjana, v. Пауновић, Татјана
 Perono Sacciafoco, Francesco 251 [1006]
 Petkevič, Vladimír 150, 152
 Petrović, Ksenija P. 252 [1018]
 Plag, Ingo 44, 65
 Plátek, Martin 152
 Plejčić Poje, Lahorka 40
 Pletikos Olof, Elenmari 173 [209]
 Poesio, Massimo 70–71, 74, 79, 81–82,
 85
 Pollard, Carl 84
 Popović, Miodrag 15, 40
 Popović, Vladeta 65
 Požgaj Hadži, Vesna 157, 160 [35], 162
 [59], 194, 197
 Prčić, Tvrtko, v. Прћић, Твртко
 Prince, Ellen 84, 86
 Protassova, E. 94
 Psichari, Jean 261 [1125–1126]

- Raecke, Jochan** 252 [1016]
Rajšli, Ilona 162 [63], 252
Ressel, Gerhard 182 [339], 189, 197, 252
Ressel, Svetlana 182 [339]
Riđanović, Midhat 169 [154]
Ristić, Svetomir 45, 65
Ronen, Omry 259 [1094]
- Sagner Verlag, Otto** 241 [904]
Sandoz, Claude 158 [7]
Sawicka, Irena 262 [1131]
Scherr, Barry 259 [1094]
Schmidt, Hans-Jörg 44, 66
Scholze-Šořta, D. 92
Schulz, J. 92
Scotti Jurić, Rita 175 [234]
Scotto di Carlo, Giuseppina 253 [1023]
Serianni, Luca 249 [988]
Sgall, Petr 149, 151
Sheehan, Michael 44, 65
Shtif, Nokhem 92
Sidner, Candace 69, 85
Simić, Živojin 45, 65
Sinclair, John 44, 52, 65
Smolej, Tone 40
Stevenson, Rosemary 70–71, 74, 85
Suzić, Radmila 167 [129]
- Šilerová, Anna** 184 [362], 192, 211
Štěpánek, Václav 262 [1128–1129]
- Taboada, Maite** 76–77, 80, 85
Talanga, Tomislav 254 [1031]
Tambor, J. 93
Thelin, Nils 106–109
Thompson, Sandra A. 72, 76, 85
Tiefenbacher, B. 92
Tir, Mihail 183 [353], 191, 210, 259 [1084]
Tirova, Zuzana 163 [69], 192 [423]
Tiškei, Vilma 210 [586], 220 [678], 242
Topalov, Jagoda 173 [215]
- Topolińska, Zuzanna** 7–14
Tornow, S. 94
Tošović, Branko, v. Тошовић, Бранко
Toyota, Junichi 254 [1032]
Turan, Umit Deniz 74, 77, 81, 86
Turk, Fil 254 [1034]
- Ueda, Isao** 254 [1035]
Uhláriková, Jasna 184 [357–358], 192 [424–425], 211, 220
- Vasić, Vera, v. Васић, Вера**
Vătăşescu, Cătălina 260 [1109]
Večerka, Radoslav 185 [368]
Veselinović, Bojana 254 [1034]
Vlašić Duić, Jelena 173 [209]
Vukmirović, Jelena 241 [903]
- Walker Friedman, Marilyn** 69–70, 79, 84, 86
Wambach, Viera 171 [176]
Watson, James 253 [1024]
Weinstein, Scott 84–85
Wicherkiewicz, T. 93
Winter-Froemel, Esme 49, 65
Wirth, Jessica 85
Wonisch, Arno 157, 197 [462], 198 [475]
- Xhelili, Avni** 176 [248]
- Zacharski, Ron** 85
Ziemke, Tom 159 [14]
Zlatev, Jordan 159 [14]
Zolo, Majk 247 [968]
- Żabowska, Magdalena** 12–13, 142–148
Živković, Slađana 175 [240]
- Регистре урадила:
Марија Селаковић

УПУТСТВО ЗА ПРИПРЕМУ РУКОПИСА ЗА ШТАМПУ

1. Часопис *Јужнословенски филолог* објављује оригиналне радове из области лингвистичке теорије, словенске филологије, историје и дијалектологије јужнословенских и других словенских језика, историје лингвистике и сродних научних области, научну критику, хронику и библиографију. Радови који су већ објављени или понуђени за објављивање у некој другој публикацији не могу бити прихваћени за објављивање у *Јужнословенском филологу*. Ако је рад био изложен на научном скупу у виду усменог саопштења (под истим или сличним насловом), податак о томе треба да буде наведен у посебној напомени, по правилу при дну прве странице чланка.

2. Радови се објављују на српском језику, екавским или ијекавским књижевним изговором, ћирилицом. Уколико аутор жели да му рад буде штампан латиницом, треба то посебно да нагласи. По договору са Уредништвом, рад може бити објављен на енглеском, руском, немачком или француском језику.

Рукопис треба да буде исправан у погледу правописа, граматике и стила. У *Јужнословенском филологу* за радове на српском језику примењује се *Правовис српскога језика* Митра Пешикана, Јована Јерковића и Мата Пижурице (Матица српска: Нови Сад, 2010). Поред правописних норми утврђених тим правописом аутори треба да се у припреми рукописа за штампу придржавају и следећег:

- а) Наслови посебних публикација (монографија, зборника, часописа, речника и сл.) који се помињу у раду штампају се курзивом на језику и писму на којем је публикација која се цитира објављена, било да је реч о оригиналу или о преводу.
- б) Пожељно је цитирање према изворном тексту (оригиналу) и писму. Уколико се цитира преведени рад, треба у одговарајућој напомени навести библиографске податке о оригиналу.

- в) Страна имена пишу се транскрибовано (прилагођено српском језику) према правилима *Правоиуса српскога језика*, а када се страно име први пут наведе, у загради се даје изворно писање, осим ако је име широко познато (нпр. Ноам Чомски), или се изворно пише исто као у српском (нпр. Филип Ф. Фортунатов).
- г) У уметнутим библиографским скраћеницама (парентезама) презиме аутора наводи се у изворном облику и писму, нпр. (Белић 1941), (KAROLAK 2004);
- д) Цитати из дела на страном језику, у зависности од функције коју имају, могу се наводити на изворном језику или у преводу, али је потребно доследно се придржавати једног од наведених начина цитирања. Уколико су наводи дати у изворном језику, аутор у фусноти може дати њихов превод.

3. Рукопис расправе или студије треба да има следеће елементе: а) наслов рада, б) име, средње слово, презиме, назив установе у којој је аутор запослен, в) сажетак, г) кључне речи, д) текст рада, њ) литературу и изворе, е) резиме и кључне речи на руском и енглеском језику, ж) прилоге. Редослед елемената мора се поштовати. Радови који представљају краће прилоге, грађу, приказе и сл. поред основног дела текста садрже име аутора, афилијацију, електронску адресу аутора и наслов.

4. Наслов рада треба да што верније и концизније одражава садржај рада. У интересу је аутора да се користе речи прикладне за индексирање и претраживање. Ако таквих речи нема у наслову, пожељно је да се наслову дода поднаслов. Наслов (и поднаслов) штампају се на средини странице, верзалним словима.

5. Име, средње слово и презиме аутора у студијама и чланцима штампају се изнад наслова уз леву маргину, а у приказима испод текста уз десну маргину, курзивом. Имена и презимена домаћих аутора увек се наводе у оригиналном облику, независно од језика рада. Назив и седиште установе у којој је аутор запослен наводи се испод имена, средњег слова и презимена аутора. Називи сложених организација треба да одражавају хијерархију њихове структуре (нпр., Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет, Одсек за српску књижевност). Ако је аутора више, мора се назначити из које установе потиче сваки од наведених аутора. Функција и звање аутора се не наводе. Службена адреса и/или електронска адреса аутора даје се у подбелешци, која је звездицом везана за презиме аутора. Ако је аутора више, даје се само адреса првог аутора. Назив

и број пројекта, односно назив програма у оквиру кога је чланак настао, као и назив институције која је финансирала пројекат или програм наводи се у посебној подбелешци, која је двома звездицама везана за назив установе у којој је аутор запослен. Код хронике, приказа и критике име аутора, афилијација и електронска адреса дају се после текста хронике, приказа или критике.

6. У сажетку, који треба да буде на језику на коме је написан и рад, треба језгровито представити проблем, циљ, методологију и резултате научног истраживања. Препоручује се да сажетак има од 100 до 250 речи (може бити и краћи, ако то одговара обиму и природи рада). Сажетак треба да се налази испод наслова рада, без ознаке *Сажетак*, и то тако да му је лева маргина увучена 1 cm у односу на основни текст (тј. једнако увучена као први пасус основног текста).

7. Кључне речи су термини или изрази којима се указује на целокупну проблематику истраживања, а не може их бити више од десет. Препоручљиво их је одређивати са ослонцем на стручне термилошке речнике, а у интересу је аутора да учесталост кључних речи (с обзиром на могућност лакшег претраживања) буде што већа. Кључне речи дају се на језику на којем је написан сажетак. Кључне речи се наводе испод сажетка, са ознаком *Кључне речи*, и то тако да им је лева маргина уравниана с левом маргином сажетка.

8. Библиографска парентеза, као уметнута скраћеница у тексту која упућује на потпуни библиографски податак о делу које се цитира, наведен на крају рада, састоји се од отворене заграде, презимена аутора (малим верзалом), године објављивања рада који се цитира, те ознаке странице с које је цитат преузет и затворене заграде, на пример:

(Ивић 1986: 128)	за библиографску јединицу:	Ивић, Павле. <i>Српски народ и његов језик</i> . – 2. изд. Београд: Српска књижевна задруга, 1986.
------------------	----------------------------	--

Ако се цитира више суседних страница истог рада, дају се цифре које се односе на прву и последњу страницу која се цитира, а између њих ставља се црта, на пример:

(Ивић 1986: 128–130)	за библиографску јединицу:	Ивић, Павле. <i>Српски народ и његов језик</i> . – 2. изд. Београд: Српска књижевна задруга, 1986.
----------------------	----------------------------	--

Ако се цитира више несуседних страница истог рада, цифре које се односе на странице у цитираном раду, одвајају се запетом, на пример:

(Ивић 1986: 128, 130) за библиографску јединицу: Ивић, Павле. *Српски народ и његов језик*. – 2. изд. Београд: Српска књижевна задруга, 1986.

Уколико је реч о страном аутору, презиме је изван парентезе пожељно транскрибовати на језик на коме је написан основни текст рада, на пример Џ. Марфи за James J. Murphy, али у парентези презиме треба давати према изворном облику и писму, нпр.

(MURPHY 1974: 95) за библиографску јединицу: MURPHY, James J. *Rhetoric in the Middle Ages: A History of Rhetorical Theory from Saint Augustine to the Renaissance*. Berkeley: University of California Press, 1974.

Када се у раду помиње више студија које је један аутор публикавао исте године, у текстуалној библиографској напомени потребно је одговарајућим азбучним словом прецизирати о којој се библиографској одредници из коначног списка литературе ради, на пример (MURPHY 1974a: 12).

Уколико библиографски извор има више аутора, у уметнутој библиографској напомени наводе се презимена прва два аутора, док се презимена осталих аутора замењују скраћеницом *и др.*:

(ИВИЋ, КЛАЈН и др. 2007) за библиографску јединицу: ИВИЋ, Павле и Иван Клајн, Митар Пешикан, Бранислав Брборић. *Српски језички приручник*. 4. изд. Београд: Београдска књига, 2007.

Ако је из контекста јасно који је аутор цитиран или парафразирао, у текстуалној библиографској напомени није потребно наводити презиме аутора, нпр.

Према Марфијевом истраживању (1974: 207), први сачувани трактат из те области срочио је бенедиктинац Алберик из Монте Касина у другој половини XI века.

Ако се у парентези упућује на радове двају или више аутора, податке о сваком следећем раду треба одвојити тачком и запетом, нпр. (БЕЛИЋ 1958; СТЕВАНОВИЋ 1968)

9. Подбелешке (подножне напомене, фусноте), обележене арапским цифрама (иза правописног знака, без тачке или заграде) дају

се при дну странице у којој се налази део текста на који се подбелешка односи. Могу садржати мање важне детаље, допунска објашњења и сл. Подбелешке се не користе за навођење библиографских извора цитата или парафраза датих у основном тексту, будући да за то служе библиографске парентезе, које – будући повезане с пописом литературе и извора датих на крају рада – олакшавају праћење цитираности у научним часописима.

10. Прилози којима је илустровано научно излагање (табеларни и графички прикази, факсимили, слике и сл.) обележавају се римским цифрама, прилажу се на крају текста рукописа, а њихово место у тексту се означава одговарајућом цифром.

11. Цитирана литература даје се у засебном одељку насловљеном *Цитирана литература*. У том одељку разрешавају се библиографске парентезе скраћено наведене у тексту. Библиографске јединице (референце) наводе се по азбучном или абecedном реду презимена првог или јединог аутора како је оно наведено у парентези у тексту. Прво се описују азбучним редом презимена првог или јединог аутора радови објављени ћирилицом, а затим се описују абecedним редом презимена првог или јединог аутора радови објављени латиницом. Ако опис библиографске јединице обухвата неколико редова, сви редови осим првог увучени су удесно за два словна места (висећи параграф).

Свака библиографска јединица представља засебан пасус који је организован на различите начине у зависности од врсте цитираног извора.

У *Јужнословенском филологу* у библиографском опису цитиране литературе примењује се MLA начин библиографског цитирања (*Modern Language Association's Style - Works cited*) с том модификацијом што се презиме аутора наводи малим верзалом (Откуцају се прво велико слово остала мала, осветли се и изабере Small caps у менију Format опција Font), а наслов посебне публикације наводи се курсивом.

Примери таквог начина библиографског цитирања:

Монографска публикација:

ПРЕЗИМЕ, име аутора и име и презиме другог аутора. *Наслов књиге*. Податак о имену преводиоца, приређивача, или некој другој врсти ауторства. Податак о издању или броју томова. Место издавања: издавач, година издавања. (Paragraph у менију Format, опција Hanging, увлачење 0,32)

Пример:

БЕЛИЋ, Александар. *О језичкој њрироди и језичком развиику: лингвистичка исиививања*. Књ. 1. 2. изд. Београд: Нолит, 1958.

МИЛЕТИЋ, Светозар. *О српском ишшању*. Избор и предговор Чедомир Попов. Нови Сад: Градска библиотека, 2001.

Фототипско издање:

ПРЕЗИМЕ, име аутора. *Наслов књиге*. Место првог издања, година првог издања. Место поновљеног, фототипског издања: издавач, година репринт издања.

Пример:

СОЛАРИЋ, Павле. *Поминак књижески*. Венеција, 1810. Инђија: Народна библиотека „Др Ђорђе Натошевић“, 2003.

Секундарно ауторство:

У *Јужнословенском филологу* зборници научних радова се описују према имену уредника или приређивача.

ПРЕЗИМЕ, име уредника (или приређивача). *Наслов дела*. Место издавања: издавач, година издавања.

Пример:

РАДОВАНОВИЋ, Милорад (ур.). *Српски језик на крају века*. Београд: Институт за српски језик САНУ – Службени гласник, 1996.

Рукопис:

ПРЕЗИМЕ, име. *Наслов рукописа* (ако постоји или ако је у науци добио општеприхваћено име). Место настанка: Институција у којој се налази, сигнатура, година настанка.

Пример:

НИКОЛИЋ, Јован, *Песмарица*. Темишвар: Архив САНУ у Београду, сигн. 8552/264/5, 1780–1783.

Рукописи се цитирају према фолијацији (нпр. 2а–3б), а не према пагинацији, изузев у случајевима кад је рукопис пагиниран.

Прилог у серијској публикацији:**Прилог у часопису:**

ПРЕЗИМЕ, име аутора. „Наслов текста у публикацији.“ Наслов часописа број свеске или тома (година, или потпун датум): стране на којима се текст налази.

Пример:

РИБНИКАР, Јара. „Нова стара прича.“ *Летњојис Мајице српске* књ. 473, св. 3 (март 2004): стр. 265–269.

Прилог у новинама:

ПРЕЗИМЕ, име аутора. „Наслов текста.“ *Наслов новина* датум: број страна.

Пример:

КЉАКИЋ, Слободан. „Черчиллов рат звезда против Хитлера.“ *Политика* 21. 12. 2004: 5.

Монографска публикација доступна on-line:

ПРЕЗИМЕ, име аутора. *Наслов књиге*. <адреса са интернета>. Датум преузимања.

Пример:

VELTMAN, K.H. *Augmented Books, knowledge and culture*. <<http://www.isoc.org/inet2000/cdproceedings/6d/6d>> 02.02.2002.

Прилог у серијској публикацији доступан on-line:

ПРЕЗИМЕ, име аутора. „Наслов текста.“ *Наслов периодичне публикације*. Датум периодичне публикације. Име базе података. Датум преузимања.

Пример:

TOIT, A. „Teaching Info-preneurship: students’ perspective.” *ASLIB Proceedings* February 2000. Proquest. 21.02.2000.

Прилог у енциклопедији доступан on-line:

„НАЗИВ ОДРЕДНИЦЕ.“ *Наслов енциклопедије*. <адреса са интернета>. Датум преузимања.

Пример:

„WILDE, Oscar.” *Encyclopedia Americana*. <...> 15.12.2008.

12. Извори се дају под насловом *Извори* у засебном одељку после одељка *Цитирана литератūra* на истим принципима библиографског описа који се примењује у одељку *Цитирана литератūra*.

13. Резиме не би требало да прелази 10% дужине текста, треба да буде на руском и енглеском језику. И наслов рада треба превести на енглески и руски језик. Уколико аутор није у могућности да обезбеди коректан превод, треба да напише резиме на језику на коме је написан и рад, а уредништво *Јужнословенског филолога* ће обезбедити

превод. Уколико је рад написан на страном језику, резиме мора бити написан и на српском и на енглеском језику. Уколико аутор није у могућности да обезбеди резиме на српском језику, треба да напише резиме на језику на којем је написан рад, а уредништво ће обезбедити превод резимеа на српски језик. После резимеа треба на језику резимеа навести кључне речи за дати рад.

14. Текст рада за *Јужнословенски филолог* пише се електронски на страници А4 формата (21 x 29,5 cm), с маргинама од 2,5 cm, увлачењем новог пасуса 1,5 cm, и размаком међу редовима 1,5. Текст треба писати у фонту *Times New Roman*, словима величине 12 pt, а сажетак, кључне речи, резиме, цитирану литературу и подножне напомене словима величине 10 pt.

Штампане рукописе треба слати до 15. јануара или до 15. маја на адресу: Уређивачки одбор *Јужнословенског филолога*, Институт за српски језик САНУ, Кнез Михаилова 36, 11000 Београд. Поред штампане верзије рукописа, треба послати и електронску верзију рукописа, идентичну штампаној, у Word формату на компакт диску или на електронску адресу ppirer2828@gmail.com или rajnad@yahoo.com с назнаком да се ради о рукопису за *Јужнословенски филолог*. Штампана верзија рукописа може бити замењена електронском верзијом у PDF формату.

Уређивачки одбор *Јужнословенског филолога*